

DESCRIPTIVE CATALOGUE
OF
SANSKRIT MANUSCRIPTS
IN THE LIBRARY OF THE
CALCUTTA SANSKRIT COLLEGE.

Prepared under the orders of the Government of Bengal,

BY
HRIHARĀ CĀRYA,
GOVERNMENT SANSKRIT COLLEGE, CALCUTTA.

BY
ŚIVA CHANDRA GUPTA, B.A.,
PROFESSOR, SANSKRIT COLLEGE.

VOLUME IV. PURĀNA MANUSCRIPTS.

CALCUTTA
PRINTED BY J. N. BANERJEE & SON, BATTLE PRESS,
11, OLD BAYTER SQUARE, BOMBAY ROAD.

INDEX TO PURĀṆA MANUSCRIPTS.

The figures against the names of the Manuscripts indicate their serial number.

A.	C.
Adakutāṁbavānam, 2, 4, 174.	Canditika, 29, 304
Adhvatmābhavānam, 5, 6, 7.	— vāḍhva, 28
Āṅgapurāṇam, 1, 3	Candrasāhasanama, 30.
Avasthābhavānam, 194.	D.
Āṅgapurāṇam, 8.	Dakṣiṇāgāyatrī, 35, 181.
B.	— purāṇam, 302
Bhagavadgītā, 97	Dharmasūtra, 309.
— bhāṣyam, 94, 98	Dakṣiṇāgāyatrī, 175.
— sūtra, 96, 100, 104, 107	Dharmābhavānam, 274
— 103, 99	Dharmābhavānam, 226
Bhagavadgītā, 97, 98, 99, 100, 104, 107	E.
Bhagavadgītā, 97, 98, 99, 100, 104, 107	Elāphādātmyam, 9, 20.
Bhagavadgītā, 97, 98, 99, 100, 104, 107	Elāphādātmyam, 19
Bhagavadgītā, 97, 98, 99, 100, 104, 107	G.
Bhagavadgītā, 97, 98, 99, 100, 104, 107	Gāyatrī, 23.
Bhagavadgītā, 97, 98, 99, 100, 104, 107	— sūtra, 24.
Bhagavadgītā, 97, 98, 99, 100, 104, 107	Gāyatrī, 22.
Bhagavadgītā, 97, 98, 99, 100, 104, 107	Gāyatrī, 27
Bhagavadgītā, 97, 98, 99, 100, 104, 107	Gāyatrī, 27, 29
Bhagavadgītā, 97, 98, 99, 100, 104, 107	Gāyatrī, 27
Bhagavadgītā, 97, 98, 99, 100, 104, 107	H.
Bhagavadgītā, 97, 98, 99, 100, 104, 107	Hārī, 259, 260, 261
Bhagavadgītā, 97, 98, 99, 100, 104, 107	— sūtra, 257, 258
Bhagavadgītā, 97, 98, 99, 100, 104, 107	Hārī, 262.
Bhagavadgītā, 97, 98, 99, 100, 104, 107	I.
Bhagavadgītā, 97, 98, 99, 100, 104, 107	Iṣṭasatmanama, 183.
Bhagavadgītā, 97, 98, 99, 100, 104, 107	J.
Bhagavadgītā, 97, 98, 99, 100, 104, 107	Jāmbhikāntam, 31, 32, 33.
Bhagavadgītā, 97, 98, 99, 100, 104, 107	K.
Bhagavadgītā, 97, 98, 99, 100, 104, 107	Kāṇḍikāntam, 13, 14.
Bhagavadgītā, 97, 98, 99, 100, 104, 107	Kāṇḍikāntam, 11
Bhagavadgītā, 97, 98, 99, 100, 104, 107	Kāṇḍikāntam, 259
Bhagavadgītā, 97, 98, 99, 100, 104, 107	Kāṇḍikāntam, 12, 211, 252, 278
Bhagavadgītā, 97, 98, 99, 100, 104, 107	Kāṇḍikāntam, 21.
Bhagavadgītā, 97, 98, 99, 100, 104, 107	Kāṇḍikāntam, 15, 16, 17
Bhagavadgītā, 97, 98, 99, 100, 104, 107	Kāṇḍikāntam, 19.
Bhagavadgītā, 97, 98, 99, 100, 104, 107	— māhātmyam, 18
Brahmottarakhaṇam, 193.	

Bhāṣyaṇam, 185, 397.

———— aravakāṇḍam, 188.

———— avadhya ———, 188.

———— bala ———, 187.

———— kishindhya ———, 189.

———— uttara ———, 221, 305.

———— visamapadvayakhyā, 190.

Rambhā-ukasaṃśodha, 181, 208.

S.

Sādhyaṇam, 275.

———— satyānam, 254.

Sādhya, unavyah, 292.

Sāmparāṇam, 211.

Sāmbhā ———, 113.

Sārasvatīstatham, 294.

Sārasvatīstāthā, 295.

Sārasvatīstāthā, 296, 215.

Sārasvatīstāthā, 297, 215.

Sārasvatīstāthā, 298.

Sārasvatīstāthā, 299.

Sārasvatīstāthā, 300.

Sārasvatīstāthā, 301.

Sārasvatīstāthā, 302.

Sārasvatīstāthā, 303.

Sārasvatīstāthā, 304.

Sārasvatīstāthā, 305.

Sārasvatīstāthā, 306.

Sārasvatīstāthā, 307.

Sārasvatīstāthā, 308.

Sārasvatīstāthā, 309.

Sārasvatīstāthā, 310.

Sārasvatīstāthā, 311.

Sārasvatīstāthā, 312.

Sārasvatīstāthā, 313.

Sārasvatīstāthā, 314.

Sārasvatīstāthā, 315.

Sārasvatīstāthā, 316.

Sārasvatīstāthā, 317.

Sārasvatīstāthā, 318.

Sārasvatīstāthā, 319.

Sārasvatīstāthā, 320.

Sārasvatīstāthā, 321.

Sārasvatīstāthā, 322.

Sārasvatīstāthā, 323.

Sārasvatīstāthā, 324.

Sārasvatīstāthā, 325.

Sārasvatīstāthā, 326.

Sārasvatīstāthā, 327.

Sārasvatīstāthā, 328.

Sārasvatīstāthā, 329.

Sārasvatīstāthā, 330.

Sārasvatīstāthā, 331.

Sārasvatīstāthā, 332.

Sārasvatīstāthā, 333.

Sārasvatīstāthā, 334.

Sārasvatīstāthā, 335.

Sārasvatīstāthā, 336.

Sārasvatīstāthā, 337.

Sārasvatīstāthā, 338.

Sārasvatīstāthā, 339.

Sārasvatīstāthā, 340.

Sārasvatīstāthā, 341.

Sārasvatīstāthā, 342.

Sārasvatīstāthā, 343.

Sārasvatīstāthā, 344.

Sārasvatīstāthā, 345.

Sārasvatīstāthā, 346.

Sārasvatīstāthā, 347.

Sārasvatīstāthā, 348.

Sārasvatīstāthā, 349.

Sārasvatīstāthā, 350.

Sārasvatīstāthā, 351.

Sārasvatīstāthā, 352.

Sārasvatīstāthā, 353.

Sārasvatīstāthā, 354.

Sārasvatīstāthā, 355.

Sārasvatīstāthā, 356.

Sārasvatīstāthā, 357.

Sārasvatīstāthā, 358.

Sārasvatīstāthā, 359.

Sārasvatīstāthā, 360.

Sārasvatīstāthā, 361.

Sārasvatīstāthā, 362.

Sārasvatīstāthā, 363.

Sārasvatīstāthā, 364.

Sārasvatīstāthā, 365.

Sārasvatīstāthā, 366.

Sārasvatīstāthā, 367.

Sārasvatīstāthā, 368.

Sārasvatīstāthā, 369.

Sārasvatīstāthā, 370.

Sārasvatīstāthā, 371.

Sārasvatīstāthā, 372.

Sārasvatīstāthā, 373.

Sārasvatīstāthā, 374.

Sārasvatīstāthā, 375.

Sārasvatīstāthā, 376.

Sārasvatīstāthā, 377.

Sārasvatīstāthā, 378.

Sārasvatīstāthā, 379.

Sārasvatīstāthā, 380.

Sārasvatīstāthā, 381.

Sārasvatīstāthā, 382.

Sārasvatīstāthā, 383.

Sārasvatīstāthā, 384.

Sārasvatīstāthā, 385.

Sārasvatīstāthā, 386.

Sārasvatīstāthā, 387.

Sārasvatīstāthā, 388.

Sārasvatīstāthā, 389.

Sārasvatīstāthā, 390.

Sārasvatīstāthā, 391.

Sārasvatīstāthā, 392.

Sārasvatīstāthā, 393.

Sārasvatīstāthā, 394.

Sārasvatīstāthā, 395.

Sārasvatīstāthā, 396.

Sārasvatīstāthā, 397.

Sārasvatīstāthā, 398.

Sārasvatīstāthā, 399.

Sārasvatīstāthā, 400.

Sārasvatīstāthā, 401.

Sārasvatīstāthā, 402.

Sārasvatīstāthā, 403.

Sārasvatīstāthā, 404.

Sārasvatīstāthā, 405.

Sārasvatīstāthā, 406.

Sārasvatīstāthā, 407.

Sārasvatīstāthā, 408.

Sārasvatīstāthā, 409.

Sārasvatīstāthā, 410.

पुराणम् ।

PURĀṆAM.

No. 1. अग्निपुराणम् । Agnipurāṇam Substance, yellow coloured Bāh paper, 14×10 inches, bound in book form Foba, 337. Lines, 15 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, old, but newly bound. Verse. Not correct Complete

One of the Mahāpurāṇas already published in Calcutta and other places in Devanāgarī character.

Beginning. श्रीं नमो भगवते वासुदेवाय ॥ सर्वस्वतो शिष्य गौरौ नमोऽस्तु ॥
ब्रह्माणं वज्रसोऽन्तादीन् वासुदेवं नमाम्यह ॥ वैकुण्ठी हरिसौज्यात् ॥
श्रीं नमोऽस्तु ॥ तांश्यावापसङ्गेन स्वागतं गतसम्भवम् ॥
गुतं त्वं पुजितोऽस्मिन् सारास्वारा वदस्व न ॥ यं विप्रातमात्रेण सर्वज्ञत्वं
प्रजायते ॥ गुत उवाच ॥ सारास्वारी ऽहं भगवान् विष्णुः सर्वोऽहं ॥
ब्रह्माहमस्मि तं ज्ञात्वा सर्वज्ञत्वं प्रजायते ॥ इदं ब्रह्मणो वेदितव्यं
अन्तर्ब्रह्म परमं यत् । हे विद्ये वेदितव्यं हि इति चाथर्वेणो मुनिः । अहं
शुकश्च पैलाद्या मन्त्रा वदस्विकायम ॥ व्यास मत्वा पृष्टवन्तः सोऽस्मान्
सारमथाब्रवीन् ॥ व्यास उवाच ॥ शुकार्थे शृणु मृतं त्वं ब्रह्मणोऽहं ॥
तु । सारास्वारा ऽहं उक्त्वा मुनिभिश्च परापरः ॥

End. आद्यं यद्विदितं सर्वज्ञानं च वामय ॥ सन्नाथि विविधानि च । प्रतिमर्शेश्वर-
गौरी ब्रह्मण्य परिसंख्यल । गौरी भुवनकोक्षि ॥
गयान्द्राप्रथमादितोऽधमाह्मास्मात्परितः । ज्योतिषकं ज्योतिषाश्च गौरी
मुक्तयान् ॥ सन्ततरादयो गौरी धर्माधर्मादिकथं च ॥ अग्नौ
द्रव्यमिदं प्रायश्चित्तं प्रदधति । राजधर्मा दानधर्मा क्रतूनि विविधानि

॥ व्यावहाराः शालनत्र सत्यंदादिविधानकं । मर्यदशः सीमवशी भव-
 वेदश्च वैद्यकं । धनुर्वेदोऽथेष्टास्तश्च सीमासाध्यावबिम्बर (१) । पुराणसंख्या-
 साहाय्या ह्युद्बोधाकरणा भूतम् ॥ अलङ्कारी व्याकरणं शिष्टाकल्प इहो-
 दितः । नैमिःत्तकः प्राकृतिको नयः काव्यनिकः स्मृतः । वेदान्त ब्रह्मविज्ञानं
 योगी ज्ञाष्टा इतिरतः । सीवः पुराणसाहाय्या विद्या ज्ञाष्टादशमृती ।
 सत्यंदादाः परा ज्ञवः पराविद्या परपरः । सप्रपञ्चं नित्यपञ्चं ब्रह्मणो रूप-
 सीरितम् । इदं हादशसाहस्रं शतकोटिप्रविम्बर । देवर्षीकं देवतैश्च
 पुराण (१) पञ्चमे सदा । लोकानां हितकामिनः सन्धिप्रोद्गमोत्तमप्रज्ञी ।
 सर्वं ब्रह्मति जामीध्व मुनयः श्रीनकादयः ॥ मृगया (२) शिवयज्ञाप य-
 पठेत् पाठयेदपि । लिखेत्लिखापयहापि पुञ्जयेत् कीर्तयेदपि ॥ निर्मलः
 प्राप्तसञ्चायः सुकुल (३) स्वर्गसाधुयात् । श्रवणं (४) पुनकाय मन्त्र वे पत्र
 सञ्चयः पटिकावस्त्रास्तादि दद्यादयः स्वर्गसाधुयात् ॥ द्यादद्याद्ब्रह्मलीकि (५)
 स्यात् पुस्तकं यस्य वै मृदः । तस्याप्यातमयः नास्ति मुक्तिर्मुक्तिमहाधुयात् ॥
 यूयः अरताग्रं यं पुराणं रूपसंश्रयः । सुतो गतः पूजितैः श्रीनकादा
 हारं ययुः ॥

Colophon. व्याघ्रं य सहापरायं पुराणसाहाय्या समान ॥ * ॥ * ॥ • ॥

विवरणम्—अष्टादशमहापुराणानामव्यतसदाग्रं यपुराणम् ।

No. 2. **अद्भुतरामायणम् ।** *Adbhuta Rāmāyaṇam.* Substance, country-made yellow paper, 10 x 1 inches. Folia, 72. Lines, 7-8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

An epic on the life of king Rāma, popularly ascribed to Valmiki, the famous author of the Rāmāyaṇa. It is called *adbhuta* in allusion to the marvellous character of the story, exceeding in extravagance the more popular epic, the Rāmāyaṇa. In it, Sītā is represented as having killed a Rāvana with hundred heads, whom her husband Rāma was unable to vanquish. Complete in twenty-seven chapters.

Beginning. श्री रामाय नमः ॥ नमस्तुभ्यै सुनीन्द्राय योगुताय तपस्विने । शालाय
 वीतरागाय वाक्मीकाय नमीनमः ॥ रामाय रामचन्द्राय रामभद्राय वैभवे ॥
 रघुनाथाय नाथाय सीतायाः पतये नमः ॥ अद्यात् रघुव्रजतिलकः कौशल्या-

नन्दवर्द्धनी रामः । दशवदननिधनकारी दाशरथिः पुण्डरीकाक्षः ॥
 तमसातौरनिलयः निलयः तपसा गुरुः । तपसा प्रथमस्थानं वाणीकिं मुनि-
 दुङ्गवं । विनयावनती भूत्वा भारहती मङ्गासुनिः । अपृच्छत् सखतः (१)
 श्रियः कृतान्त्रलिपुटी वशी । रामायणमिति ख्यातं शतकोटिप्रविष्टं
 प्रणीतं भवता यच्च ब्रह्मलोकं प्रतिष्ठितं । श्रूयते ब्रह्मणा नित्यमृषिभिः
 पितृभिः सुरैः । पञ्चविंशतिमाहस्यं रामायणमिदं भूवि ॥ तदाकर्णित-
 मस्माभिः सावर्ण्यं मङ्गासुने । शतकोटिप्रविष्टारे रामायणमहार्णवे ।
 किं गीतमिह यद्वाप्ति तन्मे कथय सुत ॥ आकर्ण्यदरिणः पृष्टं भरहाजस्य
 वै मुनिः । हृष्टासलकवत् सर्वं मस्मिन् शतकोटिकु । आसिन्मुखा मुनिः
 श्रियः प्रोवाच वदता वर ॥ भरहाज चिरं जीव साधु स्मरितमय नः ॥
 शतकोटिप्रविष्टारे रामायणमहार्णवे रामचन्द्रस्य चरितमाश्रय्यं मध्यगी-
 रितं । पञ्चविंशतिमाहस्यं नृलोकं यत् प्रतिष्ठितं । नृणां हि चरितं राम-
 चरितं वर्णितं तत् । सीतामाहात्म्यसारं यत् विशेषादत्र नोक्तवान् ।
 यदुक्तावहितो ब्रह्मन् काकुत्स्थश्चरितं सङ्गत् । सीतायाः सुवभताया प्रकृते-
 श्चरितं यत् । आचर्यमद्भुतमिदं गोपितं ब्रह्मणी गृह्ण ॥ हृष्टाय प्रिय-
 श्रियाय तुभ्यमावेदयामि तत् ॥

End.

सीतायाः कथनं युवा सहस्रास्यस्य रत्नमः । मानसोत्तरशैलेन्दुस्थितं ज्ञात्वा
 रघुत्तमः । जगाम पुकरशीघ्रं भावभिः सङ्गं वानरैः । सीतायाः वैश्वरं रूपं
 रावणस्य बधस्तदा । श्रुतीत्यागमनञ्चैव इति ज्ञानात्विद्यहः । हृष्टात्स-
 संयहृष्टापि पठित्वा रामभक्तिसाम् । जायते मुनिशार्ङ्गं नारकाया
 विचारणा । पठेत्तु यो रामचरितमसत् पुनाति पापात् सुकृतं लभेत ।
 तीर्थभद्रिकं समरं जयस्य स मन्त्रयज्ञश्च सङ्गत् फलञ्च । भजंत यो राम-
 सचित्स्वरूपं नैः (१) कानि भावेन च भूमिपुत्री । एतत् सुपुण्यं शृणुयात्
 पठित्वा मयी भवेत् नो जठरे जनन्या ॥ १ ॥

Colophon.

इत्यार्यं रामायणं मङ्गलितान्त्रिकीयेऽद्भुतोत्तरकाण्डे सीतागमादीत्यागमन-
 सप्रविशतिः सर्गः ॥ ० ॥ समाप्तमिदमद्भुतोत्तरकाण्डं ॥ ० ॥ श्रीकृष्णः ॥

विशेषम्—अद्भुतरामायणमिधीयं निबन्धः मङ्गलितान्त्रिकीकिरचितत्वेन प्रसिद्धः ।

No. 3. अग्निपुराणम् । Agnipurāṇam Substance, country-made
 white paper, 10 x 5 inches Folia, 318 Lines, 9-14 in a page Character,
 Nāgura Date, Appearance, old, excepting the first ten folia which
 have been recently re-written. Verse. Generally correct. Incomplete.

Another incomplete copy of the work noticed before.

विवरणकृतपुष्पम् ।

No. 4. अद्भुतरामायणम् । Adbhuta Rāmāyaṇam Substance, country-made white paper, 12 × 4 inches Folia, 39 Lines, 2-12 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1855 Appearance, very old; worn out, and worm-eaten throughout Verse Generally correct Complete

Another complete copy of the work noticed before.

विवरणकृतपुष्पम् ।

No. 5. अध्यात्मरामायणम् । Adhyātma Rāmāyaṇam Substance, country-made white paper, 14 × 6 inches Folia, 329 Lines, 6-11 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, not fresh Verse Generally correct. Complete (excepting the 3rd or Aranya Kāṇḍa only)

A poem describing the life and character of Rāma, the hero of the Rāmāyaṇa, under the garb of the Vedānta Philosophy, entitled Adhyātma Rāmāyaṇa, complete in seven parts, which are named as well as arranged in the same way as in Vālmiki's great work. It has been printed and published in several parts of the country. The work is in the form of a dialogue between Umā and Śiva.

Beginning. श्री नमो भगवते वासुदेवाय नारायणं नमस्कृत्य नरं चैव नरोत्तमं देवीं
सरस्वतीं व्यासं ततो जयमुदीरयेत् १ मृत उवाच कदाचिन्नामदीं योगी
पराङ्मुखश्चाकृया पथेऽहं सकलात्मिकान् सत्यलोकस्पादयन् २ तं दृष्ट्वा
सुर्त्तिसिद्धिः क्षुब्धोऽभिः परिवेष्टितः बालार्कप्रभया सख्यं भासयतं सभायहम्
३ मार्कण्डेयादिभूतिभिः सुयुक्तानं सुहृद्भूतः सर्वत्र गीचरं ज्ञानं सरस्वत्या
समन्वितं ४ चतुर्मुखं अग्राथायं भक्ताभीष्टफलप्रदं प्रपद्ये देववद्वक्त्रा तृष्टाव
सुनिपुङ्गवः ५ प्रसन्नं सुनिः श्राद्धं स्वयम्भूतैर्वाच्यं सत् किं प्रष्टुमास्तुमसि
तद्वदित्यासि ते सुनि ६

End.

प्रपदिरे प्राक्तनमेव रूपं सदगजा स्वहरीश्वरास्ते । प्रभाकर प्राप हरि-
प्रवीरः सुधीश्च आदित्यजवीर्यवत्वात् ॥ ६५ ॥ ततो निमग्ना सरयुजल्लिपु-
नराः परित्यज्य सनुथदङ्क ॥ आरुह्य दिव्याभरणा विमान प्रापुर्गोऽसौतमि-
काख्यलोकान् ॥ ६६ ॥ तिर्यक् प्रजाता अपि रामदृष्टा (१) जलं प्रविष्टा
दिवसेव याताः द्रिष्टुं चो जानपदाश्च लोका रामं रामान् लोकविमुक्तसंगाः ॥
६७ ॥ ६८ ॥ ॥ मृत्वा हरिं लोकगुरुं परेशं मृष्टा जलं स्वर्गसंवारजः (१) ।
एतावदेवोत्तरमाह श्रीमः श्रीरामचन्द्रस्य कथावर्णनं ॥ ६८ ॥ यः पाठमप्यव-
पठेत् स पापाक्षिमुच्यते जन्मसहस्रजातान् (२) ॥ दिने दिने पापघ्नं
प्रकुर्वन् पठन्तर, श्रीकमपीष्ट भक्ता ॥ ६९ ॥ विमुक्तसंघोषचयः प्रयाति
रामस्य सान्नीध्यमनस्यलभ्यः ॥ आख्यानमन्तद्वृत्तनायकस्य कृतं परा राघव-
चोदितेन ॥ ७० ॥ मरुश्चरेणात्रमविष्यदर्थं मुत्वा तु रामः परितोषमेति ॥
रामायणं काश्यमनतपुण्यं श्रीशंकरेणाभिहितं भवान्यै ॥ ७१ ॥ भक्त्या पठेद् यः
यत्नयान् स पापविमुच्यते जन्मशतोद्भवैश्च ॥ आध्यात्मराम पठतश्च नित्यं
श्रोतुश्च भक्त्या लिखतश्च रामः ॥ ७२ ॥ अतिप्रसन्नश्च सदा समीपसीता-
समन्तः प्रियमातनीति रामायणं जनमनोहरमादिकाव्यं ब्रह्मादिभिः सुरवरै-
रपि सम्यक्तं ॥ ७३ ॥ यद्वाञ्छितः पठति यः यद्युयात् स नित्यं विभीः
प्रयाति सदनं स विमुक्तदङ्कः ॥ ७४ ॥

Colophon.

इति श्रीमदध्यात्मरामायणं उमामहेश्वरसंवादे उत्तरकाण्डे नवीऽ (वर्ग १)
ध्यायः ॥ १ ॥ उत्तरकाण्डं समाप्तं ॥

विवरणम्—आध्यात्मरामायणाभिधोऽयमसिद्धिप्रसिद्धीयः ।

No. 6. **आध्यात्मरामायणम् ।** Adhyātmā Ramāyaṇam Substance, country-made white paper, 10 × 4 inches. Folia, 131. Lines, 4-13 in a page. Character, Nāgarī. Date, 1868. Appearance, very old, worn out, torn, and worm-eaten throughout. Verse Generally correct. Complete.

Another complete copy of the same work.

विवरणम्—आध्यात्मरामायणम् ।

No. 7. अध्यात्मरामायणम् । Adhyātma Rāmāyaṇam. Substance, country-made yellow paper, 18×4 inches Folia, 166. Lines, 2-8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, rather old. Verse. Generally correct. Complete.

Another complete copy of the same work. At the end of the codex, we find a sloka in which the cantos, chapters, and stanzas of the work are enumerated thus :—

पार्थिव्यं परमेश्वरेण गदितं त्र्याध्यात्मरामायणे काव्यैः सप्तभिर्नितैऽतिशुभं दर्शयन्तुः पटिका, ।
श्रीकान्तानु शतवर्षेण सङ्गते—
विवरणानुक्तपुञ्जम् ।

No. 8. आत्मपुराणम् । Ātmapurāṇam. Substance, country-made white and yellow paper, 14×6 inches Folia, 523 Lines, 7-11 in a page. Character, Nāgari. Date, Samvat 1859. Appearance, not old. Verse. Generally correct. Complete.

A work recently written, treating of the principles of the Vedānta philosophy in the style of a Purāṇa, entitled Ātmapurāṇa. By Śaṅkarānanda, complete in 18 chapters. Extent 13,000 Anuṣṭup slokas.

Beginning. श्रीनरैः शाय नमः श्रीरामाय नमः नमः पितृवरणैः ईशानोपादिभेदेन व्याकुल सकल जगत् निरीक्ष्य श्रीविद्यः कश्चित् मुतायावगतिचिन्तः १ एकदा करुणाकान्तचित्त एतत् व्यक्तियत् अही संसारशूलन क्षेपिता. सर्वदेहिन २ कामादिकाकवासन नारीरुक्मिणीदिना कथमस्मात् भविष्येव भीतिः सर्व-वृथाभिह ३ इति संवित् सतिमान् स्वयम् परिशुद्धि ४ कथमज्ञान लोहासं तोष्ठा संसारशूलक गुणव्यतिशयाकासितकथ्य ब्रह्म पुमान् ५ एवमुक्तो गुरुः प्राह स्वशिष्यं करुणानिधिः ज्ञानमज्ञानमाशय नियतं साधनं त्विति ६ संसारशूलमखिल इककाकाटिभित्तं साधनी मायया भात माया-ज्ञानमितीरित ७ ज्ञानं वेदाविज्ञानमज्ञानमितरन् पुनः न हि मातस्य विज्ञानं लोकेपि ज्ञानमिदं ८ अतो ब्रह्माहमस्मीति बोधो मागोत्र समतः संसारशूलं संश्लेष्य गच्छतां मुक्तिसंख्ये ९ कर्तव्यमेतद्विज्ञानमात्मज्ञानापनु-त्तय न चाव्यद्विष्टीमादि देहकारादृष्टदं १० आत्मर्षीषा इहकलादुक्त-ज्ञानविज्ञानान् । प्रापण्वात्मरूपस्य ब्रह्मो भेदशून्यतः ११

End.

इति खसामने विद्या ईश्वरस्य सदैव हि कवयन्ति स ईशानः पुराणेभिन्
समीरितः सर्वत्र नापरं किञ्चित् तत एतत् पठन् पुमान् यत्नन् वदन् विज्ञा-
नन् वै मुच्यते भवसंकटात् ॥ ६४० *

Golophon.

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजाचार्यानेंदाकाजपुत्र्यादादिशिष्येण शंकरानन्दभग-
वता विरचितं लघुनिषद्ग्रन्थं श्रीमत्पुराणे अष्टादशोऽध्यायः १८ सर्वेक्येयः
श्लोकसंख्या १३०० अनुष्टुप् श्लोकः काशीपुरी महाशेना गंगातटनिवासिका ।
दशाब्दसंख्यया च विश्वेश्वरसमीपेण लिखितं शिवप्रसादेन आश्रयेण कान्य-
कुब्जे न सनत् १८५८ फाल्गुने शुक्लपक्षे च दशम्या गुरुवासरे शुभमस्तु समाप्तं
यथं (१) भवतु ॥ क ॥ क ॥ क ॥ क ॥ क ॥ क ॥

विशरणम् - श्रीमत्पुराण नामासर्ववैकनिरतवेदान्तमूलकः कथिदाधुनिकनिबन्धविशेषः ।

No. 9. एकादशीमाहात्म्यम् । Ēkādaśīmāhātmyam. Substance, country-made white paper, 14×4 inches. Folia, 12. Lines, 7-8 in a page. Character. Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

Extracts from the Padmapurāṇa on the greatness of the Ēkādaśī, noticed before among Smṛiti MSS.

विशरणम् नूतनपुस्तकम् ।

No. 10. एकाग्रपुराणम् । Ēkāmrapurāṇam. Substance, country-made, yellow paper, 14×4 inches. Folia, 89. Lines, 7-9 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, almost fresh. Verse. Generally correct. Complete.

A Purāṇa describing the greatness of Ēkāmrā, one of the sacred places of India.

Beginning.

श्री नमो गणेशाय ॥ कीर्तिर्गच्छेत् सुरासुरैर्मनिकरेरासीयते नित्यं नारायण-
तलपामिभिः सुरनरेन्द्राधरैः किन्नरैः । पातालिलवि कन्दरेषु च मङ्गो-
द्गृष्टा गतैः पद्मगैर्गङ्गापिण्डसवासशालितजगत्कवे' ममः शश्वे ॥ पुरा-
सत्ययुगे राजा धर्मध्वज इति युतः । सर्वजगति पद्मच्छ सत्य सत्यवतीमुत ।
धर्मध्वज उवाच ॥ वेदव्यास प्रियावास सर्वज्ञ परमाश्रय । श्रीगुप्तिच्छा-
न्यह किञ्चिद्गुणां सुष्ठतमस्तुत । अनायासेन वचनं पुण्यं यव भवेदिह तत्

जेव वद तीर्थञ्च देवतानामनुग्रह ॥ वेदव्यास उवाच ॥ यद्यु-
 राजन् प्रवक्ष्यामि पुरावत्समदयथा सनत्कुमा (रा १) श्रितयोः सवाद-
 स्त्रीपथसोद ॥ सञ्चसं पुष्करं ज्यैष्ठं वरिष्ठं च तपोवनं । समागमं मूर्तीनाञ्च
 वरं यत्समवष्टुप ॥ सरोचप्रसूखाः सर्वे सुमन्त्रव सन्निताः । व्यवस्थिता
 क्षिप्रधर्माः कालवयविवेकिनः । धर्मव्यासायनेकानि प्रोचन्वन्ति पृथक्
 पृथक् सन्निभ्य वेदवाक्यानि निरुक्तपटमिण्यः । मूर्तीनामश्रितौ दिव्य-
 ज्ञानिनो अभ्युसविना पुरतोऽथ मुनिग्रहः कथ्यपादयज्ञो, भगवत् ॥ ततोऽष्टक-
 द्द्विपद्यान् प्रणय्य शिरसाञ्जलिः । विज्ञापयामौति पूर्व्वं शालं, अथ उदारधीः ॥
 अशित उवाच । के धर्मा, कानि कर्मणि कानि शकानि ज्ञानुषु । निर-
 पन्सा निरातङ्का विद्यापन्सा विवर्जिताः ॥ अथाशर्मं सहजपुण्यं यत्सुख
 साधनैरिह । यत् स्वात्मा सकर्त्तृके दिवि सोढान् सानवाः । जेवाणा को
 वरौ लोके गतिमिष्टा प्रदायकः । अर्चने वा सहत् पुण्यं तन्मसाव्याज-
 नद्वयं ॥

End.

यं यं वाञ्छन्ति तं सन्त ते व्रजन्ति सुराण्यः । इमं वर्हिण्युक्तेन विमानेनार्क-
 रोचिषा । इमं ध्वजपताकेन किङ्किनीजालमालिना । मुरम्बाभिर्वीज्यमाना
 श्वासरज्यजर्जने शुभे । गन्धर्वध्वनिमिर्जुष्टे, (१) मेघमानो वरासुरैः । नाक-
 पुष्ट ससानाय (१) शक्राद्यैः, निपुङ्गवैः (१) स्वच्छाविषासमम्यद्भान् रेतु-
 म्मुमुष्टे चिर ॥ सन्ततो भोगसमृद्धाय कामना कामरुदिणः । कृत्तिवामः-
 प्रसादनं न व्यवन्ने कदाचन । कर्म्ममिद्विद्विष मय्यक् भुङ्गेति (१) च सुद-
 र्भभा । तत्र प्रसादाद्भोगेन सदा भोक्ते नृपाकृतः । यः यद्युति (१) इदं काम्य
 पदेष्टा विसमाश्रय । जगत्कलकलात् पापान् तत्तुल्यघाटं न मुच्यते ॥ * ॥

Colophon.

इत्येकामपुराणं षट्माहस्यं सख्यया (१) सहिताया द्वितीयं विद्यधर
 साहाय्ये अष्टादशोऽध्याय एकामपुराणं समाप्त ॥ १८ ॥ श्री नमो वासु-
 देवाय ।

विवरणम् - एकाग्रपुराण नामैकसिद्धेयं लवसाहाकारणं नवरनिबन्धविशेषः ।

No. 11. कल्किपुराणम् । Kalkipurāṇam. Substance, country-
 made red paper, 16 × 5 inches. Folia, 80. Lines, 2-8 in a page.
 Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, worn out, and
 torn in parts. Verse, Generally correct. Complete.

This is one of the Upapurāṇas and has been printed and published in several parts of the country.

Beginning. श्री नमो गणेशाय ॥ मेढ्रा देशगणा, सुनीश्वरजना लोका, सुधाना, मदा ।
स्व स्व कथं सुमिदं प्रतदिम भक्षा भक्ष्युत्तमा । त विप्र शमनल-
स्युत्तमज मज्जसत्ताशये वन्दे बौद्धकृतान्कादिबिबिधैः शार्द्वैः, पुरी
वन्दितः नारायण नमस्कृत्य नरैश्च नरोत्तम । देवी सरस्वती चैव ततो
अग्रमुदीरयन् । यष्टौदंष्ट्रकरालमर्दकवलज्जालज्वलद्विगुहा नेतुं सत्करवाल-
टलदर्शिता, भुवा क्षितिर्लोभका । शश्वत संभववाहनी दिवज्जनिः
* कल्कि पराका हरि, पादात्त सत्ययुगादिकृत् स भगवान् धर्मप्रगणिधिः ।

End. मज्जलजलदट्टो वातवेगेदेवाद् प्रसथितकरवाल, सखेलोकेकपाल । कलि-
कुलजलहला सत्यधर्मप्रणता कलशत् कुशल वः कल्किरप स भव ॥ २ ॥

Colophon. इति श्री कल्किपुराणेऽनुभाषवते सविधौ पञ्चविंशोऽध्यायः ॥ ५ ॥ समाप्त-
याय यन् ॥ * श्रीहरये नमः ॥

विवरणम्—कल्किपुराणसिद्ध सुप्रसिद्धमेष ।

No. 12. कालिकमाहात्म्यम् । Kartikamāhātmyam. Substance, country made white paper, 12 × 5 inches. Folia, 34. Leaves, 11-13 in a page. Character, Nagari. Date, Samvat 1821. Appearance, very old, worn out, torn, worm-eaten, and writing effaced in parts with writings by different hands. Verse. Generally correct. Complete.

Extracts from the Pūṇya Purāṇa on the sacredness of the month of Kartika.

Beginning. शारदशाय नमः ॥ विप्रसर्गैर्निमर्गादिनवनलक्षणवित्त श्रीकृष्णार्णवे पर-
धाम जगदाम नमाम तत् ॥ १ ॥ दशमं दशमलव्यसादितशयविग्रहा
क्रौडयदेकलामोर्धो परानन्दमुदीर्यते ॥ २ ॥

End. पुष्पाहृतं तत् कृत्वा देवान् सर्वान् विभज्यते ॥ अभिरुचि च तिलकं कृत्वा
चाच्छिदवाचन ॥ ४६ ॥ द्वाक्षणान् भाजयित्वाटो परमाद्येन वा शिव ।
तेषां समस्तं तच्छयं भुञ्जीत सह वधुभिः ॥ ४७ ॥ इत्येवं मुनिवकस्य पुण्य-
मन्याये कथितमिष्टाचरणं स मुक्तः ॥ भुञ्जीत वैदिकमततः स वैकुण्ठे हरि-
पदसन्निधौ प्रयाति । ४८ ॥

Colophon. इति श्रीकालिकासाक्षात् पद्मपुराणे उत्तरखंडे मन्मथीनकादिनारदसेवादि
हादशीध्यायः ॥ राम ॥ सप्तश्लोके कालिकासाक्षात् सप्त १८२१ साध
कृष्ण १४ वा सूत्रे ॥ लिखितं सदारारंभेण कार्या यमसम् ॥

विवरणम्—पद्मपुराणान्तर्गतकालिकासाक्षात् ६५० अंश निधनम् ।

No. 13. कालिकापुराणम् । Kālikāpurāṇam Substance, country-
made colourless paper, 12 x 4 inches. Folia, 174. Lines, 7-15 in a page.
Character, Mani. Date, 202 Nepālī era. Appearance, very old, worn
out, torn, and worm-eaten throughout. Verse. Not correct. Complete.

One of the Upapurāṇas, dwelling on the greatness of the goddess
Kālikā. Printed and published in several parts of the country.

Beginning. श्री नमस्तुभ्यै कार्यम् ॥ यद्योमिभिर्भवेत्तदार्तिविनाशयोग्यमासाद्य बन्धितसतीव
विविक्तचित्तम् । तद्गः पुरातु हरिपादमरीजमुक्ताभिर्भवेत्तत्कमलविहृत-
मभूवत् ॥ सा पानुव सकलयोगिजनस्य चित्ते विद्यातामप्रतराणामुर्वि
सृष्टिहेतु । या चान्यजन्तुनिवहस्य विमोक्षनीतिमायाविधौ जगति यद
युःसु १) इति हृत्को ॥ ईश्वर जगतां य प्रथम्य परधीनम् ॥ नित्यज्ञानस्य
वर्त्यं पुराण कालिकाद्वय ॥

End. यो हेतुरयः परम्य पुराण 'सनातन' ईश्वरः पर । पुराणकृते
पुराणलभ्यः पर, परम्यस्य १) तद्गोमि पुराणार्थम् ॥ इति सकलजगत्
विमर्ति या सा सधुरिपुमाहृत्को नमाऽमु तर्क १) वहति ।

Colophon. इति श्रीश्रीश्रीकालीपुराण समाप्त ॥ ११ ॥ * ॥ कालिकायै नमः ॥
य तुवप निष्ठा ( ) विजयव्याकटव्यासजः श्रीकृष्णदेव स्वकाय नचा
याज्ञना ( ) शुद्धाश्रम ज्ञानासि वृद्धे शोधयता १) निमा ॥ कालिकाख्या
क्रमथा + + + ना पण्डितसुख्यके ॥ नेपालाष्टगणै युगध्वंसयन-
कृष्णपत्रं च १) मासले उत्तराष्टे सुरगुहदिवस वैश्वतीयोग्युक्ते तर्कान्तिथौ-
मिथौ सौलखदिमसनिश कृष्णनाथेन नित्य नत्वा पितो पदात्र गुणजन
सकले संवित कालिकाख्या ॥ । शुभसम् सख्यदा कालम् ॥ श्रीश्रीश्रीकालिका
प्रसन्नान्तु ॥ देव्य नमस्तु १) २ ॥ शिवायै नमः ॥

विवरणम्—कालिकापुराणमतिप्रसिद्धम् ।

No. 14. कालिकापुराणम् । Kāhkapurāṇam Substance, country-made yellow paper, 18 x 5 inches. Folia, 278 Lines, 6-10 in a page. Character, Bengali Date, ? Appearance, old Verse Generally correct. Complete.

Another complete copy of the same work.

विवरणमुक्तपूर्वम् ।

No. 15. काशीखण्डम् । Kāśikhandaṁ Substance, country-made white paper, 10 x 4 inches. Folia, 365 Lines, 5-10 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, very old, worn out, torn, and writing effaced in parts. Verse Not correct. Incomplete.

A part of Skandapurāṇa dwelling on the greatness of Kāśī (Benares), entitled Kāśikhanda. It is a famous work and has been printed and published in several parts of the country.

Beginning श्रीसरस्वत्यै नमः तत् सत्पदं सर्वज्ञानसर्वज्ञानप्रदाम्भक्तं सर्वज्ञान (१) करि-
मंशानाननसनामय १ भविष्यति (२) न याव भविष्यति तद्युक्तं रघु-
स्थाप या या वदा भवि मुक्ता मारुत यस्या (३) सता जतव या नित्यं
विजगत् पवित्रतटिनीतीरं सुरैः श्रव्यते (४) सा काशी विपुलरिराजमगरी
पायादपाया जगत (५) २ ।

End. (नानि)

Colophon. (नानि)

विवरणम्—काशीखण्डनामा प्रसिद्धस्कन्दपुराणस्यांशविशेषः ।

No. 16. काशीखण्डम् । Kāśikhandaṁ Substance, country-made white paper, 12 x 6 inches. Folia, 251 Lines, 9-16 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, old, worn out, slightly torn, and worm-eaten throughout Verse Generally correct Complete (as regards the second half only)

The second half of the same work, with a short commentary in the margin.

- End.** एतच्छ्रवणतः पुंसां सर्वेषु विजयी भवेत् सौभाग्यं चापि सर्वत्र प्राप्नुया-
द्विर्मलाशयः १३० यस्य विज्ञेश्वरमुष्टस्यै (२) तत्कृपणे सति । जायते पुण्य-
युक्तस्य सहासिमलसितम् । सर्वेषां संगलासां च सहासगलमुत्तमम् यद्वैपि
लिखितं पुञ्चं सर्वसमलसिद्धये १३४
- Colophon.** इति स्कन्दपुराणे श्रीकाशीखण्डे शतशमाह्वया सहिताया वेशामिका अत-
क्रमणिकायाम् शततमोऽध्यायः १०० श्रीरत्न
विवरणम्—पुष्पकं लिखितं सपूर्णमुत्तरार्द्धं वर्तते ।

No. 17. काशीखण्डम् । Kāśīkhaṇḍam Substance, country made white paper, 11×6 inches. Folia, 671. Lines, 8-16 in a page. Character, Nāgarī. Date, Samvat 1807. Appearance, old, with different hand-writings. Verse Generally correct. Complete

A complete copy of the same work with a commentary in the margin, by Rāmānanda.

विवरणम्—पुष्पकं लिखितं सपूर्णमुत्तरार्द्धं वर्तते ।

No. 18. काशीमाहात्म्यवर्णनम् । Kāśīmāhātmyavarṇanam Substance, country-made white paper, 10×4 inches. Folia, 65. Lines, 6-8 in a page. Character, Nāgarī. Date, Samvat 1820. Appearance, very old, worn out, worm-eaten throughout, and pages sticking together. Verse Generally correct. Complete

Extracts from the Nārada-purāṇa on the greatness of Kāśī.*

Beginning. अग्निरुवाच प्रसन्नोऽसि यदि स्कन्द सद्यः प्रीतिरनुभवा । तत्समादत्तं
भगवन् विरं यन्मं हृदि स्थितं ॥ अविमुक्तमिदं त्वत् कैटारस्य भवन्ति ॥
पुंसां प्रथितसापन्नं मोक्षदं चाभवत् कथं ॥ २ ॥ कथमेषा विमोहा (१)
रीयते सणिकर्णिका । तद्वामोत् किं पुरा स्वास्मिन् यदानीमस्मिन्निधमा ॥ ३ ॥
वाराणसीति काशीति रुद्रावामर्शितं प्रभी ॥ अत्रापि नामधेयानि कथ-
न्तानि सा पुरी ॥ ४ ॥ महाकृपायां (२) इति च कथं ख्यातं शिखिध्वज ॥

* According to a line added to the text, these are extracts from the Bhavīṣṭya-purāṇa, Brahmapurāṇa.

एतद्विष्णुस्य शीतं संदृष्टं संपन्नोदय ॥ ५ ॥ स्फुटं च वाच ॥ प्रथमारयो-
मनुजन्वया यः समुदाहृत ॥ कृ भयोनेऽमुसवायसया १) लटविका हर ॥ ६ ॥
यदव देवदेवेन मन्त्रेण निर्वदित ॥ जगन्मातु परमास तदैव कथ-
यामि ते ॥ ७ ॥

End. नाम्नि रुद्रसमी देवलीर्य काशीसमा नहि विश्वेश्वरममं निगम भूत न भवि-
ष्यति ॥ १५० ॥ अथसधमरुसर्णि ताजपेथशतानि च । कथादवगमार्णेण
तत्रफल प्राप्यते नरैः । १५१ ॥

Colophon. इति श्रीनारदपुराणीक काशीसाहाय्य समाप्त ॥ सवत् १८०० followed
by an extra line इति भविष्यपुराणे अष्टादशे अध्याये सप्तदशोऽध्यायः काशि-
साहाय्यवर्णन नाम पञ्चाध्यायः ॥ ५० ॥ *

विवरणम् नारदपुराणान्तर्गतकाशीसहाय्यवर्णन पुस्तकेऽस्मिन् वर्तते ।

No. 19. काश्मीरसाहाय्यम् । Kāśmīraśahāyānam. Substance,
Kashmiri white paper, 8×4 inches (bound like a book) Folia, 105
Lines, 8 in a page Character, Nāgara Date, Samvat 1848
Appearance, very old, worn out, worm-eaten throughout, and pages so
packed together that they cannot be easily separated Verse Generally
correct Complete

Verses on the greatness of Kāśmīra, written not only after the
style of the Purāṇas, but also representing Vaiśampāyana, the well-
known Paurāṇika speaker, as addressing Janam-jaya, the grandson
of Yudhiṣṭhira. The book is entitled Nīlamatam.

Beginning. श्रीनमोऽय नमः ॥ शारदावत्तभाय नमः ॥ श्रीनमो नारायणाय ॥ श्री
श्रीनिवासं हरिं देव वरदे परमेश्वर । तं लावनाथ गोविन्द नमाम्यक्षर-
मख्यं ॥ परोक्षिद्ध + + + भुक्तीमातृपूतर्जनमजयः ॥ पप्रच्छ शिष्यं
व्यासस्य वैशंपायनमतिकृत ॥ जनमेजय उवाच । महाभारतसंशयं नाना
दंशनराधिपा । महाशूरा समायाता पितृणां महात्मना ॥ कथं
काश्मीरको राजा जायातम् + + कौर्मय ॥ पांडवैशंपरायै नमः
स्म कथं नृप ॥ काश्मीरमडल चैव प्र + + नं जगति स्थितं + +

* This is written by a different hand and is not reliable.

४ ॥ वासुदेवं स्वयम् (१) ॥ जगाम साधवं योऽङ्गं चतुरगवन्मानितः ॥
 तत्र तस्याभवदयुर्द्धं वासुदेवं न भीमता ॥ यादृशं वासुदेवस्य नटजनः (१)
 मङ्गाभवत् ॥ ततस्तु वासुदेवं स युद्धे विमिषातितः ॥ अतर्वीरौ तस्य पक्षौ
 वासुदेवाभ्यर्चयत् ॥ भविष्यत्पुत्रराज्याहो तस्य देगस्य मीरवत् ॥ एतं
 सा सुपुत्रं पुत्रं बालं सोनदंमज्जित ॥ बालभावात् पादुसुतेमानीतं कौरवैश्च
 वा ॥ जनभञ्जयः ॥ देगस्य गौरव चक्रे किमर्थं द्विजसत्तम ॥ वासुदेवो
 मङ्गाहो यदर्थं विचत् स्वयं स्त्रियम् ॥ वंशपायनं उवाच ॥ यैव देवो उभयं
 मैव काश्मरं शपसत्तम ॥ आसीत् सरः पुष्पं जलं सुगन्धं सुमनोहरं ॥ शालि-
 सालाकुलं स्मृतं सतफलाय समन्वितं ॥ स्वाध्यायश्राननिरतं यज्ञशौनं जलै-
 र्जलं युनः ॥ तपस्विभिर्मन्त्रैर्देवदेवतापारमं ॥ ' -

End.

इत्येवमुक्तं जनमञ्जयस्य व्यासस्य श्रियो ण मङ्गावतेन । चित्रं न यदर्थं द-
 वज्जलभीलायाः ? समशशस्वैः खलु भाविनः । समेत नैतद्विषयोऽप्योद्य-
 तदा न चक्रे भगवान् मङ्गाहो । अतीवकुशो बहुविस्मयेन जनप्रिय भारत-
 पुष्पचट ॥

Colophon.

इति नीलसर्पे त्रितमासाहाया समाप्तमिदं नीलसत नाम ॥ श्रीरत्न ॥
 संवत् १८४८ ॥ यावत्पञ्चमविंशतीया गम भट शिव ॥ यादृशं दीपा-
 न्मतिविस्माच्च यदर्थं धीन लिखितं तदात्र ॥ तत् सर्वमावापरिणीधनीय
 कार्यं न कृथात् खलु मेखकस्य १ ॥ कल्याणसम् । दीपायु ॥ श्रीगार-
 वज्जसा जयति ॥ श्रीविश्वेश्वराय नमः ॥ श्रीगोपाधराय नमः ॥ नीलनी-
 नारायणाय नमः ॥

विवरणम्—काश्मिरसाहाया नाम काश्मीरवृक्षवर्णनपरीक्ष्यं निघण्टु ।

No. 20. एकदासीसाहायम् । Ekādaśmāhānyam Substance,
 country-made white paper, 10 x 4 inches. Folia, 61. Lines, 9 in a page.
 Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally
 correct. Complete.

A collection of extracts from different Paurāṇika works on the
 greatness of Ekādaśī, the eleventh lunar day both of the white and
 dark halves of each lunar month.

Beginning. श्रीमन्महाभारतं नमः ॥ श्रीमन्महाभारतं नमः ॥ सत उवाच ॥ देवकीनन्दनं कृष्णं
 वासुदेवं जगन्नाथं । नमस्कृत्य प्रवक्ष्यामि मङ्गापापहराणि वै ॥ १ ॥ युधि-

निराय कर्णो न कथिबानि सहासना चतुर्विंशतिसहस्रानि नानाख्यानश्रुतानि
च ॥ २ ॥ तानि वै भर्तये विभ्रा यण्णं सुसमाहिता व्रतास्कादशौना च
नानापापहराणि हि २ अष्टादशपराण्यो विविध सुसहासना (१)

End.

वज्रपियतसा विष्णो राधिका गोपिकाम् ॥ कार्तिके पुत्रनीया च यो
दामोदरसंयुता ५७ शृङ्गपत्ने विर्णयेण स्त्रिकादश्या द्विजोत्तमा ॥ द्विजं
दामोदर कत्वा तत्पत्नी राधिकानया ५४ कार्तिके पुत्रनीयो तौ साल
डारंश्च भोजनं इदं वावनाधिपयं च दत्त कर्णेन तृप्यता ५५ तत् कर्तुं
कार्तिकेष्टस्यामकादश्यासथापि वा स्नायादद्यात् दानानि विष्णुर्मपि (५१७)
यतामिति ५६ मृत उवाच ॥ सर्वपापप्रशमनी दंबोद्यापनका शमा । कर्णव्या
वैणवैभक्त्या सर्वधर्ममयी तिथौ ५७ इति ते कथितं सर्वं यत् प्रहोदामह
त्यया ॥ य कथा श्रावयत्यति (५८) शृण्वति च नरोत्तमः । ५९ ५८ ते
सर्वपापनिर्मुक्ताः याति विष्णोः परं पदं ॥ तस्मान् सर्वपापना राजन्
कर्णव्या वैणवैतिथि (५९)

Colophon.

इति श्रीविष्णुभक्तिसटीदये कार्तिकशृङ्गपत्ने बोधिनीनामैकादशीमाहात्म्यं
सम्पूर्णं ॥ ॥ शुभं भवतु ॥ श्रीकर्णो जयतु ॥

विवरणम्—एकादशीमाहात्म्यत्रयकोटये निवस्यः ।

No. 21. काशीगङ्गापुत्रमाहात्म्यम् । Kāśī-gangāputra-mahātmnye.
Substance, country made colourless and yellow papers, 10×3 inches.
Folia, 55. Lines, 7-8 in a page. Character, Nagara. Date, Samvat, 1772.
Appearance, very old, and writing effaced in parts. Verse. Generally
correct. Complete.

This codex contains extracts on the greatness of Kāśī (Benares)
from the *Putākhaṇḍa* of the *Padmapurāṇa*, as well as extracts
on the greatness of the *Gangāputras* (a race of priests created by
Ganga, from the *Skandapurāṇa*. The former ends in the 44th folium,
while the latter begins at that fol. and is continued to the 55th.

Beginning of the former. श्रीगणेशाय नमः ॥ नारायण नमस्कृत्य नर चैव नरोत्तमं

देवो सुखसती न्याम ततो जयसुदीरघत् ॥ १ ॥ मृत उवाच ॥ एकदा
सुखमासीत् रेवायाः पुलिनं भग ॥ मुनयो विनयोपेता पद्मकुलोत्तमा
दयः ॥ १ ॥ मुनय ऊचुः ॥ भगवन् सर्वतल्ल तत्त्व यत् त्वं निश्चित ॥

निवाणपरिनिर्माणे कारण मुक्तिकारिणा ॥ २ ॥ यदहस्य च वदानां
तन्निष्कृत्य विविच्य च ॥ ब्रह्मि नः श्रद्धयापितान् करुणालयतस्वतः ॥ २ ॥
वयं हि साधया संस्था निश्चय न लभामहे ॥ मृत उवाच ॥ एव पृष्टः सु-
भगवान् संशुभन्त्यार्थदर्शनः । यद्वाच तदाख्यामि तच्छृणुष्व समाहिताः ॥

End.

श्रीनरैव भगवता संगृणा संयुतन्दमः ॥ शम्भुवस्य सन्निभा प्रीतिः सर्व-
हितेन्द्रिया ॥ एतस्य श्रवणादेव पापमघातपञ्जरा ॥ सद्यो हि लयसाक्षि-
तुल्यमप्राविच्यहित ॥ श्रीतथ्यमनुनयः ॥ १ ॥ पठनीय च यत्नतः ॥ एतम-
विप्रसादाय प्रीत्य पाठ्यतेति ॥ एतदेव परं तत्त्वमेतदेव परं तपः । इति-
मन्वा प्रयत्नेन जपदिटमनस्यधीः । एतज्जपेन सत्पटो महादेव (४) समा-
तन ॥ दशदशमपुस्तकमधो नाच काथ्या विचारणा ॥ अष्टोत्तरशत साष्ट-
निर्गानि परिपुज्य च ॥ साक्षात्का यन्मयात् काश्याः प्रत्यक्षं नित्यमन्वित ॥
तस्य सर्वकारण स्यात् पूज्य शीलगुणान्वितः ॥ दीर्घायुरतिलकीवान् शिवा-
राधनतत्परः ॥

Colophon.

इति श्रीपातालखड्गे काशीमाहात्म्या पञ्चमीऽध्यायः समाप्तः सन् १७७२
आश्विन + + गुरु

त्रिवरणम् - पद्मप्राणीयपातालखड्गशाल्मर्गतकाशीमाहात्म्याखण्डेऽयं निवस्यः ।

Beginning of the latter श्रीतर्कशास्त्रं नमः । श्रीदुःखराजाय नमः । श्रीनर उवाच ॥
अथ मत् सहाध्यायः । । भास्वरः ॥ सर्वोद्भवः । युतीऽस्मांसिर्गोश्रीदिव
सा वदः ॥ १ ॥ मृत उवाच नारदप्रसिद्धो विष्णो + + समातनीत ॥
ज्योतिषकः तदा चासीद्दुःसार्गभयान्वितः ॥ २ ॥ कालात्ययः समातनीत्य-
ब्रह्माद्या अमरामता ॥ अमल प्रार्थयामासुः काशीं प्राप्य महासुनिः ॥ ३ ॥
देवा ऊचुः ॥ ब्रह्मन् विधाटिणा रुद्र ज्योतिषकः समास्करः ॥ जगदायु-
प्रमाणं तु कथं ज्ञेयं मुनीश्वर ॥ ४ ॥ जगद्विनाशमोहादीनवतारान् दधौ हविः ॥
शिवि स्वसासदान्नेन जुगोप च कर्पोतकं ॥ ५ ॥ कुभयोने विचार्येति
जगद्विनाशमर्हसि ॥

End.

संभाषणं प्रशङ्गस्य सप्तपाठान् स्विद्या सह ॥ शृणुयाद्विधिना यन् तस्य कामं
वदामहे ॥ ५ ॥ विद्यया गुरुणा तुल्य रूपेण कामसंनिभः । जगन्मोहन-
सन्धुः गुणशीलसमन्वितः । गुरुणा पितृवृद्धानां भक्तं देवद्विजन्मना ॥
दीर्घायुषं यज्जस्तं भद्रं प्राप्नुयात् सुतम् ॥ ५ ॥ जन्मोपनयनादीं च
शृणुयाद्विधिना शिशुः ॥ सर्वेत् स गुणशाली स विदग्धसमघमङ्गलः ॥ ५ ॥

अष्टाष्टानन्तरं ग्रहे गृणयातां वधूवरौ । प्रीतिभाजौ भवेतां च परस्परं
चिरायुषां ॥ ५७ ॥ गामेयोत्पत्तिर्दीनम् (दिनेषु) गृणयादा पठेदित् ।
भूपाला वज्रमासस्य सत्त्व विजयी भवेत् ॥ ५८ ॥ गामेयोद्भवमाहात्म्यं
गृणयादा पठेदपि । प्रत्यहं यः समाधिस्थो दिव्यचक्षुः समाप्नुयात् ॥

Colophon. इति श्रीस्कंदपुराणे गंगापुत्रसाहाय्यं संपूर्णम् । शुभं भव्यात् ॥ कलक
मुद्रानिष्ककथेण लिखितमिदं पुस्तकं लिखितं ॥ ॥ शुभं ॥

विवरणम्—स्कन्दपुराणालङ्कारगङ्गापुत्राभिषेकाशीस्यत्राष्टाविंशोऽप्युत्पत्तिवर्णनविषयकोऽयं

निबन्धः ।

No. 22. गङ्गामाहात्म्यम् । Gangāmāhātmyam Substance,
country-made white paper, 10 x 4 inches. Folia, 30. Lines, 5-7 in a
page. Character, Nagari. Date, ? Appearance, very old,* worn
out, torn, and worm-eaten throughout. Verse Generally correct.
Incomplete.

A collection of verses on the greatness of the river Ganges.

Beginning. महेश्वर उवाच । समं मे मा परा मुनिर्लोचयिष्या । गङ्गायाम्बिकां ब्रह्मण्डाना-
मनर्कया साधारणकृतिः परा ॥ शङ्खविद्यास्वरूपा च दिगम्बरी कारणात्मिका
स्वानन्दासुतरूपा च । + + + गौ ॥

End. नास्ति ।

* Though the appearance of the work is very old, it is evidently a recent
composition, as it mentions the names of some cities on the banks of the
Hagh recently founded, as the following extract will show. —

विदेग्यादलसार्गे तु योजनाद्देव्यतिक्रान्त्वावनपद्मोद्याममध्ये वैद्यजातिनिवासम् ॥ चिकित्सकानां
स्थानं विदितं सकलं जने । गङ्गा न्यक्ता च यमुना पद्मी प्राप्य विनिर्गता ॥ यत्र व्याघ्रवती
वैवर्चनी भवदा सरित् ॥ ततः क्रोशाद्वतीति तु कुम्भहृदः सहस्रं गङ्गायाः पश्चिमं पारं सार्धं
योजनतः परं । सप्रयासप्राप्तं द्रव्यं अत्रापाना निवासम् । कुम्भहृतात् योजनार्धव्यतयं भद्रसंज्ञकं
तपस्विना ब्राह्मणानां स्थानं सर्वजनाप्रियं । ततः क्रोशाद्वतीति च सङ्घाटितमनोरमं महेश्वरसमा-
ख्यातं कामनादायकीं कृणा ॥ ततः क्रोशाद्वतीति तु द्वापरेणोद्य पश्चिमं ततः खड्गदहोद्यामी
याज्ञनैकव्यतिक्रान्त्वा नित्यानन्दप्रसोर्थं सन्निवर्तन्ता भवत् ॥ श्यामसुन्दरदेवस्य स्वर्गेनवाः समीपतः
भित्तं (?) वर्णते नित्यं लोकानां मुक्तिदः सदा ॥

Colophon. इति श्रीसकलपुराणसारसयङ्गे गणेशाष्टाको भारीरथोत्थाने नाम त्रितोयो-
ऽध्यायः ॥

विवरणम्—गङ्गामाहात्म्येनामकोऽयं निबन्धः ।

No. 23. गणेशपुराणम् । Ganeśapurāṇam Substance, country-made colourless paper, 10 x 4 inches Folia, 782 Lines, 2-11 in a page Character, Nāgari. Date, Śaka 1685 Appearance, old worn out, slightly torn in parts, and written by different hands Verse Generally correct. Complete

Ganeśapurāṇa is a famous Upapurāṇa, and consists of two parts. The first part consists of one hundred chapters, while the second contains fifty.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीसर्वस्व्यै नमः ॥ नमस्तर्कं गणेशाय ब्रह्मविद्या-
प्रदायिनि । यथा (यथा १) गन्धायत नाम विघ्नसारशोधनं ॥ १ ॥
॥ कथय ऊचुः ॥ सत सत सहास्रांशु वेदशास्त्रविशारद ॥ सर्वविद्यानिधि त्वत्पी-
ठकान्धो नोपलभ्यते ॥ १ ॥ जन्मजन्मांतरौघ नः स्थित पुण्य सङ्घारं । तेन
संदर्शनं जात सर्वज्ञस्य सततम् ॥ २ ॥ वयं धन्यतमा लोकं जीवित नः
सृजोवित ॥ पितरौ वेदशास्त्राणि तपस्याश्रम एव च ॥ ३ ॥ अष्टादश
पुराणानि विस्मरान्कुरितानि नः ॥ अन्त्यामपि हि न श्रोतुमिच्छामि द्विज-
सत्तम ॥ ४ ॥ श्रौतकौयं सप्तमं च सक्ता हादशवर्षिकं ॥ त्वत्कथासत-
पानाद्री नानाविधासकारण ॥ ५ ॥ सत तवाच ॥ साधुः सहाभागा
भवद्भिः पुण्यकर्मभिः ॥ साधूनां समाचक्षानां सतिर्लोकोपकारिणी ॥ ६ ॥
समापि प्रसिद्धाऽस्मि कथानां कथनं द्विजाः । अतोऽहं साधुव्रतेभ्यः
कथयिष्ये विप्रपतः ॥ ७ ॥ अन्त्यामुपपुराणानि वर्णितेऽष्टादशैव तु ॥ गणेश-
सारदीयं च लुप्तिहारीत्युपायं च ॥ ८ ॥ गणेशस्य पुराणं यत् तवादी-
कथयाम्यहं ॥ दुर्लभं श्रवणं यस्य सर्वलोके विप्रपतः ॥ ९ ॥ अस्य श्रवण-
साधने कृतकृत्यो भवेन्नरः ॥ प्रभाव (१०) यथा गदितुं नेशः शेषयतु-
सुखः ॥ १० ॥ सचोपवीतं ब्रथीयैतत्तथापि भवदाज्ञया । बह्वज्जगत्सिंहे-
पुण्यैरस्य तु श्रवणं भवेत् ॥ ११ ॥

End. गणेशस्य पुराणं यः शृणुयाद्विस्मयन् । न भयं तस्य शुनाक्षं हवाक्षं च किं
चक्रत ॥ ६० ॥ इदं वः कथितं सर्वं पुराणं हि सुविस्तरं ॥ संपूर्णं

सहिमा वक्तुं न शक्नो वर्यकोटिभिः ॥ ६१ ॥ ब्रह्मणा घग्मन्विनापि विविधापिः
सुनोधरा ॥ युष्माभिः परिवृष्टं यत् सर्वपापप्रणाशनं ॥ ६२ ॥ सत्त्वकानप्रदं
भक्तिसान्द्रं पुण्यवर्द्धनं ॥ गणेशश्च परांशश्च नानालीलाधरश्च ॥ ६३ ॥
यक्तुं शीवीरघद्वयं किमन्यच्छ्रोतुमिच्छय ॥ ६४ ॥

Colophon.

[illegible]

विवरणम् — गणेशपराण नामोपपराणमिदं सुप्रसिद्धमेव ।

No. 24. गणेशमहस्रनाम । Gaṇeśasahasranāma Substance,
country-made yellow and white papers, 10 × 4 inches Folia, 142 Lines,
3 9 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, almost
fresh Prose Not correct. Complete.

A commentary on the Gaṇēśahasranāma or one thousand names of the God Gaṇēśa, entitled Gaṇēśatattva Prakāśikā, by Nārāyaṇa Muni.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ सिद्धिस्तुतिप्रदातारं प्रणम्य गणनायकं । नाम्नां सहस्र

सस्यैव आकरोमि यथामति ॥ १ ॥ देवानां प्रथमोऽग्निरुक्तमती विष्णुस्तथो
रंतरं सर्वं देवगणाः श्रुत्वा गणपतिं सर्वं कोप्यते गोत्वादिवत् ॥ पथ्यान् प्रति
देवतं दशती (दशशतौ १) नाम्ना मती मुख्यया ज्ञायायुं भजत त्वयतरमृगा-
न्निव्यवमेत्यादरः ॥ २ ॥ ननु कीदृश गणपतिर्नाम ॥ योयमग्न्यादिदेवपुत्रा
ते वैदिकप्रसिद्धे देवताकांडे मुख्यविष्णुरुदादिपुत्र श्रुयते ॥ न हि देवता-
त्वेनायुतस्य महाभाग्याद्देवताया एक आत्मा बहुधास्तुते इति यास्कोसरोव्या
सर्वेश्वरत्वं परमात्मत्वं वा कल्पयितुं शक्यं ॥ तत् कथमस्य नामार्थचित्तया
चितः पावयितुं शक्यमिति चेत् ॥ उच्यते ॥ आग्निर्मख प्रथमी देवतानां
समतानामुत्तमी विष्णुरासीत् ॥ अप्रिर्वै देवानामवर्मा विष्णुः परमस्तदतरेषु
सर्वेषु आत्मा देवता इति निगनाह्मण्यम् नार्हन्मतानामधिपतिरित्यादि-
विष्णुः ॥ पञ्चतानामित्यतनाम्यात्मानं (१) कथपादेन च समस्तदेवता-
समुदायस्य आशीर्वाधरत्वा विष्णुसंख्ये सर्वं देवा इत्यवगमादन्यादिदेवानां
भूतादिगणाधिपतित्वेन अष्टीश्वरत्वात् पञ्चतमगणाधिपतिर्विष्णुरापो (१)
उपरि सक्तो गणानामधिपतय इति गणाधिपत पादेन तस्य समष्टीश्वर-
त्वावगमात् ॥

End.

गणेशदत्तया कृपा तस्य नाम्ना सहस्रम् ॥ व्याख्यात तत्त मी दीपो गुणो वा
नास्ति कथनं ॥ अनेन प्रीयता देशे भगवान् गणनायकः । दुरक्ते तस्यता
देवः शोधयन् च साधवः ॥ स्वीय विपतसलसुद्रमयितुं रक्षाय सराजितुं
पापान् पावयितुं महागणपतिर्मरेश्वरत्वं गतः देशे दीनदयावशवदत्तया
मोरिशतः पुत्रतां सप्राप्तः परिचिततादधिकदःस्यः स चित्तमणिः ॥
श्रीमन्मोरेश्वरचित्तमणिजलधिसहावेद्यजातीपनीतं सर्वश्रष्टात्मनं तज्जगति
विभजत कोपि नारायणाख्यः ॥ तनातथासिन्धुदं किमपिगणदत्तद्विधनामा
महस्य व्याख्यात तेन देवो वन्द्यगणपति प्रीयतां विश्वरूपः ॥

Colophon.

इति श्रीवामिसीरेश्वरनारायणमुनिविरचितगणेशसहस्रनामत्रयाख्या गणपति
तत्त्वप्रकाशिकाख्या समाप्तिसप्तमः ॥ ६ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ ॥ गणराज ॥

विवरणं—श्रीनारायणमुनिविरचितगणेशसहस्रनामत्रयाख्याद्वितीयं निबन्धः ।

No. 25. गयामाहात्म्यम् । Gayāmahātmyam Substance, country-
made colourless paper, 10×5 inches. Folio, 38 (of which fol. 1 has been
recently replaced) Lines, 3-11 in a page. Character, Nāgara.
Date, ? Appearance, very old, and torn in parts. Verse. Generally
correct. Complete.

Extracts from the Vāyupurāṇa on the sacredness of Gayā.

Beginning. श्रीरामाय नमः ॥ सनत्कुमार उवाच ॥ गयायायां प्रवृत्तामि शृणु नारद
मुक्तिर्दो निष्कृतिश्चेह कर्षणां ब्रह्मणा गोथते पुरा ॥ सत उवाच ॥ इति
शुत्वा तदा वाक्यं नारदी मुनिमन्त्रमः ॥ सनत्कुमार पथच्छ प्रणम्य त्रिभि-
पुर्वकं ॥ २ ॥ नारद उवाच ॥ सनत्कुमार मे ब्रूहि तोयानामुत्तमोत्तम ॥
तारकं सर्वभूतामा श्रण्वतो वदतां सदा ॥ ३ ॥ सनत्कुमार उवाच ॥
वस्य तीर्थवर पुण्य आह्लादी सर्वतारकं गयातीर्थसृष्टियेन तीर्थभ्योऽप्यधिकं
शृणु ॥ ४ ॥ गयासुरलपन्नेषु ब्रह्मा तत्र जगाम वै कर्षेन पातयित्वास्त्रिं
शिला ता मुर्ध्नि धारयत् ॥ ५ ॥ तत्र ब्रह्माकरोदयाम स्यादयित्वा गदाधर ।
फलगतोद्यस्वरेण निधुनार्थमहनिर्ग ॥ ६ ॥ कृतयज्ञी ददौ ब्रह्मा ब्राह्म-
णेभ्योऽहंशादिकं । यतकस्मिन् वाराह गयायामकारयत् ॥ गयानाम्ना
गयास्थानं चैव ब्रह्मर्षिकालित ॥ कालति पितरः पुत्राश्चरकाद्वयभीरवः ॥ ७ ॥

End. उपप्राप्तमिदं पुण्यं गृहं तिष्ठति पुनः । सर्पाधिचोरजनित भय तव न
विद्यते ॥ पुज्यते सततं यत् पुनः पुनः ॥ गृहं तस्य स्थिता लभ्यते ।
सुखसद्भा भविष्यति ॥ श्रोत उवाच ॥ सनत्कुमारो मुनिपु गवाय पुण्या
कथा चायं निवेद्य भक्त्या ॥ स्वभायमे रम्यवनेरुपेतं विमृज्य समीतगुहा
जगाम ॥

Colophon. इति श्रीवायुपुराणे श्रुतवराहकल्पी श्रीगयामाहात्म्ये सनत्कुमारनारदसंवादे
अष्टमोऽध्यायः ॥ ॥ शुभसप्तम्यः ॥ श्री ॥ रामा ॥ श्रीरामचन्द्र ॥ श्रीराम-
मीशान् ॥

त्रिवरणम् - वाराहपुराणान्तर्गतगयामाहात्म्योऽयं निबन्धः ।

No. 26. गरुडपुराणम् । Garuḍapurāṇam Substance, country-
made yellow paper, 12×1 inches. Folia, 90. Lines, 9 in a page.
Character, Nāgara. Date, Samvat 1886. Appearance, almost fresh.
Verso. Not correct. Complete.

A complete copy of the Garuḍapurāṇa which is one of the
eighteen Mahāpurāṇas.

Beginning. आत्मसहायणाधिपतय नमः ॥ श्रीगवाय नमः ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥
श्रीकाशोराजाय नमः ॥ श्रीगुरुङ्गाय नमः ॥ नारायण नमस्कृत्य नर

चैव नरोत्तम । देवा सर्वस्वतो व्याप्तं ततो जयमुदीरयत् ॥ १ ॥ धर्मदण्ड
वहसुर्लो वेदस्त्वं पुराणशाखाया ॥ क्रतुकुसुमो मोक्षफलं मधुमदन-
पादयो जयति ॥ २ ॥ श्रीमत् उवाच ॥ मृतिकृतिपुराणज्ञाः सदा-
भारपरायणा ॥ अज्ञाना मदस्याय सर्वदा धर्मवादिनः ॥ २ ॥ नीतव्याः
सावधानाश्च मित्राण्येकविवर्जिताः ॥ वेदाध्ययनशीलाश्च कथयन्त दर्शनाः ॥
श्रीमरुड उवाच ॥ भवत्प्रसादादिकं न 'धर्मोका' सत्पराचरम् ॥ मया विनी-
कितं सर्वसुसमाधसंश्रयम् ॥ भर्तृकान् सत्यपथं परवाच (१) विना
प्रभो ॥ भर्तृके सर्वलोकाणां प्रवरः सर्वजन्तुषु ॥ २ ॥ मानुष्यं तव मतानां
भक्तिमुक्त्यालये शुभ (१) ॥ अतः सुकृतिना (१) लोके न मतो न भवि-
ष्यति ॥ गायति देवाः किल गीतकानि धर्मान् ये भारतवर्षभागे ॥ स्मरन्ति
वगीय फलाज्जनाय भवन्ति भयः पुरुषाः सुरतान् (१) ॥

End.

यो धम्बवान् प्राश्नति सातिर्लोच्य पाथी समम् विविच च दुःखे यो धर्म-
शीलो जितमानसो विद्याविनोतो न परीयताथी ॥ २८ ॥ स्वदा (११)
तुष्टः परदारवर्जितो (१) स वै नरोत्तमो भवि वदनीयाः (१) मिष्टान्न
दाता चरुणाग्रिहीतो वेदाविद्युता (१) सहस्रजोवी ४० सामोवासी च
पतिव्रता च षट् जीवलोके सम वदनीयाः एवं समाचारयुतो नरोपि वापी
सङ्गुपा सज्जत्वं (सज्जत्वं) तडाग ४१ प्रवासुभट्ट गृहदेवमन्दिरे कृत
नरेण्यव स धर्म उत्तम ख्यासन् वेदविदन् (१) दभं कथाविवाहं क्षण-
मोचन द्विजैः ४२ भूमिः सुकृष्टा पितृवर्तिर्होतृमदवसत सुकृते समम्
अप्रायसनं सुकृतस्य सार ग्रन्थोति गायति च भावशुद्धा स वै कुलोत्तमः स च
धर्मयुक्तो विष्णुलवं गोति सुतः स तुम (१) ॥ ४३

Colophon.

इति श्रीमरुडपुराणे विष्णुवैतन्तसंवादे धर्मोपदेशो नाम पञ्चविंशोऽध्यायः ।
सम्बन्ध १८८६ शाल्वे

विवरणम्—मरुडपुराणं नाम महापुराणसंग्रहस्य सुप्रसिद्धमेव ।

No. 27. मरुडपुराणम् । Garudapurāṇam Substance, country-made white, yellow, and foolscap papers, 12 x 8 inches. Folia, 33. Lines, 18-20 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat, 1905. Appearance, fresh. Verse. Generally correct. Complete.

Another complete copy of the same work, but the concluding verses not only differ in number but in matter also.

End.

शुक्लमा संहिता दिव्या सर्वपापघनाग्निनीम् । आरोग्य धनसंपन्नं विष्णु-
सायुज्यमाप्नुयात् ॥ ८० ॥ ' रक्षामितापशाचानां शबणादेव नाशनम् ॥ किं
प्रवत्यामि भो विभ्राः पृण्यात पृण्यतस स्मृतस ॥ ८१ ॥
एतस्मात् कारणाद्भूतान् शीतव्या सा प्रयवेत । विष्णुर्लोक समाप्नोति सर्व-
पापैः प्रमुच्यते ॥ ८२ ॥ वक्ता पृजद्वक्ता पिताभिसंजितवै । साक्षात्
गा प्रयच्छत स्वर्गवस्त्रादिभूषणैः ॥ ८३ ॥ सितौ चौरादपाकैश्च भोजायित्वा
द्विजोत्तमम् ॥ गधार्थं रक्षन् क्रत्वा वधुवरीसमावृताः ॥ ८४ ॥ गृह्णादिदत्त-
युक्तं वाङ्मनासमष्टिकां ॥ दत्त्वा समापद्वक्ता पुनर्कर्त्ता चैव वै ॥ ८५ ॥
व्यास पुरोहित भक्ता वक्ता स्वगृहं नयत् ॥ चविद्याश्च गृहं ग्रामं धनं
चाद्रसमन्वितम् ॥ ८६ ॥ भूषणानि विचित्राणि वस्त्राणि विविधानि च ॥
शकटं पुरयित्वा द्रवाक्षय निवेदयेत् ॥ ८७ ॥ वैष्णव वस्त्राणि चान्यानि
दक्षिणाभिश्च तोषयेत् । गृहोऽपि चाद्रदानं गृहं युक्तं प्रदापयत् ॥ ८८ ॥
मृतकानि तथा पुत्रा व्यामादौ कारयेन्नरः ॥ वस्त्रादिभूषणैश्च पुत्रश्रावकं
श्रुतम् ॥ ८९ ॥

Colophon.

इति श्रीगुरुप्रपाद्य प्रतकल्पे एकान्विशतिसाहस्र्या संहितायां सौत्तरखंडे
श्रीभगवान्पादसंवादं पर्वविशति (१) तमाध्यायः ॥ श्रीकसख्या १५५० ॥
लिखित संख्या श्रीमदभाज्यगुरुभाहपण्डितबालमुकुटय प्रबो जयौतादौ
तथा रुते (१) मति (१) श्रीदारागज प्रयागताद्यांशयेन (२) पण्डित-
जयकणसिन्धेय शुक्लाष्टया ८ सीस सं १८०५

विवरणमुक्तपत्रम् ।

No. 28. चण्डीव्याख्या । Chandivyaṅkhyā Substance, country-
made yellow paper, 18 x 5 inches. Folio, 113. Lines, 2-14 in a page.
Character, Nāgara. Date, Śaka 1774, Samvat 1909, Bengali era 1259,
A. D. 1852. Appearance, almost fresh. Prose. Generally correct.
Complete.

A commentary, entitled Guptavati, on the Chāṇḍī Māhātmya,
generally known by the name of Saptasatī, as consisting of
seven hundred verses, by Bhāskara-rāya Bhāratidik-ita-mahāguṇichit,
son of Gambhīra-rāya Bhāratidikṣita of Benares.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीसरस्वत्यै नमः । श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
रामिधमहायज्ञेय वेदव्यवस्थानावसरे विशष्टकथितं श्रीविष्णुधर्मोत्तरम् ॥

दुर्गो भेदमुपपन्नमि सुदृष्टमित्युक्तं (१) शंकराचार्यो ग्रन्थचतुष्टयेन सङ्गितं
वदे गुरुणां गुरुम् ॥ १ ॥ विधिविष्णुमुखामरौदशस्थितिनाशेषु शिवायनोच्चरः ॥
अगदव तव त्वयक्रमः चणमुटालकपुष्पभञ्जिका ॥ २ ॥ कवचाग्रेण च कौलक-
माटी मञ्जो वयोदशाभ्याथी ॥ अने प्राधानिकवैकृतिके मर्त्तिय रक्षस्या
नाम् ॥ ३ ॥ इति मार्कण्डेयपुराणाभ्याधुनमविंशती गुणान् ॥ अथानु प्रकटी
कृतं भास्कररायप्रचित् कतिचित् ॥ ४ ॥ सप्तशती ऊरुहती शप्तवती
सप्तवती च तप्तवती ॥ सम तु भतीरन्वितवती गुणवती नाम विभक्ता विव
त्तम् ॥ ५ ॥ काव्याकृतितार्किकोपनिषदेष्वेकैकविहः कृताष्टोकाः रति
चतुर्विधा अपि चमत्कारावहाम्निहताम् ॥ तावत्ताजपहीमतपणमुक्तानु-
पानमार्गोपयोग्यथे ज्ञानमभीप्सता न विदुषा चित्ते चमत्कुर्वते ॥ ६ ॥

End.

चतुष्टये पीठिकाया प्राचीनानां च तु (८७) ये चमत्कृतिकरौ मध्यासवी
नानां च सन्तुति ॥ १ ॥ साधुच्छायाप्रमितप्रमोदवर्षे चिद्वरे जनिता ॥
साधुच्छायाप्रमितप्रमोदवर्षे चिद्वरे तनुतात् ॥ २ ॥ गुरुरेव शिषो गुरुसंव
गुरुष्वेव सङ्गास्य नमो गुरवे ॥ न गुरोरधिक शिषरश्मि गुरासीति
रम् (३) गुरो जयनाथ गुरो ॥ १ ॥ याकाशोपरवामिसोसपुधो
मनीरराटभारतोपुर्वपाश्रित मयन्त्रुचितया चङ्गान्तटाकथा ॥ यानटा-
दिषु सप्तमो भस्मरणी ॥ भीमातटे सप्ततिवच न. कुलदेवता वसति
श्रीचन्द्रभागायता ॥ ४ ॥

Colophon.

इति श्रीमत्पदवाकप्रमाणपारावारपारीणधुरीणसन्तवस्वतवश्रीमदूर्ध्वभीर-
रायभारतोदीप्तिताम्रजभास्कररायभारतोदीप्तिताम्रहर्षाचिता गुणवती
समाख्या समग्रतौ व्याख्या समाप्ता ॥ शकाब्दा १७७४ संवत् १८०८ मन्
१२५८ इ राजा १८५२ शाल तारिख आद्यन कृष्ण लतावाया मोरारि
नव्य सप्तदशदिने इराजो १ आकुटवरे लिखितं श्रीमद्विन्दरासमङ्गण
श्रीजयति ॥

त्रिवरणम् — श्रीमद्भारतभारतोदीप्तिताम्रजभास्कररायभारतोदीप्तिताम्रहर्षाचिद्वरचिद-
गुणवतीसमाख्यादेवमाहात्म्याव्याख्याऽयं निबन्धः ।

No. 29. चण्डोटीका । Chandīkā. Substance, country-made
yellow paper, 18x4 inches. Folia, 47. Lines, 5-9 in a page. Character,
Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Prose. Generally correct.
Complete

Another commentary on the same work, entitled *Tattvavibōdhami*, by *Mahāmahopādhyāya Vidyāvmōdāchāryya*.

Beginning. श्री नमश्चिण्डिकायै नमः । नत्वाजसज्जरागुदं भक्तमैकमनेकवत् । विद्या-
विमोदं आचार्यशृण्विष्टीकां करीम्यम् ॥ पाक् किल भगवान् वादरावणाले-
व भौ जैसिनीवाधातवद्वेदाद्वाभारतीऽपि सन्दिहानीं मार्कण्डेयं सहृदिमुप-
गम्यापासीत । श्री भगवन् मनव्युत्तरेण युयुत्से के ते केन कर्मणा वा
तथाभूतास्मान्मयानुपुष्पाचक्षा (१) इत्युक्ते मार्कण्डेयो महर्षिः प्रत्यवोचत् ।
नायमस्माकं कथाक्षणे इति सत्याभिज्ञानं विभ्याचलनिन्दयाश्चरः पक्षिणः
प्रचक्षति सुनिर्नापदिष्टोऽसावपि तथाकार्षीत् तेन धर्मपक्षिणः आनुपुष्पा
चतुर्दशसंज्ञाकान् वर्णयन्तोऽष्टसमस्तान्नरकथां प्रकृतसंज्ञायां ऊचुः ॥ मार्कण्डेय
उवाच ॥ स्वकण्ठारपय मार्कण्डेय, श्रुमादित्वादण् आसन् काष्ठवेद्यानि (१)
इत्युक्ताः सुक्ताः । चिरज्जीवित्वात् सङ्गताश्च येन्यादावुपपन्नवान् । उवाचैतं
भानुरिति शेषः (१) ।

End मार्कण्डेयवचनमिदं ॥ इति टीवी चण्डिका तथो राजवेद्ययोरिति वर यथाभि-
लषितं दत्त्वा सद्यस्तत्क्षणान् अभिहितं वभूव तयोरेष्टया अभवत् । व्यापक-
तथा अवातद्वैत्य इत्यथे कीदृशी ताभ्यां राजवेद्याभ्यां अभिष्टुता अभि-
संज्ञेन भवतवती । एव । सुरथाः क्षत्रियर्षभ क्षत्रियक्षेत्र एवै पुरुषोत्तमप्रकारेण
देव्या वर भूमा दद्या सकाशात् अभिलषितं प्राप्य सत्यादिवत्सतो जन्मीत्
पक्षि समासाद्य सावर्णिमनुर्भाविता सावर्णिमभवत् सनुर्भाविनेत्यर्थः । अद्यतने
लट् अतएव स वभूव इत्यर्थः ॥

Colophon. इति महासहापाध्यायश्रीविद्याविमोदवाच्यचण्डोटीकायां तत्त्वविद्यायाम्
देवीमाहात्म्यां सत्यम् ॥ * ॥

विवरणम् । महासहापाध्यायश्रीविद्याविमोदवाच्यचरितदेवीमाहात्म्याटीकाद्वयोऽयं नवमः ।

No. 30. चन्द्रलामहस्रनाम । *Chandralāsahasranāma* Substance,
foolscap paper, 10×3 inches Folia, 11 Lines, 5-11 in a page.
Character, Nāgara Date, ? Appearance, old Verse Not correct.
Complete

A fragment of the *Skandapurāṇa*, enumerating the thousand
names of *Chandralā*, a Goddess worshipped in the *Karṇāṭa* country.

Beginning

श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीशारदायै नमः ॥ श्रीचन्द्रदेवायै नमः ॥ सार्वभौम
उवाच ॥ भगवन् सविमलारिं सुनिर्नारायण, पुरा ॥ तैर्नामभिः प्रतुष्टा
देवी श्रीचन्द्रकान्तिका ॥ १ ॥ तानि मे शस कृपया तदागमपुर सर ॥

End.

ताराद्यानि मनोताति (१) पठन्नाश्रित्यभीप्सित ॥ यथातु य इदं भक्ता पठे-
द्वापि सकृद्वर ॥ ४५ ॥ स सखेद, खनिर्मुक्ता महती श्रियमयुग ॥ त्वमप्येतत्
सदा श्रद्धां पठ देव्या प्रसन्नये ॥ ४६ ॥ ४७ ॥ द्रव्यमस्तु त्वत्प्रीत्यभाष-
यथा श्रीमत्तद्व्यचरिताहुतलोभनोय ॥ भक्त्या यथातु य इदं मनुजोव
सेतु स्तु दं स विदति रिपुस्यप्रलेशहि ॥ १ ॥ २४६ ॥ श्री ॥

Colophon.

इति श्रीस्कन्दे शक्तिरहस्ये नटीवैभवकांडे सिद्धाष्टिखंडे समन्तलेश्वरमाहात्म्ये
संतुक्ते देवाकाशे (१) महत्सनामकथनानाम हविर्गोत्राय ॥ शारदायै ॥
इति महरोपसनामकरामभङ्गेन पुण्याशामं लिखित ॥ आश्विन ६ पुष्य मीन ॥

विवरणम्—स्कन्दपुराणान्तर्गतचन्द्रकासहस्रनामरूपीय निबन्धः ।

No. 31. जैमिनिभारतम् (आश्वमेधिकपर्वम्) । Jaiminībhārataṁ
(Āśvamedhikaparva). Substance, country-made white and yellow paper,
12×4 inches. Folia, 306. Lines, 5-9 in aṅgula. Character, Nāgārā-
ḍa, Samvat 1691. Appearance, old. Verse Generally correct
Complete (only a part).

An elaborate work describing the exploits and character of the
Pāṇḍavas, in verse, entitled Jaiminī Mahābhārata. It is supposed to
have been written by Rishi Jaiminī, but is evidently a work of a later
age, written in imitation of the great Mahābhārata. Only one Parvan
of this work is extant, describing the great horse-sacrifice of Yudhishthira

Beginning.

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ ॥ व्यास वसिष्ठनारा शक्तेः प्रोचसकस्म्यत्र (१) ।
पराशरायज्ञं ब्रूते युक्ततात तपोनिधि ॥ १ ॥ जनमश्रय उवाच ॥ कथं
युधिष्ठिर, प्रीतो मम पुत्रपितामह ॥ हयमध कर्तुं वरं चक्रं वेधुमि-
रन्वित ॥ २ ॥ जैमिनिरुवाच ॥ शृणु राजेन्द्र वदन्ति धर्मराजस्य
चरितम् । दिवः पितामहं ज्ञाते धर्मपुत्रोतिदुःखितः ॥ ३ ॥ यद्वन्द्या
यः सुप्रातः व्यास पश्येत् सादरं ॥ केनापायेन मे ब्रह्मन् गोतृच्यकृतं
भयम् ॥ ४ ॥ भुवः विनाशं प्राप्नोति तस्मै ब्रूहि तपोधन ॥ विना भाग्यं
कर्णेन तथा द्रोणं वञ्चितं ॥ ५ ॥ न मः प्रीतिरदराजो यत्प्रातः पुर्वज्जा-
र्जितः ॥ कर्णस्य सौंदर्यं रम्यं ब्रह्मचापमन्वितम् ॥ ६ ॥ मया गृह्यं जन-

तात सांत्तं दामवर्जितं ॥ यथाधिना गथा नित्यं लब्धा मातं तथा धनं ।
द्वयादृष्टि सु चति तव सु चति शोकजं ॥

End.

अष्टादशपुराणानां पठनादृष्टं फलं लभेत् । तत्फलं समवाप्नोति भारत-
श्रवणान्नरः ॥ समयं भारतं तत्र श्रुतं भवति भूतल ॥ यथाश्रमेधिकं
पत्रं श्रुत्वाज्ञातपुत्रक ॥ अश्विन् पञ्चाषि राज्ञं समाने पूजनं श्रुत्वा ।
ब्राह्मणान् भव्यभोज्यं सपुत्रं वस्वभूषणं ॥ अश्वी देयं सुवर्णस्य दशकषं
समन्तित ॥ प्रत्यक्षं वषमी देयं सदा पञ्चफलं भवेत् ॥ यथा शक्यापि वै
कार्याविधिः पञ्चाषि यः कृतः । चतुर्दश पञ्चाषि कथितानि विना-
पते ॥ अतश्चाश्रमशास्त्रं पत्रं राज्ञं श्रुत्वा ततः ॥ वसन्तानि पादेषु
कृत्वा सङ्गं गजाक्षये ॥ वषाषि नवजातानि सुखिनः भरतप्रेम ॥

Colophon.

इति श्रीमहाभारते आश्रमेधिकं पञ्चाषि जैमिनीये पञ्चश्रवणफलं समाप्तं ॥ ॥
श्रमसम् ॥ ॥ संवत् १६८१ समयं अष्टाद वदि चतुर्दशी ॥ लिखितं कृष्णदेव-
कायस्थकरमाजीतपुरस्थाने खट्टीला ॥ ॥ जैमिनिपर्व समाप्त ॥ ४ ॥

विवरणम्—जैमिनिसङ्घर्षविरचितं जैमिनिसङ्घाभारतं नामापरविधं सङ्घाभारतं सुप्रसिद्धमेव ।
पुस्तकस्यास्य आश्रमेधपल्लेमात्रं विद्यते ।

No. 32. जैमिनिभारतं । Jaiminibhāratam Substance, country
made yellow paper, 18 × 4 inches. Folia, 245 Lines, 6-7 in a page.
Character, Bengali Date, ? Appearance, old Verse Generally
correct Complete (as a part)

Another copy of the same work.

विवरणम्—पुस्तकपुल्लम् ।

No. 33. जैमिनिभारतम् । Jaiminibhāratam Substance, country
made colourless paper, 12 × 4 inches. Folia, 159 Lines, 8-10 in a page.
Character, Nagari Date, ? Appearance, very old, worn out, torn,
and writing effaced in parts. Verse. Generally correct. Incomplete.

A third (incomplete) copy of the same work.

विवरणम्—पुस्तकपुल्लम् ।

No. 34. तीर्थयात्रानुक्रमणिका । Tirthayātrānukramāṇikā Substance, country-made white paper, 10 × 2 inches Folia, 20 Lines, 7-8 in a page Character, Nāgari Date, ? Appearance, very old, and worn out. Verse Generally correct Complete

A fragment of the Skandapurāṇa on pilgrimage

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगुप्त उवाच ॥ इदं स्कान्दमहात्म्यं काशीखड्गमनु-
क्रमं । नितरां पठितुमीक्षि हृदयं विधारितं ॥ १ ॥ अनुक्रमणिका-
ध्याय तथा साक्षात्प्राप्तम् ॥ पाराशर्यं समाचक्ष्य यथा पूर्णमिदं भवेत् ॥ २ ॥
व्यास उवाच ॥ गृतावधेहि धर्माक्षन् आतृकण्य त्रिशसं ॥ शुक्रवैशंपाय-
नाद्याः शृण्वन्त्वपि च वाचका ॥ ३ ॥ अनुक्रमणिकाध्याय साक्षात्प्राप्तं
खड्गं ॥ प्रवक्ष्याम्येव नाशाय महापुण्यप्रवह्वं ॥ ४ ॥

End. एतच्छ्रुत्वा तु स सर्वत्र विजयो भवेत् । मांसाद्य चापि प्राप्नुयाद्विभङ्गना-
शयः ॥ १३२ ॥ यस्य विश्वं परमाद्यं तथैतत् सर्वं सति । जायते पुण्यं
शुक्लं सहस्रनिर्मलचेतसः ॥ सर्वेषां महात्मनां च महामर्मणसंक्रमः ॥
रुहेपि लिखितं पुण्यं सर्वमगण्यं हि ॥ १३४ ॥

Colophon. इति अस्कन्दपुराणे काशीखडे विद्युश्चरमहासहस्रि तीर्थयात्रानुक्रमणिका-
नाम शततमोऽध्यायः ॥ १०० ॥

विशेषम्—स्कन्दपुराणान्तर्गततीर्थयात्रानुक्रमणिकानामकीर्त्यं निबन्धः ।

No. 35. देवीभागवतं । Devībhāgavatam Substance, country-made white and yellow paper, 14 × 6 inches Folia, 329 Lines, 4-13 in a page Character, Nāgari Date, Samvat 1861, Śaka 1726 Appearance, not old. Verse Generally correct Incomplete

A work, entitled Devībhāgavata, describing the greatness of the Goddess Durgā in verse. It is divided into twelve skandhas or parts. The codex under notice contains six parts and a portion of the seventh.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीशारदावासे नमः ॥ सर्ववैतथ्यरूपं तां त्रिदासायां
च प्रोवाहि ॥ च श्रीग ॥ १ ॥ सर्ववैतथ्यरूपं त्रिदासायां च प्रोवाहि ॥ २ ॥

सम्यक् पुराणमहिता शुभा ॥ १ ॥ अष्टादशपुराणानि ब्रह्मणे सजिना
नय ॥ कथितानि सुटित्यानि पठितानि त्वया किम् ॥ ३ ॥ पंचमण्य
युक्तानि सरहस्यानि सान्द्र ॥ तत्रा ज्ञातानि सख्याणि व्याप्तात् सत्यशतौ
सुताम् ॥ ४ ॥ अस्माकं पुण्यशेनेन प्राप्तं चैत्रमुत्तमम् । टित्य विन (१)
पुण्य कलिदीपविरजितं ॥ ४ ॥ समाजोक्तं सुनीना वै श्रोतृकामोन्नि पुण्यदा ।
पुराणमहिता मतं ब्रह्म त्वं नः समाहितः ॥ ५ ॥ दीपपुष्पं सख्यं ताप
तयविरजितः ॥ कथयाय महाभाग पुराणं ब्रह्मसमत् ॥ ६ ॥ शीर्षे टित्य-
युता, मतं नराः स्यादुचित्येषां न यथ्येति पुराणानि वंचिता विधिना हि
ते ॥ ७ ॥

End. नामि

Colophon. नामि

विवरणम्—द्वैतभाष्यत नाम सुपुसिङ्गस्य निबन्धः ।

No. 36. नरसिंहपुराणम् । Narasimhapurāṇam Substance,
country-made yellow paper, 18 x 6 inches Folia, 88. Lines, 9-10 in a
page Character, Bengali. Date, ? Appearance, not old Verse
Not correct Complete

Narasimhapurāṇa is an Upapurāṇa. It consists of 63 chapters.

Beginning. श्री नमः श्रीनरसिंहाय नमः ॥ तद्वक्त्राटकैश्वर्यशक्त्यन्तर्गतकर्मोचन ।
वचाधिकं नखस्यर्षं दिवामिह (दिव्यसिंह १) नमोऽस्तु त ॥ नखरुद्धयित्वा
सितदितितनयोरपरिपतदस्यगुणैकतयावः । हिसधरगिरिरय गैरक-
मुक्तौ नरहरिरहृहृवत् स युष्मान् ॥ हिसवदासिनः सखे सुनयो वेद
पारगा । त्रिकालज्ञानपस्याना (१) नैसिपारस्यवासिनः ॥ देव्युदारण-
निरताः पुष्कराख्यवासिनः (१) महन्टाटिस्ता ये च ये च सप्तमिवासिनः ।
धर्मारण्यरता ये च दण्डकारण्यवासिनः । श्रीशैलनिरता ये च कुरुचेत-
नवासिनः ॥ कुमारपञ्चतथ्याय ये च पम्पानिवासिनः ॥ एते चार्ये च
बहवः सगिध्या सुनयोऽसना । साधसार्सं प्रशान्तु स्नातुं तीर्थे सना
गताः ॥ तव स्नात्वा यथाभ्यायं कृत्वा कर्म जपादिकं । नत्वा साधवं
देवं (१) कृत्वा तु पितृतर्पणं ॥ दृष्टा तव भगवता पुण्यतीर्थेनवासिनं ॥
तं पुत्रयिला विधिवत्तेन ते च सुपूजिताः ॥ आसनेषु विचित्रेषु हथाटिषु

यथाकर्म । भरहाजन दम्पु आसीनास्ते तर्पायनाः ॥ कृष्णाश्रिताः कथाः
सर्वं परस्परमयावृणु ॥ कथास्तेषु तत्तर्पा मुनीनां भावितात्मना । आञ्ज-
नास सङ्गातिजाः सुतपूर्वा सङ्गासतिः । व्यासशिष्यः पुराण १ श्रीरोमहर्षय
सङ्गकः । तान् प्रणम्य यथाग्यायं स तैथाप्यतिपूजितः । उपविष्टो यथा
योग भरहाजमनन स ॥ व्यासशिष्यं सुखासीनं मुनिं वै रोमहर्षय ॥ स
पप्रच्छ भरहाजो मुनाभामयतस्तदा श्रीभरहाज उवाच ॥ श्रीनकस्य सङ्गा-
सर्षे तराङ्गाख्या तु संहिता । वेत्तु श्रुता पुरा मते एभिरेखाभिरेव च ॥
साम्यत नरसिङ्गाभ्याः (व्या १) वेत्तु पौराणसंहितां शीतुमिच्छाम्यहं मुन
श्रीतुकासा इमं स्थिता ॥

End.

एव ते कथितं सर्वं भरहाज सङ्गासतः । पुराणं नारसिङ्गाख्य मुनीनां सन्निधौ
मया ॥ संगेय प्रातःसंगेय वशी मन्वन्तराण्य च वशानुचरतश्चैव सर्वं
तरति दुष्कृत ॥ ब्रह्मण्ड पुराणीकं (१) सरोच्चादीनां सङ्गामुने (१) ।
तैथ्यय रुश्या प्रीत सार्कण्डेयन वै यतः । सार्कण्डेयन वै प्रीत राज्ञी वै
नाकुलस्य च । प्रसादाद्नरसिङ्गस्य प्राप्त (१) व्यासिन धीमता ॥ त्वत्प्रसादा-
न्मया प्रीत सर्वपापप्रणाशनं ॥ पुराणं नारसिङ्गाख्यं मया च कथितं तव ।
मुनीनां सन्निधौ (१) पुण्यं स्वस्ति बोद्धव्यं ब्रह्माख्य ॥ य शृणोति शुचि-
भूत्वा पुराणं श्रुतदत्तम ॥ साद्ये सासि प्रयागस्य काला पण्डसवापुयात् ॥
भक्त्या यः श्रावयेद्भक्तो नित्यं नरहृदयिदः । सर्वार्थशङ्कल प्राप्य विष्णुमीके
स सीदते ॥ श्रुत्वैतन्मुनिभिः सार्द्धं भरहाजो सङ्गासतिः ॥ सुतमभ्यर्च्य
तत्रैव स्थितवान् मुनयो गताः ॥ सर्वपापहृद दैव पुराणं नृहृदयिदं पश्यता (१)
शृण्वता नृणां नरसिङ्गः प्रसीदति ॥ प्रसन्नो देवदेवेश सर्वपापघ्नी भवेत् ॥
पक्षिणः पादपङ्क्तौ मुक्तिं यान्ति परी गतिं ॥ मत्वे सुतोक्तैश्चिददार
वैरिणं दिवौकसां त प्रणमामि केशव ॥ व्याख्यार्मुह्यन्मन्त्रमास्वतृष्टुर्नलित-
लटाकादिता किन्त्वसार्ग (१) । पातालं प्रायपादः प्रखरतरनखश्रीतसो
नारसिङ्गः ॥ करस्वरनखरैः भिन्नद्वयादिश्च वः ॥ किंकि सिद्धस्तत् किंलिः (१)
सटश्वपुसटव चित्रं शृङ्गीतो नैवाधिकः १ सोऽपि जीवेद्वत्तसपनयतां
सोपि निजं हृरीशः (१) ॥ चापसज्जसगणैर्देशर्तप्रिशान् (१) यः स रोपते ॥

Colophon.

इति श्रीनरसिङ्गपुराणे विघटितमोऽध्यायः समाप्तश्चेदं नरसिङ्गपुराण ॥

विवरणम्—नरसिङ्गपुराणं नाम सङ्गापुराणं प्रख्यातम् ।

No. 37. नाममाहात्म्यम् । Nāmamāhātmyam. Substance, country-made white paper, 12×5 inches. Folia 38 Lines, 5-10 in a page Character, Nāgara Date, Samvat 1837 Appearance, old, worn out, and slightly worm-eaten in parts Prose. Generally correct. Complete

A work treating of the sacredness and efficacy of the names of Viṣṇu and Śiva, citing authorities in support, from several Purāṇas and Sāṃhitās, by Raghunāthendra Yati.

Beginning

श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीरामाय नमः ॥ यन्नामकौर्त्तनादेव सद्यः पापक्षयो भवेत् ॥ तस्यै सधरासीश शिव कृष्ण विष्णवे ॥ १७ ननु नामकौर्त्तनात् सद्यः पापक्षयप्रतिपादकस्यार्थवादोतिहासपुराणोपप्राससङ्गतास्मादीनां कर्मानुष्ठानादिपराणां स्वार्थेऽपि प्रामाण्यं नास्तीति संज्ञानांतरस्योद्विग्न-
वादिवाक्यानामप्रतिष्मस्य भेषजं स प्रज्ञापतिरात्मनो वपामर्दस्त्रलयाजमानः प्रसार इत्यादीनामिवाप्रामाण्यं स्वार्थं न तस्मान्नांतरस्योद्विग्नवादोक्तानां सापेक्षाय इष्टापत्तिं द्वितीयस्तु न स भवति तादृशवाक्यानां स्वार्थं अनांतर-
तान्त्रयस्य देवताधिकरणादीं व्यासादिभिर्भाष्यकारादभिधायोक्तत्वात् ॥ भद्राचार्यश्च ॥ अथवा सचाथवादोतिहासपुराणप्रासास्यात् सृष्टिप्रलयवधौष्यत इत्यादियदेतन् सचाथवादोनां प्रामाण्यस्वीकाराच्च सचाथवादोऽस्वार्थे प्रामाण्यं नास्तीति यदनां ननुपस्थानेनोपातिदृशमाच्च नामकौर्त्तनात् पापक्षय-
प्रतिपादकत्वात्तानामपि सानांतरस्योद्विग्नवादोपरिभावात् स्वार्थेऽपि प्रामाण्यं स्वीकर्त्तव्यमव

End.

वशिष्टतत् १ ॥ हरिपूजापरी यन्तु हरिनामपरायणः ॥ स स्वात्, सर्वतीर्थेषु सर्वश्रेष्ठेषु दीक्षितः ॥ १८ ॥ तथा । श्रीशङ्करः जयशङ्करः जयशङ्करः जयशङ्करः जयशङ्करः ॥ १९ ॥ त्रि.सप्तकृतो नरसिंहनाम जपन्ति फलिं हिज्जकोटिहत्या ॥ २० ॥ सैकचरितं नाम हरिनाम चिदात्मकं ॥ फलं नाम चोऽर्चनं कर्तुं सहेतु-
वदनां विधिः ॥ २१ ॥ यथातरे श्रीकृष्णः ॥ सत्यं त्रीणि समुद्रा स्वयमुद्भू-
वाङ्गं मां सुकुन्दं नरः १ सिद्धजनाईनेति ॥ जीवन् अयमनुदिनं मरये रणे वा पाषाणकाष्ठमदृशाय ददाम्यभोष्ट ॥ २२ ॥ यन्नामकौर्त्तनादेव कृतायां अथवा यद्य तस्मै शिवाय कृष्णाय सर्वो भयो नमाम्यह ॥ २३ ॥ भगवन्नाममाहात्म्यं यथाज्ञानं सचक्रे कृतः ॥ रघुनाथैतद्विनिमो शिवस्य परितुष्टय ॥ २४ ॥

Colophon.

इति श्रीचण्डिकास्तोत्रसमुच्चये श्रीहरिहरनामसहिष्मा संपूर्णः ॥ श्रीसर्व-
१८६७ ॥ श्री

विरर्याम् -- रघुवर्षिद्विपतिकृत श्रीहरिहरनाममाहात्म्यशेषशालसम्प्रीतम् ।

No. 38. पराशरपुराणम् । Parāśara-purāṇam Substance, country-made white and yellow papers, 15 × 6 inches. Folia, 32. Lines, 5-12 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, not old. Verse, Not correct. Complete.

Parāśara Purāṇa is an Upapurāṇa. It consists of 18 chapters.

Beginning. श्रीमथाश्वमेधः ॥ सारसम्पन्नसम्पन्नः सारः समारम्भस्तु ॥ नौनश्रीव
निरुपायः नर्माभिः शिवसम्पन्नः ॥ १ ॥ सकृद्विद्वत्समाप्तान् समारम्भोप-
तारकम् ॥ शुकः प्रथमः सर्वज्ञः श्रीपराशरमादगात् ॥ २ ॥ पप्रच्छ परम-
गुह्यं सत्त्वा परमया सृष्टा संपादयन् यथासा भवपाशाविमोचनम् ॥ ३ ॥
पराशरोपि भगवान् भवानोपतिवज्रभम् ॥ प्राह कारुणिकः श्रीमान् व्यासा
भावतिर्लोकनम् ॥ ४ ॥ श्रीपराशर उवाच ॥ परा पराणसाखिलं व्यासो
मन्त्रवर्तमानः ॥ कृत्वा शिवप्रसादेन मुनीनां सावितात्मना ॥ ५ ॥ दृष्ट्वा यो
मुनाद्विभक्तं प्रसन्नेर्महात्मनि पूजितं सर्वदय्यं पुराजतपादवज्रम् ॥ ६ ॥
अभिप्रेक्ष्य परं श्रीमान् महाकाशकाशकोत्तमः ॥ महादेवो महादेव्या सह
साक्षिणीभवेत् ॥ ७ ॥ ततः विनयं च दृष्ट्वा ॥ ८ ॥ प्रथमं मुनयः सर्व-
दमेव ॥ प्रथितोत्तमः ॥ प्रदीपयन् कृत्वा प्रपूज्य परमेश्वरम् ॥ ततश्च दृष्ट-
मनुमो विस्मृता विवर्णा शुकः ॥ ९ ॥ मुनयः कृतः ॥ शिवाय सत्यावज्ञान-
मन्त्रानन्दस्वरूपं ॥ सर्विलक्षणहीनाय स्वयं देवाय तं नमः ॥ १० ॥ स्वात-
प्रसन्नसद्गमायाशक्तवैभवसाक्षिणः ॥ सर्वं भवेत् च सहैव सन्त्य जगतः
सदा ॥ ११ ॥ शक्त्याकारं तु सायाशः स्वयं ॥ चिच्छक्तिरूपतः ॥ मौल्य-
तायै स्वतन्त्राय नमः सावाय शम्भवे ॥ १२ ॥

End. इतः परं न वक्तव्यमस्मात्सपि हि ज्ञः ॥ श्रीतस्य च तथा नाम शुकः सत्यं न
मशयः ॥ १३ ॥ महादेवप्रसादेन पराशरसमाज्ञयस्य सया पराशरमेव
पुराणसिद्धमोचितम् ॥ १४ ॥ व्यासपुत्रः शुकः श्रुत्वा पराशरस्य पराशरात् ॥
पुराणं दृष्ट्वा भूमौ प्रणामसकरोदगुर्वी ॥ १५ ॥ तस्मां सृष्टाय देवाय स्वत-
न्त्रायाः खल्विदमि ॥ प्रधानपुरुषाया जगतसगादिहृत्तवे ॥ १६ ॥ या
विस्मति सदा साक्षिस्वरूपेण स्वावतः ॥ तादृशमाद्यादृशैव शिवामानन्द-
दायिनी ॥ १७ ॥ अष्टोत्तरसहस्रेण श्रीवनेव विनिर्मितम् ॥ इदमष्टादश-
ध्यायै श्रीवर्चैव च दर्शितः ॥ १८ ॥

Colophon. इति श्रीउपपुराणे पाराशरे ऋषिः ॥१८॥ राम राम ॥ १९॥ राम
॥ २०॥ ॥ २१॥ ॥ २२॥ ॥ २३॥ ॥ २४॥ ॥ २५॥ ॥ २६॥ ॥ २७॥ ॥ २८॥ ॥ २९॥ ॥ ३०॥ ॥

विवरणम्—पाराशरपुराणं नासोपपुराणेन्यतस्तत् ।

No. 39. पाराशरपुराणम् । Pārāśarapurāṇam. Substance, country-made white paper, 15 × 6 inches. Folia, 37. Lines, 3-12 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, old, and torn in parts. Verse Generally correct. Complete.

Another copy of the same work.

विवरणम्—

No. 40. पञ्चरत्नम् । Pañcharatnam. Substance, country-made white paper, 6 × 3 inches, bound like an ordinary book. Folia, about 200. Lines, 6 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, very old, and worn out. Verse. Generally correct. Incomplete.

A collection of five specially interesting works, viz., Bhāṣavad-gītā, Sanatkumāra Samhitā, Gurugītā, Dharmarājastōtra, and Śrīrāma Śāvarāja, entitled Pañcharatna.

Beginning. श्रीरामकृष्णाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्री गुरुर्ब्रह्मा गुरुर्विश्व (१)
गुरुर्देवमहेश्वरः ॥ गुरुर्वर पर ब्रह्मा तस्मै श्रीगुरुवे नमः ॥ १ ॥ अक्षान-
तिद्विराधस्य ज्ञानाजनशलाकया ॥ चतुर्वर्गोत्थित येन तस्मै श्रीगुरुवे नमः ॥
अखण्डमङ्गलाकारं व्यासं येन चराचरं तत्पदं दर्शितं येन तस्मै श्रीगुरुवे
नमः ॥

End. नमः

Colophon. नमः

विवरणम्—गुरुगीतासनत्कुमारसंज्ञितादिपञ्चश्रयात्मकपञ्चरत्नाभिधं पुस्तकम् ।

No. 41. पद्मपुराणम् । Padmapurāṇam. Substance, country-made white paper, 16×8 inches. Folia, 63. Lines, 13-14 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, and written by different hands. Verse. Not correct. Incomplete.

One of the eighteen Mahāpurāṇas, probably the largest of the number. It is divided into five khaṇḍas or parts, viz., (1) Śṛīṣṭi-khaṇḍa, (2) Bhūmikhaṇḍa, (3) Svargakhaṇḍa, (4) Pātālakhaṇḍa, and (5) Uttarakhaṇḍa. The codex under notice contains only a small portion of the Pātālakhaṇḍa.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः निरन्तरासीत् ॥ सत उवाच ऋषीणां गंतुं कामं न शक्यं
महात्मना पार्श्वे सद्य देवेन उच्यते ऋषयः (१) तटे सनयसं समन्वेय ब्रह्म
विश्वरूपिणं कश्यपाया महात्मनः पद्मपुराणितीजसं ॥ स्वागतं ते मुनिमुह
सभायैः कृत आगतः किमुगमनकृत्यं ते कं देश (१) गंतुमद्यतः श्रीशंका
उवाच ऋषेः संसृतिं ख्यातीं विप्रो विमगिरिस्थितो द्रष्टुं च राघव गच्छेत् स
कार्यं महत्तमं साम्राज्यं राजासौ पुराणयवधेरितः आगच्छन्तु नवं
तोपि राघवः परितुष्यति ।

End. श्रीशंकरवाच न लौकिकपदार्थोक्त्युद्देशेन विप्रोधनं देवे च दृष्टिरदित
पुराणेस्मिन्मया पुरा देवद्रव्यग्रहिस्थानावतीदितथा (१) रूप अस्या सत्य
लघ्वेष्टो (?) विशुद्धिरथवा भवेत् अन्येन कृतं ज्ञानं करणे च समं क
सुखन्यापला विज्ञानं (१) यमद्वेष्टशमुच्यते (१) अमुं पश्य घटाकारमुद्य
मंगुलीरहितं अनेन श्रीपद्मचंटा सादिता पुरा कल्पनि भक्त्युहायां घंटा
रत्नला वसनस्यष्टायां (चुष्टायां ?) सत्यां तानेवावधूष्यका ब्राह्मणदशभि
श्रीशविलायमादयत् तैर्देव पापन (पापेन ?) घंटाकारवभक्तौ (वक्तुः
भविष्यति स याति च शिवस्थानं च * * चापि तथा भवेत् यद्य वाक्त्रि (१)
कथाभिर्ना ज्ञतेन सदृशी भुवि गुह्याद्गुह्यतमं विद्याः शिवज्ञानमर्द्धं भुवि एतद्दः
कथितं विद्याः पुण्ययुतसमहत् (१) यद्यर्द्धं (१) यद्युयाद्वक्त्रा शिवलीके
सङ्गीयते ।

Colophon. इत्यादिसङ्गापुराणे श्रीपादो पातालखंडे शिवराघवसंवादे उपरिभागे राम-
सीतोनामाध्याये श्रीभवाभीशंकरायां नमः श्रीरामचंद्राय नमः

विवरणम्—पद्मपुराणं खल्लट्टादिमहापुराणेष्वन्यतमम् तत्र च द्वितीयं महापुराणं हृदयमश्नैतत्
खल्लपत्रके विभक्तम् । तथाच (१) खल्लिखण्डं (२) भूमिखण्डं (३) स्वर्गखण्डं (४) पातालखण्डं
(५) उत्तरखण्डम् । अथ प्रतिखण्डं विषयायुक्तमपि जा प्रदद्यते—(१) खल्लिखण्डे—पुराणोक्तं तु

सीमाश्च सखादिकमतो विभः । ज्ञानाख्यानेतिहासाद्यैर्बोक्तो धर्मविवारः । पुष्करस्य च भाङ्गाभङ्ग
 विस्तरेण प्रकीर्तितम् । ब्रह्मयज्ञविधानञ्च वेदपाठादित्यणम् ॥ दानानां कौर्त्तनं यत्तद्वानाञ्च
 पृथक् पृथक् । विवाहः श्रेष्ठत्रायाश्च तारकाख्यानकं मङ्गत् । आङ्गाभङ्गश्च गवादीनां कौर्त्तितं
 सर्वपुष्पदं । कालकेवादिदेवानां वधी युञ्ज पृथक् पृथक् । यद्वाणामर्चनं दानं यच्च प्रोक्तं
 विभीक्ष्णम् । तत् सखिखण्डमुद्दिष्टं । (२) भूमिखण्डे—पितृमातादिपुत्र्यले शिवशर्मकथा पुरः ।
 कुम्भस्य कथा मयात् इत्यस्य च वधस्तथा ॥ पृथोर्विषयस्य चाख्यान धर्मोख्यानं ततः परम् । पितृ-
 मातृपुत्र्याख्यानं मनुष्यस्य कथा ततः । ययातिचरितञ्च गुरतीर्थमिदमप्यम् । राज्ञा जैमिनिसंवादे-
 ब्रह्मादयः कथायुतः । कथा श्रुतीकमुद्देश्ये कृष्णदेववर्षाचतस्रः कामोदाख्यानकं तच्च विहृण्वधसंयु-
 तम् । कुक्षुलस्य च संतादश्वमेधेन महात्मना । सिद्धाख्यानं ततः प्रोक्तं खण्डस्यास्य फलोद्भूतम् ।
 हस्तश्रीनक्षत्रादेः भूमिखण्डमिदं व्युतम् ॥ (३) स्वर्गखण्डे—ब्रह्माख्योत्पत्तिरुदितानां यवविषयस्य
 सौतिना । स भूमिभोक्तस्य स्थानं तीर्थाख्यानं ततः परम् । नर्मदात्पत्तिकथनं ततोऽर्थाणां कथा
 पृथक् । कुशलेवादितीर्थानां कथाः पुण्याः प्रकीर्त्तिताः । कालिन्दीपुष्पकथनं काशीसाङ्गाभ-
 ङ्गवर्णनम् । गद्याद्यादैव साङ्गाभ्यां प्रथमास्य च पुष्पकम् ॥ वर्षाश्रमानुरोधेन कर्मयोगिनिरूपणम् ।
 व्यासजैमिनिसंवादः पुष्पककर्मकथाचितः । समुद्रमथनाख्यानं तदाख्यानं ततः परम् ॥ ऊर्जपञ्चा-
 साङ्गाभ्यां स्त्रीभ्यः सख्यांपराश्रयन्तम् । एतत् स्वर्गाभिर्ध्वं विप्र सर्वपातकनाशनम् ॥ (४) पातालखण्डे—
 रामाश्रमेषु प्रथमं रामराज्याभिषेचनम् । अश्वमेधीपदेशस्य हृद्यधर्मा ततः परम् । जाम्बवान् कथाः
 पुण्याः जम्बवानुवर्णनम् । हस्तावनस्य साङ्गाभ्यां सर्वपापप्रणाशनम् । नित्यलौकानुगत्यं यत्तत्
 लक्षावतारिणम् । साधवस्त्वामसाङ्गाभ्यां खान्दामाचनं फलम् । धरावराहसंवादी यमब्राह्मणयोः
 कथा । संवादी राजद्रुताणां लक्ष्मीविनिर्मुक्तपणम् शिवशम्भुसमाधौ गो दधीत्याख्यानकमतः । तस्य
 साङ्गाभ्यामनुल शिवसाङ्गाभ्यामुत्तमम् । देवरातसुताख्यानं पुराणाश्च (५) प्रशंसनम् । गौतमाख्या-
 नकस्य शिवगौतमा ततः कृताः । कन्यान्तरी रामकथा भारद्वाजाश्रमस्थितौ । पाताकखण्डमेतद्वि-
 —(५) सप्तखण्डे—पञ्चताख्यानकं पूर्व गौर्त्तं प्रोक्तं शिवेन वै । जाम्बवान् कथा पश्चात्
 श्रीगोलायन्प्रकीर्त्तनम् । मागस्य कथाः पुण्याः ततः परमुद्देशिताः । महाप्रथमकाशीना
 गद्याद्याद्याधिपुष्पकम् । आम्बादेदानसाङ्गाभ्यां तन्वाद्याहदशीवतम् । चतुर्विंशैकादशीनां साङ्गाभ्यां
 पृथग्वीरितम् । विष्णुधर्मसमाख्यानं विष्णुनामसमष्टकम् । कार्तिकेयवतसाङ्गाभ्यां साधुख्यानफलमतः ।
 जम्बुद्वीपस्य तीर्थानां साङ्गाभ्यां पापनाशनम् । साधुसत्याश्च साङ्गाभ्यां नृभिर्होत्पत्तिवर्णनम् ।
 देवशर्मादिकाख्यानं गौतमाङ्गाभ्यां वर्णनम् । भक्त्याख्यानञ्च साङ्गाभ्यां श्रीमहाशिवस्य च । इन्द्र-
 प्रख्यस्य साङ्गाभ्यां बहुतीर्थकथाचितम् । सत्त्वब्रह्मविधानञ्च विपादभूत्यनुवर्णनम् । अक्षतारकथाः
 पुण्याः सन्त्यादीनामतः परम् । रामनामशतं दिव्यं तन्माङ्गाभ्यां वाङ्मयं । परीक्षणञ्च मनुष्या
 श्रीविष्णोर्वैभवस्य च । इत्येतदुत्तरं खण्डम् । पुस्तकं ऽख्यन् पातालखण्डस्य शिवराघवसंवादाभिः
 कथिर्देशविशेषोऽस्ति ।

No. 42. पद्मपुराणं पातालखण्डम् । Padmapurāṇam Pātāla-khaṇḍam. Substance, country-made white paper, 16×8 inches. Folia, 286 Lines, 13 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Incomplete.

This codex contains two portions of the Pātālakhanda, the Rāmāśvamedha and the Vṛndāvana Māhātmya. The former is complete, but the latter incomplete.

पुस्तकेऽस्मिन् पद्मपुराणान्तर्गतपातालखण्डस्य द्वौ भागौ वर्तन्ते, रामाश्वमेधी वृन्दावनमाहात्म्याश्च । तत्र रामाश्वमेधः सम्पूर्णो वर्तते, वृन्दावनमाहात्म्याश्चास्मर्यम् ।

No. 43. प्रभासखण्डम् । Prabhāsakhaṇḍam. Substance, country-made white paper, 18×6 inches. Folia, 285 Lines, 11 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1859 Appearance, old, and written by different hands Verse Generally correct Complete

This codex contains Prabhāsakhaṇḍa, a part of the Skanda-purāṇa.

Beginning.

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ प्रभासखंडं लिख्यते ॥ नारायण नमस्कृत्य नर
चैव नरोत्तमं ॥ देवीं सरस्वतीं व्यासं ततो अयमुदीरयत् ॥ १ ॥ ऐवं
ऐववरं समाय विमल प्रभासिक भास्वर सोमंशः पुरसद्युतः क्षितितले
येर्वीक्षितो हि क्षणं ॥ ते तौत्वा विरतातरं भवभय भवाभिसंविताः
स्वर्गे यानवरैः प्रयाति सुकृतैर्यज्ञैर्वरेयांजनः ॥ २ ॥ प्रसरद्दिनादाय यज्ञा
मृतमयात्मने ॥ पट्विश्रक्तत्वेहाय नमश्चिन्तावसुर्धये ॥ सवति मृतमनघं
नैमिषेया सहर्षयः ॥ पुराणसंहिता पुण्यां पप्रच्छुर्लोमहर्षणम् ॥ तया
मृतं सहायुडं भगवान् जगद्विज्जम् (: *) ॥ इति ह्यस्यपुराणार्थे व्यासः सत्य-
गुपासितः ॥ तस्य दे सर्वरोमाणि वचसा हृषितानि यत् । देपायनं तु
भगवांसतीभुद्रोमहर्षणः ॥ भवते प्रथमं नाम व्याजहार स्वयं विभुः ॥
सुतोना संहितं वक्तुं मृत पौराणिको कथा ॥ त्वं हि स्वायम्भुवे यज्ञे सुव्याह
वितर्ते हरिः ॥ संभातः संहितं वक्तुं स्वसि(१)न पुरोधसमः ॥ तस्माद्भव
नं पृच्छाम पुराणे स्कंदकीर्तिते । प्रभासचक्षमाहात्म्यं ब्राह्मी याया मृत
पुरा ॥ अधुना वीक्ष (ज्य *) दे रौद्रोद्यानां सख्यायंसद्युता ॥ वक्तुमर्हसि
आत्माक पुराणार्थविशारद ॥

End.

साईकोटिसुतीषाणां भद्रावाप्तसि भासिनी (१) ॥ सार्ङ्गकोटिवयं प्रीक्तं
मधुमत्यां साधवे पुरे सर्वेषां विसारः प्रीक्तः प्रभासे हृदमन्त्रिके ॥ वासन-
स्थल्यां स्थितो विष्णुः पातालं वासिती तसिः ॥ मधुमत्यां साधवी देवः
सर्वकामफलप्रदः ॥ इति ते कथितं सर्वे प्रभास रविदीप्तं प्रीक्तं सादृश-
साङ्गं स्वरणात् सुल्लसिद्धिदं ॥ * ॥ * ॥

Colophon.

इति श्रीस्कंदपुराणे चतुरश्रीतिसाङ्गं रुद्रप्रीक्तप्रभासयात्रायां प्रभासखंडं
संपूर्णं समाप्तं ॥ ६ ॥ सवत् १८५८ वर्षे आषाढमासे कृष्णपक्षे अमावस्यायां
भीमवासरे काशीसम्राट् दशरथसिद्धि ॥ ६ ॥ राम ॥ राम ॥ ४ ॥

विवरणम्—स्कन्दपुराणात्मगतप्रभासखण्डस्यांशमावस्य वर्तते ॥

No. 44. पद्मपुराणं प्रयागसाङ्गत्वात् । Padmapurāṇam Prayāga-
māhātmyam. Substance, country-made colourless paper, 12 x 4 inches,
bound like an ordinary book. Folia, 159. Lines, 9-13 in a page.
Character, Nāgura. Date, Samvat 1852. Appearance, very old, and
slightly worm-eaten throughout. Verse. Generally correct. Complete.

A part of Padmapurāṇa on the greatness of Prayāga.

Beginning.

श्रीवृत्तसमं नमः श्रीवेदव्यास उवाच कदाचिद्वैसम्पदस्य मृतं परमकीर्तिदं
कीर्तिदाः सर्वधर्मेषु सर्वधर्मेषु कीर्तिदाः १ श्रुतिस्मृतपुराणज्ञाः सदाचार-
परायणाः ॥ अनूतानां सदाचार्य सर्वदा धर्मवादिनः केचित् स्वाध्याय-
निरताः केचिद्वैदार्थतत्पराः केचिदध्यात्मतत्पराः केचिद्व्यासविरचिताः ३
तर्केषु निपणाः केचिद्वैदिकसाध्याः विचक्षणः वेदातन्त्रानभिज्ञाः साङ्ग-
सखि जपे रताः ४ वेदाध्यासितनिपुणास्तपसा मौनमाश्रिताः सर्वलोकेभ्यस्त-
स्मान्नां पृथ्वीपर्वतनक्षत्राः ५ चतुष्टयकलाभिज्ञास्तान् सा मध्यवर्षसः त्रिका-
लज्ञा महायानः स्वधर्मनिरताः सदा ६ हिमवद्विजयाः केचिद्वैदिकविजयाः
परं विद्याद्विजयाश्चान्ये सदाविजयास्तथा ७ योगीश्वरानलयाः केचित्
कुक्षेत्रस्थिताश्च यं पालिकाभिर्मोघं च कुमारचलवासिनः ८ सलदाचलगाः
केचिद्विजयाचलवासिनः सान्ध्यवर्जिताः केचित्कुक्षेत्रस्थवासिनः ९ दक्षका-
रस्थितयाः ननुपारस्थवासिनः अपकारस्थिताः केचिद्वैदिकस्थितवासिनः १०
अकारस्थिताः केचिद्वैदिकस्थितवासिनः ११ दक्षकास्थितवासिनः १२
निवासिनः १३ एते चान्ये च सुतयः सशय्या वज्रवी मनाः सतः १४ सत्यवना-
दश्च जितमाया जितेंद्रियाः १५ अक्षरविक्रीणाश्च निर्ममाः कामवर्जिताः

भगवद्भाननिरताः लीकानुसृतत्परा १३ निर्मिताः क्रीडनिर्मुक्ताः श्रिता
निर्लीभसत्सराः श्रमादिगुणसंपन्ना दृढभक्ता दयालवः १४ नाशयण-
जगन्नाथ सत्त्वाध्वसनामय यज्ञतः परया भक्ता तत्पटाविष्टमानसाः १५
कृष्णजिनप्रावरणा जटिला ब्रह्मचारिणः गृध्रतः परमं ब्रह्म जगद्गुरना-
मय १६ जितनिद्रा जिताङ्गारा हृद्दुःखमङ्गणवः पथ्यंती विप्लवपेण
चराचरसिद्धं जगत् १७ अश्वमेधा वायुभवाद्य शौर्यपणाशनाः सदा निरा-
ङ्गारास्तथा चान्ये कंदमूलफलाशनाः १८ लक्ष्म्यतिरुक्ष्मपाराकैलासलक्ष्मि-
सदृशैः नित्यं संशोधिताभ्यामः तथा सतापनादिभिः १९ धर्माधिक्याम्-
मोक्षानामपायं ज्ञातुमिच्छन् एकत्र मिलिता सर्वे पद्मचक्रिदमादरात् २०

End

वाचकं पुत्रयुद्धक्या वस्त्रालंकारसाधनैः विभूषणाय न कुर्वन्ति मातृया फल-
भाग्यमेव ५८ अश्वमेधं फलमाप्नोति जलेन तुलसीदत्तैः भक्त्या प्रणमतयापि
सर्ववैराघनी हरिः शुभ शालकादिषुवा दद्या दद्या शक्त्वा पयस्विनी गौक्षेन
सुकल दत्त सा यतः सर्वतोऽधिका ६० वाचकं तोषमापन्ने सतुष्टो माधवः
स्वयं तस्मान्मुने जगन्नाथे किमलभ्यं जगत्सर्वं साक्षात्मा पुनः कं यत तौष्टे-
राजस्य तिरस्ति तव गंगादयी नद्यो देवता निवसति हि ६२ य इदं प्रत्यक्ष
भक्ता यावद्यच्छृणुयादपि मानवी यव कुत्रापि विष्णोस्त्राणं तमेव ६३
आदावादिपराशरात्मजवर्याकृतसौ कैसर्पं गतेनोक्तं स्रग्भ्य आदर-
भराच्छ्रेय (१) विस्तारितः पद्मचक्रमुनेभ्य आदिमादिपराशराजस्य तं
श्रुत्वाप्नोति निजैस्सित मरुती मानाविध निश्चित ६४

Colophon.

इति श्रीपद्मपुराणे पातालखण्डे प्रयागमाहात्म्ये शिवसत्त्वकादिब्रह्मवादे अश्व-
पठनफलदिनिर्दिष्टे नाम शततमोऽध्यायः १०० सवत् १८५२ चैवसाने कृष्ण-
पक्षे सप्तम्या गुरुवासरे लिखितं पद्मपुराणोक्तयेतदध्यागमाहात्म्यावधानेऽर्च्योऽयं
निबन्धः ।

No. 45. भागवतमाहात्म्यम् । Bhāgavatamahātmyam Substance,
country-made white paper, 12×6 inches. Folia, 23. Lines, 9-13 in a
page Character, Nāgara Date, Samvat 1850 Appearance, very old,
worn out, and worm-eaten throughout Verse Not correct Complete.

A part of Padmapurāṇa on the greatness of the Bhagavata

Beginning. शीतलशाय नमः ॥ यं प्रब्रजन्मनपेतमपेतकृत्यं विपाद्योविरहकातर
आमुखाय ॥ पुष्पेति तदायता (१) तरुमितिनेदुस्तं सर्वभूतहृदयं सुनि-

सागतीषि १ ॥ नैसिषे मृतमासीनमभिवाद्य मङ्गसति ॥ किद्यास्तस्मा-
 द्वाद्भुजलः शौनकाद्भवौ ॥ २ ॥ शौनक उवाच ॥ अजानघातविधिस-
 कीटिमण्डसमग्रम सूताख्यादि कथासारं सम यथैवसायनम् ॥ ३ ॥ भक्तिज्ञान-
 विरागासीषिषीको ब्रह्मते कथम् । सायासीनिराशः स १) य वैष्णवैः क्रियते
 कथ ॥ इह धीरकलौ प्राप्ते जीवतामुरता गतः ॥ केशाक्रान्तस्य तस्यैव
 मोक्षने कि परायणम् ॥ ५ ॥ श्रेयसां यत्तद्वैष्णुयः पावनात्तत् पातनम् ॥
 कृष्णप्राप्तिकरं श्रूयत साधनं तद्वदाधुना ॥ ३ ॥ चिन्तासिद्धिर्लोकमुखं
 सुदर्शनं सपदाम् १) प्रयच्छति गुरुः पीतो वैकुण्ठं योगिभ्रमम् ॥ ७ ॥
 मत् उवाच ॥ प्रीतिः शौनकाधिपे ते ह्यती वचसि विचाये च ॥ सर्व-
 सिद्धान्तिनिष्ठं संसारभयनाशनं १) ॥ ८ ॥ भक्तौषवहेन यश्च कृष्णसंतीष-
 तैतृकम् तदहं तन्मिधास्यामि सावधानतया श्रुत्वा ॥ ८ ॥ कालव्याणमुच्छ-
 यासवासनिर्गोशद्वैतम् ॥ श्रीमद्भागवत शास्त्रं कर्त्ता कौरव भाषितम् ॥ १० ॥
 एतस्यादपर किञ्चित्प्रश्न एहे न विद्यते अन्तःकरं भवेत् पुण्यं तदा भागवतं
 ज्ञेयम् ॥ ११ ॥

End.

असारं ससारं विषयविषयसंगोपधयः । अथाहं केसार्थं पितृत्वं शुकगाथां
 तुल्यं सुधीः १) । किमर्थं व्यर्थतो १) ब्रजस्य कुपये कृतमितकथे । परीक्षित्
 साक्षाद्वैष्णवगतिसुप्रसिद्धिः १) कथने ॥ १०१ ॥ रमयवाहं सख्येन
 श्रीशुकैरेरिता कथा ॥ कंठे संबध्यते येन १) स वैकुण्ठप्रभवेति ॥ १०३ ॥
 इति च परमगुरुः सर्वसिद्धान्तसिद्धि सपदि सख्यशास्त्रं विष्णोः १) ॥ जगति
 शुककथाती धर्ममन्यत किञ्चित् पितृ परमुक्तेर्हेतोः हादस १) स्तुध-
 सारम् ॥ १०३ ॥ एतां धी नियत श्रुतिं भक्त्या यथैवा कथयति श्रुद्ध-
 वैष्णवाय ॥ तौ सत्यम् विधिकरणान् फले लभन्ते, यावाद्यान्नाह भुवने
 किम (स्त १) साध्यं ॥ ९ ॥

Colophon.

इति श्रीपद्मपर्याय श्रीभागवतसाक्षात्प्रनिर्दिष्टः १) नाम धर्मोपधायः ॥ १ ॥
 स १८५० ॥

विवरणम्—पद्मपुराणीयौत्तरखण्डान्तरीयश्रीमद्भागवतसाक्षात्प्रनिर्दिष्टः १) निबन्धः ।

* According to the contents of the text, as given in codex No 41, we stated in our vivaraṇa that Pratyakṣamahātmya is treated of in the Svargakhaṇḍa.

No. 46. पद्मपुराणं साधमाहात्म्यम् । Padmapurāṇam Māgha-māhātmyam. Substance, country-made white paper, 10×3 inches. Folia, 135 Lines, 9-10 in a page Character, Nāgara. Date, Samvat 1877 Appearance, old, and slightly worm-eaten in parts. Verse. Not correct Complete.

A part of Padmapurāṇa on the sacredness of the month of Māgha.

Beginning

ॐ श्रीगणेशाय नमः ॥ आरब्धं नैमिषारण्यं सत्रं द्वादशवार्षिकं ॥ आजरन्-
रत्नलोकं सप्तमया शक्रवादिनः । अमिती देवलयैश्च सुसज्जं । दैव एव च ॥
सुसज्जितं सर्वत्र शोभाय । काश्यपी भृगुः २ पर्वतः । शरभश्च सुतोष्णो गन्ध-
एव च आपस्तम्बीणसाङ्गः सत्यः । काश्यायनस्तथा रघीरसिरीषश्च कपिली
रैभ्य एव च । सुदगन्धी गीतस्यैव कण्वः । कापीत्रिवैव च ४ धूम्रो हारीतकः
शक्रः पृथुसंकुशः सकृतिः । कौडिन्दी निपुत्र्यैव काण्डी गरी एव च ॥ ५
कौशिकी गालवा वभूः शुक्रः शक्तिः पराशरः । शनिर्विभाङ्गकः पंकी बुधा
बोधायनी वसु ६ जम्बूद्वीपस्यैव राज्ञी धूमपी मीनभास्वः । शौनकी नारदयैव
शतानन्दः शतानन्दः ७ त्रिविधश्च त्रिशालाकी जर्जरः जगमो जयः । पङ्कः
पाशधरः पारः पारगः पडिनीतनः ८ सङ्कासो सङ्कासीवी सङ्कावाहसङ्की
दरः । उद्दालका सङ्कर्मिन् आर्षः । आसिकुण्डिः ९ एकपादीर्हः पादयः कर्ह-
वाहः कर्णः । उद्यमीनी सङ्काशीनी १० पिशाची संवत्स्र पटुः १० शनिः
करुणः कालः कैवल्यः कलाधरः कल्यातः ककणः कङ्कः कलः कालाधि-
रुदमः ११ श्वेतवाहसङ्काशः श्वेताश्वतरसङ्कः । एतैः शिष्यैः प्रशिष्यैश्च
ब्रह्मिणा वेदपाशगा १२ लोकानुसङ्ककर्तारः परीपुत्रतिश्रीमिनः । परप्रिय-
रता नित्यः पञ्चयज्ञपरादया ॥ १३ आगत्य नैमिषारण्यमग्नयगुणसयुताः
कर्तुंसारेभिर्न सचसय दत्तः समाययी १४

End.

उत्थाय मतीं सनिपुत्रविभ्यः कृत्वा नमस्कारमतिप्रहृष्टः इत्यु जगदीश्वरतवाङ्
रुचैर्हृजोक्तमाना कुशलाणि सन् १४० परमिदमितिहासः पावनं तीर्थभूतं
व्रजिनिवलयदत्तं यः शृणोतीह नित्यं स भवति परिपूर्णाः सर्वदा सर्वकामैः
व्रजति च सुरलीकं दत्तं धर्मद्वीपे १४१ उवाच मतीं मुक्ताविवभृति (१)
श्रीसाधमाहात्म्यामिदं पुनः पुनः श्रुत्वा च ते श्रीवसुध सुमीद्रालक्ष्मीधर्मं
विधिबद्धितु (१) १४२ एवं यः कुरुते साधं प्रतिवर्षं नरोत्तमाः स स्वर्गे
रसते लोके यावद्विद्वान् १४३

Colophon.

इति श्रीपद्मपुराणं श्रीवसिष्ठदीपोपसंवादे साधमाहात्म्ये अष्टादशीपाद्यादि

विष्णुस्थानं नाम सप्तविंशोऽध्यायः १७ समाप्तः शुभमस्तु संवत् १८९७
समै नाम जेष्ठशुक्लपक्षे षष्ठौ ६ बुधवारः ४६ पुष्पकं लिखितं (१) मनीष
कथय्य ग्रन्थः क्रीस मने (२) महाभाषादः रामः सुभमस्तु (१)

प्रवरचम्—पद्मपुराणान्तर्गतमाघनाष्टकावर्धनद्वयोऽयं निबन्धः ।

No. 47. पद्मपुराणं रामाश्वमेधः । Padmapurāṇam Rāmāśva-
medhah. Substance, country-made white paper, 12 × 6 inches. Folia, 240.
Lines, 3-11 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1851.
Appearance, very old, worn out, torn, and worm-eaten throughout. Verse.
Not correct. Complete.

A portion of the Pātālakhṇḍa of the Padmapurāṇa, entitled
Rāmāśvamedha.

Beginning. श्रीमच्छेषाय नमः ॥ श्रीरामाय नमः ॥ श्रीमते रामानुजाय नमः ॥ श्रीगुरु-
चरणार्था नमः ॥ नारायणं नमस्कृत्य नमश्चैव नरोत्तम देवि (१) सरस्वतीं
म्याम ततो जयसूरीरुत ॥ १ ॥ व्यास उवाच ॥ ततः पर भगवद्भरम् (१) ॥
वाक्यायनी मुनिवृत्तः कथामतीं सुतिर्मलाम् ॥ २ ॥ वातसायन उवाच ॥
श्रीशशिपुत्रकथास्ततो जयत्स्वर्गनथादिकाः ॥ भगीरथ (१) खगीरथ (१)
ज्योतिषकृतिनिर्णय ॥ ३ ॥ महत्कथादिस्तुतीनां पृथोक (१) तत्तत्विनि-
र्णयः ॥ नानाराजविविधाणि कथितानि त्वयामघ ॥ ४ ॥ मृष्टेवग्रभवाती
च राज्ञां चारितमद्भुतम् ॥ तवानेकसहापापहृता रामकथा कृता ॥ ५ ॥
तस्य वीरस्य रामस्य हृद्यमधिकथा युता ॥ सन्नेपती मया त्वक्तानिच्छामि
सन्निभम् ॥ ६ ॥

End. त्वया पृष्टा रामकथा मया ते कथिता पुरा किमन्यत् कथ्यतां ब्रह्मन् पुरत-
स्तव धीमतः ॥ ७ ॥ शृण्वति यः कथं भक्ता ब्रह्महृद्योपनासिनीम् (१) ते याति
परमं स्थान सर्वदेवैश्च दुर्लभम् ॥ ८ ॥ गोब्रथैव सुतव्रत सुधी (सुरापो १)
गुरुतन्मगः क्षणात् पूतो भवत्येवमपिरेण द्विजर्षभ ७ श्रीराम राम भती
(भरता१) यज्ञ राम राम श्रीराम राम रघुवन्दन राम राम श्रीराम राम रघु-
कर्कसं (१) राम राम श्रीराम राम शरणं भय राम राम २८ ॥ * ॥

Colophon. इति पद्मपुराणे पातालखण्डे शेषवात्स्यायनसंवादे रामाश्वमेधे (१) संपूर्णो
नामादष्टद्विंशोऽध्यायः ॥ सुत (१) मनु ॥ लिखकपाठकश्रोतृणां यमं भूयात्

सर्वम् ॥ १८५१ ॥ नैतदुच्यमाणकृपय सीमकासरे लिखितं पुस्तकं पुनः
पठनार्थीसत्पुनश्चपुरजोलिखनाय हरिहरवर्मामाह (१) सुमम् (१)

विबरचम्—पद्मपुराणीयवाताल्लखणालगैतरामाचसंधाभिधाय निबन्ध ।

No. 48. पद्मपुराणं शिवगीता । Padmapurāṇam Sivagītā Substance, country-made white paper, 10 × 5 inches Folia, 44 Lines, 5-10 in a page. Character, Nāgara Date, Samvat 1739. Appearance, old, and worn out. Verse. Generally correct Complete

Sivagītā is a portion of the Pātālakhanda of the Padmapurāṇa.

Beginning

॥ श्री नमः शिवाय ॥ श्री अय श्रीशिवगीतामात्मामव्य भगवान् श्रीवेद-
म्यास अगस्त्य ऋषिः शिरसे ॥ श्री जगतीच्छन्द मुखः ॥ श्री शिवः परमाका-
देवता छन्दयः ॥ श्री सर्वव्यापक इति शक्तिनामौ ॥ श्री प्रथमो बीज छन्दयः
श्री ई शक्तिनामौ ॥ श्री ज्ञा शक्ति गुणसर्वार्थसाधने ऊपे विनिर्गता ॥
श्री ई अर्धोराय अगुणायाम् नमः ॥ श्री ज्ञा तर्जनीयाम् नमः ॥ श्री क्ली मध्य-
मायाम् नमः ॥ श्री क्ली अनामिकायाम् नमः ॥ श्री ह्र कनिष्ठिकायाम् नमः ॥
श्री इ करतलद्वयायाम् नमः ॥ श्री ई अर्धोराय छन्दयायाम् नमः श्री क्ली
शिरसे स्वाहा ॥ श्री क्ली शिखरे विषट् ॥ श्री क्ली अक्षयाय ह्र ॥ श्री
ह्र नेत्रत्रयाय वीषट् ॥ श्री ह्र अस्त्राय फट् ॥ अकार त्रिविधः श्री मन्त्ररूपं
निरञ्जन ॥ उकार छन्दो विद्याऽर्जोदय इत्येवम् ॥ मकारं मुक्तिं
विमल्य तमोदय च चन्द्रक ॥ अकारश्च उकारश्च मकारो विदुलक्षणः ।
विधासाधना स्थिता यच्च तत्परं ज्योतिरोमिति ॥ १ ॥ अकारो हरिः श्याम
उकारश्च पितामहः ॥ २ ॥ मकार उच्यते कठस्तनपरं ज्योतिरोमिति ॥ ३ ॥
इच्छा क्रिया तथा शास्त्रब्रह्मी गौरी च वैष्णवी ॥ विधा शक्तिः स्थिता यच्च
तत्परं ज्योतिरोमिति ॥ ४ ॥

End.

चरय च ॥ अद्यप्यस्ति नः सुत त्वमाचार्यः पिता गुरुः ॥ अविद्यायाः
परं पारं यथाशास्त्रमिति नः ॥ ५ ॥ उत्पादकब्रह्मदात्रीगौरीयान्
ब्रह्मदः पिता ॥ तस्मात् सृष्टावगच्छ त्वत्तः सत्यं नामोक्तिं नो गुरुः ॥ ६ ॥
इत्युक्त्वा मुनयः सर्वे सायसन्ध्यामुपासितुं ॥ स्तुतवन्तं तं ब्रह्मा गौतमी-
तटे ॥ ७ ॥ श्री ॥

Colophon. इति श्रीमत्पद्मपुराणे शिवगीतासम्पन्नम् ॥ ब्रह्मविद्यायां योगशास्त्रे शिव-
राघवमन्त्रे सकलाध्यायोगीश्वरः श्रीधरः ॥ १६ ॥ श्री ॥ संवत्
१७२२ वर्षे कार्तिकसप्तम्ये द्वितीयाश्वी तिथितमिदं शिवं ॥ शुभम्
लक्ष्मणपट्टकम् ॥ ६ ॥ श्री ॥ १ ॥ श्री ॥ ६ ॥

बैवर्ण्यम्—पद्मपुराणीयपातालखण्डात्सर्गशिवगीताभिधोऽयं निबन्धः ।

No. 49. **त्रियम्बकस्तोत्रमाहात्म्यम् ।** *Triyambakastotramāhātmyam*
 Substance, country-made colourless paper, 12·3 inches. Folio, 120, of
 which fol. 1-17 are wanting. Lines, 7-9 in a page. Character, Nāgara.
 Date, 1. Appearance, very old, worn out, and writing effaced in parts.
 Verse. Generally correct. Incomplete.

A fragment of the *Pātālakhaṇḍa* of the *Padmapurāṇa* on the sanctity of the *Tryambakakṣetra*, a sacred place near *Nāsik*.

Beginning. नास्ति

End. चाखकमेवमाह्वयं पठितं वै विज्ञप्ता । भवानपि गतस्य केनापि
 कायेऽनुता ॥ तथा ताखकमाह्वयं युतमध्यधेयकं ॥ एकस्मिन् गत
 पापं श्रुतौयन् दिव गतः । पदार्थान्मयं पुष्टेन स्वर्गे ते निवृत्ता स्थितिः ॥
 प्रीतिश्रुत् तव वधौ स्याच्छुद्धिं पुष्टं प्रदीयता ॥ दूतस्य वचनं युक्ता
 चाह्वययत्संभवात् ॥ पुष्टाहिमिवयमास भातर नरकाण्डवान् ॥ श्रुतं
 स दीत च तथा च रक्तं कृत्वा अनाया कलिकापदम् ॥ अस्मादि दद्याणि
 चतुर्गुणं विभक्त्यं द्रष्टव्यमिदं नृणां ॥

Colophon. इति श्रीपद्मपुराणे पातानखंडे वाय्वकखंडमाहात्म्यश्रवणफलनिर्दिष्टस्य नाम
द्वाविंशत्तर्माध्यायः समाप्तः संपूर्णम् ॥

विवरणम् - पञ्चपुराणान्तर्गतपातालखण्डमाहात्म्यवर्णनरूपोऽयम् । मन्वन्तरः ।

No. 50. पाण्डवगीता। Pandavagītā. Substance, country-made
Lāsmīrī paper, 8 × 4 inches. Folia, 33. Lines, 5-6 in a page. Character,
Vāgara. Date, Samvat 1878. Appearance, not much old, but slightly
worm-eaten throughout. Verse. Not correct. Complete.

A work on the greatness of the God Viṣṇu, entitled Paṇḍaragītā.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ पांडव उवाच ॥ प्रह्लादनादैर्नारद १ पराशरपुंडरीक-
व्यासाविरौपयकशीनकभोषकाद्याः ॥ रुक्मागदाजैर्न (कुंभ?) वशिष्ठ (१)
विभीषणाद्या एतानहं परमभागवतान् नमामि ॥ १ ॥ श्रीमहर्षेण उवाच ॥
धर्मो विवर्द्धति युधिष्ठि (१) रकोर्त्तनेन पादं प्रणयति त्रकोदरकोर्त्तनेन
शत्रुर्विनश्यति धनंशयकोर्त्तनेन माट्टीसुती कण्ठयता न भवति रोगाः ॥
पांडवोवाच (१) शरीरे अर्जरीमृते व्याधिरस्ते कर्तव्ये ॥ श्रीधनं जाइवी-
तीयं वैद्यो नारायणो हरिः ॥

End. इदं पवित्रमायुषं पृथक् पापप्रणाशनं दुःस्वप्ननाशनं पुण्यं पांडवे परिकीर्तितं
॥ ११५ ॥ यः पठेत् प्राप्तकथाय वैष्णवे श्रीवसुधामं सर्वपापविनिर्मुक्तिं
विष्णुसायुज्यमाप्नुयात् ॥ ११६ ॥

Colophon. इति श्रीपांडवगीता समाप्ता सु १२ भगवत् ॥ सवत् १८०८ ॥

विवरणम्—पाण्डवगीताभिधश्रीविष्णुसाहाय्याविवरणकोटयं निबन्धः ।

No. 51. पुराणसर्वस्वम् । Purāṇasarvasvam Substance, count'g
made yellow paper, 16 x 5 inches. Folia, 253 Lines, 3-8 in a pag
Character, Bengali. Date, ? Appearance, not old. Prose. No
correct. Incomplete.

A brief sketch of the Purāṇas, entitled Purāṇasarvasv
Anonymous.

Beginning. प्रथमं ॥ सूत उवाच ॥ प्रथमं तावत् स्वायम्भुवं सत्यन्तरसूतयं कवि
सर्गादौ । स्मरौचिनाम द्वितीयो मनुः । तस्मिन् स्मरौचिये सत्य
विपश्चिन्नास देवेन्द्रः पारावताः सत्पुत्रताः देवाः । स्रज्जस्त्रिंशत् दण्डो नि
षती वरीयान्निरुणः मोस सप्त ऋषयः ॥ वै एकत्र पुरुषाद्या स्मरौचि
मनीः पुढा राजानो भविष्यन्ति ॥

End नास्ति ।

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—मिथिलपुराणसारसमग्ररूपोऽयं निबन्धः ।

No. 52. पुराणसूचिः। Purāṇasūciḥ. Substance, country-made white paper, 10 × 5 inches, bound like an ordinary book. Folia, 148. Lines, 12-22 in a page. Character, Nāgara. Date, 1. Appearance, old, and slightly worm-eaten throughout. Prose. Generally correct. Incomplete.

This codex contains a list of contents of all the Upapurāṇas and also of the Mahābhārata.

पुस्तकैः खिन्न् सरसिद्वयमुखाणामुपपुराणानाम् श्रीमद्भारतस्य च सूचयौ विद्यन्ते ।

No. 53. बृहन्नारदीयपुराणम्। Vṛhannāradyapurāṇam. Substance, country-made Kasmīrī paper, 12 × 5 inches. Folia, 159. Lines, 11-12 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1851. Appearance, very old, worn out, torn, and worm-eaten throughout. Verse. Not correct. Complete.

One of the Upapurāṇas. It has been published by the Asiatic Society, Bengal, under the editorship of Pandita Hṛṣīkeśa Śāstri.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ असायातं सुदम्यं (१) सनकाया सहोजसः । यद्या-
मर्द्धणं च सर्वं वदे संपि तान् गुह्यौ (२) ॥ कृतकृत्येषु मुनिषु सगातीरे
सनीरसं ॥ १ ॥ आसीनेषु च सर्वेषु अक्षौषीप्रारदी हरि ॥ अथ तत्र
समासध्ये नारायणपरायण ॥ सनत्कुमारः प्रोवाच नारद मुनिपुंगव ॥ २ ॥

End. यव तत् पठते शास्त्रं शृण्वयादिष्वतत्परं ॥ १४५ ॥ तस्य पुण्यफलं दत्तं
श्रुत्वा (३) सुसमाहितः ॥ शतकथाकितं पापैः सदाएव विमुच्यते ॥ १४६ ॥
शतवशसमेतस्तु देवान् विष्णुमापुशान् ॥ यः पठेत् प्रातःकालाय यदत्र श्लोक
विशतिं ॥ १४७ ॥ अर्घ्यादिमफलं तथा सगास्त्रान् दिने दिने ॥ एतत् पवित्र-
मारोग्यं न वाच्यं दुःकृतात्मनां ॥ १४८ ॥ नौ

Colophon. इति श्रीबृहन्नारदीयपुराणे सनत्कुमारनारदसंवादे कलिपुत्रवर्त्ममानसो-
वर्णनी नाम अष्टाविंशोऽध्यायः ॥ ६८ ॥ संसत् (१) १८५१ ॥ सिति आनव-
सुदि ॥ ५ ॥ सुकवासरे (२) ॥ पठनार्थिभ्योस्तत्त्वामोक्षमेखर (३) पुरीजी।
लिखितं हरिहरवने ॥ सुसमन्त (१) ॥

विबरणम्—बृहन्नारदीयाख्यं पुराणमिदमष्टादशोपपुराणानामन्वतमम् ॥

No. 54. ब्रह्मपुराणम् । Brahmapurāṇam Substance, country-made white paper, 15×6 inches. Folia, 84 Lines, 13-14 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, very old, and worm-eaten throughout. Verse Generally correct Incomplete.

Brahmapurāṇa is one of the Mahāpurāṇas and holds the first place in the list thereof. It consists of ten thousand slokas, and is divided into two parts.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः श्रीं नमो भगवते वासुदेवाय यस्मात् सर्वेस्मिन् प्रदक्ष्णितं
सायाजगज्जायते यस्मिन्निवसति श्रीयते च समये कल्याणकाले पुनः ॥ यं
छात्वा मृतयः प्रपञ्चरहित विदति मोक्ष भुवं तं वंदे पुरुषं तमात्मामसं
निधं निर्भुं निधुम् ॥ यं छाद्यति बुधाः समाधिपस्ये शुभं विधुंस्निधं
निधानदपदं प्रपञ्चसमल सर्वेश्वरं निर्भुं व्यक्राव्युपदं प्रपञ्चरहितं छान्द-
गन्धं विभुं तं संसारविनाशहेतुमलरं वन्दे हरिं मुक्तिदं ॥ सुपुण्ये नैमिषारण्ये
पवित्रेय मनीषुरे नानामुमिजनाकीर्णे नानापुण्योपशोभिते शान्तेय कर्षि-
कारेय पनसेहवखादिरेः आसज्जुः कपिलेय मदीयेदेवदाहभिः ॥ अत्रत्यैः
परिजातैश्च अटनानुसपाटनैः ॥ वकुले समपण्येय पुराणैर्नागकेसरे ।
शान्तेसात्तेनमानेय मालिकेरेतय र्जुने । एतैश्च वहुभिर्वैद्यैश्चपायैश्च
श्रीभिते नानापुलिगणाकीर्णे नानासमयैर्गुणे नानाजलाशये पुण्यैर्दीर्घ-
कायैरलङ्कनं ब्राह्मणैः क्षत्रियैर्वैद्यैः शूद्रैश्चान्यैश्च जातिभिः । वानप्रस्थै-
र्गृहस्थैश्च यतिभिर्ब्रह्मचारिभिः समुद्देगैर्कुलैश्चैव सर्वैश्च समलङ्कते । या
गोब्रूमन्त्रणकैर्माषिमुद्रतिनिषुभिः । अथकायैस्तपाम्भ्यैः सस्यैश्चान्यैश्च श्रीभिते ।
तव दोषे ज्ञतवर्धं ह्यमानसहामखे यज्वता नैमिषियायां सवे रादशवाविके
आजमुत्तमं सुतयस्तपान्यपि विजातयः ॥

End. नास्ति ।

Colophon. नास्ति ।

विवरणम्—ब्रह्मपुराणमिदं महापुराणानामयं दशसहस्रश्लोकपूर्णम्, भागवतयुक्तम् ।

No. 55. ब्रह्मपुराणे भारतवर्षविवरणम् । Brahmapurāṇe Bhārata-
varṣavivarāṇam. Substance, country-made white paper, 16×4 inches.
Folia, 7. Lines, 6-9 in a page Character, Nāgara. Date, ?
Appearance, old and slightly worm-eaten in parts. Verse. Not correct.
Complete.

A part of the Brahmapurāṇa, containing a description of Bhārata-
varṣa (India).

Beginning. श्रीमद्यज्ञाय नमः ॥ श्रीमहर्षेण उवाच ॥ जंबुद्वीपः सप्तदशाष्टनिर्वा सञ्जग-
मः स्थितः ॥ तस्यापि मध्ये विष्टोऽसौ संतः कनकपर्वतः ॥ चतुरशीतिसाहस्रै-
र्योजनैस्तस्य श्रीच्छ्रुय ॥ प्रविष्टः पौंड्रप्रायस्ताडविंशत्युर्व्विस्तृतः सृजे
पौंड्रप्रायसाहस्री विस्तारस्तस्य पर्वतः ॥ मण्डलास्तस्य शैलीनां कर्णिकाकार-
मस्थितः । हिमवान् हिमकूटश्च निषधस्तस्य दक्षिणे ॥ नीलैः श्वेतश्च
शङ्गी च उत्तरे वर्षपर्वताः ॥ लक्षप्रमाणो ह्यो मध्ये दृश्यो नाम्नायापरे ॥
सहस्रद्वितीयच्छायास्तस्य विस्तारिणश्च ते ॥ भारतं प्रथमं वर्षं ततः किंपुरुषं
स्रुतं हरिवर्षे तथैवान्यं संरीर्य्य लिखती हिजाः ॥ रम्यकं श्रीवर्षं वर्षं तथैवान्यं
द्विरष्टमं ॥ उत्तरां करवर्षे च तथा वै भारतामया ॥

End. देशाः पांचालकुरुवी मध्यदेशाः प्रकीर्तिता कामरुपास्मानलिताः पुरंदरी-
निवासिनः ॥ उड्डा कलिमगधाः दक्षिणात्याय सख्यंजः ॥ तथापरंताः
सौराष्ट्राः शूरसेनाः परे स्रुताः ॥ साकका मासवाश्वैव पारिपावनिवा-
सिनः ॥ सौवीराः संधवाहृणाः सिल्वाः शालनिवासिनः । भट्टनामासद्यो-
भटा पारसीकादयस्तथा ॥ आसी पिबंतः सखिल वर्मनि च मुदायुताः ॥
अवापि भारतं श्रेष्ठं जंबुद्वीपे महासुमे । पुरुषैर्यज्ञपुरुषो जंबुद्वीपे सट्टेन
कदाचिन्नभते जंतुर्मादृशः कर्मसंश्रयात् ॥ अतारि भारते वर्षं युगात्म्यं
महासुमे ॥

Colophon. इति श्रीब्रह्मपुराणे अनुषंगपादे भरतवर्षविवरणं नाम अष्टमोऽध्यायः ॥ ॥ ॥

विवरणम्—ब्रह्मपुराणात्मगतभारतवर्षविवरणद्वयोऽयं निबन्धः ।

No. 56. ब्रह्मवैवर्तपुराणे पंचक्रोशीमाहात्म्यम् । Brahmaivaivarta-
purāṇe Pañcakrośīmāhātmyam. Substance, country-made white paper,
10×3 inches Folia, 4. Lines, 11-13 in a page Character, Nāgara.
Date, ? Appearance, old Verse Generally correct. Complete.

A part of the Brahmaivaivartapurāṇa on the sacredness of
Pañcakrośī or Benares.

पुनर्लेखितम् ब्रह्मपुराणात्मगतकाशीमाहात्म्यवर्णनं विद्यते ।

No. 57. ब्रह्मवैवर्तपुराणे काशीमाहात्म्यम् । Brahmaivarta-
purāṇe Kāśīmāhatmyam. Substance, country-made Kāśmīrī paper,
10×3 inches. Folia, 14 Lines, 10 in a page. Character, Nāgara.
Date, ? Appearance, old. Verse Generally correct. Complete.

A fragment of the Brahmaivartapurāṇa in celebration of the
sanctity of the same sacred place but different from the last.

अथपि काशीमाहात्म्यरराः कथस्य श्रुताः सन्ति ।

No. 58. ब्रह्मवैवर्तपुराणं (श्रीकृष्णजन्मखण्डम्) । Brahmaivai-
vartapurāṇam (Śrīkṛṣṇa-janmakhaṇḍam) Substance country-made yellow
and white paper, 11×6 inches. Folia, 408 Lines, 8-12 in a page
Character, Nāgara. Date, ? Appearance, not old, but slightly worm
eaten in parts. Verse Not correct. Complete.

The Brahmaivarta is a Mahāpurāṇa and is the tenth in
the list. It contains eighteen thousand slokas and is divided
into four parts or khaṇḍas, viz., Brahmakhaṇḍa, Prakṛitkhaṇḍa
Gane-akhaṇḍa, and Śrīkṛṣṇajannakhaṇḍa. The codex under notice
contains the last part. Its contents are fully given in the Sanskrit
vivarāṇa

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । तारदं च वाचं यत् प्रथमं तौ ब्रह्मत् ब्रह्मत्वं संनीकृतं
ब्रह्मणो वदनाभीजाय परमाद्भुतं च तत्तदावचनं सम्यक् समागत्य भवा
नित्यं यत् प्रकृतिखण्डं च मुधाखण्डाय परं परं ततो गणपदेः खण्डः (१) सद्य
भूतसंज्ञनं तत् तत्वं संज्ञां लोके विप्रिष्टं श्रीकृष्णजन्मखण्डं च
जन्मादिखण्डः (२) सा तृणां पटौपं सर्वतपानां कण्डः (३) हरिभक्तिद
ख (स ४) श्रीवैराग्यजननं भवरागनित्यं तत्त्वं कारणां भक्ती (५) मुक्तितीर्त्ता (६)
भवाधि (सि ७) तारणे परं ॥

End. एतन्ने कथितं सर्वं यत्पुनः श्रुतवत्ततः ॥ ६० ॥ विदायं देहि विप्रेन्द्र
यामि नारायणाय नमः ॥ दृष्ट्वा विप्रमसृज्य च नमस्कृत्य समागतं (१) ॥ ६१ ॥
कथितं ब्रह्मवैवर्तं (२) भवतासाकृशा परं ॥ कथितं मनना वाचा परं
भज्या दिवाविशं ॥ ६२ ॥ भजं सत्यं परं ब्रह्म राविशं विगुणात् परं
नमोस्तु ब्राह्मणेभ्यश्च ब्रह्मणे परमात्मने ॥ ६३ ॥ शिवाय ब्रह्मणे निज

गणेशाय नमो नमः (१) ॥ नमो देव्यै सरस्वत्यै पुराणपुरवे नमः ॥ ७१ ॥
सर्वविघ्नविनाशिन्यै देवादेव्यै नमो नमः ॥ युष्माकं पादपञ्चानि दृष्ट्वा पुष्पाणि
शौनकाः ७२ ॥ अथ सिद्धाश्रमं यामि यत्र देवी गणेश्वरः ॥ ७३ ॥

Colophon. इति श्रीब्रह्मवैवर्ते महापुराणे श्रीकृष्णसम्बन्धे प्रतः (१) श्रीनरकसिंहादि
हार्तिशतप्रकरणे की १ प्रपद्यः ॥ १३३ ॥ समाप्तं संपु—

विवरणम्—ब्रह्मवैवर्तपुराण नाम सहापुराणानां दशमः । एतच्छास्त्रादशमस्कन्धस्योक्तैः पूर्णः । अङ्ग-
प्रकृतिसिंहादिश्रीकृष्णजन्माभिधखण्डवत्पुस्तकमस्ति तस्य । पुस्तकस्य लघु श्रीकृष्णजन्माभिध पुरस-
खण्डमात्रं विद्यते — अत्र हि श्रीकृष्णजन्माखण्डे — शक्यजन्मसम्बन्धः । श्रीजन्माख्यानं तदीहम् गोकुले
महर्षे पञ्चान् पतनादवर्षादुत्तं राज्यकौमारजा श्रीका विविधात्मन् वर्णनात् । रामक्रीडा च
गोपीभिः शारदा सद्भाजना । रघुस्य राधया क्रीडा वर्णनात् वञ्चनम् । महाप्रपञ्चं ततः
पञ्चाम्बरारामनं च ॥ वसुधादानं वर्धं गते सदृशद्विप्रसंयतिः । काश्या सान्दीपनेः
पलाशदीपादानमष्टमः । श्वेतस्य वधः पञ्चादं हारकामसनं च ॥ नरकादिद्वन्द्वं च कृणोत
विह्वलाङ्गुलं शक्यखण्डं सदं विप्रं लघ्ना समाखण्डम् ।

No. 59. ब्रह्मवैवर्तपुराणं (गणेशखण्डम्) । Brahmavaivarta-
purāṇam (Gaṇeśakhaṇḍam). Substance, country-made white paper, 12 × 6
inches. Folia, 53. Lines, 7-15 in a page. Character, Nāgara. Date,
Samvat 1832. Appearance, very old, worn out, torn, writing effaced in
parts, and written by different hands. Verse Generally correct.
Complete.

The third part of the Brahmavaivartapurāṇa

पुस्तकस्य ब्रह्मवैवर्तपुराणस्य गणेशखण्डं वर्तते । तस्य विषया — गणेशजन्मसम्बन्धः सप्तमस्क-
महाप्रतः । पाल्वा काश्यादेव सङ्गं विह्वलमस्ति । अत्रितं काश्यादेव सामान्यस्य चाङ्गुलम्
विवादः, सुसङ्गान् पञ्चासादम्यगणेशो । एतच्छ्रुत्वा खण्डं हि सम्बन्धविघ्नविनाशकम् ॥

No. 60. ब्रह्मवैवर्तपुराणं (गणेशखण्डम्) । Brahmavaivarta-
purāṇam (Gaṇeśakhaṇḍam). Substance, country-made white paper,
11 × 6 inches. Folia, 105. Lines, 11 in a page. Character, Nāgara.
Date, Samvat 1847. Appearance, old. Verse Generally correct.
Complete.

Another copy of the same work.

विश्वरूपल्लपुर्वम्

No. 61. ब्रह्माण्डपुराणं ललितोपाख्यानम् । Brahmandapurāṇam Lalitōpākhyānam Substance, country made white paper, 10 × 4 inches Folia, 42. Lines, 2-12 in a page Character, Nāgara Date, 1 Appearance, old, torn, and worm-eaten in parts Verse Generally correct. Incomplete

A fragment of the Brahmandapurāṇam, giving the story of Lalitā.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ चतुर्भुजं षट्कलावतंसं कृचान्नां कङ्कसरागणोच्चैः ।
पुष्टं तु पाशां कुशपुष्पवाणशूलैः नमस्ते जगदेकमातः ॥ १ ॥ श्री ॥ अन्तः ।
श्रवसे नित्यं वन्द्यं वामागमन्दरं । यतस्ततो यो विदुषां तुरीयस्तु परमम् ॥
अगन्तो नाम देवर्षिर्वेदवेदागधारणः । सर्वसिंहातमारुहो ब्रह्मानन्दरसा-
त्मकः । अचाराहुतदग्निं तीर्थांसायतनानि च । प्रैलारण्यापरासुकाः
सर्वान् जनपदानिपि । तेषु तेष्विदं तान् जतुनञ्जानतिमिराढतान् । मिश्री-
दरपरान् दृष्ट्वा चित्तयासास तान् भर्ति ॥

End. नास्ति

Colophon. नास्ति

विश्वरूपम्—ब्रह्माण्डपुराणं ललितोपाख्यानं यद्वै निवेद्यः ।

No. 62. ब्रह्माण्डपुराणं ललितोपाख्यानम् । Brahmandapurāṇam Lalitōpākhyānam Substance, country-made white paper, 10 × 5 inches Folia, 93. Lines, 12-16 in a page Character Nāgara Date, 1 Appearance, very old, worn out, and worm-eaten throughout. Verse, Generally correct. Incomplete.

Another copy of the same work.

विश्वरूपल्लपुर्वम् ।

No. 63.* ब्रह्माण्डपुराणम् उत्तरार्द्धम् । *Brahmāṇḍapurāṇam Uttarārddham* Substance, country-made white paper, 16×7 inches. Folia, 218. Lines, 6-20 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1882, Śaka 1747. Appearance, old, and worm-eaten throughout. Verse. Not correct. Incomplete.

The *Brahmāṇḍapurāṇa* is a *Mahāpurāṇa* and is the last in the list. It is divided into three parts, the first, the middle, and the last. The first part is divided into two books, the *Prakriyā* and the *Anuṣaṅga*, the middle and the last are called respectively *Upodghāta* and *Upasamhāra*. It consists of ten thousand slokas. The codex under notice contains the last part only. Its contents are fully given in the Sanskrit vivaraṇa.

Beginning. *Same as in the Laṭṭopākhyanaṁ*

End. नास्ति

Colophon. नास्ति

विवरणम्—ब्रह्माण्डपुराणसिद्धसंज्ञादशमसर्गापुराणानामन्तिमं दशमस्कन्धकपूर्वम् । अत्र उत्तरार्धपादाः वक्ष्य भागा विद्यन्ते । तत्र प्रक्रियानुप्रदपादौ मिलितौ प्रथमो भागः, उपोद्घातपादो सप्तमभागः, उपसंहारपादो अन्तर्भागः । उपसंहारस्य विवरणम् यथा—चतुर्थसप्तसंहारं बल्यं स्रष्टे तद्योनिं वैवस्वतानुराग्यान् विवरणं यथायथम् । पुञ्जमेव समुद्रिष्टं सचेपादिह कथ्यते । भविष्याणां समुदायं चरितं हि ततः परं । लोकाथतर्दं ततः कथितमानुषवर्णैः (१) । वर्णैर्न नरकाणां त्रिकल्पाश्चर्यमेतत्, मनीसयपराङ्मानं लयपाकृतिकम्मतः शैवस्यापि सुरस्यापि वर्णनस्य ततः परम् ॥ त्रिविधाः गुणसम्पन्नास्तृतीया कीर्तिता गतिः । अनिर्देश्याप्रतर्कश्च ब्रह्मणः परमात्मानः । अत्युच्चानिर्गम्या वर्णनस्य ततः परं । इत्येव उपसंहारपादो ह्यसौ समाप्तः ।

No. 64. पद्मपुराणं भूमिखण्डम् । *Padmapurāṇam Bhūmikhandaṁ* substance, country-made white paper, 10×4 inches. Folia, 300. Lines, 10 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1855. Appearance, very old, slightly worm-eaten, and written by different hands. Verse. Not correct. Complete.

A part of the *Padmapurāṇa* entitled *Bhūmikhanda*.

Beginning. ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ अथय ऊचुः ॥ यत्र तत् सदाभागं सञ्जलावाधेयी-
विदं (सञ्जलावाधेयीविदः) ॥ सदाह चागती विप्रदाहं दुर्विनाशनं ॥

केचित् प्रवृत्तिः (?) प्रजादं पुराणेषु निरुक्तमा पञ्चवर्षीयत्वं तापि वैश्वः
परिनीयितः ॥ देवासुर कथं प्राप्ते हरिणा सङ्ग युज्यति ॥ निरुक्ती वासु-
देवेन प्रविष्टो वैष्णवी तनुः (१) ॥ सतं स्रवात् ॥ कश्यपेन पुरा ज्ञानं कृतं
आमेन धीमता । ब्रह्मणा कथितं पुण्यं व्यासस्यानि स्वं प्रभो ॥ तमेव हि
प्रवक्ष्यामि भावतामयतो । भवतामयतो १०५ जाता ॥ मंदैश्चकारण जात
किंशटेन वेधसा ॥ ५५ ॥ व्यास उवाच ॥ शृणु तत् सङ्गामाग ब्रह्मणा
परिभाषितं ॥ प्रजादस्य यथा जन्म पुराणायनद्यायुतं ॥ जातमाय स वसुध
वैष्णव भागमाश्रितः ॥ सङ्गामागवत् अतो प्रजादो देवयुजितः ॥ विष्णुना
सङ्ग युद्धाय सद्यः सगर गतः । निरुक्ती वासुदेवेन प्रविष्टो वैष्णवी तनुः ॥

End.

भूमिखड्गं नर युवा सर्वपापं प्रमुक्तये । सत्यं सर्वं स्वभा सर्वरागैः
प्रमुक्तये । अमृतं पारलज्यं यकनः प्रदानं तथा दत्तं । शीतजानि (१)
प्रयत्नेन पशव्यं पापनाशनं ॥ प्रथमं सौदखड्गं हि द्वितीयं भूमिखड्गं
श्रीप्रदानं सङ्गम् * * भावि मानवः (१) ।

Colophon.

इति श्रीपद्मपुराणे भूमिखड्गे द्वितीया भूमिखड्गं समाप्तम् ॥ टी ॥ सवत्
१८७३ पौषशुक्लपचम्या समाप्तं भूमिखड्गं ।

विबरणम् - पद्मपुराणस्य भूमिखड्गं पञ्चकेयिन् वर्योऽनं

No. 65. मल्लारिमाहात्म्यम् । Mallāri-māhātmyam. Substance,
country-made white paper, 10 × 4 inches. Folia, 53. Lines, 6-9 in a
page. Character, Nagara. Date, 7. Appearance, very old, worn out,
torn, and worm-eaten throughout. Verse, Not correct. Complete.

A fragment of the Brahmandapurāṇa in celebration of the
sanctity of Mallārik-stra, one of the sacred places of India in
Maharāstra.

पञ्चकेयिन् ब्रह्माष्टपुराणान्तर्गतमल्लारिमाहात्म्यं वर्तते ॥

No. 66. श्रीमद्भागवतम् । Śrīmadbhāgavatam. Substance,
country-made colourless paper, 18 × 6 inches. Folia, 1128. Lines, 8-12
in a page. Character, Nagara. Date, 7. Appearance, old. Verse,
Generally correct. Complete.

This codex contains the text of the well known Bhāgavata, with a commentary, entitled Dīpikā, by Śrīlāhara Svāmī. The work as well as the commentary of Śrīlāhara Svāmī has been printed and published in several characters and in several parts of the country. It contains eighteen thousand ślokas and is divided into twelve parts, called skandhas. It claims to be one of the Mahapurāṇas, but its genuineness is questioned by many eminent critics. It is sometimes attributed to Vyāsa-deva. The Devabhāgavata, noticed before, also puts forward a similar claim, but this is less generally admitted. The Śrīmadbhāgavata is certainly a more popular work, and is frequently recited at the households of pious and well-to-do Hindus. The contents are given below in Sanskrit.

प्रथमस्कन्धे सुवर्णिना समायुजः । व्यासस्य चरितं पृथक् पाण्डवानां तद्वैजयन्तः । परीक्षित-
सुपाश्यानामर्षीदं समुदाहृतम् । रितोयस्कन्धे — परीक्षितकृतं महाभारतं स्मृतं दशमस्कन्धे । ब्रह्म-
भारतमर्षीदेवतारचरितं स्मृतम् । दुरोधनदण्डवत् स्मृतं कारणमथैव । तृतीयस्कन्धे — चरितं
विदुरस्याय संवत्सराय स्मृतम् । कृष्टिप्रकरणं पञ्चादशस्कन्धे परमात्मनः काण्डेन साक्षात् स्मृतम् ।
चतुर्थस्कन्धे — महाभारतमाटी ० च प्रथमं चरितं ततः । प्रथो पृथक्समायुजं ततः प्राचीन-
वर्द्धिः । पञ्चमस्कन्धे — प्रथमस्कन्धे चरितं तद्व्याख्याय पृथक् । ब्रह्मसंहितायां चर्चितं श्रीकृष्ण-
वर्णनं ततः नवकाण्डावधाय सप्तमि पञ्चमी स्मृतम् । षष्ठस्कन्धे — ब्रह्मात्मनः चरितं दशस्कन्धे
विदुरस्य वक्तव्यं ततः पञ्चाशत्तमं ब्रह्म पृथक् । सप्तमस्कन्धे — पञ्चादशचरितं पृथक् दशस्कन्धे
विदुरस्य । अष्टमस्कन्धे — शत्रुघ्नसौमित्राचार्यं संख्यारत्नं पृथक् समुद्रमथनयोगे चर्चितं वैभववत् स्मृतम् ।
नवमस्कन्धे — महाभारतमष्टमोऽप्युपकीर्तितम् । दशमस्कन्धे — महाभारतमाख्यानं सासवश्चरितं पृथक् दशम-
चारणम् । दशमस्कन्धे — कृष्णस्य वाञ्छितं चरितं कौसल्यं ब्रह्मसंहिता । कौशले संधुवाचनं योगिनः
हार्तकौशल्या । मुनिवचनं च । एकादशस्कन्धे — नारायणं तत् सत्वादी वसुदेवस्य कौशिलः
यदीयं दुरोधनं श्रीकृष्णोद्भवस्य च । द्वादशस्कन्धे — मिथिलाय । द्वादशस्कन्धे — भविष्यकल्पा
निर्दिष्टो भविष्यो राज्ञः परीक्षितः । विदुराख्यायनं साकेयस्थतपः स्मृतम् । सोमविभक्त्या तद्वत्ता
सायनी च ततः परम् । पुराणसंख्याकथनम् ।

No. 67. भविष्यपुराणम् । Bhaviṣyapurāṇam Substance,
country-made white paper, 14 × 6 inches. Folio, 82 Lines, 10 in a page.
Character, Nāgarī. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn,
and worm-eaten throughout. Verse. Generally correct. Incomplete.

The Bhavi-yapurāna is another Mahāpurāna, and is divided into five parts, called Brāhma, Vaiṣṇava, Śaiva, Saura, and Upasamhāra respectively. It contains fourteen thousand slokas. The codex under notice contains a few pages only of the last part.

Beginning. श्रीभेषाया नमः श्रीमते रामानुजाय नमः । इत्यथैवाय नमः यस्य चिरद-
वक्तायाः पारिव्रजा परः श्रुते । वदन्ति तस्मिन् * * विप्रक्तेने तमाश्रये १
श्रीभोगकादयः क्वचु सर्वधर्माधतः २ सर्वशास्त्रविशारदः तत्त्वार्थविदेषां श्रेष्ठ
मृत इपाठनप्रिय ३ यानि कर्माणि लोकेषु चरितान्यपि शार्ङ्गिणः तत्र
प्रसादादस्माभिः श्रुतं च तदतावर कृतकृत्या वयं व्यासः पवित्रोक्तचतस्रः
योगिनां तु चरित्राणि भगवदाश्रयपवित्रयोगिनां ४ लोत्रान्यस्तकन्यानि त्वया
धर्मापदेशिना न दत्तिं याति चैतानि तस्मात्तानि वदस्व न ॥

End. नास्ति

Colophon. नास्ति

विवरणम्—भविष्यपुराणीतरखण्डे खण्डिते पुस्तकेऽस्मिन् वर्तते । भविष्यपुराणं हि महापुरा-
णां नाम्न्यतमं चतुर्दशमस्कन्धोक्तपुण्ये भागपञ्चमसंस्मृतस्य । तद्विवरणं यथा नारदीये तत्वादिसं-
स्कृतं पर्वं ब्राह्मं यथानुपक्रमम् । आदित्यचरितं प्रायः संगीत्यान्तसमाचिन्तम् । सृष्ट्यादित्यलक्षणीयतः
शास्त्रसर्वस्वरूपकम् । पुस्तकखण्डलेखानां लक्षणं च तत् पश्यम् । सम्भाराणां सर्वेषां लक्षणज्ञानं
कौशितम् । पञ्चम्यादित्यौनाय कन्या, सन्नेव कौशितम् । अष्टमायाः उपक्रम्याः वैष्णवे
पर्वणे श्रुताः । श्रवे च कामती भिन्ना सीरे चान्यकथाश्च यः । पुराणस्यापसंस्कारसहितं
पञ्चपञ्चमम् ।

No. 68. श्रीमद्भागवतं सटीकम् । Śrīmadbhāgavatam Sāṭīkam. Sub-
stance, country-made white paper, 14 × 5 inches. Folia, 955. Lines,
10-15 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old,
and slightly worm eaten throughout. Verse Generally correct. Incomplete.

An incomplete copy of Śrīmadbhāgavata, noticed before.

विषयानुक्रमम् ।

No. 69. श्रीमद्भागवतं सटीकम् । Śrīmadbhāgavatam Saṭīkam. Substance, country-made yellow and white paper, 14×6 inches. Folia, 785. Lines, 12 in a page. Character, Nagara. Date, Samvat 1861. Appearance, old, worn out, and written by different hands. Verse, Incomplete.

This codex contains the first ten skandhas of the Śrīmadbhāgavata.

पुस्तकं छिन् श्रीमद्भागवतस्य दशमस्कन्धपर्यन्तो यस्मै वसते ।

No. 70. श्रीमद्भागवतम् । Śrīmadbhāgavatam. Substance, country-made yellow and reddish paper 18×4 inches. Folia, 451. Lines, 6-10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, almost fresh, but written by different hands. Verse, Generally correct. Incomplete.

This codex contains the first nine skandhas of the Śrīmadbhāgavata.

पुस्तकं छिन् श्रीमद्भागवतम्, नवमस्कन्धसमाप्तिपर्यन्तो यस्मै विद्यते ।

No. 71. श्रीमद्भागवतम् । Śrīmadbhāgavatam. This codex consists of two fragments of different descriptions. The first begins with the 7th skandha and closes with the 10th. Substance, country-made yellow paper, 17×5 inches. Folia, 320. Lines, 5-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, almost fresh. Verse, The second contains the first six skandhas. Substance, country-made white paper, 14×4 inches. Folia, 298. Lines, 6-8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse

विबरणं कृतं पुस्तकम् ।

No. 72. श्रीमद्भागवतम् । Śrīmadbhāgavatam Substance, country-made white paper, 12×6 inches Folia, 446 Lines, 8-16 in a page Character, Nāgara Date, Samvat 1897 Appearance, very old, and slightly worm-eaten throughout Verse Generally correct, Incomplete

Another incomplete copy of the same work.

विवरणं कृतम् ।

No. 73. भागवतम् । Bhāgavatam Substance, country-made white paper, 12×6 inches, bound like an ordinary book Folia, 125 Lines, 12-15 in a page Character, Nāgara Date, Samvat 1897 Appearance, very old, worn out and slightly worm-eaten throughout Verse and prose Generally correct Incomplete

This codex contains only the first part of the tenth skhandha of the Bhāgavata, with commentary

पुनर्लेखितं सटीकं भागवतदशमस्कन्धस्य पूर्वार्द्धमात्रं वर्तते ।

No. 74. भागवतं सटीकम् । Bhāgavatam Sūṭikam Substance, country-made white paper, 12×6 inches Folia, 180 Lines, 7-15 in a page Character, Nāgara Date, Samvat 1819 Appearance, old, and slightly worm-eaten in parts Verse and prose Generally correct Incomplete

This codex contains the first, second, and a large portion of the third skhandha of the Bhāgavata with commentary.

पुनर्लेखितं सटीकं प्रथमो द्वितीयं संस्पर्शी, तृतीयथासम्पर्शी वर्तते ।

No. 75. भागवतम् । Bhāgavatam Substance, country-made colourless paper, 15×5 inches Folia, 209 Lines, 5-16 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, very old, and worn out. Verse Generally correct Incomplete

Another incomplete copy of the Bhāgavata.

विवरणलुप्तपुष्पम् ।

No. 76. भागवतम् । Bhāgavatam Substance, palm leaves, 14×2 inches Folia, 197 Lines, 4-5 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, very old, worn out, and torn. Verse, Generally correct. Incomplete.

This codex contains only the 10th skandha of the Bhāgavata.

पुस्तकं स्मिन् श्रीमद्भागवतस्य दशमस्कन्धमात्रं वर्तते ।

No. 77. भागवतम् । Bhāgavatam Substance, country-made paper of several colours, 18×5 inches Folia, about 500, Lines, 5-17 in a page Character, Bengali Date, ? Appearance, old, and written by different hands. Verse, Generally correct. Incomplete.

A collection of fragments of different codices of the Bhāgavata.

पुस्तकं स्मिन् श्रीमद्भागवतस्य बहुविधसंयुक्तपत्रकानां खण्डतत्त्वाणि वर्तन्ते ।

No. 78. भागवतम् । Bhāgavatam Substance, country-made white paper, 16×5 inches Folia, 370 Lines, 11-17 in a page. Character, Nāgara, Date, ? Appearance, old, with different hand-writings. Verse, Generally correct. Incomplete.

Another incomplete copy of the same work.

विवरणलुप्तपुष्पम् ।

No. 79. भागवतम् । Bhāgavatam Substance, country-made colourless paper, 10×5 inches Folia, 66 Lines, 10-12 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1597, Śaka 1462. Appearance, very old, worn out, and torn in parts. Verse, Generally correct. Incomplete.

This codex contains only the seventh skandha of the Bhāgavata.

पुस्तकेऽभिन् श्रीमद्भागवतस्य सप्तमस्कन्धमात्रं वर्तते ।

No. 80. भागवतम् । Bhāgavatam. Substance, country-made colourless paper, 14 × 4 inches. Folia, 405. Lines, 10-15 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, with different hand-writings. Verse. Generally correct. Incomplete.

Another incomplete copy of the same work.

विवरणानुक्रमेणम् ।

No. 81. भागवतम् । Bhāgavatam. Substance, country-made white paper, 17 × 5 inches. Folia, 172. Lines, 9-13 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1855. Appearance, very old, with different hand-writings. Verse. Generally correct. Incomplete.

Another incomplete copy of the same work.

विवरणानुक्रमेणम् ।

No. 82. भागवतम् । Bhāgavatam. Substance, country-made colourless paper, 10 × 5 inches. Folia, 180 (of which foli 1-4 are wanting). Lines, 12-16 in a page. Character, Nāgara. Date, Appearance, very old, worn out, torn, worm-eaten, and writing efface in parts. Verse and prose. Generally correct. Incomplete.

This codex contains only the 10th skandha of the Bhāgavata with Śrīdhara Svāmī's commentary on it.

पुस्तकेऽभिन् भागवतस्य दशमस्कन्धमात्रं सटीकं वर्तते ।

No. 83. भागवतम् । Bhāgavatam. Substance, country-made white paper, 17 x 4 inches. Folia, 131. Lines, 8-10 in a page. Character, Nāgara Date, ? Appearance, very old, and slightly worm-eaten. Verse and prose Generally correct Incomplete

This codex contains the eleventh skandha of the Bhāgavata, but incomplete, with Śrīdhara's commentary on it.

पुस्तकेऽस्मिन् भागवतस्य सटीकाद्युपेक्षादयत्नो वर्तते ।

No. 84. भागवततत्त्वसारः । Bhāgavatatattvasārah Substance, country-made yellow paper, 18 x 3 inches Folia, 13. Lines, 3-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old, and torn in parts. Prose. Generally correct. Incomplete

A summary of the subject matters treated of in the Bhāgavata, by Rādhāmohana Śarman.

Beginning. श्री नमः कृष्णाय ॥ श्रीकृष्णवर्णाम्भोजे परावन्दासुताम्भोजौ । सती सुधुवती
नित्यं रसता समतादित ॥ श्रीकृष्णभावलेखे राधासीदुनशर्केणा ।
श्रीसहायवतस्याथ तत्त्वसार प्रकाशये ॥ अथ हापरे कालवैकल्ये पुनर्जनि-
रख्यदशनाय ब्रह्मादिदेवतैरर्थितो भगवान्नायायणी व्यासलेनावततार । सतो
वेदान् विभज्यापि तत्त्वज्ञानशक्तिर्वर्तिता सन्दुर्बुद्धौ (यः ?) कर्त्ता लोका
भविष्यन्तीति निर्दिष्ट्य ख्रीष्टदशवत्सूनामपि नि येयमाय च भारतपुराणानि
कृत्वा तथापि श्रीकृष्णगुणवर्णनमन्यत्त धर्मादिकसन्कीर्तितमिति चित्रप्रशालि-
मलमसानी वेदव्यासा मारदीपदेगेन श्रीकृष्णगुणवर्णनप्रधानं श्रीभागवताख्य
सकृत्वेदान्तसूत्रसारव्याख्यानमय प्रारिपमुस्तमप्रतिपाद्य परमसङ्गं यस्यादौ
निर्दिष्टं जन्माद्यस्यात पद्येन ।

Ehu. नासि

Colophon. नासि

प्रवरणम्—श्रीराधासीदुनशर्केकृतभागवततत्त्वव्याख्यानपरोऽयं निबन्धः ।

No. 85. भागवतम् । Bhāgavatam. Substance, country-made yellow and white paper, 10 × 5 inches. Folia, 236. Lines, 7 in a page. Character, Nāgari. Date, Samvat 1874. Appearance, fresh. Generally correct. Incomplete.

This codex contains only the third and fourth skandhas of the Bhāgavata.

पुस्तकेऽस्मिन् श्रीमद्भागवतस्य तृतीयचतुर्थस्कन्धौ वर्णिते । चतुर्थस्कन्धस्यान्ते श्रीकृष्णं लिखितः
यदि लिखितोऽस्ति पुस्तके नामधेयं तदपि लिखितं दृष्टं काश्चित्पुस्तकतत् । प्रसवति समस्तं
सर्वजीवाद्यन्नाम तिष्ठतिस्तत्तद्विद्मोमिममकेसरी प्रपि ॥ सं १८७४ ॥

No. 86. भागवतम् । Bhāgavatam. Substance, country-made colourless paper, 15 × 5 inches. Folia, 230. Lines, 5-14 in a page. Character, Nāgari. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn, and writing effaced in parts. Verse and prose. Generally correct. Incomplete.

This codex contains the first, fourth, and sixth skandhas, of which the first two are incomplete.

पुस्तकेऽस्मिन् श्रीमद्भागवतस्य प्रथमचतुर्थस्कन्धावसम्पूर्णौ षष्ठस्कन्धश्च सम्पूर्णौ वर्णिते ।

No. 87. भागवतम् (श्रुत्यध्यायः) । Bhāgavatam (Śrutyadhyaḥ) Substance, country-made white paper, 12 × 6 inches. Folia, 17. Lines, 8-11 in a page. Character, Nāgari. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn, and worm-eaten throughout. Verse. Generally correct. Incomplete.

Śrutyadhyaḥ is a very famous chapter of the Bhāgavata and is in the 10th skandha. It contains a prayer of the Śrūtis in the form of the Gopis, to God Viṣṇu.

पुस्तकेऽस्मिन् श्रीमद्भागवतस्य श्रुत्यध्यायी वर्णिते ।

No. 88. भगवत्साक्षात्कारविषयकाः सुदृढनिबन्धाः । Bhagavanmūhātmayavīśayakāḥ ksudrambandhāḥ Substance, country made yellow paper, 6×3 inches Folia, 109 Lines, 7 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, not old Verse. Generally correct Complete

This codex contains several short poems on the greatness of the God Viṣṇu, by different authors.

पुस्तकेऽभिन् भगवत्साक्षात्कारविषयकाः कति सुदृढकविताः सन्ति ।

No. 89. भागवतसारसंग्रहः । Bhāgavatasārasaṅgrahaḥ Substance, country-made white paper, 12×4 inches Folia, 43 Lines, 6-8 in a page Character, Nāgara Date, ? Appearance, old, and worm-eaten throughout. Prose Generally correct Incomplete

A short summary of the Bhāgavata by Viṣvanātha, son of Baijanātha. This codex contains the first thirty-three chapters.

निबन्धोऽयं श्रीमद्भागवतस्य संक्षिप्तव्याख्यानरूपो वैष्णवाचार्यज्योतिषनाथकृतोऽसम्पूर्णः ।

No. 90. भागवतसन्दर्भः सटीकः । Bhāgavatasandarbhaḥ satīkaḥ Substance, country made yellow, red, and coloured paper, 14×4 inches Folia, 26 Lines, 12-15 in a page Character, Bengali Date, Śaka 1751, Bengali Era 1236 Appearance, old Prose Not correct Incomplete (upto the end of the first chapter)

A work giving the purport of the Bhāgavata, entitled Bhāgavatasandarbha, by a Ḫhatta Brāhmana of the Decan, prepared at the request of Rupa and Sanātana, with a commentary by Vidyabhūṣana in the margin.

Beginning. ॥ श्रीकृष्णो जयति ॥ कृष्णवर्णं त्रिषा कृष्णं साङ्गोपाङ्गास्त्वयार्द्रे ॥ यज्ञैः सकौन्तेनप्रायेयेजन्ति हि सुसंश्रमः ॥ १ ॥ अन्ता कृष्णं वर्धस्मिन् दर्शिताङ्गाद्वैभवं ॥ कलौ संकौन्तेनार्यैः ख कृष्णचैतन्यसाश्रिताः ॥ जयता मधुराभूमौ श्रीकृष्णमनातनी । यो विनेखयतस्तत्त्वं दीपकौ (१) पुस्तिकासिमां (२ ॥ कोपि तदास्तत्रो भङ्गी दक्षिणदिजवंशजः ॥ विविच्य व्यलिखद्वयसं लिखिता इदं देष्यते ॥ ३ ॥

End of the first *Sandarbhā*. हस्तितयं जायतुस्वप्नसुषुप्तिर्द्वयं । आकाशं परमाकाशं ।

स्वयं वामदेवादेरिव मयत्तानुपस्थानेन, दक्षिणदेवरिवानुष्ठितेन दक्षिण वा
ततश्चर्द्धायाः (१) सप्तदशश्लोकमव्यतिरिक्तचर्द्धायाः ॥ ११ ॥ ७ ॥ श्रीमत्तः ॥
सद्विष्टसम्पत्तः ।

Colophon. कलियुगपावनस्वभजन-विभजन प्रयोगशालावतारश्रीश्रीभगवत्कृष्णचैतन्यदेव-चर-
णानुचरविग्रहेश्वरराजसभासभाजनदीपप्रसन्नानन्दप्रसादभारतीगर्भ—श्रीभाग
वतसम्पद्भोनाम प्रथमः सन्दर्भः ॥ १ ॥ ६० ॥ श्रीकृष्णचैतन्यचन्द्राव
लमः ॥ • • • ॥ लिपिरियं श्रीलक्ष्मीनारायणदेवप्रसादः ॥ • • • ॥ यत्कालाः
१७५१ ॥ सप्त १२३६ साल ॥ • • •

Note.—The codex contains also an incomplete copy of Viśvanātha
Chakravartin's commentary on the Bhāgavata

पुस्तकेऽस्मिन् श्रीमद्भागवतस्य दिव्यनामचक्रवर्तिनः कृतस्य सन्दर्भा टीका च वर्तते ।

No. 91. भक्तिरत्नावली सटीका । Bhaktiratnāvalī satikā. Sub-
stance, country made white paper, 10 × 4 inches. Folia, 122 (of which
the first and last folia have been lately replaced). Lines, 8 in a page.
Character, Nāgara. Date Śaka 1565. Appearance, very old, worn out,
slightly worm eaten, and written by different hands. Prose and verse.
Generally correct. Complete.

A work treating of faith in Viṣṇu, entitled Bhaktiratnāvalī,
Viṣṇupurī, with a commentary, entitled Kāntimālā.

Beginning. श्रीकृष्णाय नमः श्रीकृष्णाय नमः श्री कृष्णे, नमः ये भक्तावपि निम्न
प्रतिपदप्रोक्तोपदानंददायासाध्याय समस्तसमाकर्मण्यं कुर्वन्ति ये स्व
तान् भक्तानपि तां च भक्तिमपि तं भक्तप्रियं श्रीहरिं दृष्टं सततमर्थयेदुचि
नित्यं शरणं भजे ॥ सत् सदाशुचारादुत्तमवृत्तिवर्धितं प्रारिक्षितनिजि
समाधिकारण श्रीकृष्णकीर्तनद्वयं संग्रहसाधयति श्रीभागवतपट्टेदेव जय
जननिवासो देवकीजन्मवादी यदुत्तरपरिधत् (१) स्वदेर्निर्भरायत्तच्छिरः
हृजिनम्रः सुधितः श्रीमुखेन व्रजपुरवनितायां बह्वयन् कामकैवम् ॥ १

End. अतएव आदरेण ब्रह्मादिना रसिकैर्विज्ञे माधोयते अपि तु पीयत एवेत्य
तदेवमौद्विगपरिहारीपि द्रष्टव्यः सध्वंरमणीयमिति ॥ ११ ॥ १५०५

यवतः कृतवता श्रीभक्तिरत्नावली त प्रीत्यैव तथैव संप्रकटिता तत् कति-
मात्रा सया अथ श्रीधरसप्तमीलिखिते नृनाधिक यत् इत् तत् संतु
सुविधीर्द्वय स्वस्वराज्यस्य सै चापलम् । सदायज्ञश्रमापशक्तगुणिते
अके फाल्गुने शुक्लपक्षस्य द्वितीयाया सुमंगल वारापक्षा सप्तमस्य सप्तमि
हरिमदिर ॥ भक्तिरत्नावलीसिद्धासिद्धिता कतिमात्रया ॥

Colophon. इति श्रीविष्णुपुरीरचितया श्रीकृष्णभक्तिरत्नावल्यां शटीकाया (*) त्रयो-
दश्यां विरचने संपूर्णम्

विरचयम् — कतिमात्रायाः व्याख्यासिद्धितभक्तिरत्नावलीशामकाऽयं निबन्धः श्रीविष्णुपुरी-
विरचितः ।

No. 92. श्रीमद्भगवद्गीता सटीका । *Śrinadbhāgavadgītā-satikā*
Substance, country-made colourless paper, 14 × 5 inches Folia, 112.
Lines, 8-10 in a page Character, Nāgari Date, Samvat 1704
Appearance, very old, and worn out. Prose and verse Generally
correct Complete

This codex contains a complete copy of the Bhagavadgītā, the
well known philosophical poem of Vedavyāsa, being Kṛiṣṇa's ce-
lebrated exhortation to his favourite pupil, Arjuna, in the field of
Kuruksetra. It is divided into 18 chapters and contains 700 slokas.
The codex contains also the well-known commentary of Śrīdhara
Svāmīn. The commentary and text have been published in several
parts of India and is well known to all Sanskrit scholars.

एकतेऽयम् सटीकासंपूर्णं भगवद्गीता दर्शते ।

No. 93. भगवद्गीताटीका । *Bhagavadgītā tīkā* Substance,
country-made colourless paper, 12 × 4 inches Folia, 88 Lines, 11-15
in a page Character, Nāgari Date, 1 Appearance, very old, and
worn out. Prose. Generally correct. Complete.

A well known commentary on the Bhagavadgītā, entitled Subodhini, by Śrīdhara Svāmī.

पुस्तकेऽस्मिन् श्रीधरस्वामिकृता सुबोधिनौ नाम श्रीमद्भगवद्गीताटीका वर्तते।

No. 94. भगवद्गीताभाष्यम्। Bhagavadgītā bhāṣyam Substance, country-made white paper, 12 x 4 inches Folia, 174 Lines, 5-11 in a page Character, Nāgari Date, ? Appearance, old Prose Generally correct Complete

A glossary on the Bhagavadgītā by Śaṅkarācāryya. This is also well known to Sanskrit readers, and has been published in several parts of the country.

पुस्तकेऽस्मिन् भगवद्गीतायाः संपूर्णे शङ्करभाष्यं वर्तते।

No. 95. भगवद्गीताटीका। Bhagavadgītāṭīkā Substance, country-made white paper, 14 x 5 inches Folia, 74 Lines, 9-17 in a page Character, Nāgari Date, ? Appearance, old Prose and verse Generally correct Complete

This codex contains a complete text of the Bhagavadgītā and Śrīdhara Svāmī's commentary on it.

पुस्तकेऽस्मिन् श्रीधरस्वामिकृतसहितसंपूर्णभगवद्गीता वर्तते।

No. 96. भगवद्गीता सटीका। Bhagavadgītā-satikā Substance, country-made white paper, 12 x 4 inches Folia, 115 Lines, 6-10 in a page Character, Nāgari Date, Samvat 1859, Saka 1724. Appearance not fresh. Verse and prose. Generally correct Complete

Another copy of the same work.

विवरणलुक्पूर्वम्

No. 97. भगवद्गीता । Bhagavadgītā Substance, country-made colourless paper, 10 × 4 inches. Folia, 64 Lines, 7 in a page Character, Nāgara. Date, Samvat 1780 Appearance, very old, worn out, and torn in parts. Verse. Generally correct. Complete

A complete text of the Bhagavadgītā.

पुस्तकेऽस्मिन् भगवद्गीताया मूलमात्रं वर्तते ।

No. 98. शङ्करभाष्यसहितभगवद्गीता । Sankarabhāṣyasahita-
Bhagavadgītā. Substance, country made yellow paper, 20 × 6 inches.
Folia, 119. Lines, 9-10 in a page Character, Bengali Date, ?
of Appearance, very old, worn out, and writing slightly effaced in parts.
Verse and prose. Generally correct. Incomplete.

This codex contains an incomplete copy of the text of the Bhagavadgītā with Sankarabhāṣya.

पुस्तकेऽस्मिन् शङ्करभाष्यसहितभगवद्गीतासंपूर्णं वर्तते ।

No. 99. ध्यानेश्वरी । Dhyaneshvari Substance, country-made colourless paper, 8 × 4 inches. Folia, about 500 Lines, 6-11 in a page Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, and torn in parts. Verse. Generally correct. Complete

A versified commentary of the Bhagavadgītā in Mahārāṭī, generally known as Dhyaneshvari (Gītā).

पुस्तकेऽस्मिन् श्रीमद्भगवद्गीताया मकारादीभाष्यख्यानव्याख्यानं वर्तते, पुस्तकस्यास्य ध्यानेश्वरी-
इति नाम ।

No. 100. भगवद्गीता सटीक । Bhagavadgītā satīkā. Substance, country-made colourless paper, 14 × 5 inches. Folia, 112 Lines, 10-13 in a page. Character, Nāgara. Date, 1669 Appearance, very old, worn out, and torn in parts. Prose and verse. Generally correct. Incomplete.

This codex contains a complete text of the Bhagavadgītā with Śrīdhara Svāmī's commentary.

विवरणस्तु तात्पर्यम्

No. 101. भगवद्गीता सटीक। BhagavadGītā satīka Substance, country made Kāsmīrī paper, 15 x 6 inches. Folia, 97. Lines, 8-14 in a page. Character, Nagari. Date, 1. Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct. Complete.

This codex contains the text of the Bhagavadgītā with the commentary of Rāghavendra Yati, entitled Bhagavadgītārthasāṅgraha.

Beginning. योगेश्वराय नमः ॥ श्रीगुरुभक्तमौनसमस्तभारतेश्वरसत्त्ववेदव्याससाम्ब-
 शीलश्रीनारायणाय नमः ॥ श्रीलक्ष्मीनारायण्य नमः पुष्पकोषादिकान-
 गुरुन् कृत्वा ॥ श्रीकृष्णगीताया भाष्यायुक्तार्थमेव १ स्वीयद्वन्द्व-
 वधूनां श्रीनारायणेश्वरा इति भारतसाम्बान्त रूपया मुनिना कृतमिति
 भागवतशोधया (१) वेदादिज्ञानार्थकारिणः स्वीयदादौना धर्मज्ञानसारा-
 मांशो भवेदिति भगवान् वेदव्यास संभ-सभारवायवराटोयोगीश्वरपौत्रकथं
 श्रव्यमदा मौनिकशायभुगमसिक्तार्थमधिक मौनस सहाप्रधानरुगारीष्ट्य
 भविष्यत्पर्वमन्त्राष्टादशप्रव्याससंभारत कृत्वा तथ भोक्तार्यर्था भारतपारि-
 ज्ञातसम्भतां सृष्टेभारतार्थसंगृहभुता कृष्णार्जुनसंवादरूपा भगवद्गीता
 भिषक्थे ॥ तत्र पुण्यवद्के ज्ञानोपायोक्तिः ॥ श्रुतीष्टवत्के तत्समाञ्जानस्योक्तिः
 तत्तीष्टवत्के प्रागुक्त्यप्यन्ते क्रियत इति तदाद्योप्याद्यो जितोय कृतियय
 द्योकाश्च कृष्णार्जुनसंवाधेन प्रसक्तिसंप्रदायाय प्रवृत्ता ॥

End. यत्किं यत् सनाथा योगेश्वरः सर्वपावकता स्वासी तव श्रीः राख्यस्त्री
 भूत. सप्त नातनाय भुवा लक्ष्मता वस मतिनायः ॥ १ ॥
 गुणपुण्या दीपद्वारापविव नमः श्रीशान्तादाय भक्तमोहदहने
 श्रीकृष्णगीताया भाष्ययुक्तायैव च । राधेदेवे यतिना कृत मन्त्रमः

Colophon. इति श्रीभक्तसत्त्वतन्त्रस्वतन्त्रश्रीभद्रसुधीन्द्रगुणपादशिष्यराघवेन्द्रयतिरुक्ते
भगवद्गीतासार्थकण्ठे षष्ठादशीऽध्यायः ॥ १८ ॥ भगवद्गीतासटीकसमाप्तम्

विषयम्—श्रीराघवेन्द्रयतिशक्तभगवद्गीतायाः सारसंग्रहाभिधा टीका ।

No. 102. भविष्यपुराणम् । Bhavisyapurāṇam. Substance, country-made white paper, 15 × 5 inches. Folia, 29, (of which fol. 1 is wanting). Lines, 12-15 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn, and worm-eaten throughout. Verse. Generally correct. Incomplete.

Bhavisyapurāṇa is a Mahāpurāṇa, and is divided into five parts or Parvans, which are respectively entitled, (1) Brāhma, (2) Vaisṇava, (3) Saura, (4) Pratisarga, and (5) Upasamhāra. In regard to this Purāṇa, Professor Wilson remarks:—"This Purāṇa, as the name implies, should be a book of prophecies, foretelling what will be (bhavi-yati), as the Matsya Purāṇa intimates. Whether such a work exists is doubtful." The codex contains only a few pages of the Upasamhāra or the last Parvan.

पुस्तकैः सिद्धं भविष्यपुराणोत्तरखण्डस्य कति पत्राणि विद्यन्ते । भविष्यपुराणस्य महापुरा-
णाणामन्त्यतमत् पञ्चम पत्रेणु विभक्तं च तत्रादिभिः ब्राह्म पर्व, द्वितीयं वैष्णवं तृतीयं सौर, चतुर्थं प्रति-
सर्गाहर्ष १/५ पञ्चममुपसंहाराभिधम् । तथाहि—

तत्रादिमं स्मृतं पञ्च ब्राह्म यत्तान्मुपक्रमः ।
गुप्तशीलकसंवाद पुराणप्रथमक्रमः ॥
आदित्यव्यास, प्रायः सत्त्वोत्तममाश्रितः ।
सृष्ट्यादिमन्त्रोपायतः शास्त्रसर्वस्वपक्कः ॥
युगान्तराकल्पयामा लक्षणेषु ततः परम् ।
सम्भाराणाञ्च सञ्चया लक्षणेषु च कीर्तितम् ॥
पञ्चम्यादित्योपास्य कल्प्य लभ्य च कीर्तितम् ।
अष्टमाद्या श्रवकस्या वैष्णवं पर्वण्यं स्मृतम् ।
श्रुत्वा च कामतो भिक्षा मौनं ध्यात्यकथाञ्च यः ।
पातसंगच्छेत् पशुप्राप्यानसमाप्तिम् ।
पुराणबीजसङ्कारमाश्रित पर्व पञ्चमम् ।

No. 103. भविष्यपुराणम् । Bhavisyapurāṇam. Substance, country-made white paper, 14 × 6 inches. Folia, 153, (of which fol. 8-42 are wanting). Lines, 8 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, and torn. Verse. Generally correct. Incomplete.

The codex contains a portion only of the first part of the Bhaviṣyapurāṇa.

पुस्तकेऽस्मिन् भविष्यपुराणस्य प्रथमपर्वणः प्रथमाशी वर्तते ।

No. 104. भविष्यपुराणम् । Bhaviṣyapurāṇam. Substance, country-made white paper, 15 × 5 inches. Folia, 114. Lines, 5-10 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn, and writing effaced in parts. Verse. Generally correct. Incomplete.

The codex contains a fragment of the Kumārīkākhaṇḍa of the Bhaviṣyapurāṇa.

पुस्तकेऽस्मिन् भविष्यपुराणालम्बितकुमारिकाखण्डोऽसंपूर्णो वर्तते ।

No. 105. भविष्यपुराणम् (ब्रह्मखण्डः) । Bhaviṣyapurāṇam (Brahmakhaṇḍa). Substance, country-made white paper, 15 × 5 inches. Folia, 113. Lines, 6 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn, and worm-eaten throughout. Verse. Not correct. Incomplete.

This codex contains an incomplete copy of the Brahmakhaṇḍa of the Bhaviṣyapurāṇa.

पुस्तकेऽस्मिन् भविष्यपुराणालम्बितो ब्रह्मखण्डोऽसंपूर्णो वर्तते ।

No. 106. भुवनकोषः । Bhuvanakoṣaḥ. Substance, country-made white paper, 15 × 5 inches. Folia, 366. Lines, 7-13 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, and slightly worm-eaten in parts, with different hand-writings. Verse. Generally correct. Incomplete.

A collection of passages from the different Purāṇas, bearing on the geography of the world, entitled Bhuvanakoṣa.

पुस्तकेऽस्मिन् भूर्गोविन्दसातसत्त्वस्मिता पुराणवचनानां संग्रहो वर्तते ।

No. 107. भगवद्गीता सटीक । Bhagavadgītā saṭīkā. Substance, country-made yellow paper, 10 × 6 inches, bound like an ordinary book. Pages, 931. Lines 4-16 in a page. Character, Bengali. Date, 1. Appearance, not old. Verse and prose. Generally correct. Complete.

This codex contains the text of the Bhagavadgītā as well as a commentary, entitled Gūḍhārthadīpikā, by Madhuśūdana Sarasvatī.

पुस्तकेऽभिन्न् श्रीमधुसूदनसरस्वतीविरचितगुडार्थदीपिकासहितभगवद्गीता वर्णनम् ।

No. 108. भृगुलनिर्णयः । Bhṛgulanirnayaḥ. Substance, country-made colourless paper, 10 × 4 inches. Folia, 13. Lines, 5-8 in a page. Character, Nāgari. Date, ? Appearance, very old, worn out, and worm-eaten in parts. Verse. Generally correct. Incomplete.

A work treating of geography, entitled Bhṛgulanirnayaḥ, by Rimalaṁśa Yajña at the command of Vikramāditya. A's re-under notice contains only a part of the work on the banks of the river Ganges.

Beginning. आरब्धेऽप्ययं नमः ॥
सहाश्रयपति तत्त्वा विभक्तार्कनिर्णयनम् ॥
श्रुतिस्मृतौ समाप्तोऽयं वक्ष्ये भृगुलनिर्णयम् ॥
तत्वादी रसकण्ठेन यज्जना क्रियतः सदा ॥
गंगादनिर्णयः सम्यक् नास्ति विभक्तसारम् ॥
प्रथमपुत्र शिवे देवो सारमतः शिवाग्रदा ॥
कुर्वेऽखिलपुत्राण्यभी गंगासाक्षात्सदयम् ॥

सुमन्त्रवाच ॥

अष्टाध्यायस्य सत्यं भूलायुयं समाहिताः ॥
समस्तलोकेषु च समायाः प्रथितं यज्ञः १ ॥
तस्या साक्षात्समिधिल्लवङ्गं मेघं च ग्रन्थनम् ॥
तथापि वल्ले संक्षेपात् देवेन कथितं तु वत् ॥

h. End. नास्ति ।

Colophon. नास्ति ।

विष्णुसम्—श्रीरामकृतस्य विरचितभुवीकनिर्णयस्यालोक-राज्ञामाद्याविषयकीयसम्पुष्पे
निबन्धः ।

No. 109. पद्मपुराणं तदन्तर्गतशिवसहस्रनामव्याख्या Padmapurāṇam tadantargataśivasahasranāmayākyā Substance, country-made yellow and white paper, 16 × 8 inches. Folia, 323. Lines, 5-16 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1858. Appearance, old. Verso and prose. Generally correct. Incomplete.

This codex contains the text of the first, second, and third parts of the Padmapurāṇa, but incomplete, as also of the Śiva sahasranāma in the last part of the Padmapurāṇa, recited by Kṛiṇa before R.ṣi Mārkaṇḍeya and others who had come to Dwārakā to pay their respects to Kṛiṇa, and contains also a commentary on the Sahasra-Sivendra Sarasvatī.

(Brahm) पद्मपुराणस्य प्रथमद्वितीयतृतीयखण्डात्मसंपुष्पानि विद्यन्ते तदा शिवेष्टसुरस्वती
Folia, तदन्तर्गतशिवसहस्रनामाख्या ।
Appea
Not cor

Th

of the B). महाभारतम् । Mahābhārataṁ Substance, country- paper, 6 × 8 inches. Folia, 607. Lines, 4-12 in a page. Character, Nāgara. Date, 1189 *. Appearance, old, and slightly worn-out. Prose. Not correct. Incomplete.

The great epic, Mahābhārata of Mahārṣi Vedavyāsa is complete in eighteen parvans. The first, Ādiparvan or the introductory part consists of 8884 slokas. The second, Sabhāparvan, describes the wonderful palace of Yudhiṣṭhira, with allusions to the court-houses of Indra, Varuṇa &c., by way of comparison, and consists of 2590 slokas. The third or Vanaparvan describes Yudhiṣṭhira's exile with his brothers in the wilderness and consists of 11664 slokas. The fourth, Virāṭaparvan, describes Yudhiṣṭhira's taking refuge in the court of the king Virāṭa with his brothers and wife, disguised as menial servants, and consists of 2300 slokas. The fifth, Udyogaparvan

* It does not, however, appear to be so old.

describes the preparations for the great war. It consists of 7796 slokas. The sixth, Bhīsmaparvan, describes the war under the leadership of Bhīsmā. It consists of 5884 slokas. The seventh, Droṇaparvan, gives an account of the war under Droṇa, and consists of 9909 slokas. The eighth, Karṇaparvan, describes the war as conducted by Karna and consists of 4964 slokas. The ninth, Śalyaparvan, describes the campaign of Śalya and the conclusion of the great war, consisting of 3620 slokas. The tenth, Samśruti-parvan, describes the slaughter of the Pāṇḍava troops by Asvatthāmā. The eleventh, is the Śānti-parvan in which the lamentations of the widows of the Kurus are described, consisting of 775 slokas. The twelfth is the Śānti-parvan, the biggest of all, describing Bhīsmā's instruction of Yudhiṣṭhira on Dānadharmā, Rājadharmā, &c., consisting of 4732 slokas. The Anuśāsanaparvan, consisting of 8000 slokas, comes next. The fourteenth is the Āśvamedhikaparvan, treating of Yudhiṣṭhira's horse sacrifice, and consisting of 3320 slokas. The fifteenth is the Āśramavasān-parvan in which Dhṛitirāstra's retirement to the hermitage with his wife is described. It consists of 20 slokas. The sixteenth, Mausadā-parvan, describes the extinction of the Yādava family. The seventeenth is the Mahāprasthān-parvan, describing Yudhiṣṭhira's withdrawing from the kingdom with his mother and wife, consisting of 320 slokas. The eighteenth or last is the Svargārōhanaparvan in which Yudhiṣṭhira's ascent to heaven is described. It consists of 200 slokas. The epic is called Mahābhārata because when it was weighed in a balance with the four Vedas and eighteen Purāṇas, it was found to be the largest and heaviest of all. The Harivaṃśa is sometimes regarded as an appendix to the Mahābhārata. It has been published in several parts of the country. The codex under notice contains the following parvas — Sabhā-parvā, Vana, Virāṭa, Udyoga, Bhīsmā, Droṇa, Karna, Śalya-parvā, Śānti, Āśrama, and Mahāprasthāna.

Beginning. श्री कृति ॐ नमः ॥

कृत्य नरैव नरोत्तमम् ।

स्वतो व्यास ततो जयमुदीरयेत् ॥ वे, पा, नः

॥ ततो ब्रह्मस्य पार्थे वासुदेवस्य निधेः (१) ।

प्राद्वक्षि. दृष्ट्या वाचा पुनर्दिता पुन. पुन. ॥

अथात्र कृष्णान् संक्षुद्धान् पावकाच्च दिधत्तः ।

तथा वातीऽपि कौतुह्यं कृत्वा किं करवाणि ते ॥

End.

सहायस्थानिकं पत्रं कृतम् (१) सप्तदश सूत्रम् ।

अथाध्यायस्त्वयः (१) प्रीक्षा प्रीक्षायां च शतद्वयम् ।

विशतिश्च तया प्रीक्षा संख्याता (१) परमर्षिणा ॥

Colophon.

इति श्रीसर्गरोद्धः समाप्तः ॥ रा स य स ॥ पु स ले क ॥ रा रा रा रा ।

विवरणम्—सहाभारतसिद्धे सहस्रविंशत्यासप्तपौर्णितित्वासांनिवन्विशेषः । निबन्धोऽयं महाभारत
भारतवत्वाच्च महाभारतनाम्ना प्रसिद्धः । निबन्धोऽयमष्टादशपद्वर्त्मभिः समेतः सप्तश्लोकपूर्ण
सुप्रसिद्धपत्र ।

No. 111. महाभारतं (विराटपर्व) । Mahābhārataṁ (Virāṭa parva) Substance, country-made yellow and red paper, 18×2 inches. Folia, 67, (of which fol. 1-34 are wanting) Lines, 5-6 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, worn out, and writing effaced in parts. Verse. Generally correct. Incomplete.

This codex contains an incomplete copy of the Virāṭaparva of the Mahābhārata.

पुस्तकज्ञानम् विराटपर्वसंपुष्टं विद्यते ।

No. 112. महाभारतं (आदिपर्व) । Mahābhārataṁ (Ādiparva) Substance, country-made white paper, 12×6 inches. Folia, 369, of which fol. 2 and fol. 34-43 are wanting. Lines, 6-11 in a page. Character, Nagara. Date, Samvat 1868. Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete, as regards the Ādiparvan.

This codex contains the first or Ādiparvan only, which consists of 8884 slokas.

पुस्तकज्ञानम् महाभारतस्यादिपर्वसम्पन्नं वर्तते ।

No. 113. महाभारतं (सभापर्व) । Mahābhārataṁ (Sabhā parva) Substance, country-made white paper, 12×5 inches. Folia, 117. Lines, 8-11 in a page. Character, Nagara. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete, (as regards the Sabhāparvan).

This codex contains the Sabhāparvan of the Mahābhārata, which consists of 2711 ślokas.

सकेशकिन् महाभारतस्य सभापर्वणमात्रं विद्यते ।

No. 114. मर्कटपर्व (कर्णपर्व) । Mahābhārataum (Karnaparva) Substance, country-made white and yellowish paper, 12.5 inches a, 107. Lines, 4-10 in a page. Character, Nagari. Date, about 1855. Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete, (regarding the Karnaparvan)

This codex contains the Karnaparvan or the eighth part of the Mahābhārata.

पुनःकेशकिन् महाभारतस्य कर्णपर्वणमात्रं विद्यते ।

No. 115. विराटोद्योगपर्वणी । Virāṭodyogaparvanī Substance, country-made white paper, 10×5 inches. Folia, 404. Lines, 9-12 in a page. Character, Nagari. Date, about 1855. Appearance, not old. Verse, correct. Complete.

This codex contains the Virāṭa and Udyoga parvas of the Mahābhārata with Nīlakaṇṭha's commentary in the margin.

सकेशकिन् महाभारतस्य विराटोद्योगपर्वणी सटीकं वर्तते ।

No. 116. द्रोणपर्व । Dronaparva Substance, country-made paper, 10×5 inches. Folia, 316, (of which fol 315 is a cutting). Lines, 6-12 in a page. Character, Nagari. Date, about 1855. Appearance, old. Verse. Not correct. Complete.

This codex contains the Dronaparvan or the seventh part of the Mahābhārata.

सकेशकिन् महाभारतस्य द्रोणपर्वणमात्रं विद्यते ।

No. 117. महाभारतीयदानधर्मः सटीकः । Mahābhāratiyadāna-dharmah satikah. Substance, country-made white paper, 13×5 inches. Folia, 331. Lines, 8-15 in a page. Character, Nāgara. Date, 1 Appearance, old. Verse and prose. Generally correct. Complete.

This codex contains the Dānadharma, or Bhīṣma's instruction to Yudhiṣṭhira on gifts, a part of the Anu āśanaparvan of the Mahābhārata, with Nilakantha's commentary in the margin.

पुस्तकं किञ्च नौलक्षकश्टीकासहितं महाभारतीयदानधर्मस्यैव दानधर्मस्यैव ।
वर्णितम् ।

No. 118. महाभारतदानधर्मः । Mahābhāratiyadānadharma Substance, country-made white and yellow paper, 12×5 inches. Folia, 361. Lines, 1-17 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1877. Appearance, old. Verse and prose. Generally correct. Complete.

Another copy of the same work.

विवरणानुरूपम् ।

No. 119. महाभारतीयशल्यगदामौमिकस्त्रीपर्वणि । Mahābhāratiya Śalyagadāsauptikaśtrīparvāni. Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 131. Lines, 4-16 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1848 and 1879. Appearance, old, written in different hands, and bearing two different dates. Verse. Not complete.

This codex contains four parvans of the Mahābhārata, viz., Gadā, Śauptika, and Strī.

पुस्तकं किञ्च महाभारतीयशल्यगदामौमिकस्त्रीपर्वणिवर्णितम् ।

No. 120. महाभारतं सटोकं (मोक्षधर्मराजधर्मौ) । Mahābhā-
m-satikam (Mokṣadharmarājadharmau). Substance, country-made
te and yellow paper, 12×5 inches. Folia, 685. Lines, 5-13 in a
a. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, not much old-
se and p. ae. Generally correct. Complete.

This codex contains parts of the Śāntiparvan, entitled Mokṣa-
rma and Rājadharmā, with a commentary in the margin.

पुस्तकेऽस्मिन् शान्तिपर्वान्तर्गतौ मोक्षधर्मराजधर्मौ वर्तन्ते ।

No. 121. महाभारतं । Mahābhārataṁ. Substance, country-
le white paper, 12×6 inches. Folia, 485. Lines, 5-17 in a page.
racter, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, and
1. Verse. Generally correct. Incomplete.

This codex contains only three parvans of the Mahābhārata,
Ādi, Sabhā and Udyoga.

अथादिस्मभौयोगपर्वेष्वपि वर्तन्ते ।

**No. 122. महाभारतं (आश्वमेधिकाथममौषलमहाप्रस्थानखर्गि-
पर्वेष्वर्णि) ।** Mahābhārataṁ (Āśvamedhikāthamamauṣalamahāprasthāna-
svargārohanaparvāṇi). Substance, country-made white paper,
inches. Folia, 197. Lines, 5-12 in a page. Character, Nāgara.
Samvat 1848. Appearance, old. Verse. Generally correct.
etc.

This codex contains the Āśvamedhika, Ārama, Mausala, Mahā-
nāna, and Svargārohaṇa parvans of the Mahābhārata.

इत्थेऽस्मिन् महाभारतस्याश्वमेधिकाथममौषलमहाप्रस्थानिकखर्गिहपर्वेष्वपि वर्तन्ते ।

No. 123. महाभारतं (आदिपर्व) । Mahābhārataṁ (Ādiparva-
ance, country-made white paper, 14×6 inches. Folia, 218, (of

which foli 1-112 are wanting). Lines, 5-18 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1726. Appearance, very old, worn out, torn, and worn-eaten throughout. Verse. Generally correct. Incomplete.

This codex contains the Ādiparvan of the Mahābhārata.

पुनर्लेखितं महाभारतस्यादिपर्वसंपूर्णं वर्तते ।

No. 124. महाभारतं सटीकम् (वनपर्व) । Mahābhārataṁ satīkaṁ (Vanaparva). Substance, country-made white and yellow paper, 12×5 inches. Folia, 561. Lines, 9-14 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete.

This codex contains only the Vanaparvan of the Mahābhārata, with a commentary in the margin.

पुनर्लेखितं सटीकं वनपर्वसम्बद्धं वर्तते ।

No. 125. महाभारतं (विराटपर्व) । Mahābhārataṁ (Virāṭaparva). Substance, country-made white and yellow paper, 14×5 inches. Folia, 119. Lines, 9-12 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, and slightly worn-eaten throughout. Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains only the Virāṭaparvan of the Mahābhārata.

पुनर्लेखितं विराटपर्वसम्बद्धं वर्तते ।

**No. 126. महाभारतम् (द्रोण-कर्ण-शल्य-मौसिक-गदा-खीपर्वपरि-
Mahābhārataṁ (Drōṇa Karna-Salya-Saupnika-Gadā-Khīparvāṇi).** Substance, country-made colourless paper, 14×5 inches. Folia, 575. Lines, 10-15 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, ? Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains the Drōṇa, Karṇa, Śalya, Sauptika, Gādā, and Strīparvaṃ of the Mahābhārata.

पुस्तकस्यिन् भारवीयद्रोणकर्णसौप्तिकगदाद्यौप सवि वर्यते ।

No. 127. महाभारतं (भीष्म-द्रोणपर्वणी) । Mahābhāra
(Bhīṣma Drōṇaparvaṃ) Substance, country made colourless paper, 14
inches. Folia, 591 Lines, 9-12 in a page Character, Nag
Date, ? Appearance, old Verse Generally correct Complete

This codex contains the Bhīṣma and Drōṇa parvaṃs of the
Mahābhārata.

पुस्तकस्यिन् भारवीयभीष्मद्रोणपर्वणी वर्यते ।

No. 128. महाभारतं (विराटपर्व) । Mahābhāratam (Virāṭa-
parvaṃ) Substance, country made yellow paper, 18 x 2 inches Folia, 57.
Lines, 5 in a page Character, Bengali Date, ? Appearance, old
Verse Generally correct Incomplete

This codex contains an incomplete copy of the Virāṭaparvaṃ
of the Mahābhārata.

पुस्तकस्यिन् विराटपर्वामपुर्वं वर्यते ।

No. 129. महाभारतं सटीकं (अनुशासनाश्वमेधाथसमीपलसहा-
प्रस्थानपर्वणि) । Mahābhāratam satīkam (Anuśāsanāśvameḥastama-
mahāprasthānaparvaṃ) Substance, country made white and
yellow paper, 12 x 6 inches Folia, 391 Lines, 5-15 in a page
Character, Nāgara Date, Samvat 1877 Appearance, not much old,
with different hand-writings Verse and prose Complete, (except the
Anuśāsanaparvaṃ, of which foll. 1-33 are wanting)

This codex contains the Anuśāna, A-vamedha, Āsrama, Maṇḍala, and Mahāprasthāna parvans of the Mahābhārata.

पुस्तकेऽस्मिन् भरतीयानुशासनाश्चमेषाद्यमसौवल्लसहाय्यानिपर्व्याणि वर्तन्ते ।

No. 130. महाभारतं (शान्तिपर्व) । Mahābhāratam (Śānti-parva). Substance, country-made white paper, 18 × 4 inches. Folia, 708. Lines, 7-13 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains the Śāntiparvan of the Mahābhārata.

पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतीयशान्तिपर्वो वर्तते ।

No. 131. महाभारतम् । Mahābhāratam. Substance, country-made white paper, 14 × 6 inches. Folia, 893. Lines, 7-22 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, and partly torn. Verse. Generally correct. Incomplete.

This codex contains the Drōṇa, Karna, Śānti, A-vamedhika, Maṇḍala, Āsramavāsi, Mahāprasthāntika, and Svargārōhana parvan of the Mahābhārata.

पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतीयद्रोणकर्णशान्तिअमवधिकाश्रमवासिमाहाय्यानिकस्वर्गारोहणपर्व्याणि वर्तन्ते ।

No. 132. महाभारतम् । Mahābhāratam. Substance, foolscap paper, 14 × 5 inches. Folia, 363. Lines, 10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Incomplete.

This codex contains the Vanaparvan (complete) and a small fragment of the Sabhāparvan.

पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतीयवनपर्वोऽसंपूर्णोऽश्वमेधपर्वोऽपि वर्तते ।

No. 133. महाभारतम् (आदिसभावनविराटपर्वणि) । Mahābhārataṃ (Ādisabhāvanavīrataparvāni) Substance, country-made white paper, 14 × 4 inches. Folia, 761. Lines, 8-16 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, with different hand writings. Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains the Ādi, Sabhā, Vanā, and Virāta parvas of the Mahābhārata.

पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतोपादिसभावनपर्वणि विद्यते ।

No. 134. महाभारतम् (विराटपर्व सटीकम्) । Mahābhārataṃ (Virātaparva satikam) Substance, country-made colourless paper, 12 × 5 inches. Folia, 90, (of which foli 1-3 are wanting. Lines, 3-12 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, and worn out. Prose and verse. Generally correct. Complete, (except the first 3 folia).

This codex contains only the Virātaparvan of the Mahābhārata, with a commentary in the margin.

पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतोपसटीकविराटपर्वसात्र विद्यते ।

No. 135. महाभारतम् (उद्योगपर्व सटीकम्) । Mahābhārataṃ (Udyogaparva satikam) Substance, country-made white and yellow paper, 12 × 5 inches. Folia, 238. Lines, 10-14 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old. Prose and verse generally correct. Complete.

This codex contains the Udyogaparvan of the Mahābhārata, with a commentary in the margin.

पुस्तकेऽस्मिन् सटीकमुद्योगपर्वसात्र विद्यते ।

No. 136. महाभारतम् (भीष्मपर्व) । Mahābhārataṃ (Bhīṣmaparva). Substance, country-made white paper, 14 × 4 inches. Folia, 160. Lines, 2-10 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance old. Generally correct. Complete.

This codex contains only the Bhīṣmaparvan of the Mahābhārata.

पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतीयभीष्मपर्वमात्रं विद्यते ।

No. 137. महाभारतम् (कर्णशल्यगदासौप्तिकस्तोपर्वानि) । Mahābhāratan (Karnaśalyagadāsauptikastoparvāni). Substance, country-made colourless paper, 12 x 4 inches. Folia, 339. Lines, 2-10 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, and written by different hands. Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains the Karṇa, Śalya, Gadā, Sauptika, and Strī parvans of the Mahābhārata.

पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतीयकर्णशल्यगदासौप्तिकस्तोपर्वानि वर्तन्ते ।

No. 138. महाभारतम् (द्रोणपर्व) । Mahābhāratan (Droṇaparva). Substance, country-made white paper, 12 x 6 inches. Folia, 81. Lines, 13-14 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Incomplete.

This codex contains only a fragment of the Drōṇaparvan of the Mahābhārata.

पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतीयद्रोणपर्वस्यांशविशेषो वर्तते ।

No. 139. महाभारतम् (दानधर्मः सटीकः) । Mahābharatan (Dānadharmaḥ satīkaḥ). Substance, country-made yellow paper, 12 x 4 inches. Folia, 59. Lines, 8-10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn, and spoiled in parts. Prose and verse. Generally correct. Incomplete.

This codex contains only a portion of the Dānadharma with a commentary in the margin.

पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतीयदानधर्मनिर्णयतटानधर्मस्यांशमात्रं वर्तते ।

No. 140. महाभारतम् (आश्वमेधिकसौपलसहाप्रस्थानिकपर्व्वार्णि
सटीकानि) । Mahābhārataṁ (Āśvamedhika-saupala-sahāprasthānika-
parvām satīkāni) Substance, country made white paper, 12×6 inches,
Folia, 146 Lines, 9-13 in a page Character, Nāgari Date,
Samvat 1812 Appearance, old Prose and verse Generally correct
Complete

This codex contains the Āśvamedhika, Maṇu-a's, and Mahā-
nānika parvams of the Mahābhārata.

तर्कहसिन् महाभारतीयश्वमेधिकसौपलसहाप्रस्थानिकपर्व्वार्णिकं वर्णितं ।

No. 141. महाभारतम् (द्रोणकर्णपर्व्वणि) । Mahābhārataṁ
drōṇakarpa-parvāni Substance, country made white paper, 16×4 inches
Folia, 112 Lines, 9-11 in a page Character, Nāgari Date, 1812
Appearance, old Verse Generally correct Complete

This codex contains the Drōṇa and Karṇa parvams of the
bhārata

तर्कहसिन् महाभारतीयद्रोणकर्णपर्व्वणिकं वर्णितं ।

No. 142. महाभारतम् (द्रोणपर्व्व) । Mahābhārataṁ (Drōṇa-
parvā) Substance, country made white paper 12×6 inches Folia, 113
13-14 in a page Character, Nāgari Date, 1812 (?) Appearance,
Verse Generally correct Complete

phon. इति श्रीमहाभारते शतसाहस्रशः संहिताया वैद्यासिन्हा द्रोणपर्व्वसमाप्तः ।

द्रोणपर्व्वोऽथ त्रयप्रश्नो भोजने परमादृतः ।

शराश्च दया राजिष्ठ चापानामिषशालयाः ॥

अस्त्रान् यजान् रथान् चैव वामास्यासरणानि च ।

सददृष्टादृशयति अश्विकेहाष्टकेऽष्टके ॥

स वत्सरे वपाख्ये तु कुर्त्तुं सायासत श्रमे ।

अश्विन्या च हितौश्याया चाटजे द्रोणपर्व्वे २ ॥

लिखितं हरिरामेण काव्या विश्वमतुल्यम् ।

श्रीमन्नारायणसप्त सप्त १८१२ अक्ष/९ पीप छदि तद्योदशौ गुरुवासरे लिखितं
दोहानायति वारीय छल वाद (१)।*

No. 143. शम्भलग्राममाहात्म्यम् । Śaṃbhalagrāmamāhātmyam.
Substance, country-made white and yellow paper, 16 × 4 inches. Folio, 48.
Lines, 4-10 in a page. Character, Nāgari. Date, Śaṃvat 1859.
Appearance, not old. Verse. Generally correct. Complete.

A part of the Skandapurāṇa on the sanctity of Śaṃbhalagrāma
or Śaṃbalapur.

Beginning. श्री स्वस्ति श्रीगणेशाय नमः ॥ शिवाय नमः ॥
नारायण नमस्कृत्य नरं चैव नरोत्तमं ।
देवो सरस्वती चैव ततो जयमुदीरयत् ॥
विदमाना यथा विष्णुसीधार्ता तौ शैराश्रितव ।
तथा जयति सुखयुगे शम्भलग्राम उत्तम ॥

End. अगमि (१) उवाच ॥
भगवन् भूतभक्ष्यं सत्त्वं, तमहात्मिषे ।
अधीत्यसा कथा दिव्यो न तमिमपिद्यात् ॥
तत्र वागवत भूयो सती स स्वातु(?)भिच्छति ।
इदानीं ब्रूहि मे श्वात्मन् शालग्रामकथानक ॥
स्कंद उवाच ॥
मंदिरास्य साक्षात्पद्मं हरेर्देव हिम्रीचस ।
कथितं च सहापुण्य शालग्रामं निशास्य ॥

Colophon. इति श्रीस्कंदपुराणे भुवने दे शम्भलग्राममाहात्म्यं समाप्तम् ॥ ० ॥ संवत् १८५९
लिखित सादपद पुनवामी शनि.

विवरणम्—स्कंदपुराणान्तर्गतशम्भलग्राममाहात्म्यविषयकोऽयं लिखितः ॥

No. 144. महाभारतम् (द्रोणपर्व) । Mahābhāratam (Droṇa-parvaṭ). Substance, country-made colourless paper, 12 x 4 inches. Folia, 343, (of which nearly fifty folia are wanting). Lines, 10 in a page. Character, Nāgari. Date, ? Appearance, very old, and worn out. Verse Generally correct. Incomplete.

This codex contains an incomplete copy of the Droṇaparvan of the Mahābhārata.

सिकंदरिभ्यम् द्रोणपर्वोऽसंपूर्णो वर्तते ।

No. 145. महाभारतम् (सभापर्व) । Mahābhāratam (Sabhā-parvaṭ). Substance, country-made white paper, 11 x 7 inches. Folia, 78, 8-12 in a page. Character, Nāgari. Date, Samvat 1804. Appearance, very old. Verse Generally correct. Incomplete.

This codex contains an incomplete copy of the Sabhāparvan of the Mahābhārata.

सिकंदरिभ्यम् महाभारतीयसभापर्वो वर्तते ।

No. 146. महाभारतम् (वनविराटपर्वणी) । Mahābhāratam (vaṇātaparvaṇi). Substance, country-made white paper, 16 x 7 inches. Folia, 159. Lines, 8-12 in a page. Character, Nāgari. Date, 1812. Appearance, old. Verse Generally correct. Complete.

This codex contains the Droṇa and Vāṇāta parvas of the Mahābhārata.

सिकंदरिभ्यम् महाभारतीयद्रोणकर्मपर्वणी वर्तते ।

No. 147. महाभारतम् (उद्योगभीष्मपर्वणी) । Mahābhāratam (udyogabhiṣmaparvaṇi). Substance, country-made white paper, 14 x 3 inches. Folia, 415. Lines, 7-13 in a page. Character, Nāgari. Date, at 1632. Appearance, very old, with different hand-writings. Verse Generally correct.

This codex contains the Udyoga and Bhīṣma parvans of the Mahābhārata. The former is complete, but the latter incomplete.

पुनर्केऽस्मिन् महाभारतम्योगभीष्मपर्वणो वर्धते । ततोद्योगपर्वसम्युक्तं भीष्मपर्वं
त्वसम्युक्तम् ।

Colophon of the Udyogaparvan. इति श्रीमहाभारते शतसाहस्रशो महिमायां वेद्या-
ग्रामि (१) का उद्योगपर्वेण पाण्डवयुद्धसमाप्तिर्नाम शतसोऽध्यायः (१) ॥
ॐ ॥ उद्योगपर्वसमाप्तमिति ॥ ३ ॥ संवत् १६३२ समर्थे तारणनाम-
संवत्सरे द्वितीयश्रेष्ठ शुद्धे रविवारे समाप्तम् ।

No. 148. महाभारतम् (राजधर्मविशोकमीमिक्षीपर्व्याणि
Mahābhārataṁ / Rājadharmaviśoka-sūptikāstrīparvāṇi) Sub-
country made white and yellow paper, 14 x 6 inches. Folia, 273
9-16 in a page. Character, Nāgaa. Date, ? Appearance
Verse. Incomplete.

This codex contains a fragment of the Rājadharmā, a part of
Śāntiparvan, and the Viśoka, Sūptikā, and Strī parvans complete.

पुनर्केऽस्मिन् महाभारतीय शान्तिपर्व्यात्मगतो राजधर्मोऽसंपूर्णो वर्धते । विशोकमीमि-
क्षीपर्व्याणि तु संपूर्णानि वर्धन्ते ।

No. 149. महाभारतम् (दानधर्मम्) । Mahābhārataṁ
dharmaṇi. Substance, country made colourless paper, 14 x 4 inches.
Folia, 226. Lines, 9 in a page. Character, Nāgaa. Date, ?
Appearance, very old, and worn out. Verse. Generally complete.
Complete.

This codex contains the Dānadharma, a part of the Śāntiparvan
of the Mahābhārata.

पुनर्केऽस्मिन् शान्तिपर्व्यात्मगतं दानधर्ममात्रं विद्यते ।

NO. 150. महाभारतम् (मोक्षधर्मः) । Mahābhārataṁ (Mokṣa-
dharmaḥ) Substance, country-made white paper, 14 × 4 inches,
Folia, 111. Lines, 5-10 in a page Character, Nagara Date, 1
Appearance, very old, worn out, torn, and worn out in parts Verse
Generally correct Complete

This codex contains the Mokṣadharmas treated of in the Śānti-
Arvan of the Mahābhārata.

१. पस्तकैर्दक्षिण शान्तिपर्व्यान्तर्गता मौजधर्मा वर्तन्ते ।

No. 151.	महाभारतम् (आपठ्यम्) ।	Mahabharatam (Āpa-
pharmah: Substance, country-made	white paper, 14x6 inches	
Gla, 46 Lines, 11-14 in a page	Character, Nāgari	
Date, 1802	Appearance, old	
Verse	Generally correct	
Complete		

This codex contains the Āpaddharma treated of in the Śānti Man.

ⁱ पञ्चाङ्गानि महाभारतौ यशान्तिपर्व्यान्तर्गतापदुर्गमात्रं वर्तते ।

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

No. 152. मंहभारतं (उद्योगपर्व) । Mahābhārataṁ Udyoga-
a) Substance, country-made white paper, 18 9 inches. Folia 59
25, 7 in a page. Character, Nagua. Date, ? Appearance, very
and worn out. Verse. Generally correct. Incomplete.

This codex contains the Udyogaparvan.

पुस्तकडाखन् महाभारतीयदीर्घाष्टादशपुराण वर्णन ।

No. 153. महाभारतं (आश्वमेधपर्व) । Mahābhāratam (Āśva-medhaparva) Substance, country-made white paper, 18×6 inches. Folia, 90. Lines, 14 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, and worn out. Verse. Generally correct. Incomplete.

This codex contains the Āśvamedhikaparvan of the Mahābhārata.

पुस्तकमिन्द्रायमधपर्वमपुष्पं वर्तते ।

No. 154. महाभारतं (काशीदामो) । Mahābhāratam (Kāśī-dāsi) Substance, country-made colourless paper, 20×5 inches. Folia, 112. Lines, 14-16 in a page. Character, Bengali. Date, Śaka 1649. Appearance, very old, worn out, and writing effaced in parts. Verse. Generally correct. Incomplete.

A very popular poem on the subject-matters of the Mahābhārata in the Bengali language, by Kāśīdāsi Dāsa, generally known as Kāśīdāsi Mahābhārata, complete in eighteen parvas like the original. It has undergone several editions, and even men of the lower class in Bengal daily read it at their leisure time.

No. 155. महाभारतं (विराटपर्व) । Mahābhāratam (Virāṭ-parva) Substance, country-made yellow paper, 20×3 inches. Folia, 110. Lines, 7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fine. Verse. Generally correct. Incomplete.

Another incomplete copy of the Virāṭaparvan, noticed before.

विवरणं लघुपुस्तकम् ।

No. 156. महाभारतम् (उद्योगपर्व सटीकम्) । Mahābhāratam (dyogaparva satikam). Substance, country-made white paper, 12 x 6 inches. Folia, 302, of which foll 1-100 are wanting. Lines, 12-16 in page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, and slightly worm-eaten in parts. Verse. Generally correct. Incomplete.

This codex contains an incomplete copy of the Udyogaparvan of the Mahābhārata, with a commentary in the margin.

पुस्तकेऽस्मिन् सटीकमुद्योगपर्वसंपूर्णम् वर्तते ।

No. 157. महाभारतम् (आदिपर्व) । Mahābhāratam (Ādiparva). Substance, country-made white paper, 12 x 6 inches. Folia, 43, of which foll 1-32 are wanting. Lines, 12 in a page. Character, Nāgarate, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Incomplete.

This codex contains an incomplete copy of the Ādiparvan.

पुस्तकेऽस्मिन् महाभारतायाऽदिपर्वसंपूर्णम् वर्तते ।

No. 158. महाभारतम् (स्वर्गरोहणपर्व) । Mahābhāratam (Svargārohaṇaparva). Substance, country-made white paper, 15 x 5 inches. Folia, 6, of which foll 1-2 are wanting. Lines, 7-11 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Incomplete.

This codex contains an incomplete copy of the Svargārohaṇaparvan of the Mahābhārata.

पुस्तकेऽस्मिन् स्वर्गरोहणपर्वसंपूर्णम् वर्तते ।

No. 159. महाभारतम् (द्रोणपर्व) । Mahābhāratam (Dronaparva). Substance, country-made white paper, 18 x 6 inches. Folia, 286, of which foll 1-10 are wanting. Lines, 10-13 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains a complete copy of the Dronaparvan of the Mahābhārata.

पुस्तकं द्विगुणं सप्तमं द्रोणपर्वं वर्तते ।

No. 160. महाभारतम् (आदिपर्व सटीकम्) । Mahābhārata (Ādhiparva-satikam) Substance, country-made yellow and white paper, 15·6 inches. Folia, 358. Lines, 8-12 in a page. Character, Nāga. Date, Samvat 1876. Appearance, old, and torn in parts. Prose and verse. Generally correct. Complete.

This codex contains the text of the Ādhiparvan with the commentary of Nīlakantha in the margin.

पुस्तकं द्विगुणं सटीकसर्गद्वयसम्पन्नं वर्तते ।

The Colophon of the Commentary इति श्रीमत्पद्मदासप्रसाधकसंन्यादाध्वर्यवत्सु
वशात्तमसोऽविदुर्मिथुनी श्रीनीलकण्ठः स ह्यहो भारतभावादौषः
पर्वस्य खण्डवदाहार्थं प्रकाशः ॥ सवत् १८७६ ॥ श्रावण शुद्धि ॥ ८ ॥

No. 161. महाभारतम् (सभापर्व सटीकम्) । Mahābhārata (Sabhāparva-satikam) Substance, country-made colourless paper, 15 inches. Folia, 139. Lines, 8-11 in a page. Character, Nāga. Date, 1876. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Incomplete.

This codex contains an incomplete copy of the Sabhāparva with Nīlakantha's commentary in the margin.

पुस्तकं द्विगुणं सटीकसभापर्वसप्तमं वर्तते ।

No. 162. महाभारतम् (वनपर्व सटीकम्) । Mahābhārata (Vanaparva-satikam) Substance, country-made white paper, 18 inches. Folia, 460. Lines, 10-14 in a page. Character, Nāga. Date, 1876. Appearance, old, torn in parts, and with different handwritings. Prose and verse. Generally correct. Complete.

'This codex contains the text of the Vanaparvan with Nilantha's commentary in the margin.

इस कोडिक्स में नीलकण्ठकृतटीकासहित संपूर्ण वनपर्व वर्णित ।

Id of the Commentary.

अवाच्यायम् 'तु मेव्या परिकीर्त्तिने ।
एकोनसप्ततिर्येव तदाव्याथाः प्रकीर्त्तिताः ॥
एकादशसहस्राणि श्लोकाः पट्यशतानि च ।
चतुर्षष्टिस्तथा श्लोकाः पूर्वव्यायम् प्रकीर्त्तिताः ॥
'एतच्छ्रुत्वा तु पुरुषो सत्यपापः प्रमुच्यते ।
मौशावराहजं पुण्यं व्यवसादेव लभ्यते ।
शुर्वतश्चतुर्ष्वे तु ब्राह्मणान् भीमदन्तुदा ।
भीमद्विषण्ववसादेवाचक चापि पुत्रयेत् ॥

Id of the Commentary इत्यारण्यके पूर्वव्यायं आश्वानानि समाप्तं (१) ॥ संपूर्णं समाप्तं श्रीरामाय नमः ॥ ॐ ॥

no. 163. महाभारतम् (विराटपर्व सटीकम्) । Mahābhārataṁ (Virāṭaparva-satīkaṁ) Substance, country-made yellow and white paper, 100 leaves. Folia, 104 Lines, 8-12 in a page Character, Nāgara script, samvat 1876. Appearance, rather old Prose and verse. Text, fully correct. Complete.

This codex contains the text of the Virāṭaparvan, with Nilantha's commentary in the margin.

इस कोडिक्स में नीलकण्ठकृतटीकासहित संपूर्ण वनपर्व वर्णित ।

Id of the Commentary इति श्रीमहाभारतविराटपर्वव्यायं श्रीमत्पदवाकप्रमाणं परावारीणचतुर्थैरवंशावतसप्तमीनीलकण्ठकृत भावाद्येटीपः (१) इति समाप्तः ततोऽध्यायः ७२ ॥ इति समाप्तमिदं विराटपर्वव्यायं (१) ॥ सवत् १८७६ आषाढ सुदि १३ भीम तादिन पुस्तक (१) संपूर्णम् ।

No. 164. महाभारतम् (भीष्मपर्व सटीकम्) । Mahābhārataṁ
(Bhīṣmaparva satikam) Substance, country-made white paper, 15 × 10
inches Folia, 280 Lines, 10-12 in a page Character, Nāgara
Date, 1 Appearance, old Prose and verse. Generally correct
Complete.

This codex contains the text of the Bhīṣmaparva with
Nilakantha's commentary in the margin.

पुस्तकेऽस्मिन् सटीकम् भीष्मपर्वं वर्तते ।

No. 165. महाभारतम् (उद्योगपर्व सटीकम्) । Mahābhā-
(Udyogaparva satikam) Substance, country-made white paper⁶⁰,
inches Folia, 309 Lines, 8-12 in a page Character, Nāgara
Samvat 1851 Appearance, very old Prose and verse Ge-
nerally correct Complete.

This codex contains the text of the Udyogapa^{६०}
Nilakantha's commentary in the margin.

पुस्तकेऽस्मिन् सटीकमुद्योगपर्वं वर्तते ।

No. 166. महाभारतम् (विराटपर्व) । Mahābhāratam^{६१}
parva Substance, country-made yellow paper, 21 × 2 inches Folia,
Lines, 7 in a page Character, Benzal. Date, 1 Appearance
Verse Generally correct Incomplete

This codex contains an incomplete copy of the Bhīṣmapar

पुस्तकेऽस्मिन् सप्तम्युर्ध्वं विराटपर्वं वर्तते ।

No. 167. महाभारतम् (कर्णगल्यगदामौमिकस्त्रीपर्वानि) ।
hābhāratan (Karnasalyagadasaupulastīparvan) Substance, co-
made yellow and white papers, 15 × 6 inches Folia, 353 Lines,
in a page Character, Nāgara Date, Samvat 1876. Appearance
and slightly worm-eaten. Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains the Karna, Śalya, Gadā, Sauptika and parvans of the Mahābhārata.

सर्कसिन्धु कर्णसाल्यागदानीसकृत्पर्वपाणि सन्ति ।

3. 168. महाभारतम् (मोक्षदानराजधर्मा) । Mahābhāratam
śadānārā. Substance, country-made white paper, 14 x 5-
8 Folia, 12 lines, 12-17 in a page. Character, Nāgara,
Saka 1719. Appearance, very old, worn out, and torn in parts.
Prose and verse. Generally correct. Complete.

This codex contains the text of the Mokṣa, Dāna and Rāja
parvans of the Mahābhārata with the commentary of Ānandapūrṇa
dāra Vidyasāgara, entitled Vyākhyānamatnāvahī in the margin.

op. १३०. शान्तपुत्रभूषणोद्विद्यासारागरिचरित्रव्याख्यानरावब्रह्मनामकटीकासहितमोक्ष
विद्यने ।

op. १३०. शान्तपुत्रभूषणोद्विद्यासारागरिचरित्रव्याख्यानरावब्रह्मनामकटीकासहितमोक्ष
विद्यने ।
No. १३०. शान्तपुत्रभूषणोद्विद्यासारागरिचरित्रव्याख्यानरावब्रह्मनामकटीकासहितमोक्ष
विद्यने ।

3. 169. महाभारतम् (दानधर्माः मटीक) । Mahābhāratam
śadānārā. Substance, country-made yellow and white
6 x 6 inches. Folia, 341. Lines, 8-11 in a page. Character,
Devanāgarī. Appearance, old. Prose and verse. Generally
Correct. Complete.

This codex contains the text of the Dāna-dharmas with Nīla
s commentaries in the margin.

सिन्धु मटीकदानधर्मा विवृतः ।

No. 170. महाभारतम् (आश्वमेधिकपर्व सटीकम्) । Mahābhāratam (Āśvamedhikaparva satīkam). Substance, country-made white paper, 15×6 inches. Folia, 127. Lines, 9-13 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old, and worn out. Prose and verse. Generally correct. Complete.

This codex contains the text of the Āśvamedhikaparvan with Nilakantha's commentary in the margin.

पुस्तकं हि सटीकाश्वमेधिकपर्वे विद्यते ।

No. 171. महाभारतं (स्त्रीपर्व सटीकम्) । Mahābhāratam (Strīparva satīkam). Substance, country-made white paper, 15×6 in. Folia, 31. Lines, 9-11 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Prose and verse. Generally correct. Complete.

This codex contains the text of the Strīparvan with kautha's commentary in the margin.

पुस्तकं हि सटीकं स्त्रीपर्वे वर्तते ।

No. 172. महाभारतं (आश्वमेधिकपर्व) । Mahābhāratam (Āśvamedhikaparva). Substance, country-made white paper, 15×6 in. Folia, 38. Lines, 11-12 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains a complete copy of the Āśvamedhikaparva.

पुस्तकं हि सटीकाश्वमेधिकपर्वे वर्तते ।

No. 173. महाभारतं (मौषल-महाप्रस्थानिकस्वर्गोद्घरणपर्व) । Mahābhāratam (Mausala-mahāprasthānika-svargōdgharaṇaparvāṇi). Substance, country-made yellow and white paper, 17×6 inches. Folia, 8-12 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains the Mausala, Mahāprasthānika, and Svargā-
iana parvans of the Mahābhārata.

विवरणान्तर्गुप्तम् ।

No. 174.* अद्भुतरामायणम् । Adbhutarāmāyaṇam Substance,
butry-made colourless paper, 12 x 3 inches Folia, 70 Lines, 6-9 in a
ze Character, Bengali. Date, Śaka 1638 Appearance, very old,
m out, torn in parts, and with different hand-writings. Verse
nerally correct. Complete

*Another copy of the Adbhuta Rāmāyana, noticed before.

सौताया ण्डर रूप रावणस्य वधसथा ।

अथोष्णमसनं रामस्यैव ज्ञानान्तराद्यम् ॥

ज्ञानान्तराद्यपि पठित्वा रामभक्तिमान् ।

आयतं स्निगाष्टं न नाव काश्चिच्चारणा ॥

पठेत्तयो रामचरितसंज्ञं पठति पापात् मुक्त अभेत ।

तौष्टिभिर्भक्त समर्थ जयस्य स सत्यश्रय मङ्ग फलस्य ॥

भजत ये रामसचिन्त्यरूपमेकाग्रभावेन च भूमिपुत्रीम् ।

एतत् सुपुण्यं यणयात् पठेद्वा भयो भवेन्नो अठरं अनन्ताः ॥ ७ ॥

Opheo. इत्यर्थे श्रीरामायणे आदिकाव्येऽद्भुतोत्तरकाण्डे सौतारामायोपनिषदात्मने

नाम सप्तविंशतितमः सर्गः ॥ २७ ॥ इति समाप्तः ॥ घुमसन्तु ॥ शक्रादि ।

१६२८ मार्गशीर्षस्य चतुर्दशी दिवसे ॥

विवरणान्तर्गुप्तम्

No. 175. दुर्बोधपदसाधनी । Durbodhapadasādhani Substance,
butry-made white paper, 14 x 3 inches Folia, 80 Lines, 10-13 in a
r. Character, Nāgari. Date, Samvat 1834. Appearance, old.
ge. Generally correct. Complete

A commentary explaining difficult passages only in the Mahā-
ārata, entitled Durbodhapada-sādhani, by Vimalabodhi. This work
noticed by Dr. R. Mitra, under the name of Durbodhapada
lāñjini. See his Notices, No. 3011.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्री नमी भगवते श्रीवासुदेवाय ।

नारायणे नमस्कृत्य नरं चैव नरोक्तम् ।

देवी सरस्वती चैव ततो जयमुदीरयेत् ॥

नारायणमिति नारायण परमात्मानं नरं जीवात्मानं शरीरेन्द्रियविषयीप-
नीतया वेदमया नरो मत इति व्युत्पत्त्या चैव शब्दो नैव शब्दवत् अथ च
सम्प्रदाय नरोक्तमिति ह्योर्विशेषयो नरेभ्यो जीवेभ्यो व्युत्पत्त्या नारायणः सदा-
मूर्तत्वात् नरनामो लक्ष्यमिति जीव, नरत्वमुक्त्युत्पत्त्या लक्ष्यत्वं । पर
मात्मादात्म्यात् श्रीनारायणाय नमः ।

नमो धर्माय सहने नमः कृष्णाय साधिनः ।

नमो व्यासाय श्रुतये वैरिह्य ध्यायते जगत् ॥

निधत्तमायान्तकमन्त्रिकानि । वंशधत् ।

नैशपायनटीकाट देवस्थानिसतानि च ॥

वीक्ष्य व्याख्या विरचित्वा दर्शयामासिनी ।

भगवत्सिलपीधेन भारताख्यानवोदना ।

श्रीमहाभारताख्यानदुर्लभपदमाधनी ।

टीका विरचित्वा धामिनीपदं प्रकाशयाम् ।

End.

कलि, गीष्पाट, पत्नी स यत्र धूम पश्यति तत्र शट्ति तदनुकारी मी
न पिशासोत्यथ । किं वाङ्मयार्चिनी कल्पे सतीतं गंधं पुष्पेन ॥

Colophon.

इत्याद्युक्तं धिक्प्रवृत्तं विप्रसा श्रीका ॥ इति श्रीमद्विष्णुसूक्तं
महाभारतदुर्लभश्रीकटिपत्रिका समाप्ता ॥ गङ्गासमा संवत् १८८६
शुक्रवदश्या वृषे रासनायिन विरचितं सित पुस्तकम् ।

ववरणम् - द्वावसनशोधविराजतश्रीमहाभारतदुर्लभपदमाधनी नाम टीका ।

No. 176. भविष्यपुराणम् । Bhavisyapurāṇam Substa-
country-made red and white paper, 12 x 6 inches. Folia, 116, (of w
foli 1-23 and the last have been recently replaced by fresh ones. Lin
9-11 in a page. Character, Nagara. Date, Samvat 1953. * Appearin
very old, worn out, and writing effaced in parts, except the re-writ
folia as mentioned above. Verse. Not correct. Complete

*This must be the date when the codex was partially re-written

Although this work is called by the name of Bhavi-vapurāna, it appears to be only a Sanskrit translation of the Bhaktamāla, for in it are given the lives even of Jīva Gosvāmī and other followers of Jaiṅga. According to this work, Bhavi-vapurāna is divided into three khandas or parts, viz. (1) Vairavakhaṇḍa, 2) Śivakhaṇḍa, and 3) Śaktikhaṇḍa, and Bhakti is spoken of as the best means of salvation. It contains 6700 stanzas and is divided into 146 chapters.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

नमोऽसौ भोऽदपदारविन्दोऽसौ भवेद्विरामदन्तुमसौ ॥

नमोऽस्तुते नमोऽस्तुते नमोऽस्तुते नमोऽस्तुते ॥ १ ॥

एकदा मुनयः सन्त्युज्ज्वलमनसाः ॥

हृदयवशासनं सर्वं मुनयो वेदपारगाः ॥ २ ॥

विकल्पजा संज्ञायां नानापुण्यादमाद्यया ॥

भवेद्विदरता यत्तु यत्तु विद्यानयोऽननः ॥ ३ ॥

ननुद्विषयान्नरता पुष्कराभयवामिनः ॥

अवसायविरता यत्तु यत्तु सत्यानयोऽननः ॥ ४ ॥

एतच्चान्यच्च वदन्त्यः सौम्यमूर्तमनसाः ॥

नोभयः सत्पुण्यं शौनकादप्युत्तरकाः ॥ ५ ॥

तत्पुण्यं यत्तु विद्यावत्तु तत्तु यत्तु यत्तु ॥

आसनं विद्यावत्तु यत्तु यत्तु यत्तु यत्तु ॥ ६ ॥

शौनकेन प्रदर्शितं शौनकात्तु तत्तु यत्तु ॥

कथावित्ता कथा, पुण्या, पुण्या, पुण्या ॥ ७ ॥

कथावित्ता कथावित्ता कथावित्ता कथावित्ता ॥

आजमास सदावित्ता कथावित्ता कथावित्ता ॥ ८ ॥

व्यासश्च पराशर्योऽननः कथावित्ता कथावित्ता ॥

ताम् प्रथमं यथावाय स तथैव प्रपूजितः ॥ ९ ॥

उदाविष्ट यथावाय स तथैव प्रपूजितः ॥

व्यासश्च यथावाय स तथैव प्रपूजितः ॥ १० ॥

तत्तु प्रथमं यथावाय स तथैव प्रपूजितः ॥

एवमेव तत्तु यत्तु यत्तु यत्तु यत्तु ॥

हरिभक्तिमवाप्तिं तत्तु यत्तु यत्तु यत्तु ॥ ११ ॥

इदं श्रीभगवद्भक्तिमाहात्म्यं कथितं मया ॥

प्रीत्यै भयाद्भवतः श्रीकृष्णस्य दशानुविधः ॥ १२ ॥
 भूत्वा प्रसन्नो भगवान् निजभक्तानुकीर्त्तनात् ।
 दटालमिमस्य भूषां श्रोतुं वाचकस्य च ॥ १३ ॥
 प्रसीदतु हरि शौमान् भगवान् भक्तवत्सलः ।
 तद्भक्ता मे प्रसीदतु तस्यै तस्यै नमो नमः ॥ १४ ॥
 षट् सङ्गमनिर्योका उक्ता सप्तशताधिका ।
 ऊनपंचाशदधिकं संगीता च शतं यमम् ॥ १५ ॥

Colophon. इति श्रीभविष्यपुराणं समाप्तम् ॥ सवत् १८५३ फाल्गुन कृष्ण ३ शनि
 पुर्त्तिसमाप्तम् ॥

विवरणम्—भविष्यपुराणनामा पसिडोक्तसर्पि पुस्तकमिदं भक्तमानस्य सन्कुतानुवादभूत
 मौख्ये ॥ यतोऽत्र जीवमोक्षसि प्रमुखाणामपि भक्तानां चरितं वर्णितमस्मत् ॥

No. 177. **मार्कण्डेयपुराणम् ।** Mārkaṇḍeyapurāṇam. Substa-
 country made colourless paper, 10 x 4 inches. Folia, 246. Lines, 1
 in a page. Character, Nāgari. Date, Samvat 1686. Appearance,
 and worn out. Verse. Generally correct. Complete.

One of the Mahāpurāṇas, standing third in the list. It
 narrated by Maharsi Mārkaṇḍeya through the agency of br
 Jaimini. The contents are given in the Sanskrit vivaraṇa.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

प्रपद्ये देवमोक्षार्थं शाश्वतानन्दमव्ययम् ।

सहस्रद्वयं सहास्रानि विश्वस्य जगतः पातम् ॥

यद्यपिभिर्भवसर्पाभिः शिनाशयोऽग्निसामाद्यनदिनसतां विभक्तचित्रैः ।
 तद्ग. पुनातु हरिपादसराज्जुग्ममाविष्कृतं क्रमावलिङ्गितमुर्ध्वं स्वः ॥

पाद्यायन. सकल कथाख (.) भेददलः

चारुदकवि फागुभासादिदृष्टमूर्तिः ।

शशावधूतसंज्ञितात्कालकाकरालः

सिधु. प्रवृत्तमिव यस्य करोति समात् ॥ १ ॥

नारायणं नमस्कृत्य नरचैव नरोत्तमम् ।

देवी सरस्वती चैव ततो जयमुदीरयत् ॥

दृष्टिर्वा नैमिषं द्रष्टुं यत्र योगेश्वरी स्तिर
स्य भद्रवद्वर्णी यत्र सा निमग्नारिणा

End.

भारतेनाभवत् यन्म सदैवमोहनं जिजा
तद्वर्ति कृता संच कथितम्, कथितम्
युथं दीर्घायुषं स्त्रीतेनारोग्याभिसम्भवा
सान्त्वयामि तदाघातं वृद्धिरव्यभिचारिणी
पितृणापक्रतादीपात् दीप्तिमयं येन १ ।
एतावद्भक्ता यत्नं म जगाम स्वमाश्रयम् ।
चित्तयन् परमोदारी पत्निणा वाक्यमोरितम् ॥

hon. इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे जैननिषण्डे १० प्रभागे परिपूर्णे १५ श्लो ॥ स्मृति
संस्कृतम् ॥ १६८८ ॥ यथैवापाद वदो दृष्टादसौ ॥ के १० राम ॥

१६८८—मन्त्रिपुत्राणां सहापुत्राणामासन्वतसम् । तदित्यर्थं यथा नारदपुराणां कथितम् ।

यवाधिकृत्य शत्रुनीन् सञ्चधर्मात्तरुपणम् ।
मार्कण्डेयस्य सज्जना जैनस्य प्राक् समीरितम् ।
पत्निषां धर्मसज्जनां ततो जन्मनिरूपणम् ।
पूर्वजन्मकथा चेदा त्रिक्रिया च दिवस्यते ।
तोदयावा जलस्यती ग्रीपदशकधानकम् ।
हृदयद्वकथाः पुण्या युद्धसाक्षात्कथनधमः ।
पितापुत्रसमाख्यानं दत्तात्रेयकथा ततः
हेहृयस्याय चरित सहाय्यानसमाचिन्तनम्
मदान्तमाकथा प्रोक्ता लुप्तकाविरतामिता ।
सृष्टिसंकीर्तने पुण्य नवधा परिकीर्तितम्
कल्याणकालनिर्देशी यत्नसृष्टिनिरूपणम् ।
रुद्रादिसृष्टिरप्युक्ता लोपवपानुकीर्तनम् ।
समुद्राद्य कथा नाना कीर्तिता, पापद्वारिका ।
तासु दृष्टाकथायन्तं पुण्यदा चाटसंस्मरणम्
तत्पदात् प्रणवीकथिस्त्वथैतेन सङ्ग्रहः ।
मार्कण्डेयस्य जन्माख्या तस्माद्द्वितीयमभिधानम्
वैवस्वतान्वय्यापि वक्ष्यम्य चरितं ततः ।
खनिवस्य ततः प्रोक्ता कथा पुण्या मदकन ॥
परीतिष्ठति चैव क्रिसिद्धयुक्तकोटनम् ।

नरिण्यलस्य चरित उल्लासुचारित तत ।
 त्वलस्यचरितं पद्याश्रमचन्द्रस्य सत्कथा ।
 कुशवससमाख्यात सीमवशातुकोत्तमम् ॥
 पुरुरवा (?) कथा पुण्या नङ्गपस्य च सत्कथा ।
 ध्यातिचरित पुण्यं यद्वंशादुकोत्तमम् ॥
 श्रीकृष्णवाक्यचरितं मादुरं चरितं ततः ।
 दारकाचरितवाद्य कथा सञ्चावतारजा ॥
 ततः साङ्गिसुदेश प्रपञ्चासञ्चकोत्तमम् ।
 मार्कण्डेयस्य चरितं पुराणत्रयस्य फलम् ॥

No. 178. **मार्कण्डेयपुराणम् ।** *Mārkaṇḍeyapurāṇam.* Suo country-made white paper, 12 x 6 inches. Folia, 236. Lines, 6-1 page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Generally correct. Complete.

Another complete copy of the same work,

विवरणकूक्पूर्वम् ।

No. 179. **महाभारततात्पर्यनिर्णयः ।** *Mahābhārata Tātparyanirṇayaḥ.* Substance, country-made colourless paper, 12 x 6 Folia, 50. Lines, 11-18 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, torn, and writing effaced. Prose and verse. Generally correct. Incomplete.

A study of the Mahābhārata, explaining the subject-matter of the poem, entitled Mahābhārata-tātparyanirṇayaḥ, by Ānanda Tirtha, with a commentary in the margin, entitled Tātparyanirṇaya-dīpikā by Janārdana Bhaṭṭa.

Beginning of the Commentary. ॥ श्रीवेदव्यासाय नमः ॥

नारायणं पुरुषं शुचैकदंष्ट्रं जप्त्वादिदं ज्ञानविबन्धहेतुम् ।

विश्वस्य भक्ततरसौख्यदुःखं सङ्केतमीश विवर्तते नमामि ॥ १ ॥

ममामि नीलाबुदकातिर्कृतं व्यासं निरमाखिलदोषपुञ्जं ।

ज्ञानादिदं ब्रह्मविवादिनैश्च सप्तकेसुदामयपुरुषहसम् ॥ २ ॥

जयति श्रीमदानन्दतीर्थमास्त्रचञ्चलीः (१) ।

यत्संपर्कः सता मोहशर्वरी समदीदलत् ॥ ३ ॥

गुरुज्ञता भारताधिनिर्यस्य प्रदीपिका ।

श्यामतीर्थादिमहाशक्त्यामाश्रित्य क्रियते सदा ॥ ४ ॥

महाभारतानुपदेशिर्गणस्य दीपिका ।

कर्णमुद्योगिनः संतः ज्ञानेन सम दूर्ययम् ॥

Opening of the Text योहरये मम ॥

१ परिपूर्णगुणार्णवाय विश्वीदयस्थितिप्रदीपयतिप्रदाय ।

विश्वधासुरसील्यद खसत्कारणाय वितताय नमो नमस्ते ॥ १ ॥

Color शारिधरप्रसंगी नारायण परमात्म एक ।

ज्ञान जडर निधाय लक्ष्मीभूजान्नगतः स्वरतोपि चाये ॥

of the Text - ३ -

मः प्रीयतां परतम परमादन्त ।

३ सतारक सततमस्तितद्वाराभात ॥

यत्पादपद्मकरद्वय (नृ १) श्रीहि पाथां

स्वाराज्यमापुनभयत सदा विनोदात् ॥ १८६ ॥

ophon of the Text. इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचिते श्रीमच्छङ्कर-
भारततात्पर्यनिर्णय सुवाक्यीहरण नाम त्रितोयीऽध्यायः ॥

of the Commentary वनवासदिदुःखस्यानुभवत्वात् कथमिह स्वाराज्यमित्युक्तं
मिथ्यतया सदेति सदा सर्वदा विनोदात् वनवासादिकं तोषाटनदैत्य-
हननादि सुखकरमेवेति भावः ॥ १८६ ॥ ये रीणाजसदधिज्ञानधर्मादि-
वहिर्यथाभिधात् पुत्रं प्राप अमाहेनं शमदसम्भाषाद्यमयुतनात् ॥ पूर्णि-
तस्य कर्ता सतां सुखकरोऽप्याधी पितायः शुभः श्रीमद्भारतमावर्तिर्गणपदाद्यो
दौषिकाश्यामगमत् (१) ॥ १ ॥ २ ॥

ophon of the Commentary. इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचितस्य
श्रीमत्तात्पर्यनिर्णयस्य टीकायां जनार्दनभट्टविरचितायां पदाधेदीपिकायां
त्रितोयीऽध्यायः ।

वक्त्रणम्—सटीकश्रीमद्भारततात्पर्यनिर्णयगृह्योऽयं नियमः ।

No. 180. मार्कण्डेयपुराणम् । Mārkaṇḍeyapurāṇam. Substance, country-made yellow paper, 18×5 inches. Folia, 228. Lines, 10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Verse. Generally correct. Complete.

Another copy of the Mārkaṇḍeyapurāṇa, noticed before.

विवरणान्तकप्रत्यम् ।

No. 181. देवीभागवतम् । Devībhāgavatam. Substance, country-made yellow paper, 15×5 inches. Folia, 131. Lines, 10 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Verse. correct. Complete, (as regards the first part only)

Another copy of the Devībhāgavata, noticed before.

विवरणान्तकप्रत्यम् ।

No. 182. मुक्तिचिन्तामणिः । Mukti-chintāmaṇiḥ. Substance, country-made yellow paper, 16×4 inches. Folia, 38. Lines, 5-7 page. Character, Bengali. Date, 1622? Appearance, fresh. and verse. Generally correct. Complete.

A work on salvation, with authorities cited from the d Purāṇas. Anonymous.

Beginning. श्री नमो नारायणाय ॥

नीलाद्रौ तत्तदर्थिभ्योदातुमर्थचतुष्टय ।

अट्स्थो न त्वददवी यावत् यन्मं हरिं दुम ॥

सायामोहानलखालादन्धशानाद्दुर्गे नर ॥

यौनेकधा भीचयति कृपायुं तमहं भर्ज ॥

नानाग्रामस्थतिपुराणसहास्रसिद्धादृष्ट्य बुद्धिसंशयनि हरिः प्रसादान् ।

वाक्यानि यतानि (यानि ?) त्वलिखामि विमुक्तयेऽहं सत्त्वमदर्थमानमं (मनिशं ?) परिश्रं

End.

ब्रह्मोपवासनिधयाः सहस्राब्दाञ्जिता अपि ।

समस्त एषामेकत्र गुणितः कोटिकोटिभिः ॥

विष्णुभक्तेः सहस्रांशं समीक्ष्यो न हि कोऽस्मि ॥ २ ॥

Colophon. इति मुक्तिचिन्तामणी प्रसादकाण्डः समाप्तः ॥ १ ॥ इति मुक्तिचिन्तामणि-
नामाद्यं यद्यः समाप्तः ॥ १ ॥ युगलपुत्ररसमन्त्रासम्भितः ॥

विवरणम्—मुक्तिचिन्तामणिनामकमुक्तिविषयकोऽयं निबन्धः ।

No. 183. इतिहासतमोमणिः । *Ithāṣatamomani*. Substance, heavy-made Kāśmīrī paper, 10 x 7 inches, bound like an ordinary book. Pages, 35. Lines, 14-21. Page Character, Nagari. Appearance, not very old, and worm-eaten throughout. Verse. Generally correct. Complete.

This appears to be a recent work on modern Indian history in Sanskrit verse, written after the manner of modern Indian stories, entitled *Ithāṣatamomani*, complete in four chapters.

Pinning. समर्ज्योऽसतोविश्र दिव्य पार्ति व तनकमम् ।

प्रजापत्यायनमि नमस्तथायनादये ॥ १ ॥

ग्रिथः पञ्चाश ॥

वाक्कीकव्याममोतानी रामादीना मङ्गलिताम् ।

वाक्येऽपि कीर्तिमाकर्ण्य चरित्राणि न वेदाहम् ॥ १ ॥

स्वजन्ममपराधने जानामावाप्तुं लज्जितः ।

तदीयं निखिलं तत्त्वं व्यर्थं भवन्मयात् ॥ २ ॥

तद्याव यवनाकालिमागतिस्त्विदोशना ।

असृजामिधमश्रूणा निशामि च समासतः ॥

वार्धपुत्रसुचन्द्रे १८४५ ईस्व मङ्गिदासुरमपति ।

टीष्टुं सहायने जगद्गुला श्रीरुद्रपत्नम् ॥

ततश्चान्ते गते काले मित्त्रियाख्यं मर्हन्करं ।

महाराष्ट्राधिपौ ही ते इदमलङ्करीया विजित्युर ॥

वार्ता तेषां तु सासायप्रवृत्त्यै दिवाब्धिमि ।

निश्चेतुं विस्तराच्छिष्यस्यैषु मार्गेय ॥ १८५ ॥

अङ्कुरसाष्टसन्द्रे १८६२ ईस्व इन्दुगोपाधिकारिता ।

देवान् पाथोऽखिलान् आश्रान्ता वङ्गादु प्रमुमानपि ॥ १८६ ॥

सर्वेन स्वप्नजग्राभ्ये वचाये च हिताय च ।
नवं ते स्यात्पयामाम्प्राज्यन्ताथ्यक्रतिक्रम ॥ १०३ ॥
मया नियोजितायैतैरधिकारधुरन्धराः ।
ते प्रायः कथ्यन्ते सर्वे सम्यग्धर्मोपधारणं ॥ १०८ ॥
यदौग्ल्ण्डीयवृत्तान्तं प्रातुमिच्छसि विस्तारान् ।
मलोदनीदकीत्सम्प्लसदासन्धोविचार्यताम् ॥ १०९ ॥

Colophon. इतीतिहासतमोमथौ मध्वसत्तर्वक्षिणरहस्यान्तकवलीनाम चतुर्थोऽध्यायः ।
समाप्तयायं ममोसमिधिः ॥ ४ ॥

विवरणम्— इतिहासतमोमथिनामकाधुनिकभारतेतिहासविषयकोऽयं निबन्धः ।

No. 184. रम्भाशुकसंवादः । Rambhāśuka-samvādaḥ. Sul country-made colourless paper, 17 × 3 inches. Folia, 2. Lines, page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Generally correct. Complete.

A short poem on asceticism, entitled Rambhāśukasamvāda in the form of a dialogue between Rambhā, a famous nymph, and the great Rishi.

Beginning. श्री नमः शिवाय । रम्भोवाच ॥
वसन्तमसि कुसुमेः समाकुलं वनान्तरे पुष्पनिरन्तरं ।
कासान्तरं यः पुरुषो न सेवते व्रथान्तरं तस्य नरस्य जीवन्मृ ॥

End. श्राव्दान्तरं यः पुरुषो न सेवते व्रथान्तरं तस्य नरस्य जीवन्मृ ॥

Colophon. इति रम्भाशुकसंवादः समाप्तः ॥ ८ ॥

विवरणम्— पुस्तकेऽस्मिन् रम्भाशुकयोर्वीकीवाक्यवर्जनं सद्भाषामथैव कथितः ।

No. 185. रामायणम् । Rāmāyaṇam. Substance, country-made yellow and white paper, 12 × 5 inches. Folia, 788. Lines, 2-13. page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1853. Appearance, not fresh. Verse. Generally correct. Complete.

The epic poem, Rāmāyaṇa, of the great Rishi Vālmiki is well known to all Sanskrit scholars and is a sacred book of the Hindu

who hear it recited by qualified Brāhmanas in auspicious months of the year, with devotional feelings. It is divided into seven cantos or *kāṇḍas*, viz., *Bāle* or *Ādikāṇḍa*, *Ayodhyākāṇḍa*, *Aranyākāṇḍa*, *Kiskindhyākāṇḍa*, *Sundarakāṇḍa*, *Yuddhākāṇḍa*, and *Uttarakāṇḍa*, and consists of twenty-four thousand *ślokas*.

Vālmiki Rāmāyaṇa is considered as the earliest epic in India and has undergone several editions with commentaries and translations in different parts of the country.

beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥
 वेदवेद्ये परे धृमि ज्ञानेशे रघुनाम्नि ।
 वेदं प्राप्तमादासीत् साक्षादामायणात्मना ॥
 तं रामानुजं सीता भरतं भरतानुजम् ।
 तं चैव (वायुपुत्रश्च रं) प्रणमामि पुनः पुनः ॥
 कृते रामरामेति सधरं सधराक्षरम् ।
 भाषञ्च कविताभाषां वेदिं वाङ्मौक्तिकोक्तिभम् ॥
 वाङ्मौक्तिकं निमिषद्वयं कवितावनचारिणम् ।
 शब्दन्तं रामकथानादं कीं न याति परां गतिम् ॥
 आदिकाव्यमिदं सर्वं पुरा वाङ्मौक्तिकमा कृतम् ।
 यं शृणोति सदा भक्त्या स गच्छेद्दिव्यवीर्यं यतिम् ॥
 पुत्रदाराश्च बहून्ने संपदः संततिस्तथा ।
 सत्यमेतज्जिवा तु (विदित्वा तु) श्रोतव्यं निवृत्तात्मभिः ॥

रामायणप्रवर्णविधि ।

यच्च यच्च रघुनाथकौर्ममं तच्च तच्च कृतममकाक्ष्मिनि ।
 वायुवारिपरिपुर्णलोचनं भारति नभस गालमानकम् ॥

phon. इत्ययं रामायणं वाङ्मौक्तिकं चतुर्विंशतिमाहसिक्तां सहितायां श्रीमद्भगवत्
 काण्डे स्वर्गोद्भवं नाम दशोत्तरशततमोऽध्यायः ॥

निबन्धम्—वाङ्मौक्तिकरामायणं सुप्रसिद्धमेव ।

No. 186. रामायणं (अरण्यकाण्डम्) । Rāmāyaṇam (Aranya-
 ṇam). Substance, country-made yellow paper, 18 × 4 inches. Folia, 92.
 es, 2-8 in a page. Character, Bengali. Date, Śaka 1746
 appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains only the Aranyakāṇḍa of the Vāhikī Rāmāyana.

पुस्तकेऽस्मिन् वाहिकीरामायणकारणमात्रं वर्तते ।

No. 187. रामायणम् (अरण्यकाण्डम्) । Rāmāyaṇam (Bala-
kāṇḍam) Substance, country-made white paper, 9×3 inches. Folia,
Lines, 10-11 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance,
not old. Verse. Generally correct. Incomplete.

This codex contains the Bala-kāṇḍa or the first canto of the
Rāmāyana.

पुस्तकेऽस्मिन् बालकाण्डसम्यक्तं वर्तते ।

No. 188. रामायणम् (अयोध्याकाण्डम्) । Rāmāyaṇam (A-
dhya-kāṇḍam) Substance, country-made white paper, 12×5 inch.
Folia, 111. Lines, 8-12 in a page. Character, Nāgara. Date,
Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

This codex contains the Ayodhyākāṇḍa or the second canto
of the Rāmāyana.

पुस्तकेऽस्मिन् सम्यग्अयोध्याकाण्डं वर्तते ।

No. 189. रामायणम् (किष्किन्ध्याकाण्डम्) । Rāmāyaṇam
(Kiskindhyākāṇḍam) Substance, country-made colourless paper, 10
inches, bound like an ordinary book. Folia, 106. Lines, 6-11 in a page.
Character, Nāgara. Date, Samvat 1698. Appearance, very old, and worn
out. Verse. Not correct. Complete.

This codex contains the Kiskindhyākāṇḍa or the fourth canto
of the Rāmāyana.

Colophon.

सपुष्पं कित्तिन्ध्याकाईसदमित्ति ॥ एमं दुत्तरम् ॥ सवत् १८४८ समये
आवणमुक्कप्रतिपदाया पुम्भनिपित्ते ॥ १ ॥ एमं भ ॥ १ ॥

No. 190: रामायणविषमपदव्याख्या । Rāmāyaṇa-viṣamapada-
vyākhyā Substance, country made white paper, 10½ inches. Folia,
of which foli 1-5 are wanting. Lines, 1-9 in a page. Character,
Bgara. Date, Samvat 1878. Appearance, fine. Pros. Generally
Correct. Complete (excepting the first five folia).

A work explaining the difficult passages of the Rāmāyaṇa,
titled Vi-amapada-vyākhyā, by Bhatta Deva Rāma.

Beginning.

नास्ति ।

**d.
op**

एतदाल्लान् रामायणभाष्यमायुद्धिकसंभाष्य भगवदन्तर्धानतरे
भगवदर्थोऽप्यन्तर्धानकथनमस्ति महीनरे एतरेकादमिदं प्रथमं पद्यो
वाचकं कृतवान् प्रथमं, पुत्र इत्यन्तराधिसाधे । तद्वद्वा हिरण्यगर्भा
प्लवमन्त सत्यशक्तशो वेदीपर्वणतथा सार्धसाधकत्वेन चारीकरोति
यति सन्दर्भमिदं ॥ १० ॥

Colophon.

इति श्रीमन्नामकोरमणपदपकप्रधिरत्नरायणशिवनाम्नपाठकपादानु-
यायमष्टद्वरासमस्तुहीति श्रीमद्रामायण विषमपदव्याख्या उत्तरकोड
समाप्तिमागमत् ॥ श्रीतनमन् श्रीरामायणमम् ॥ यस्याज्ञया प्रवेगेन
सुवनाय (१) चतुर्दश । येन सट्टिमिदं विषयं रामायणविषयमायत्त ॥ १ ॥
श्रद्धाव्याकल्याण जनकद्विभुजोत्तमसहीतय कोशल्याया सुमन्तपारथाक
सतपमाम् ॥ श्रुतीनां सत्यं कतिजनिमिनी । त्वमपिदं बहुभ्यः श्रवेण भुञ्जन्
पुरतः किंचन मष्ट ॥ २ ॥

अथ रामायणप्रवणविधानविधियं निधत्त ॥

रामायणं मुने दद्यादथ रामाय सुधी ।

चतुर्भर्जाजिभुक्तं तथा जीमपताकया ॥ १ ॥

रजं च विवर्धुक्तं किंकिनीनादनादितम् ।

सपादितं रथं सस्यं धनुं दद्यात् पयोश्चना ॥ २ ॥

ब्राह्मणान् भीजयेत् पचाशतमष्टोत्तरं सुधी ।

पर्वं कृत्वा विधानेन मष्टाकायफलप्रदम् ॥ ३ ॥

। इति विधानम् ॥

श्रुत्वा रामायणं पुन्यं दद्यात् त्र्यम्बाय दक्षिणाम् ।

सुवर्णे धेनुमयुक्तं त्र्यम्बाय विविधानं च ॥ १ ॥

कर्णयोः कृडये दद्यादंगुलीयक्रमेण ।

अष्टासनं तथा कृत्तमुपानेत कर्णकं तथा ॥ २ ॥

भूमिदानं तथा ॥ ० ॥ भवतु १८७८ कार्तिकमासं शुक्लपक्षे दशम्या ।

पुस्तकं राधाकृष्णन लिखितम् ॥ १ ॥ शुभम् ॥

विचरणम्—भद्रदेवराजसंग्रहोत्तररामायणविषयपदव्याख्याहृदीऽयं निबन्धः ।

No. 191. लिङ्गपुराणम् । Lingapurāṇam Substance, complete made white paper, 12x5 inches. Folia, 176. Lines, 1-10 in a page. Character, Nāgura. Date, ? Appearance, old. Generally complete.

One of the Mahāpurāṇas, complete in two parts, the Pūrva and the Uttara, consisting of eleven thousand stanzas, and dwelling on the greatness of Śiva. The contents are fully given in the Sanskrit Vivaraṇa.

Beginning. स्तुति श्रौतशाय नमः ।

नमो रुद्राय हरये ब्रह्मणे परमात्मने ।

प्रधानपुरुषाय सर्गस्थित्यन्तकारिणे ॥

नारदीयार्थश्रेयिणे शङ्करे सगन्धर्वे ।

हिरण्यगर्भे स्वर्भावे अविमुक्ते सच्चानन्दे ॥

रुद्रेण प्रसक्ते सर्वे श्रेष्ठे पाशुपते तथा ।

विघ्ने श्वरे च केदारि तथा गोमायुके श्वरे ॥

हिरण्यगर्भे चन्द्रिणे वृश्चान्ते च त्रिविष्टपे ।

शुक्रेश्वरे यथान्याय नमिष्य प्रययौ मुनिः ॥

End.

स्फुट्यन्तु गतं भट्ट ते सहादेवे हृषीकेशे ।

श्रद्धा तवाम्बु चाध्याक ममस्तुके शिवाय च ॥

Colophon.

इत्यादिमहापुराणे श्रीशिवे उपरिभागे पुराणसाहाय्यं नामाष्टपत्तायि
ध्यायः । इति श्रौतशायपुराणे समाप्तं श्रीसाधु सदा शिवाय नमः

गी.क.शा.प्र. नमः ॥

* निवरणम्—लिङ् लोसाष्टादशसंज्ञापुराणानामन्यतसम्, शिवसाक्षात्कारप्रख्यापकैकादशमहस-
ङ्गोक्तपूर्णे पुराणम् । एतदार्थोच्यविषया यथा—

पुराणीपक्रमे प्रथ. सृष्टिमुत्पत्त पुरा ।
श्रीसाख्यान तत. श्रीकृ. कल्याणमे तत पर ।
निर्दोहवन्दया च कीर्तिता च तत परम् ।
मन्त्रकृत्तारशैलादिमन्त्रादयश्च पावन ॥
ततो दर्शयिचिचरित श्रुतधर्मनिरूपणम् ।
ततो भवनकीर्त्याख्या श्रुतमीमान्यस्त, ।
ततश्च विस्तरात् सरीस्त्रपुराणानकमन्त्रा ।
निर्दू प्रतित्वा च ततः पद्यपद्यविभोजनम् ।
शिवउत्थानि च तथा सदाचारनिरूपणम् ।
प्रायश्चित्तानिर्दिष्टानि काष्ठाश्रमिन्वर्गन
यमकात्यायनक पञ्चाङ्गराजवर्तिन पुन ।
नीमरचरित पञ्चाङ्गनन्दवचनम् ॥
शैव सङ्गनामाद्य दत्तदर्शानामनम् ।
कामस्य दत्तन पञ्चात विविजाया करग्रह ॥
ततो विनायकाख्यानं लयाख्यामे शिवस्य च ।
नृपसन् कथा चापि पञ्चभाग इतीरितः ॥
चक्रभार्ग—विष्णुसाक्षात्कारप्रथमस्वरूपकथा ततः ।
मन्त्रकृत्तारमन्दैश्वर्यवाटः पुनर्मन्त्रे ।
शिवसाक्षात्कारमयुक्तानिदानीदक तत ।
मध्यपञ्चाविधिधैवे शिवपूजा च मुक्तिदा ।
दानानि वरधीकानि शङ्खप्रकरणं तत ।
प्रसिद्धा तन सृष्टिना ततोर्ध्वस्य कीर्तने ।
त्र्यम्बको महाविद्या शयिनीमहामा तत ।
वाम्बकस्य च साक्षात्कार पुराणवचनम् च ।
एतलोपरिभागमेतद्द्वेष्य कीर्तनी यथा ॥

No. 192. उपहीपवर्णनम् । Upahīpavarnanam Substance,
patry-made white paper, 12×4 inches. Folia, 6. Lines, 8-11 in a
line. Character, Nagari. Date, ? Appearance, old, and slightly
mitten throughout. Verse Generally correct. Complete.

Fragments of the Brahṁānda and Skanda purāṇas, describing the islands in the Indian Ocean.

Beginning. ॥ श्री ॥ अमहोपमिति स्यात् नानारवाकरान्वितं ।

तवापि द्युतिमान् श्रेणी नानाधातुगमडित ॥

निसर्गानां सलभत प्रभव काचनस्य च ।

लोहाय दाज्यते विप्र सहस्राक्षपुरी न्वियम् ॥

तदीरर्णन सहसा विहिता विप्रकण्ठस्य ।

कवटसर्वने चाव वस्तानकारद गभस्म् ॥

नितामिर्भारव मते भव्य वदन्त्यसौ ।

नासन्नुरिय दिव्यमग्राथे च दटाति च ॥

नदथवा मृद्वानवदादि (चि २) मथुननिर्यते ।

परावता (त ४) समा, सर्व गजालवाटिसदृश ।

दीर्घजातवन पुण्य सौतेना मधसकल ।

नदन च वने दिव्य सौतेनवस्त्रावरम् ॥

मदाकिनो नदी रसा स्वर्गादि प्रभवत्यतः ।

अश्वमेधप्रते, लभ्यं समे नैव यथाविधि ॥

End.

श्री ॥ गणकानामय लोकोन्विते वै गुणकः स्मृता ।

नानानौपाज्जो विमानि निगृहयति च ये भुवि ॥

स्वसावेसाधनाश्चाय शटपाथा कृत्स्निनः ।

मोक्षमय च भोक्तारं क्रोधमयाविवर्जिता ॥

नाथमन च धर्म वे विदस्यते मदासुराः ।

एक एव हि जानति कल्पपूर्णा हि यो दिज्ज ॥

तस्यैवा' संप्रयोज्यते सम्यंते राडच, स्कृ, टम् ।

समद्विभाजो ह्यवापि तन पुण्येन गुणकः ।

ततो मच्छन् ददशायै हटपुटजनावते ।

पिबतिष्ठते, स्थूलवर्त्मसंघर्षमीरनिश्चये ।

लोकरायुषितं लोके श्यामनामैव लोसर्ग ॥

Colophon.

इति ब्रह्माण्डस्फेदयोगेष्टकलोकावर्णन समाप्तम् ।

विवरणम्- उपरीपत्रेण ब्रह्माण्डस्फेदपुराणसंस्कृतम् ।

No. 19. ब्रह्मोत्तरखण्डम् । Brahmoṭtarakhandaṁ Sub. Cuneo, country-made white paper, 8 × 4 inches. Folia, 137. Lines, 7-11 in a page. Character, Nāgari. Date, Śaka 1689. Appearance, very old, and worn out. Verse. Not correct. Complete.

A fragment of the Skanda purāṇa, entitled Brahmoṭtarakhanda, the latter part of the Brahmakhanda, describing the greatness of God Śiva.

Opening. श्रीगणेशाय नमः । सदाशिवाय नमः ॥

अर्चितमात्मदानदनिर्मलजानरपिण्डः ।

नमः शिवाय शीताय ब्रह्मणे निगमसूत्रने ॥

सामर्थ्यः

आख्यात ( ) श्रीमहादेवसुखम् ।

समन्ताघट्टर ( ) मन्त्रान् (१) च न ॥

इदानीं श्रीविष्णुधामा साक्षात् विपुरहितः ।

तद्वक्तारो ^{विष्णुः} ^{Not} हरे परम् ।

विविधगुणैः शक्तिश्चिरलभसिमानं महिम्ना ।

मनसि सुविहरते स्थायः ॥ परमाश्रयमर्तानन्दमात्रं पदम् ॥

Phon. इति श्रीमद्पुराणे ब्रह्मोत्तरखण्डे पुराणश्रवणमूर्ध्नि प्रवर्णितं शिव उवाच ॥
तमोऽथायः ॥ श्रीमदाश्विनीर्षमन्त्रं शक्र १६८८ सत्येन्द्रासमेवकैरे
कान्तिन शुक्र १४ गुरो ब्रह्मोत्तरखण्डं समाप्तं श्रीलक्ष्मीनारायणस्यैव पुस्तकम् ॥

p. 194. अयोध्यावर्णनम् । Ayodhyāvṛṇanam Sub. Cuneo, country-made yellow and white paper, 12 × 4 inches. Folia, 83. Lines, 7-11 in a page. Character, Nāgari. Date, Samvat 1865. Appearance, partly worn out. Verse. Generally correct. Complete.

A fragment of the Brahmandapurāṇa, on the greatness of Durgā, (Oudh), in the form of a dialogue between Durgā and Śiva.

Opening. श्रीलक्ष्मणावज्ञाय नमः ॥

वदेहं रामचन्द्रस्य पादौ प्रणतचक्रौ ।

सीताशयं पुनः पादौ सर्वसिद्धिविधायकौ ॥

रामं रामानुजं सीतां भरतं भरताशुभम् ।

सुधीष वायुमुदं च प्रणमामि पुनः पुनः ॥

पाञ्चज्याय ।

सप्त भागवतयुत साधुमार्गप्रवर्तक ।

नया नूयत परिज्ञात च तत्र ज्ञानाति कथन ॥

त्वष्टा, युता, सङ्गोष्मग नानाशौर्यसमायुता ।

कथा कथय भी देव अथोऽध्याया सरोजरा ॥

साधत श्रीमिच्छामि सरङ्गस्य सनातन ।

अथोऽध्याया सङ्गोष्मग महिमान राणीच्छामि ॥

End.

सतिविपुलविधानैर्वर्णित धर्मसाध

कलयति परभक्षा लघुसाक्षात्कृतम् ।

य इह नर उदार, श्रीमन्नाथ स सत्यम्

उज्जति हरिनिवासं सर्वभोगाय भुक्ता ॥ २६ ॥

Colophon.

इति श्रीश्रीश्याखर्म्म श्रीश्रीशकरसेवादे अथोऽध्याये सप्तमः ॥

श्रीश्रीश्याय ॥ २० ॥ श्रीशामवद्राय नमः ॥ * १ * ॥

५ ॥ ५ ॥ संवत् १८६५ श्रावणकृष्ण ॥ ति श्रीश्रीश्याय ॥ ५ ॥ ५ ॥

विश्वरूपम् — ब्रह्माण्डपुराणसमीताथोऽध्यायासाक्षात्कृतम् ।

No. 195. त्र्यम्बकत्रैलोक्यम् । Tryambakakṣetram
nyam. Substance, country-made white paper, 9×8 inches. [ ]
Lines, 8 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance
old, and slightly worn-eaten throughout. Verse. Generally
Incomplete.

A fragment of the Pātālakhaṇḍa of the Padmapurāṇa
greatness of the sacred place, Tryambaka.

Beginning. श्रीमन्नाथ नमः ॥ श्रीशामवद्राय नमः ॥

श्रवणं कुरुः ॥

सुत सुत महाप्राज्ञ वेदवेदांगपारम् ।

प्राज्ञसंज्ञकाया श्रीमिच्छामि वी सुते

End.

नास्ति ।

Colophon.

इति श्रीपद्मपुराणे पातालखण्डे चतुर्विंशोऽध्याये श्रीवामनसहस्रनामम् ।
नाम पञ्चोऽध्यायः ॥

विवरणम्—पद्मपुराणे पातालखण्डे चतुर्विंशोऽध्याये श्रीवामनसहस्रनामम् ।

10. 10. वामनपुराणम् । Vamanapurāṇam Substance, paper, 12 x 5 inches. Folia, 251. Lines, 9 in a Character, Nagari. Date, 1. Appearance, fresh. Verse, 1. Subject, Incomplete. Vamanapurāṇam is also one of the Mahāpurāṇas, noticed by Rājendra Lal Mitra in his Notices of Sanskrit Mss. in op. cit. p. 10.

श्रीगणेशाय नमः ॥ ० ॥ श्री गणेशाय नमः ॥ ० ॥

वन्द्योऽयमस्यैव बलविरहाय यो ददौ ।

नमस्तस्मै सूर्याय सदा वामनरूपिण ॥ १ ॥

पुनश्च (१) कविमानीसमाधमं वासिदा वर ।

नारदः परित्यज्य पुराणं वामनाग्र्य ॥ २ ॥

कव्य भगवता ब्रह्मं विष्णुना प्रभवितुमा ।

वामनस्य एते पुण्यं तस्मात्तवत् ॥ ३ ॥

कथं च वैष्णवो भवति प्रज्ञादो देवसत्तमः ।

विदग्धैर्भुङ्क्षु सार्धं सवर्गं शङ्खनी ॥ ४ ॥

गुणतः च विदग्धैः दत्तस्य दृष्टिना सती ।

शङ्करस्यै प्रिया भाव्या नमस्तवर्गिणी ॥ ५ ॥

किमर्थं तां (वा १) परित्यज्य शङ्करा वरानना ।

ज्ञाता हिमदती गच्छति (२) नृपस्य सहायन ॥ ६ ॥

पुनश्च देवदेवस्य पुत्रीलस्यसत्त्वभा ।

एतन्मां ज्ञाय (सशर्वा १) किंश्चि सत्त्वित्तं सतीति (२) मे ॥ ७ ॥

तौष्टानां चैव साहाय्या दानानां चैव सत्तमः ।

व्रतानां विविधानां च विधिसात्त्वस्य हि ज्ञेय ॥ ८ ॥

नास्ति ।

Colophon. इति वासनपुराणे वासनप्रादुर्भावे प्रज्ञादतीर्थयावाया 'इतीथप
लीचम् ॥ प्रज्ञादतीर्थयावा समाप्त (२)

विवरणम् - वासनपुराण नाम महापुराणानामन्यतमम् ।

No. 197. वायुपुराणम् । Vāyupurāṇam. Substance, country made yellow paper, 18 x 3 inches. Folia, 238. Lines, 4-6 in a page. Character, Nagara. Date, ? Appearance, not old, but torn in places. Verse - Not correct. Incomplete.

The Vāyupurāṇa is an Upapurāṇa. *Vide* Dr. Rājendra Mitra's Notices of Sanskrit Mss., No. 1618. The codex notice contains only some fragments of the Vāyupurāṇa Bhuvanakoṣa &c.

पुनर्केदारवत् वायुपुराणस्य कति खण्डितपत्राणि वर्तन्ते ।

No. 198. बृहन्नारदीयपुराणम् । Vṛhannāradīyapurāṇam. Substance, country made yellow paper, 18 x 4 inches. Folia, 135. Lines, 10-11 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, and torn. Verse and prose. Not correct. Complete.

A Mahapurāṇa, noticed by Dr. Rājendra Lāl Mitra Notices of Sanskrit Mss., Nos. 506, 1021, 1680, and edited by Pāṇḍita Hṛṣīkeśa Śāstri under the auspices of the Asiatic Society, Bengal.

बृहन्नारदीयपुराणं नाम महापुराणानामन्यतमम् सुप्रसिद्धमेव ।

No. 199. वासनपुराणम् । Vāsanapurāṇam. Substance, made colourless paper, 12 x 5 inches. Folia, 222. Lines, 10-11 in a page. Character, Nagara. Date, Samvat 1611. Appearance, very old, and writing effaced in parts. Verse - Generally correct. Complete.

Another copy of a work noticed before.

विवरणं नृकपूर्वम् ।

This work forms a part of the Kāśikhaṇḍa, which is again said to be a book of the Skandapurāṇa, describing several classes of the images or Lingas to be found in Kāśī.

Beginning. श्रीश्रीरि. ॥ श्री काशीविश्वेश्वराय नमः ॥

अगस्त्य उवाच ॥

यत्ना स्कन्द न तमोऽस्मि तव वक्त्रे रिता कथा ।
 अथाद्यर्थकरं द्रीकमाख्याने वेन्दुमाधवम्
 इदानीं श्रौतुमिच्छामि देवदेवसमागम ।
 ताल्यात् पाद, समाकर्ण्य दिव्योदामस्य चैष्टित
 विष्णुमायाप्रपञ्चस्य किमाह गुरुदध्वजै ।
 के के च ग्रन्थना साङ्गं समीपमेन्दुराङ्गिरै ।
 ब्रह्मर्षेण कथं दृष्टस्त्वया कृतितत्त्वतया ।
 किमाह देवोत्राणां किमुक्त भास्वतापि च ।
 योगिनीभिः किमाख्यायि गणार्होदा (१७) किमवृत्तम् ॥
 एतदाख्याति मे स्कन्द सहत् कौतु (१८) रुने मायि ।
 इमं प्रश्न निश्चयेऽश्रुर्मनः कलमज्ज्वलन ॥

End.

वरणाया कृतस्मार्तं, शैलशैल्यः समर्पित, पितृन् सन्त्ये च मुदा दृष्ट्वा
 शक्ति, न तेषां पुनरागन्तिरव समावर्तयति ।
 शैलेश्वरं सन्नातिङ्गे नित्यं स्थाप्यान्वज्ज यमे ।
 दास्यामि च परां मुक्तिं सततब्रह्मार्पणे जने ।
 शैलेश्वरं ये दृष्ट्वान्ति वरणायाः सुरोधमि ।
 तेषां काश्या निवसता दुःखं नास्ति भविष्यति ।
 उमयापि वरीडत्तमव लिङ्गे घटीऽव ।
 शैलेश्वरस्य धी भक्तान्ति से पुत्रा न सशयः ॥

स्कन्द उवाच ॥

इति शैलेश्वर लिङ्ग कथं (१९) ते सन्नामुने ।
 इदानीं कथयिष्यामि रत्नं श्वरसमुद्भवं ।
 यत्ना शैलेश्वरमाद्यात् द्वाद्या परा (अद्वया परया नर
 पापकेशुकुसुतस्य शिवलीकसवाप्रयात् ॥

Colophon.

इति स्कन्दपुराणे (१) काशीखण्डे शैलान्तिलिङ्गनिर्णयो नाम
 अष्टमोऽध्यायः ॥ १७ ॥ श्री यदत्तर (१९) परिच्छेद (१९)

मदभवेत् पुण्यं भवतु तत् सर्वं तत्प्रसादाज्जनादने ॥ कांश्चिद्वर्णात्
पञ्चमः (१) पृथिवी ग्रन्थशालिनौ ।

भक्तैः किञ्चिन् स्कन्दपुराणान्तर्गतकाशोत्खण्डस्यांशमात्रं वर्णितं ।

203. पुरुषोत्तमसाहाय्यम् । Purusottama-sahāyama. Sub-
stance, made colourless paper, 18 x 5 inches. Folia, 19. Lines,
Character, Bengali. Date, ? Appearance, almost
eng. Generally correct. Incomplete.
It is a book of the Skandapurāṇa on the sanctity of
Kṣetra or Pūrī.

3. श्री नमो भगवते वासुदेवाय ॥

सुभय ऊचुः भगवन् सर्वग्राह्यं स ततोऽप्यमरचरितम् ।

काचित् यत् त्वया पूर्वं प्रसूते तीर्थकोशने ।

पुरुषोत्तमाख्यं सुमरत् त्वं परमपावनं ।

यवान्नि दातवन्तु योगीभानवन्नीलया ।

दर्शनानुसृतिदं साक्षात् सख्यतोऽप्यफनप्रदं ।

तद्भो विस्मरतीं दृष्टिं तत्पूज्यं केन निश्चितम् ॥

नास्ति ।

204. इति स्कन्दपुराणे चतुर्शीतसाहस्रं उत्तरखण्डे श्रीमान्छाषोऽंशमात्रं
पुरुषोत्तमसाहाय्यं चतुर्दश्याय ॥

म् - पुस्तकं त् स्कन्दपुराणान्तर्गतपुरुषोत्तमसहाय्यसामर्थ्यं वर्णितं ।

204. शनैश्चरस्तोत्रम् । Śanaishchara-stotraṁ. Substance, fols-
8 x 2 inches. Folia, 1. Lines, 5-8 in a page. Character,
Sanskrit. Date, ? Appearance, not old. Verses. Generally correct.

prayer to the planet Śanaishchara (Saturn) contained in the
Kṣetra of the Skandapurāṇa.

ning. श्री नमः शनैश्चराय ॥

प्रणम्य देवदेवेभ्यं सर्वैराद्यनिवारणम्,

शनैश्चरस्य शान्दं चित्तशामायं पार्थिव ॥

पुधिष्ठिर उवाच ॥

देव देव अमन्नाथ सहषोडार्जुनाशन ।

• शार पाविनाशाय उपाय तद केशव ।

धाकण उवाच ॥

राजर्षिर्निवृत्त्यासी राजा दशरथः पूरा

यकत्रया स विप्रस्य सवर्षोपाधिषो मन्वान ।

श्रीमन्काल्य शर्मिन्नाम्ना दैवद्वैजापितीह स ।

रौद्राणां रट्टाश्रया तु शनिशायिनि साम्प्रतम्

शःटं भयसल्यं सरासुरसंहर ।

दादृशादन्तु दुर्मिस्तु भविष्यति सुदारुणम् ॥

End

पञ्चमः । दुर्मोच भन्ता चैव कृता पूर्वम् ।

सामोदनं दानैर्मिष्टं दद्यात् तैर्दं सटीक्ष्ण

क्रणाम् अपम वापि या स दशादिज्ञातम् ।

तस्मात्पान्ता न चञ्चल करिष्यामि कदाचन ॥

मौनं ग्राह्यं वा विषमस्थानमस्थितम् ।

जम्बज च तद्या भयं दशारानन्दशसु च ।

न तस्मै सततं वन्द्यं पीडा सम्यगुपेक्ष्य ॥

अनन्यप्रकारेण पाडासुकोभविष्यति ॥

एष तुल्यं स्यादन्तः परं (१) मित्राकुलन्दनम् ।

पतञ्जलः । प्राप्य राजा दशरथस्तथा ।

मनो कृतांतासानो नसम्प्लव्यं शनैश्चर ।

शने रान्धुनासी रथसाकणं विमान् ।

संस्थानं रतान् राजा पुत्रसानो विजातिभिः ॥

य इदं पातकं शाय शनिवारं पदस्तरम् ।

पञ्चमः । शनं वापि तस्य तथ्यति भाम्करिः ॥

सामोदप्रदोन्तव्यं भविष्यति न सशयः ॥

सोपासानं तृणानां शनिपूजा विधीयते ।

शुद्धवापि विमेष कृत्यैस्मिदमादरात् ।

Colophon. इति श्रीमन्महर्षिराज रवाखुर्गद दशरथकृत शनैश्चरमौख समाप्तम् ॥

निबन्धकम्—श्रीमन्महर्षिराज रवाखुर्गद दशरथकृत शनैश्चरमौखम् ।

No. 205. शनिप्रदोषव्रतकथा । Samprasosavat katha. Substance, country made white paper, 8 x 3 inches. Folia, 10. Lines, 4-13. page. Character, Nāgari. Date, ? Appearance, old. Prose verse. Generally correct. Complete.

Attributed to the Skandapurāṇa. It relates a story for the devotion of Śiva, which is recited in the afternoon of a Saturday, happens to be the thirteenth lunar day.

lining. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीशिवशिवाय नमः ॥ अथ शनिवर्षादग्नी पुत्रा
विधान (१) द्विज्यत । ताम्रद्विज्यत । पठितवयादममयान पश्य तिलासनके (२)
गता । निर्यक्रमे विधाया पुत्रीपुत्रकरणद्वयानि सशृणु शिवानुग्रहं गच्छेत् ।

भक्ता भोगान् यथाकाम (१) इदं वर्तिकं परब्रह्म ॥ ४६ ॥

सन्ध्या पार्यनिर्मुक्तं शिवदीपकं स गच्छति ॥

वरं विमानमालीं जायत शङ्कर, स्वयं ।

भक्ता शनिवर्षादग्ना प्रदीपे य इदं पठेत् ॥ ४७ ॥

rhon. इति श्रीम. दशराणे शनिवर्षादग्नीव्रतपुत्राकथा सम्पूर्ण (१) ।

रथम—शनिवर्षादग्नीव्रतकथा, पाठ्य निबन्धः ।

No. 206. शिवपुराणम् । Sivapurāṇam. Substance, country made paper, 10 x 5 inches. Folia, 115. Lines, 2-11 in 4 page. Character, Nāgari. Date, ? Appearance, old. Verse. Not correct. Incomplete.

Sivapurāṇa is one of the Mahapurāṇas, embracing a hundred and verses, and consists of twelve Samhitās, namely Vighnesa, Vināyaka, Bhāṇa, Mātrikā, Rūpakāśa, Kaulāsa, Śata-Śatrukhra, Sahasrakṣatmudra, Vāyaviya, and Dharmasamhitā. Samhitās are hardly ever found. Noticed by Dr. Rajendra Brahma in No. 123, Vol. I. The MS under notice is only a fragment of the work.

lining. श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीमक उवाच

भवन् सख्यधीरा सख्यटक् सख्यभावन

सख्यशखिन् सख्योवा ज्ञानचर्चा (१) सखासदा

त्वं वेदवेदान्तसमुद्रपारपरम्परास्तं करुणासमुद्र ।

अद्यान् भवार्त्तं पतितान् त्रिमुद्रान् चमत्ता भव त्वं भवकर्णधार ।

वदाद्य तौथानि पुरातनानि पुण्यानि गुणानि च विद्युतानि ।

केनापि ज्ञातानि भवति नैत्र तानौह सख्याणि वदाद्य सु (म १) त ॥

तथैव देव (१ १) यतनानि नूनं शिवानि शैवानि हि पुण्यदाम ।

तदभ्युदयिष्यतानि भयं विचिन्वितानीश खचक्रमाणि

तौथानि पुण्यानि पवित्रितानि कर्णेन भयं धराणिभ्यतानि ।

नामैव सख्याणि वद कृपाञ्च (अ १) विष्णोर्लक्ष्म्यायतनाञ्च मृत ।

सर्भालयाभ्यामभयाद्य सख्यां शमोस्तथा वा मृतकोत्तम्य

निगानि तद्वद्विपुत्रितानि गुणानि चाख्याणि सहानुभाव ॥

End.

नास्ति ।

Colophon.

इत्युत्तरखण्डे शिवसाक्षात् समर्पिततीर्थवर्णनाश्रय ।

विवरणम् — शिवपुराण नामाष्टादशसहासुराणानामुत्तमम् । अष्टादशोऽप्युक्तकल्पसम्पन्नं ।

No. 207. शिवपुराणम् । Śivapurāṇam. Substance, country-made, yellow paper, 18 × 4 inches. Folia, 57. Lines, 5-7 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, almost fresh. Verse. Generally correct. Incomplete.

Another incomplete copy of the same work.

विवरणम् — पुण्यम् ।

No. 208. शृङ्गारम्भसंवादः । Śukarambhāsamvādaḥ. Substance, country-made red paper, 13 × 2½ inches. Folia, 4. Lines, 5-7 in a page. Character, Bengali. Date, . Appearance, old. Verse and prose. Generally correct. Complete.

This codex contains the Śukarambhā-samvāda or a dialogue between Śuka and Rambhā noticed before in No. 184 of this volume, and a commentary on it.

पुनर्केसिन् सटीकः शृङ्गारम्भसंवादो वर्णितः ।

• No. 209. **सनत्सुजातीयभाष्यम् ।** Sanatsujātiyabhāṣyam. Substance, country-made white paper, 12 x 4 inches. Folia, 52. Lines, 7-9 in a page. Character, Nāgara. Date, Śaka 1736. Appearance, not fresh. Prose. Generally correct. Complete.

The text is a part of the Mahābhārata, Udyogaparvan, chapters 40-45, in which the great Rishi Sanatsujāta, invoked by Vidura, instructed King Dhritarāstra in the Brahmayidyā. The MS. under notice is a commentary on this by Śaṅkarācāryya.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः गोपालाय नमः नमः पुंसे पराणाय पुणान्ताय विष्णवे
निरन्तनिखिलस्वातन्त्र्यं विधुङ्क्षते ॥ नमः आचार्य्ये श्री ब्रह्मविद्वा । सनत्
सुजातविवरणं सत्पत्नी ब्रह्मजिज्ञासुना सुखावर्धनाय आरभ्यते ।

End. अहमत्रमहमत्रमित्यादि विदुषां स्वानुभवो दर्शितः तत्रैते श्रीका भवति
नित्यशुद्धवृत्तसुखभावसौशमासना पृथिन्ट्याणि भावयन् मन्त्रियस्यन्
निधनं अस्ति वन्द्यं चिदपि न लयनप्रगुतिकारणमन्यथ च तद्वत् जगत्तमोनुदं
च यत् सतपदं कृत्वाचकं सदासतं निरखन् चित्तवृत्तिदृक् सुखं तदस्मात्
तदस्मात्कस्मिन् ॥ भव ॥ १० ॥ * * * ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

Colophon. इति श्रीमत्परमहंसपरिज्ञातकाचार्य्यश्रीमच्छंकराचार्यविरचिते सनत्-
सुजातीयभाष्ये पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥ ॥ संवत् १८०९ शके १८३६ भाद्रपद
क्षणे ३० मंगलासरे तद्विने पूर्णं कृत्वा लक्षणं रामः ॥ शिवाय नमः ॥

विवरणम्—श्रीमच्छंकराचार्यविरचितसनत्सुजातसंहिताभाष्यम् ।

No. 210. **महाभारतकथानकम् ।** Mahābhāratakathanakam. Substance, country-made white paper, 12 x 4 inches. Folia, 582. Lines, 3-9 in a page. Character, Nāgara. Date, 1. Appearance, not old, but written by different hands. Prose and verse. Not correct. Incomplete.

A sketch of the Mahābhārata, entitled Bhārata-kathanakam. Anonymous.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीकृष्णक्षेपाय नमः ॥ १ ॥ शुभमयं पठितं वा पाठितं
श्रावितं वा श्रुतिदृ (१) रितमसृष्टं मित्रिमन्त्रमनोति त्रियपरमण (१)
समीपं प्रापयेदंतकाक्षि हरिप्रकथितमहाभारतं भारवऽस्मिन् ॥ १ ॥ अथ
वेदादेश्यातिविषयसम्बन्धं कलियुगजाता ये (१) मनुष्यास्तेषां ज्ञासाद-

वाञ्छतया स्वीयविविज्येयजनानां वेदश्रवणार्थकारात् विहितानां पद
 ज्ञानाभावादकार्यं प्रवृत्तानां २) सविष्टिताचरणान्नतदुत्तरं परा विचिंत्य
 तथा तत्तमस्य दृष्टीकरणार्थं परमदशानुभोगान् वेदव्यास आह विहितवेद
 विमारीं यथिष्टिनादिवदाचरणार्थं न तत् दृष्टयिनादिवदिति राज्ञमया
 दातुमस्यथानामनाधिकृतानां च तत्तत्प्राप्त्यर्थं समवान् शौक्यः सत्योपकारक
 स एव सर्वश्रेयोऽर्थीभ्यः संवित्तत्तद्विदं प्रानार्थं च जयाख्या महाभरतस्य
 स्मरमन्त्रः

End. नानि ।

Colophon. इति सौतपथ्यकथा समाप्ता ।

विवरणम्—दीप्तदृष्टाभारतसामयिकथाविवरणकी, य निबन्ध ।

No. 211. कार्तिकमाहात्म्यम् । Kartik mahātmyam. Substance,
 country-made colourless paper, 19-5 inches, bound like an ordinary book.
 Folia, 15. Lines, 5-12 in a page. Character, Nagari. Date, 1872.
 Appearance, old, and worn-out throughout. Verse. Generally correct.
 Complete.

A fragment of the Śaṅkumāra-Saṃhitā treating of religious
 observances to be performed in the month of Kārtika.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीभय्याय नमः ॥

ऋषय ऊचुः ॥

मुनिश्रुता ज्ञानखिल्याः सर्वलोकोष्ठिते रताः
 कर्त्ता कल्पचिन्तना लोकाणां दीनभाषिणः १
 ज्ञानविज्ञानहीनानां शिष्टीदरमुखिपिणो
 क्षणभंगवद्दीना स्वार्थतत्परसानसा २
 कथं प्रसन्नोभयान् भविष्यति जनाह्वने ।
 युते चेद्वाक्करमुखान्नदृष्टं व्रतसुसंभं ३ ।
 न स्थिर जायते चित्तं क्षणमात्र जपादिषु
 साधपूजामयानामुद्गाराय सुखाय च ४
 इहलोके परचापि धेन पुण्यमवाप्स्यते ।

Eld. सनत्कुमार उवाच इत्थं तैर्मिथ्यारम्भं बाह्यं विस्मृताहृतं भास्करस्य
सुखाकुत्वा तत्तन्नामनिवाय च ययुः संपीप्य निकटं साधुतोभास्करभक्तिं
इत्येतत् स वमाख्यात कार्तिकस्य पूर्वोत्तमसु यच्छुत्वा स तपोधरो मुक्तोभवति
तदात्तयात् अतः परं किं वक्ष्यामि तद्वत्प्रतिभं मन्त्रसम् ।

Colophon. इति श्रीसनत्कुमारमंहितायाः कार्तिकसाधनाम् । श्रीवापनविनिर्नाम
चतुर्नवविंशतीश्याय । २४ इदं कार्तिकसाधनाय । कार्तिके च सिततर
अभिव्यक्तुं रासशयोः ॥

विवरणम्—सनत्कुमारमंहितात्म्योक्तकार्तिकतत्साधनाकारपीठविनयः ।

No. 212. स्कन्दपुराणं (अवन्तीखण्डः) । Skandapurāṇam
(Avantīkhaṇḍa) Substance, country made white paper, 12 5/8 inches
Folia, 159 Lines, 1-11 in a page Character, Nagari Date, Samvat
1809 Appearance, old Verse Not correct Complete

A part of the Skandapurana, named Avantīkhaṇḍa, describing
the sacred places in India, especially those in Avantī.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीभवादीशकराभ्या नमः ॥ उपमां च (१) ।

प्रदिशता वानि तोयान पुण्यान् सविताम्भवा ।

कथं तां तानि यत्रैव न आसु येषु प्रदयन्त ॥

इक्ष्वाकीवाच (२) ॥

अस्ति लोकेषु विख्याता गंगायाः सविताम्भवा ।

सविता देवगर्भे (३) मुनिभिश्च निर्दिशिता ॥

End. श्रीवापि पुत्रयुक्तुं निगं भव्याय मानव ।

स कुले तारयत्येव सातके पैठके शत ॥

य इदं श्रणयाद्भक्ता निगमाज्ञावास्तुतम ॥

पठनाच्च तथा देवि रुटलीकं व्रजति ते ॥

एष ते कश्चित्देवि प्रभावः पापनाशनः

चतुरशीतिनिर्गामा किं भूय श्रीतुमिच्छसि ॥

Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणं चारंभखंडे उमासादेश्वरसत्तादं द्वादशेश्वरमाहात्म्या
चतुराशीति (४) कथा संपूर्णः (५) ॥ ८४ इति श्रीअवन्तीखण्डचतुराशी (६)
अध्याय समाप्ता (७) । संवत् १८२२ ॥

विवरणम्—स्कन्दपुराणालम्बितावलीखण्डयोऽथे निबन्धम् ।

No. 213. स्कन्दपुराणम् । Skandapurāṇam—Substance, country-made white paper, 14 × 1 inches, bound into an ordinary book—Folia, 107—Lines, 4-14 in a page—Character, Nāgari—Date, Samvat 1861. Appearance, old, and worm-eaten throughout—Verse—Not correct. Incomplete.

The Skandapurāṇa is a Mahapurāṇa, but a complete copy is not available. The codex under notice is only a fragment consisting of three Samhitās, viz., (1) Śivasamhitā, (2) Sūtasamhitā, and (3) Uttarasamhitā.

पुस्तकेऽभिन् स्कन्दपुराणस्य शिवसंहितापुस्तकसंहितोत्तरसंहितेभ्यश्चयं विद्यते ।

No. 214. शास्वपुराणम् । Śambapurāṇam—Substance, country-made white paper, 12 × 6 inches—Folia, 161—Lines, 7-12 in a page. Character, Nāgari—Date, ?—Appearance, old—Verse—Generally correct—Complete.

Śambapurāṇa is an Upapurāṇa, dwelling on the greatness of the God Śūrya, and contains 3500 verses.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीसूरस्वर्ग्ये नमः श्री नमः सूर्याय
नमः सवित्रे जगदेकत्रयं अमृतं प्रकृतिस्थितं नाशहेतवे ।
त्रयीमयाय विगुणात्मधारिणे विरंचिभारावणशक्राक्षने नमः ॥
तिमिराकरिकिरात प्रलय सप्रभातः
कमलविमलवधुः पुण्यकारुण्यमिधुः ।
भुवनभवनदीपः कृष्टपापप्रदीपः (?)
सुरमुनिकृतमया (?) पातु वो भानुदेवः
समस्तपाण्डेहाय सदा विशुद्धबुद्धये
त्रयीमयाय देवाय नमो लोकैकसाक्षिणः (?) ।
पितामहाय कृणाय योगिने व्यक्रसर्पये
भूतभयमर्बिथाय विश्वसंसृष्टये नमः ।

नमस्तस्मै सुनीशाय सु (स १) उताप्र तपस्विने
 शान्ताय वीतरागाय तस्मै ज्ञानात्मने नमः ।
 नमस्तस्मै विधात्रे च अत्यक्तप्रमत्ताय च
 भूतसहारेतिहाय (२) भास्कराय यमस्मिने ।
 शर्का वाहयमोरदी वक्षणीय समारण
 धनदधुधरयैव श्वभक्त तथैव च (३)
 यदीशो व्याप्य तिर्यग्नि तस्मै सत्तात्मने नमः ।
 नैमिषारण्य ग्रौनक कल्पति मृतमपच्छत

End.

* सचे सादृश्याधिके काले जात विधात्रेण
 एतस्मिन्नंतरे काले कथासंतामप्युच्यते ॥
 अद्यसंधकते पुण्यं यत्फलं लभते नरं (१) ।
 तत्फलं समवाप्नोति यत्ना शान्त्य सहात्मने ॥
 अद्यावत् कथासंतामं शृण्वति पठति च ।
 तेषां हि वीर्यं सत् प्रददात्यति स भास्करः ।
 न तेषां च कुत्र शास्त्र कुत्राप्यभिभूय भवेत् ॥
 तत् सत्यं स मयाख्यात भास्करेण सहात्मना ।
 पृच्छती मम शास्त्रोक्तं सुसुविन सहोतले ॥

मृत उवाच ।

भास्कर हि (भास्करेण हि १) यत्प्रोक्तं
 शास्त्राय नमस्तस्मै तद्वत्त्वाय नमिष्यते ॥
 तत् सत्यं कथयामि ते ॥
 यवणकलितशास्त्री भानुदेवप्रसादा
 ब्रूवति विज्ञितकामः कामिनीकल्पिपान् ॥
 करुणविमलमर्चिर्भूतपापप्रसंजो
 बलितसकलभोगो याति लोके च विष्णोः ॥

Colophon. इति शास्त्रपुराणं समाप्तमिति ॥ यथमक्या ३५०० ।

प्रवरणम्—शास्त्रपुराणसंतुष्टपुण्यान्तर्गतम् ।

No. 215. सनत्सुजातीयभाष्यम् । *Sanatsuyatiyabhaṣyam.* Substance, country made white paper, 12 x 1 inches. Folia, 28. Lines, 10-15 in a page. Character, Nagari. Date, Samvat 1651. Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

A little Bhāṣya on glossary on the Śanatsuyatiya Samhitā, by Vindumadhava Prasāda.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । विंशपाद्यन उवाच ॥ सनत्सुजातविवरणं सन्नेपती
ब्रह्मिन्नादृशं सुभाषदीक्षायास्थितं ॥ तत्र इति विदुरेण सनत्सुजातं
प्रति इतिव यदावत् एतं सुप्रसन्नं संसाल्य सनत्सुजातं सनदिति सनातनं ब्रह्म
उवाच । हिमवतः समुद्रं तस्यात् सनातनाद्ब्रह्मणो मानसात् ज्ञानं रागादि
संश्लेषतो ज्ञातं इत्युक्तौ समावात् सनत्सुजातं तं रहितं रहसिं प्राकृतजन
तो जितं समाजां महाबुद्धिं, पञ्च ५ पृष्ठवान् ।

End. एतत् जेतव्यता परमं तस्मै पुष्करं एतत् पुष्कराकर्मण्ये निहितं विदुः परमात्मानं
आत्मनिवास्तु ॥ १ ॥ तोषये ॥ तथाच कृति (१) तेषामनुभवे दर्शयति
तदेतत् प्रथमं कथितमिदं प्रतिपद ॥ इति ब्रह्मसंस्कृतं ॥ १६ ॥

Colophon. इति सनत्सुजातीयं संलिप्तं विदुःसाधवप्रसादनिर्माणां सं १६५१ भूष्ये
समाप्तं ॥ संवत्सरे लिखि परीपकाराय सं १६५१ कार्तिके ॥

विवरणम् - योपिन्द्रसाधवप्रसादविरचितसनत्सुजातीयसंलिप्तभाष्यद्वयोऽयं निरवयवः ।

No. 216. वैशाख्यमाहात्म्यम् । *Vaiṣākhyamāhātmyam.* Substance, country made white and yellow paper, 11 x 5 inches. Folia, 59. Lines, 6-11 in a page. Character, Nagari. Date, ? Appearance, not old. Verse. Generally correct. Complete.

A part of the Skandapurāṇa on the sacredness of the month of Vaiṣākha.

Beginning श्रीगणेशाय नमः.

सूत उवाच ॥

भूयोऽयमभव राजा ब्रह्मणः परमर्त्तितः ।

पुण्यं साधवसाधनासां पथ्यवृत्त्यहामुनिम् ॥

End. वैशाखमाहात्म्यं यत् शुक्ला दद्यात्स हिमवत्क

वाचकाय प्रदातव्यं विधिवत्समेते परः ॥ ६८ ॥

इदानीं परस्मिन् तत्फलं लभतेऽलम् ।

पुनर्दोषमुखं भुक्त्वा लभते चाग्नयः पद ॥ ६६ ॥

Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणे वैशाखमाहात्म्ये श्रीवैरोचनारटसंवादे चतुर्विंशोऽध्यायः ।

२४ ॥ क. ॥ कं ॥ कं ॥ कं ॥ कं ॥ कं ॥ कं ॥ कं ॥ कं ॥

विवरणम्—स्कन्दपुराणान्तर्गतवैशाखमाहात्म्योऽयं निबन्धः ।

No. 217. मार्गशीर्षमाहात्म्यम् । Mārgaśīrṣamāhātmyam. Sub-
stance, country-made white and yellow paper, 15 x 5 inches. Folio, 54
lines, 11 in a page. Character, Nagata. Date, ? Appearance,
faded. Verse. Not correct. Complete.

A part of the Skandapurāṇa on the sacredness of the
month of Mārgaśīrṣa or Āgadhāyana.

Beginning. श्रीमणेशाय नमः ॥

देवकीन्दनवन्दे जगदानन्दकारकम् ।

भुक्तिभुक्तिप्रदं वन्दे साधयः सकलकामम् ॥ १ ॥

सुत उवाच ।

श्रुतहीनसुखानन्दं देवदेव रसापति ।

चतुर्वर्तुः प्रसक्त्यः पप्रच्छ पितरं मुदा ॥ २ ॥

ब्रह्म उवाच ।

इषोऽनेन जगद्गतः पुण्ययवणकीर्तन ।

प्रष्टव्यं ब्रह्म मे देव सत्यं सकलेश्वर ॥ ३ ॥

मासानां मार्गशीर्षोऽहमित्युक्तं भवता पुरा ।

एव साक्षात्मां ज्ञानमिच्छामि तत्त्वतः ॥ ४ ॥

End.

कर्म (?) सर्वकामोवा गच्छकामस्तु यो भवेत्

मिश्रीर्षव्रतकरः सर्वसंवाप्नुयान्नरः ॥ ७२ ॥

अणुभक्तिर्हि श्रीकेशिद्वयत्वं दुर्लभा सता ।

एव संप्राप्यते सर्वं (सर्वं, ?) सक्षीव्रतविधानतः ॥ ७३ ॥

हमव वज्रनीकेन खरणात् कीर्त्तनाद्वरं

एतं संपूर्णतां याति सर्वसंवा स सशयः ॥ ७४ ॥

आदमं प्रियधीनं (?) सक्षीमासौ मनोपिभिः

इ पुनर्दुर्लभं श्रीकेशि सत्यं व्रतविधानतः ॥ ७५ ॥

मायमैर्विविधः शाकैः पक्काद्रैर्भोजयेद्भोजान्
 मार्गशीर्षे पुराणं तु श्रोतव्यं भक्तिपूर्वकम् ॥ ७६ ॥
 पौराणिकस्तु सप्तज्यौ भक्त्या विष्णुपुराणतः ।
 एव ब्रतं यः कुरुते तस्य विष्णुः प्रसीदति ॥ ७७ ॥
 इति वै मार्गशीर्षस्य साहाय्यमातिदुर्लभम् ।
 साहाय्याद्यवर्णनापि लभते वाङ्मये फलम् ॥ ७८ ॥
 महोब्रतमिदं कलावतितरंगं सुगुणीकृतं
 यमेन हि हरिप्रियं भवति मुक्तिर्दृष्टया ॥
 करोति खलु गी नरः सहस्रं शक्तिः किञ्चन
 तदेव बहुलं लभेदुःखमनीकमसिद्धये ॥ ७९ ॥

Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणे मार्गशीर्षसाहाय्यो विंश्याशीत्यध्यायः ॥ ७९ ॥ श्री
 मावाग्निवाग्निषस्तु ॥ ७९ ॥ श्रीकाममेरवाय नमः ॥ ७९ ॥ राम ॥ श्रीशुक्ल
 विवरणम्—स्कन्दपुराणान्तर्गतमार्गशीर्षसाहाय्यमासकोशधेः प्रथमः ।

No. 218. स्कन्दपुराणम् (कुमारिकाखण्डः) । Skandapurāṇam
 (Kumārīkākhaṇḍaḥ) Substance, country-made colourless paper, 9 × 3
 inches Folia, 367 Leaves, 9-10 in a page Character, Nagara
 Date, Samvat 1630. Appearance, very old, and worn out. Verse Not
 correct Complete.

Skandapurāṇa is a Mahāpurāṇa, consisting of several Samhitās
 without connection with each other, and divided into a great number
 of khaṇḍas. A description of it is given in the Kumāra and Varāha
 purāṇas. The MS. under notice contains the Kumārīkākhaṇḍa only,
 which describes the origin of the name of Kumārīkākhaṇḍa, (a tract
 of country stretching along the western coast of India from Mahī-
 sagarasāngama or the mouth of the river Mahī falling in the Gulf of
 Cambay to Cape Comorin) and the sacred places situated therein.

Beginning. श्री नमो (१) श्रीगणेशाय ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ श्रीसरस्वत्यै नमः ॥

श्रीमन्मया कवुः

दक्षिणार्धवर्तीरे तु यानि सौर्यानि पञ्च च ॥

तानि ब्रूहि विशालाक्ष वर्णयत्यतितानि (२) ॥

सर्वतीर्थफलं देयु नारदाद्या वदेति च ॥

तेषां चरितसाहाय्यम् श्रीगुमिच्छामहे वयं ॥

End.

इदं पवित्रं खलु पुण्ड्रं सदा यशस्करं पापहरं परावपरे ।
शशोति भक्त्या प्रसूषं स पुण्यभागमुत्तमं कटसन्धीकता वर्जित ॥
यशस्य निश्चितं सुपुण्यं स्वासन्निदं (१) पापहरं नराणाम् ।
शशोति नित्यं नित्यतः शशिं पुमान् सिद्धाराव विष्णुपदं प्रयाति ॥

Golophon.

इति श्रीकृष्णपुराणे कुमारिकाखण्डे सुपुण्यं यशजननभक्त्यासां सुपुण्यं
समानं ० छ ॥ ६१ ॥ श्री ॥ स्वस्ति सवत् १९३० वर्षे चिताम आषाढ वदि ३
युक्ते राधे संख्या ५००० पङ्क्तयश्च

द्विवरणम्—कृष्णपुराणयोगेश्वरकुमारिकाखण्डपर्यन्तं नवमः ।

* No. 219. ब्रह्मरदीयपुराणम् । *Brahmārādīyapurāṇa* Sub
stanced, country-made yellow paper, 21 × 5 inches. Folia, 117. Lines, 6-9
in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse,
Not correct. Complete.

The *Brahmārādīya* is another *Upa* or minor *pūṇya*, and is
throughout *Varuṇavite* in its tendency. It has been published
by Pundit Hriṅkesa Śāstri under the auspices of the Asiatic
Society, Bengal.

Beginning. श्री लक्ष्मी नरुणाय ॥

नारायणे नमस्कृत्य नरैरेव नरोत्तमैः ।
देवो सरस्वतीधर ततो जयमुदीरयत ।
वन्दे ब्रह्मावतारोमीनमिन्दिरानन्दकोन्दर ॥
उपन्द्रं सन्दृक्कारण्यं परानन्दं त्रिभुं परम ॥
ब्रह्मविष्णुमहेशाया यस्यांशलो कमावका ॥
तमार्तिर्देव चिद्रूपं विष्णुं परमं भर्ज ॥

सूत उवाच

भोभक्त्या महात्मानं श्रुत्वा ब्रह्मवादनः ।
नैमिषारण्ये सङ्गारण्ये तपस्विसुमुख ॥
जितेन्द्रिया जिताहारा मत्प्रप्रायणाः ।
यजन्तः परया भक्त्या विष्णुसाध्यं जगद्भुज ॥
अनीयाः सञ्चधर्मज्ञा त्मीकानुग्रहतत्पराः ।
निर्ममसा निरङ्गारा परेश्वरतमानसा ॥

End.

एतत् पवित्रसारीख्यं न वाच्यं दृक्कृतानिने (साधने १)

नीचासनगता सख्यं श्रृणुवादिदम्बम् ।

एतत्पराणस्यवादिदम्बम् सुखप्रदम् ।

वदता श्रृण्वता मयः सर्वपापप्रणाशनम् ।

यः श्रृणोति नरो भक्ता (कथा १) पुराणं देवनिर्मितम् ॥

ते सर्वे पापनिर्मुक्ता यास्यन्ति परमाद्भुति ॥ २ ॥

Colophon.

इति श्रीब्रह्मरूपस्यपुराणं समाप्तम् ॥ श्री नमो वामदेवाय ॥ श्री हरि ॥

श्री नमो नारायणाय ॥

विवरणम्—पुराणमिदमुपपुराणानामेतत् सुप्रसिद्धम् ॥

No. 220. विष्णुपुराणं मटीकम् । Viṣṇupurāṇam mṭīkaṁ. —Sylhet, country made white paper, 15 x 5 inches. Folio, 342. Lines, 7-10 in a page. Character, Nagari. Date, ? Appearance, old. Prose and Verse. Generally correct. Complete.

The Viṣṇupurāṇa is a Mahapurāṇa, and consists of four Aṁśas, while each Aṁśa is divided into several chapters. It has been published with the commentary of Śrīdhara Svāmī in several parts of the country. The codex under notice contains the text with the commentary of Ratnagobha Bhāṭṭācāryya, entitled Vaiṣṇavakānta-chandrikā, in the margin.

Beginning of the Commentary. श्रीगणेशाय नमः ॥

श्रीविदसाधनं वेदे परमानन्दविशेषम् ॥

साचं विष्णुदेव गता (१) पराशरमुखात् मुनीन् ॥ १ ॥

श्रीमद्विष्णुपुराणस्य व्याख्या निरीत्य स्फुटं

सम्प्राप्तं सुधीमंसंयुक्तवतीमात्रप्रकाशमिषी ॥

श्रीमद्विष्णुपुराणसारविवृतिकर्ता याति श्रीधर

स्वामी सद्गुरुपादपद्मसंयुक्तं साध स्वधीशदये ॥ २ ॥

श्रीमद्विष्णुपुराणस्य व्याख्या स्वत्पातिविस्तरां

प्राच्यमान्तीका तद्व्याख्या सध्यामंशं विधीयते ॥ ३ ॥

अस्मिन्निर्वाचनं यत्तु वस्तुतन्त्रमनात्मकम् ।

मुनिमंशोपनिषदा कृतं यद्भाति संशयम् ॥ ४ ॥

End of the Commentary. तयान्तेकृत्तामदाभिपन्ना कदासातावर्गेषां सविधुर्जीनयः ।
 पतद्वेगतात्पथाय सतिष्ठाह । पतद्वेगतात् तनयादयमिदंनयः (१) समन्ते
 सुतरा न कायेभिर्गन्धः ॥ ७८ ॥

Colophon. इति श्रीरवगर्भसदाचाथाशिववितायां व्यासदेव्या कृतचटिकायां चतुर्थेऽंशे
 चतुर्विंशोऽध्यायः ॥

विवरणम्—श्रीसिद्धिपुत्राथ नाम सहापराणां नामान्वयसम् सुधर्मिभूतः । पुस्तकमिदं रवगर्भ
 भगवांश्चक्रत् टीकासहितं वर्षेने ।

No. 221. स्कन्दपुराणम् (कैदारखण्डः) । Skandapurāṇam (Kedāra-khaṇḍaḥ). Substance, country made white paper, 15 × 5 inches. Folio, 102 Lines, 5-12 in a page. Character, Nagari. Date, Śāla 14-1. Appearance, old, and slightly worn eaten throughout. Verse. Generally correct. Complete.

A part of the Skandapurāya, entitled Kedāra-khaṇḍa, dwelling on the sanctity of Kedāra, a sacred place in Garhwāl among the Hymālaya mountains, and glorifying the God Śiva. Also noticed in the Catalogue of Sanskrit MSS., India Office Library in No. 3645, p. 1335, Part VI.

•Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीं नमः शिवाय ॥

यस्याग्रया जगतसष्टा निर्दिष्टा पालकी हरिः ।
 सहस्रं कालकृष्टाब्धीन्नाभ्यर्च्य पिनाकिने ॥ १ ॥
 तीर्थानामुत्तमं तीर्थं जगतां जयसुरसं ॥
 तत्रैव नैमिषारण्ये शोभकाद्याम्नोऽधुना ॥ २ ॥
 दीर्घमत्र प्रकुर्वेत् सतिषा समन्ततत्र (१) ॥
 तेषां संदर्शनीतुमुज्जादयती हि मयातया ॥ ३ ॥
 व्यासप्रिथी महाप्राप्ती लोभशोनाम नामतः
 तवागतं ते ददृशुर्भूतदीर्घमविषा ॥ ४ ॥
 उरुस्थयुगपत् सर्वं सर्वं हृत्वा (२) समन्तमुक्ता ॥
 दत्त्वाधुपाद्यं सत्कृत्य सुनयी वीतकदम्बा ॥ ५ ॥
 तं पप्रच्छुर्महाभारा शिवधर्मं सुविभरसः ॥

(139)

सुनय कृत्

कथयस्व सदापात्रं देवदेवस्य शीलस्य ॥ ६ ॥

मौलमान सदाभाग शिवाचनसमन्वितम् ॥

End.

सत उवाच ।

यामपमादाकुतमस्मि मर्त्ये मया ततः शंकररूपमद्वैत ॥ ६८ ॥

सुविमृते वाङ्मतेऽदममे ज्ञानात्मिक परमे पुण्यरूपे ।

यत्पुत्रा परशोपताः श्रावयेति शिर्वाधया ॥ ६९ ॥

शम्भोत नैत्रये भक्तता शम्भोसाहाय्यमद्वैते ।

शिवशास्त्रमिदं विधास्ये यतिं परमा गतिं ॥ ७० ॥

न तेषां दुर्लभं किञ्चिन्निष्पत्तिकेण विद्यते

सन्धे ददाय देवतां सदेव, सर्वमिदं ॥ ७१ ॥

Colophon.

इति श्रीस्कन्दपुराणे केदारखण्डे शिवशास्त्रे पंचविंशोऽध्यायः शक १४०० ॥

८१ ॥ श्रीगिरा, सततसर, मागी शीद ११० ॥ लिखिते शिवाध्यायस्य ॥ १ ॥

७१ ॥ श्रीगणेशजी शाय १० ॥ १ ॥ १ ॥ १ ॥ १ ॥ १ ॥ १ ॥ १ ॥ १ ॥ १ ॥

विवरणम् - स्कन्दपुराणान्तर्गतकेदारखण्डप्रयोगे निरूप्य

No. 222. स्कन्दपुराणम् (केदारखण्डः) । Skandapurāṇam (Kedāra Khandaḥ) — Substance, country-made white paper, 12 x 6 inches. — Folio, 110. — Lines, 3-12 in a page. — Character, Nagari. — Date, Samvat 1865. — Appearance, old, and worn out. — Verse. — Generally correct. — Complete. *

Another copy of the same work.

Colophon.

इति श्रीस्कन्दपुराणे केदारखण्डे शिवशास्त्रे पंचविंशोऽध्यायः ॥ १५ ॥

समाप्तोऽयं ग्रन्थः ॥ संवत् १८६५ साधुमामे कण्ठपत्रं दण्डी वृषवासरे तद्विने

पुस्तके समाप्तं ॥ लिखिते गोकुलमाधवाध्यायने ।

यादृश पुस्तकं दृष्ट्वा (१) तादृशं निमित्तं मया ॥

यदि श्रुतमयुक्तं वा समं दोषो न विद्यते । ० ॥

श्रीमद्विश्वेश्वर्य नमः ॥ ० ॥ श्रीगुरुभ्यां नमः ॥ १ ॥ श्रीमीतारामचन्द्राभ्यां

नमः ॥

विवरणम् - कृष्णम्

No. 223. (स्कन्दपुराणम् (कुमारिकाखण्डः) । Skandapurāṇam (Kumārīkākhaṇḍaḥ). Substance, country made white paper, 11 x 7 inches. Folia, 174. Lines, 10-12 in a page. Character, Nagari. Date, 17. Appearance, old, and slightly worn out in parts. Verse. Generally correct. Complete.

Another copy of the Kumārīkākhaṇḍa, noticed in No. 218.

विवरणसंक्षेपम्

No. 224. रामायणम् (उत्तरकाण्डम्) । Rāmāyaṇam (Uttarakāṇḍam). Substance, country made coloured paper, 20 x 5 inches. Folia, 351. Lines, 9 in a page. Character, Bengali. Date, 17. Appearance, very old, and worn out. Verse. Generally correct. Complete.

The codex under notice contains the last book only of the Rāmāyaṇa.

पुनःकृतिष्यति वाक्यैरिदमस्योत्तरकाण्डम् ।

No. 225. पुरुषोत्तमसाहाय्यम् । Puruṣottamaśāhāyayam. Substance, country made white paper, 10 x 5 inches. Folia, 13, of which fol. 1-7 are wanting. Lines, 8-11 in a page. Character, Nagari. Date, Samvat 1740. Appearance, very old, worn out, and torn in parts. Verse. Generally correct. Complete (excepting the first 7 folia).

A section of the Utkalāṇḍa of the Skandapurāṇa on the society of Puruṣottama or Puru, Utkala (Orissa), noticed in No. 203 of this volume. See the India Office Catalogue, No. 3627, p. 1325, part VI.

Beginning. नाभि

End.

प्रातः प्रातर्द्वयं ग्रन्थान् कविनामवर्तमानवत् ।

राशिं पञ्चरत्नैर्द्वयैर्नयैकफलं लभेत् ॥ ४५ ॥

धन्यं भगवत्साधुः पण्यं संतानवर्द्धनम् ।

स्वर्गप्राप्त्यर्हातिदः सर्वपापान्नीदत्तम् ॥ ३६ ॥

‘‘नटकस्य सावर्जनं पुराणेषु सुगोपितं’’
 वैश्वदेवोऽवसानम् न तु वाच्यं कदाचन ॥ ४७ ॥
 कृतं वा श्रुता ये च दूरधीतयुवावसा ॥ ४८ ॥
 नाभिका दासिका नित्यं परदीप्योपदर्शिनः ।
 अवस्था सौन्दर्योवाभस्थौ गोप्यं सदैव हि ॥ ४९ ॥

Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणे पुरुषोत्तमसाहाय्यं चतुरशीतिमाहर्षे जैमिनिविर-
 तमादि पञ्चपञ्चत्वारिंशोऽध्यायः ॥

पुस्तकनिधयः १ परिश्रमवशात् चिह्नजनीनाम् ।
 वारिधिलेखनदस्व (५) अनुमानिकं परं वेद ॥ १ ॥
 यत्कवी गौनं गमो नपको (८) पि विनायकः ।
 तथापि गान्धर्वो वृद्धिर्मेतुषाणां च का कथा ॥ २ ॥
 भोमस्थापि रणे मरौ सुनराप सतिभूमः ।
 योद यत्समग्रं तं समदीपो न विद्यते ॥ ३ ॥

मन्त्र १७२० आदिन श्रुतं ७ श्रीमं नकसुटावदनगरे पुस्तकं समाधि-
 समस्तं ॥ निरुत्तमादं सोमनाथेण (८) ग्रन्थं भवतु सर्वेषां शोभणं ।
 शरणं भूमः ॥

निरुत्तमः = स्कन्दपुराणान्तर्गतपुरुषोत्तमसाहाय्यपरिचय निबन्धः ।

No. 226. द्वारकामाहात्म्यम् । Dvārakāmāhātmyam. Substance, country-made, colourless paper, 10×6 inches, bound like an ordinary book. Folio, 62. Lines, 11-18 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1836. Appearance, very old, and slightly worm-eaten in parts. Verse. Not correct. Complete.

Extracts from the Skanda, Garuḍa, and Padma purāṇas on the sanctity of Dvārakā, a city founded on the sea-coast by Kṛiṣṇa in Kathiawar.

Beginning. श्रीनरेशाय नमः श्रीसरस्वत्यै नमः श्रीगुरुभ्यो नमः श्रीकृष्णाय नमः^१ द्वारिका
 मायायां निवर्तते । श्रीं नमो भगवते धामुदेवाय ॥ श्रीनक्षीकृत्सिंहायो
 नमः ॥

दीनारद उवा (च १) ॥

शशु पांडव वचांसि (१) द्वारकासमन फल ॥

कौशल्यासहिती यत्र सत्यं निवसते हरि ॥

सावेतो मधुरा काशी न गया न च पुष्कर ॥

यादृशी कर्णकान्तिं तु द्वारकां ह्यणमिवता ॥

अथैता न कुक्षेत्रं प्रयागं ह्यष्टकेश्वर ॥

प्रयागकान्तं श्रीमान् यथा कणपूरो नृप ॥

End.

द्वारवती विना विधा मुक्तिर्न प्राप्यत कर्मा ॥

• पुराणसाहित्यसर्वा कृतवान् वनिवन्धन ॥

इदं द्वारकासाक्षात् देवानामपि दुर्लभं ।

दर्दो ह्येव प्रसादिनं प्रदादय मदात्मने ।

कर्मिण्य कथयामासु मं पृष्टो देवमरुतः ॥

यद्यदादयो नरी भक्त्या वृत्तं पठन्ति तदा ॥

स तान् कामानवाप्नोति विष्णुलोकं स गच्छति ।

101. इति श्रीमहादेवहिताया श्रीमद्वारकासाक्षात् द्वारिकाकल्पसाक्षात् (१)
समाप्त ॥ ॥ श्रीराम (१) श्रीकृष्ण जयतु ॥ ॥ संवत् १८३६ न (१) वर्षे धातुग-
मासी शुक्लपक्षे एकादसी (१) रविवारस्य षष्ठ्या (१) लिखितं (१) श्रीवारासी
ज्या श्रीवारासी लोखीतं मसीद पुस्तक (१) । सागद्वारासा उद्घा-
अणुद्वारा (१) पठनाथ परी उपकाथं गन्तं वतु (१) । श्रीद्वारेश्वर
अर्पणम् (१) श्री ।

विवरणम्—कृत्यादिनामापुराणसदृशद्वारकासाक्षात्पुस्तकं निबन्ध ।

No. 227. स्कन्दपुराणं (नागरखण्डः) । Skandapurāṇam (Nagara khaṇḍa) Substance, country made white paper, 16 x 8 inches. Folia, 320. Lines, 1-15 in a page. Character, Nagari. Date, Samvat 1818, Appearance, old. Verse. Not correct. Complete.

A part of the Skandapurāṇa, entitled Nāgarakhaṇḍa, the sixth of the khaṇḍas, describing the origin of the phallic lūga, the lives of Hariscandra, Viśvāmitra, Triśanku, and the sanctity of the sacred place Hṛtākṣvara, &c. The khaṇḍa is so called because it gives an account of the Bāhmanas of Nāgara in Guzerat. Noticed in the India Office Catalogue, No. 3650, p. 1318, Part VI.

Beginning. श्री नमो विनायकाय ॥ श्री नमः (१) योपसृष्टोत्तमा । ॥

स धर्माजिज्ञासुर्नो जयतां विजयाय व ।

यत्र कथयन्तिस्मृतिं करोत्यद्यापि जाह्नवी ॥ १ ॥

छेयं कुरु ॥

हरस्य पुत्रते त्रिगं कथादत्तद्विद्यामतः (१) ।

विजयात् सपरिव्रजं श्रेष्ठमार्गं सुरासुरैः ॥ २ ॥

तस्यादत्तद्विद्यामायथावत् वक्तुमर्हसि ।

साधते सुते कातं कान परं कातरुते हि न ॥ ३ ॥

सुते उवाच ॥

प्रभारो महानिधयं श्री भर्तृहृदयतः ।

कोनाश्रुर्धो तथाश्च न नमस्कृत्य स्वयम्भवे ॥

End.

श्रीसीकरनन्दनदार्ढ्यार्जुनं सन्तकीर्तयेत् ।

य एव सीकृत्युक्तं पुलां शम्भुसन्तसं ॥ ४ ॥

धर्मोऽदुष्टद्वारं सार्धं पदसाधुयान् ॥

पुलाय पञ्चादिव शनैकमवमावते ॥ ५ ॥

पापं शम्भुसाधयति सर्वलोकैर्धर्मे लभते ॥ ६ ॥

Colophon.

ईति श्रीस्कन्दपुराणे तृतीयपादोऽष्टोऽष्टादशस्कन्दपुराणसमाप्तौ पुराणं

सारासौ नागरखण्डे (१) समाप्तं सप्तमे १२८ ॥ शिवस्य ॥ ॥ ॥ ॥

१८८८ ईश्वरसम् (१) । संख्या १५०० ॥

नारायणाद्यैः च सया शोधितं परमादृतं ।

स्वयं नागरसंज्ञं वे संज्ञापयन्तिनामनं ॥

निबन्धनम् । स्कन्दपुराणानामेतानां सारं स्वयं दृष्टुं निबन्धनम् ।

No. 228. स्कन्दपुराणं (पातालखण्डः) । Skandapurāṇam (Patalakhanda) — Sub-title, country-made white and yellow papers, 11 1/2 inches — Folio, 66 — Line, 11-13 in a page — Character, Nagari — Date, Samvat 1859 — Appearance, old, and slightly worm-eaten in parts. Verse — Not correct — Complete.

A part of the Skandapurāṇa generally known by the name of Patalakhanda. See Dr. Rājendralāla Mitra's remarks on this work in his Notices, No. 707. It will be seen that the first seven slokas given below, are not to be found in Dr. Mitra's Patalakhanda.

Beginning. श्रीरामाजयंत ॥

तर्पु मेकृतिवारिधि विजयता नानाम यद्य धर्मो-
 येनैव सकल विभक्ति सतत जने स्थिते सत्यते ।
 यद्यंतलघन, प्रसाधिविधुर्वेदातवर्धो विभु-
 सं वद सद्गुणप्रकाशसमल योगसत्तद परं ॥ १ ॥
 विदयापितृगो, शभा (१) रघुपतेर्मतेव मूर्तिमान् वा
 वाक्यादिप्रतिबोधनकथनर आत्मादशान्ता शिव ।
 अज्ञानाधनवारण कतरिद्यविज्ञानोवतासाध
 नित्यानदपदकमविजयत शमान् मुकुटो मुनिः ॥ २ ॥
 दारापुत्राधनाना एवैजयमस्ति वधुवम भियो वा
 साता साता पिता वा स्वयं (२) कृत्स्नजन योगेन योगमानं
 दय सर्व यद्वे (३) सरणसमये धर्मसक साधन (४) ॥
 समीपगतसमवांसि सताततासाधनानाना
 यथाशक्त्यनीच्छेन्नात्मा (५) नान विगलनप्रभृत्पारासरा ।
 आसिकादसनविजनादीतवले यन्नि पुनर्जायते
 शंभुलाडवतालभगसयभाक व्याणु (६) सुखायामु व ॥
 काशी शंभुपुरो सद्गामुसकरो गोवागलआप्रदा
 • कल्यातपि न नाशमति मित्रज (७) यथा स्थित सर्वदा
 नित्यं स्वयंतरागिणी (८) विजयमति धीतिप्रदा साधनो
 प्रत्यसा प्रमथाधिपत्य (९) रूपया केलाश्रमनानका व
 End. समार्ता स्तुप यद्यस्य वाचकस्यानुपजनं ।
 दानादिभिर्मेधाव्याय संपूर्णफलदतं ॥
 मुद्रिका कुडले चैव श्रद्धावीहरणाय ।
 • वस्त्राणि च विचित्राणि यथामान्यानुनयन ॥
 देववत् पुजन कृत्वा सां च दद्यात् परमिना ॥

Colophon. ॥ इति श्रीमत् पु पा ध, संपूर्ण । सतत १८५८ ।

विवरणम्—स्कन्दपुराणान्तर्गतपातालखण्डद्वितीय निधम् ।

No. 229. स्कन्दपुराणं (पातालखण्डः) । Skand purāṇam (Pātāla khaṇḍaḥ) Substance, country made white paper, 12 × 6 inches. Folia, 62. Lines, 14 in a page. Character, Nāgari. Date, Samvat 1818. Appearance, old, and slightly torn in parts. Verse. Generally correct. Complete.

Another complete copy of the same work.

विवरणमुक्तपूर्वम् ।

No. 230. स्कन्दपुराणं (वदरिकाखण्डः) । Skandapurāṇam (Vadurikākhaṇḍaḥ) Substance, country made white paper, 12 × 6 inches. Folia, 25. Lines, 13 in a page. Character, Nāgari. Date, Appearance, old. Verse. Not correct. Complete.

A part of the Skandapurāṇa generally known by the name of Vadurikākhaṇḍa, describing the sanctity of the Vadurika-rama, a sacred place in the Himālayas, situated on the Alakānanda river in the province of Śrinagar, its modern name being Badrinath.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीनारसिंहव्यकुण्ठेशाय नमः ॥

श्रीमन्नक उवाच ॥

मत्तमं सत् सप्तवार्षी सर्वधर्मविशारद ।

सर्वमास्वायि (?) तच्छ्रुत्वा पुराणं परिनिश्चितः ॥

व्यासा (?) सत्यवति (?) पुत्रो भगवन् वीष्णुः (?) उवाच ॥

तस्य प्रविशति धर्मता (तस्य च प्रियशिष्यस्यै त्वसौ ?) वक्ता न कदाचन ॥

प्रार्त्तं कल्पयुगे धीरे सर्वधर्मवर्हिष्ठते ॥

End.

सुवर्णं पुरयित्वा तु कुरुवाताय (?) पुरयित् ।

विवर्हन् सत्यतु (?) यत्फलं परिकीर्तितम् ॥

तत् फलं तु शरारीदे चतुरात्राश्च संशयः ॥

Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणे वद्रीका (?) खण्डे एकादसर्गो (?) अध्यायः ॥ ११ ॥ रामचण्डाय नमः ॥ गोविंदाय (?) नमः ॥ श्रीकृष्णाय नमः ॥ गोपात्राय नमः ॥ ८८० ॥

विवरणम् — स्कन्दपुराणोद्भवदरिकाखण्डनामकोटय निधयः ।

• No. 231. स्कन्दपुराण (भृङ्खण्ड) । Skandapurāṇam (Bhukhaṇḍa). Substance, country-made white paper, 12 x 6 inches. Folia, 58. Lines, 3-12 in a page. Character, Nāgari. Date, Samvat 1878. Appearance, old. Verse. Not correct. Incomplete.

This codex contains only a fragment of the Bhukhaṇḍa, which is a part of the Skandapurāṇa. It gives a legendary account of the shrines in and about Sambhalpur in Goudwana. See India Office Catalogue, No. 3667, p. 1378, Part VI.

• पूर्वोक्तान् स्कन्दपुराणान्तर्गतसंख्येयश्रवणप्रदीपवन्तः ॥

• No. 232. स्कन्दपुराणम् (पाण्डुरङ्गमाजीवाम्) । Skandapurāṇam (Pāṇḍurāṅgama-jīvam). Substance, country-made white paper, 18 x 13 inches, bound like an ordinary book. Folia, 72. Lines, 7-8 in a page. Character, Nāgari. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

• A part of the Skandapurāṇa on the greatness of Pāṇḍurāṅga, an incarnation of the God Viṣṇu, worshipped in Pāṇḍurāṅga, a sacred place on the banks of the river Gaṇḍakī, known as Pāṇḍurpur, near Poona.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

स्कन्द उवाच ।

माहात्म्यं कथितं मयि क नदीनामस्तुभ्यो नमः ॥

गतादीनां मुनिश्रेष्ठा किमन्यत्तु मन्त्रयः ॥ १ ॥

कृपय ननु ।

सर्वानि यद्वि श्रेष्ठं तद्यत्ते कथं विदुषि ।

उत्कृष्टं देवते वापि तन्मै । इदं मया मतं ॥ २ ॥

सत उवाच ॥

अगम्यादिमहर्षीणां त्वत्तु त्वाद्यथ मय्युत्तरं ।

आत्मा तादृश्विषये त्वत्तु त्वत्तु देवतां दृष्टवान् ॥ ३ ॥

स्कन्द उवाच ।

नाहं तथाविधं क्षेत्रं त्वत्तु त्वत्तु देवतां दृष्टवान् ।

आयत्तु पश्चात्ति मुनयः सर्वानि कृपय मन्त्रयः ॥ ४ ॥

तदागन्तव्यं गन्धर्वाभी भव गिरिजाम् (१७) ।

दृष्टुमर्हन्महाप्रभं कैलासनिनय प्रसम् । ॥

End.

सुत उवाच ।

इत्युक्ता त परिक्रम्य प्रणम्य च पुन पुन ।

अनुप्रातो नारदम् ययौ तत्रं महात्मनि । ३६ ॥

आत्मा तोर्यं महाप्रभं दृष्ट्वा त्रिण सनातनं ।

दर्शनमहारमोघं त्रिप्रलयापि नारद ॥ ३८ ॥

Colophon.

इति श्रीस्कन्दपुराणे उत्तरमहिताथ श्रीनारदसंवादे पादुरमहाहोके.

हादशोऽध्यायः ॥ श्रीपादुरमहाहोके सप्तमो समाप्तः ॥ सुमे सं ॥ १

राम राम राम राम राम राम राम राम ।

१३८११११—स्कन्दपुराणान्तर्गतपादुरमहाहोकारपौरोय निबन्धः ।

No. 233. स्कन्दपुराणम् (पुरुषोत्तममाहात्म्यम्) । Skandapurāṇam (Purusottamamahatmyam) Substance, country made colourless paper, 16 x 2 inches Folia, 181 Lines, 6 in a page Character, Bengali Date, ?* Appearance, very old, worn out, and writing effaced throughout Verse Generally correct Complete.

Noticed before in No. 203

नारायणाय नमःकारिदं नारायणाय नमः ।

No. 234. स्कन्दपुराणम् (ब्रह्मोत्तरखण्डः) । Skandapurāṇam (Brahmottarakhaṇḍah) Substance, country made colourless paper, 8 x 5 inches Folia, 103, of which fol 1-14 are wanting Lines, 10 in a page Character, Nagari Date, ? Appearance, very old, worn out, and writing almost effaced throughout Verse Generally correct Incomplete

* At the end of the last page occurs the figure 1407, which seems to have been recently written.

This codex contains a copy of a part of the Skandapurāṇa, generally known by the name of Brahmoṭṭarakhanda, noticed in No. 193 of this vol. without either a beginning or an end. Noticed by Dr. Mitra see his Notices, No. 2567.

विबरणन्तकपूर्वम् ।

No. 235. स्कन्दपुराणम् (ब्रह्मोत्तरखण्डः) । Skandapurāṇam (Brahmoṭṭarakhanda) Substance, country made white paper, 12x6 inches. Folia, 89. Lines, 6-13 in a page. Character, Nagari. Date, . Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

A complete copy of the same work.

• विबरणन्तकश्च ।

No. 286. स्कन्दपुराणम् (ब्रह्मोत्तरखण्डः) । Skandapurāṇam (Brahmoṭṭarakhanda) Substance, country made white and yellow paper, 14x4 inches. Folia, 67. Lines, 1-8 in a page. Character, Nagari. Date, Samvat 1890. Appearance, not old. Verse. Not correct. Complete.

• Another complete copy of the same work.

Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणे ब्रह्मोत्तरखण्डे पुराणप्रवणकलानुवर्तने नाम द्वाविंश
दशोऽध्यायः ॥ समाप्तः ॥ श्रुत्वा समाप्तः ॥ यदि अक्षरं पदं मोटं (१) सा गच्छेत्
यथा संवेत् । तदो (२) अक्षरं कस्य देवोपस्थितिं परस्मैपदो (३) संवेत्
तदो (४) भाग्यवर्धनः । कण्ठपदं ततोवाचा संवत्सरः ॥ समाप्तः तदो (५)
सङ्गात् । अमिताजी सङ्गात् ॥ श्रीवदनाथाय नमः । श्रीकालभयरी नमः ॥

विबरणन्तकपूर्वम् ।

No. 237. स्कन्दपुराणम् (प्रभासखण्डः) । Skandapurāṇam (Prabhasa-
khanda) Substance, country made white paper, 14x6 inches. Folia,
93. Lines, 13 in a page. Character, Nagari. Date, . Appearance,
old. Verse. Not correct. Complete.

A part of the Skandapurāṇa, generally known by the name of Prabhasakhaṇḍa, describing the sanctity of the sacred places of Gujrat and Surat. Noticed in No 48 of this volume. See India Office Catalogue No. 3650, p. 1753, Part VI.

No. 238. स्कन्दपुराणम् (वैशाखमाहात्म्याम्) । Skandapurāṇam (Vaiśakhānḍatmyam) — Substance, country made white paper, 18×3 inches. Folia, 27. Line, 6-9 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

Noticed before in No. 216 of this volume. See India Office Catalogue, p. 1362, Part VI.

Beginning. श्रीशङ्खशाय नमः । विदव्यासाय नमः ॥
 व्यास उवाच ॥
 भूयोऽग्रसूय राजा ब्रह्मणः परमेश्वर ।
 पुण्य साधनसाक्षात्मा पश्यदृष्ट्वन् महात्मनि ॥
End. य इदं परमाञ्जलिं पापघ्नं पुण्यवर्द्धनम् ।
 शङ्खशायो पठन्नापि स याति परमां गतिम् ॥
 लिखितं पुस्तकं येषां ग्रन्थे तिष्ठति सानन्दम् ।
 तेषां सुते कलश्या हि किमु ततः श्रवणादिना ॥

Colophon. इति स्कन्दपुराणवैशाखमाहात्म्या पञ्चदशोऽध्यायः ॥
 विनयगम् स्कन्दपुराणान्तर्गतवैशाखमाहात्म्यासु पद्यैः निबन्धम् ॥

No. 239. स्कन्दपुराणम् (सूतसंहिता) । Skandapurāṇam (Sūtasamhitā) — Substance, country made white and yellow paper, 14×5 inches, bound like an ordinary book. Folia, 71. Lines, 10-11 in a page. Character, Nagara. Date, ? Appearance, not fresh. Verse. Generally correct. Complete.

A part of the Skandapurāṇa, generally known by the name of Sūtasamhitā. It is divided into several khaṇḍas or parts, as 1, Śivamahātmyakhaṇḍa, 2, Jñānayogakhaṇḍa, 3, Muktiakhaṇḍa,

4, Uparikhandas or Brahmagītā, written after the style of the Bhagavadgītā. Each of these is again subdivided into several chapters. Noticed by Dr. Mitra. See No. 1775 of his Notices. See also No. 3687, p. 1376, Part VI of the India Office Catalogue.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

नारायण नमस्कृत्य नरं चैव नरोत्तम ।

दर्शयि सरस्वता व्यास ततो जयमुदीरयत् ॥ १ ॥

पञ्चरं परम तत्त्वमार्गमर्थवर्तिनम् ।

आधार सञ्जनीकानामनाधारसर्वक्रिय ॥ २ ॥

आनन्दानन्दबोधोद्भिर्निधिरुतविक्रम ।

अविकापतिमोशानममोशोऽप्यसाध्यसं ॥ ३ ॥

सुत उवाच ॥

एव सुरासुरैरन्यैः शकरोभिष्टुत पूज ।

कृत्वा प्रसाद सर्वेषां तत्रैवात्मैर्ज्ञेयः ॥ ७६ ॥

अथ तर्कस्य साहाय्यं । स्थानस्यास्य समापनम् ।

था वेति प्रथया मुक्तिः सिद्धा तस्य समापनम् ॥ ७७ ॥

यः परं चक्षुष्यादापि मुक्तिखण्डमिमं सदा ।

स साक्षात्प्रतिपादयति प्रसादेन समापनम् ॥ ७८ ॥

नमो व्यासाय गुरुवे नमो विद्यामदायिने ।

नमः शिवाय सोमाय सावित्र्यै प्रत्यगायाने ॥ ७९ ॥

Colophon. श्रीस्कन्दपुराणे मतसंहितायां मुक्तिखण्डे नवमोऽध्यायः । ८ ॥ ७६ ॥ ७७ ॥ ७८ ॥

विवरणम्—श्रीस्कन्दपुराणान्तर्गतसुतसंहितानामकोऽयं प्रथमः ।

No. 240. स्कन्दपुराणम् (श्रीकृष्णजन्मकथा) । Skandapurāṇam (Śrīkṛṣṇajānakathā). Substance, country made colourless paper, 8 x 2 inches. Folia, 8. Lines, 7-8 in a page. Character, Nagara. Date, ? Appearance, very old, worn out, and writing effaced in parts. Verse. Not correct. Incomplete.

A part of the Skandapurāṇa, relating the story of Śrīkṛṣṇa's birth, entitled Śrīkṛṣṇajānakathā.

Beginning.

गीयगगाय नम ॥

य ब्रह्म वेदान्तविदो वदन्ति परं प्रधानं पुरुषं तथापि ।

विश्वगतं कारणमेश्वरं वा तस्मै नमो विद्वद्विनाशनाथ ॥ १ ॥

श्रीइन्द्र उवाच ।

ब्रह्मापवा (१) मुनिश्रेष्ठ सत्तशास्त्रविशारद ।

वृत्तिं मुनिमं व्रते (१) देव जना (१) मुक्तिर्विधीयत ॥ २ ॥

च ताया चैव बलेश्च (१) हापरस्य समागमः ।

कस्यैव्यसमत्पद्मो पापाय च दुरात्मनः ॥ ३ ॥

तस्य सती क्षतिहेता देवकीनाम श्रीसमा ।

पूजयामा भवेमस्या वधतः शोष (१) दानवे ॥ ४ ॥

End.

नास्ति

Colophon

नास्ति

विवरणम्—स्कन्दपुराणान्तर्गतश्रीकृष्णजन्मकथानामकी, य प्रवक्ष्ये ।

No. 241. **स्कन्दपुराणम् (शङ्करसंहिता)** . Skandapurāṇam (Sankarasamhitā) Substance, country made white and yellow paper, 15 1/2 inches, bound like an ordinary book. Folio, 179. Lines, 6-10. 1 page. Character, Nagari. Date, Samvat 1859. Appearance, old. Verse. Not correct. Incomplete.

This codex contains only a part of the Sankarasamhitā, entitled Sambhavakhaṇḍa. The Samhitā gives an account of the history of Śaṅkara, and is divided into several parts, such as Dakṣa, Sambhava, Yukiha, Upadesa, &c. See p. 1362, Part VI of the India Office Catalogue.

पुस्तकेऽस्मिन् स्कन्दपुराणीयशङ्करसंहितान्तर्गतसम्भवकाण्डसप्त वधोत्तं ।

Colophon. सभवाकांड समाप्त ॥ सवत् १८५९ पुष् (१) मास कृष्णपक्ष चतुर्वास्त्रे ।

यादृशं पुस्तकं दृष्ट्वा (१) तादृशं पुस्तकं स्यात् ।

यदि सुधससुद्धं (१) वा समं दीप्तो (१) न दीपते ।

मंगलं लेखकानां च पाठकानां च भवति ।

मंगलं सर्वजंतूनां (१) सुपतिनां (१) च मंगलं ॥ २ ॥

No. 242. स्कन्दपुराणं (सूतसंहिता) । Skandapurāṇam (Sūta-saṁhitā). Substance, country-made white paper. 15 × 6 inches. Folia, 37. Lines, 9-11 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old. Verse. Generally correct. Complete.

Another copy of the Sūtasāṁhitā, noticed before with a commentary in the margin.

विषय-लुप्तप्रायम् ।

No. 243. स्कन्दपुराणम् (सेतुसाहस्रनामम्) । Skandapurāṇam (Setumāhātmyam). Substance, country-made white and yellow paper. 16 × 5 inches. Folia, 98. Lines, 6-10 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, not old. Verse. Generally correct. Complete.

A part of the Skandapurāṇa, known as Setumāhātmya, which describes the sanctity of Rameswara, a low sandy island in the Gulf of Manar, separating India from Ceylon. See India Office Catalogue, Nos. 3691 and 3692, p. 1380, Part VI.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीसरस्वत्यै नमः ॥ श्रीरामनाथाय नमः ॥

नैमिषारण्यजिन्या मुनयः श्रीनकादयः ।

अष्टाश्विनीनिरतास्तत्त्वज्ञानैकतत्त्वपराः ।

सुसूत्रवी सहास्रानां निर्दिष्टा ब्रह्मवादिनाः ।

धम्मजा मानरहिता मयव्रतपरायणा ॥ २ ॥

जितेन्द्रिया जितक्रोधाः सञ्जतीन्द्रशालिनः ।

भक्ता परमया विशुद्धचरितं सनातन ॥ ३ ॥

तत्त्वप्रसहासनां नैमिषे मुक्तिदायिनि ।

एकदा त सहास्रानां समाजं चक्ररूपमम् ॥ ४ ॥

END.

सत उवाच ॥

युष्माकमेवं कथितं शृणुमस्य कथंरपि ।

पापादिस्मोचणं विद्या भद्रः कीटिनिसञ्जनात् ॥

भक्त्यायमिसमञ्जस्य शृणोति पठनेऽपि वा ।

ज्ञानजं फलमाप्नोति भद्रः कीटां स मानवः ॥

योगिश्च देवसुलभां मुक्तिं प्राप्याथ विदति ॥

Colophon. इति श्रीकोटपुराणे सेतुमाहात्म्ये धनुःकोटिप्रणसायं शृणुत्वात्मरक्षाय
पञ्चविंशोऽध्यायः ॥ ४१०० ॥

विवरणम् — स्कन्दपुराणान्तर्गतसेतुमाहात्म्योऽयं निबन्धः ।

No. 244. स्कन्दपुराणम् (कोकिलासाहाय्याम्) । Skandapurāṇam
(Kokilamahatmyam) Substance, country-made white paper, 14 x 5
inches. Folia, 28. Lines, 24 in a page. Character, Nāgara. Date,
Samvat 1860. Appearance, old, and worm-eaten in parts. Verse. Not
correct. Complete.

This work, treating of the greatness of the goddess Kōkīlā, an
incarnation of Durgā in the form of a cuckoo, as also of a religious
observance held in her honour, forms a part of Kanakādrikhanda,
which is said to be a part of the Skandapurāṇa. It has been also
noticed in the India Office Catalogue No. 3631, p. 1329, Part
VI, p. v.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीभुवनेश्वर्यै नमः ।

एकदा भूमिपारम्यं सृष्ट्यः शौनकादयः ।

सवाते शतसातीने यप्रवृत्तिदमादरात् ॥

सृष्टय ऊचुः ।

भूत भूत महाप्राज्ञ किञ्चिद्वदन्त्य (१) सञ्जयः ।

यत् पृच्छामो वयं सर्वं सविभरसंश्रितम् ॥ १ ॥

कौकिलायास्तु साक्षात् महापातकनाशन ।

माजाद भगवतो देवो मृष्टिस्थितकारिणौ ॥

भवपदौ महामाया वैलीक्यापिनी शिवा ।

तिर्यक्त्व समुद्रप्रासादिनामिष्टेन कर्मणा ॥ ४ ॥

त्वं ब्रह्मश्रपतीत्याकं तस्या साक्षात्सर्व च ।

कश्चिन् कालं व्रत कार्यं को विधिः कथं पुण्यतम् ॥

End.

सुत उवाच ॥

शिवनामदम्बादः कथितो मया मघ ।

नमस्कृतोऽसि पृष्टोऽसि ममिथ्यामि स्वमात्रम् ॥ २३ ॥

यदा स्मरसि मां साधो स्नेहेन भगवदत्न ।

तदाऽहमागमिथ्यामि सत्यमेतदस्मि ते ॥ २४ ॥

इदं पवित्रं विमलं तच्चित्रं स्मृतं पुराणं दमोदरस्य ॥

चरित्रसायं अगुनदनाय मङ्गलसिन्हादि नमोऽस्तु ॥ २६ ॥

Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणे कनकादिखण्डे शिवनामदसनाद कोकिलामाहासी
पुराणप्रवणमहिमा नाम एकाविंशोऽध्यायः । श्रुम सप्तम् ॥ श्रीरम् ॥ सप्तम्
१-६० ॥ श्रीराम राम राम सङ्गराम ॥ श्रीगोविन्दाय नमः ॥ श्रीमान्दाय
नमो नमः यत् ११७५ । ६ ॥ ६ ॥

विष्णुसंस्कन्दपुराणायकनकादिखण्डालोकेकोकिलामाहासादधीय निवस्य ।

No. 245. स्कन्दपुराणं (ब्रह्मगीता) । Skandapurāṇam. (Brahma-
gītā). Substance, country-made yellow and white paper, 15.5 inches,
bound like an ordinary book. Folia, 131. Lines, 7-11 in a page.
Character, Nagara. Date, ? Appearance, old. Verse, Generally
correct. Complete.

The fourth or last part of the Sūtasamhitā of the Skanda-
purāṇa, entitled Yājñavalkya-khaṇḍa or Brahmagītā, written in the
style of the Bhagavadgītā, and treating of nearly the same subject,
with this difference only, that Śiva occupies here the place of
Brahma, with a commentary by Mādhvacharya in the margin,
entitled Tatparyadīpikā.

Beginning. दशगणशाय नमः ॥ मूनवः ऊषः ।

भवता सर्वसाक्षात् सर्वपादविस्तरादपि ।

इदानीं श्रीगुप्तिच्छासि ब्रह्मगीतामनुत्तमा ॥ १ ॥

सर्वविज्ञानरत्नानामाकरस्य महात्मनः ॥

* कृणुरैषायमर्थैव भवाम्बुधाय मुनिशत ॥ २ ॥

त्वयैवावहितं किञ्चिन्नस्ति सत्यं प्रभाषत ।

यदि प्रसन्नो भगवान्मन्त्रो वक्तुमिच्छास्ति ॥ ३ ॥

End:

इति पराशिवभक्त्या प्राप्तविद्यया सतः

सखघनशिवतत्त्वप्राप्तिकामव गोता ।

मृनिगणहितवृद्धा भावनिष्ठाण्ययं

परतरसवलीक्य प्रपञ्चया मौनमाप । ७६ ॥

सूनयश्च गुरु परवेदिर्न प्राणपत्य समसङ्गतप्रद ।

उदयस्य सङ्कल्पे पदलक्षित परावर्तये विदुः स्थिर ७७ ॥

Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणे स्कन्दसंहितायाः यज्ञवेम्बवर्षे उपरिभगे प्रकृतानामुप
निवृत्तसु वक्रत्रिधायाः द्वादशोऽध्यायः ॥ १२ ॥
विवरणम्—स्कन्दपुराणीयमतसंहितासर्गेतत्र द्वाविंशोऽध्यायः ॥

No. 246. स्कन्दपुराणं (हलास्यमाहात्म्यम्) । Skandapurāṇam (Hālāsya-māhātmyam). Substance, country-made white and yellow paper, 15 x 5 inches. Folio, 212. Lines, 10-11 in a page. Character, Nigara. Date, ? Appearance, almost fresh, and written by different hands. Verse. Generally correct. Complete (without colophon).

The Hālāsya-māhātmya forms a section of the Agastya-saṁhitā which again is a part of the Skandapurāṇa, treating of the legendary history and religious merits of the Hālāsya-kṣetra or Hama-pachmakota or Śivagūṇā in the Madura District. Madura is the capital of the Pāṇḍya dynasty who are often mentioned in the book. The presiding deity, Śiva, is often called Śaṁḍreśa after the great Śaṁḍara Nāyaka, the great founder of Śaiva Temples. Towards the east of the Temple is Rāmeśvaram. The great Śiva Temple of Madura is very likely the Hālāsya Temple. Minākṣī, the great goddess of Madura, is often mentioned in this work.

“शिवलरीलसमिति श्रीमहात्म्यम् स्मरन् ।

श्रीसुतः कदम्बार्पणमापन्नः कम्बकापुरम् ॥

समीष्ट ॥ १२ ॥ लरीलसपुत्रः सधुरा पुरम् ॥

(Hālāsya-māhātmya, Page 136.)

Noticed by Dr. Mitra in his Notices, No. 2264.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीदक्षिणामूर्त्यै नमः ॥ श्रीमौलिचन्द्राय नमः ॥

शुक्लेश्वरधरं विष्णुं शशिधराय नमः ॥

प्रसन्नवदनं श्यामं सर्वविघ्नोपशान्तये ॥

सातामहसहस्रार्शं ध्यात्वा हस्तदत्तमाह्वये ॥

कारणं जगतां वटं कंठादपरि वारणम् ॥

ऐश्वर्यं परमं तत्त्वसादिसंख्यालञ्जितम् ॥

आधारः सर्वभूतानामाधारः सर्वक्रियः ॥ १ ॥

अनन्तानन्दोपावृत्तिमिदं कृतविक्रमम् ॥

श्रीस्वकापतिमौलिं नमोऽर्थे प्रणमाम्यहम् ॥

End. लक्षाद्यापयोचर (१) तदधुना दिव्यं सत्वानां यत्र लङ्घये यमोदरेषु कथयत् ।

- 'समाप्तमायं धरः सोनाख्या शिनया त्वमेव (२) भगवन्सद्धानुयुक्तान् प्रति
दत्ताभीष्टमनतर्फीत्युत्तमकविष्य प्रसङ्गो भवति । सत्यं सत्यमिदं । अस्य
कथया वेदातमागच्छत समीत प्रपठ पाशरीकता यद्वाविद्यासुतान् (३)
शर्मादेवपदे प्रयात् मरुसा सायुज्यमुक्ति गता सोनाज्ञा कथा प्रदेहि
(४) सततं श्रीमद्वराशक्त्या (५) आदीक्षणासिन्धुरवे बुभुसा श्रीगोपी-कैटारैश्चरापुण्य
समा सोनारामजी राधाकणवज्रस श्रीकृष्णपरमात्मन ।

• विवरणम् - स्कन्दपुराणान्तर्गतहास्यमाहात्म्योऽयं निबन्धः ।

No. 247. स्कन्दपुराणम् (ह्यास्यामाहात्म्यम्) । Skandapurāṇam
(Hasyamahatmyam) Substance, country made white paper, 12 x 6
inches. Folio, 189. Lines, 3-13 in a page. Character, Nagari. Date,
Somewhere 1875. Appearance, very old. Verse. Generally correct.
Complete.

• Another copy of the same work

विवरणम् - वम्

No. 248. स्कन्दपुराणम् (हिमवत्खण्डः) । Skandapurāṇam
(Himavatkhandah) Substance, country made white paper, 12 x 6 inches.
Folio, 287. Lines, 4-11 in a page. Character, Nagari. Date, ?
Appearance, very old. Verse. Not correct. Complete.

A part of the Skandapurāṇam, generally known by the name of
Himavatkhandah, describing the sacred places in Nepāl and in the
Himalayan regions generally. See India Office Catalogue, Nos. 3694,
and 3695, p. 1383, Part VI.

Beginning.

श्री वसुधाका हिमशैलजा गणपति सूर्या हि विष्णुहरे
पञ्चाभ्यै सुविमपित, पश्यतीतस्तेषां च पञ्चात्मकैः ।
वैभोक्त्य सचराचरे दिगुणैः पञ्चात्मनि सन्देह
योऽश्वं हि रसादिभिः समवान् तथैव नमः प्रभवैः ॥ १ ॥
स्वयं, ऊचुः ॥
ममोदर प्रसादात् प्रीत मरी, प्रशमन ।
मयं आनुमन्त्रासौ साक्षात् । हिमवत्पद, १ २ ॥

End.

तव तप कृतानां यद्वैवानां च विशेषतः ।

साक्षात् सा त्वं तीर्थानां शृण्वता वट नी विभी ॥ ३ ॥

आस्थाप्य पद्मे सस्यकं गात्रयन् (१) चङ्ग ।

रुद्रकन्याकिरीडितैर्यामरैश्च जयन् सदा ॥

नीयन् राजनेश (१) वाद्यगीतैर्विनादयन् ॥

साक्षात् सा त्वं वरं हिम गिरिः किं प्रसूयौहते (१)

तच्छृणु प्रसमसुनीश (१) सति देवा प्रसिद्धा ॥

जामा शीघ्रं सति (१) स्नया यस्य पुत्री च गीरा

आस्थाया लघुमपि प्रदक तेन सति शीघ्रम् (१) ॥

Colophon.

रति चोक्तपुराणे हिमवत्कुण्डे नेपालमाहात्म्ये प्रदुस्तीचरे यादवपुत्र्या
रामने नाम पत्रा (शा १) तौ लघुमपि सति शीघ्रम् ॥ १८५ ॥ यद्य-
सख्या १३३०० ॥

विवरणम्—स्कन्दपुराणारुणितहिमवत्खण्डे १५०५ निवसः ।

No. 249. स्कन्दपुराणं (सह्याद्रिखण्डः) । Skandapurāṇam (Sahyādrīkhaṇḍaḥ) Substance, country-made yellow and white paper, 17×5 inches. Folia, 217. Lines, 5-10 in a page. Character, Nāgara. Date, 1859. Appearance, almost fresh. Verse. Generally correct. Complete.

A part of the Skandapurāṇa, generally known by the name of Sahyādrīkhaṇḍa, describing the sacred places of pilgrimage in the Sahyādrī or Western Ghāts and along the Godāvarī river. See No. 1748 of Dr. Mitra's Notices, also No. 3682, p. 1370, Part VI, of the India Office Catalogue.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्री सती भगवते वासुदेवाय । युधिष्ठिर उवाच ॥

कथयतानं स्तुतिश्रुतं तीर्थानि भवता मम ।

सत्वाणामेव सुख्यानि वमानि वनवासिना ॥

वदत्यादानं स्थानानि ममैव पुण्यं तथा ।

सप्ताष्टदंडकारण्ये साक्षात्सौ वद सुव्रत ॥

सार्कण्ये उवाच ॥

शृणु वत्स प्रवक्ष्यामि सप्ताष्टदण्डके वनं ।

दत्तदत्तं स्वयं यत्र सदा तिष्ठति देवह्वा ॥ १

दत्तात्रयो मुनिर्भवत यत दंष्ट्रो न रेणुका ।
 रासन्तु सर्वदा यत्र संस्थितौ स्वयं १ ॥ ४ ॥
 यस्मिन् लब्धे मष्टात्राजं विमलचतुर्मुखं ।
 मुक्तिप्राप्तास्तथा सर्वे सिद्धास्तथा भक्तकादयः ॥ ५ ॥

Engl.

लिखत्वा दापयत्यस्तु पञ्चकं स्वच्छमात्मनः ॥ १ ॥
 तस्मै देवो दिग्गजस्त्री मरीचकरणे युता ।
 लोकोपुञ्जो भवेन्मार्थी यमस्यो कर्त्तुमान् भवेत् ॥ २ ॥
 पतवान् धनवान् लोके सुखी गीमाय जायते ।
 विद्यावान् सुकुलीतपसा जायते देवोपजकः ॥ ३ ॥
 युत्वा साक्षात्सत्तमं पुरुषो भक्तिमयुतः ।
 प्राप्नुयान् भाजयत् पश्चाददद्याद्दानान्यभिक्रमः ॥ ४ ॥
 सत्तान् कामानवाप्नोति नात्र काश्चा विचारया ।
 इति सर्वं मुनीन्द्राय विसर्जयत् शंकरः ॥ ५ ॥
 उक्तवान् मुनयः श्रेष्ठः तत्सर्वं कथितं मया ।
 अधिवा ॥ वृद्धता भूत्वा ततः सिद्धिं समिधति ॥ ६ ॥

Colophon.

इति श्रीमत्पुत्राय सदादिस्वर्द्ध लज्जासाक्षात् शंकरवसिष्ठस्यार्थे फल-
 युतिनाम द्वाविंशोऽध्यायः ॥ २२ ॥ सर्वत् १८५८ मिति भाद्रपदे कृष्ण पक्षे
 चतुर्दश्यां १४ गुरुवासरे तृणदर्भे १७ खड्ग समाप्ते ॥

विवरणम्—स्कन्दपुराणान्तर्गतमष्टाष्टकम् १७०, य निवस्य ।

No. 250. सप्तशतीसारं सटीकम् । Saptashatī-sārī satīkah. Sub-
 stance, country-made yellow paper, 18 × 4 inches. Folia, 4. Lines, 5-15
 in a page. Character, Bengali. Date, Śaka 1765. Appearance, old,
 worn out, and writing effaced in parts. Verse and prose. Generally
 correct. Complete.*

A little poem, giving the substance of the Saptasatī, generally
 known by the name of Mārkaṇḍeya Canda, in nine verses, with an
 explanatory commentary in the margin, by the late Prema Candra
 Tarkavāṛgīṣa, professor of rhetoric in the Calcutta Sanskrit College.

Beginning of the Commentary श्री नमो भगवते ॥

निर्गुणपारमार्थिकविभागमवाप्नुवीता

स (य) श्रौद्धिनी न विदधाति विनामङ्गापि ।

तामेव देवदत्तजादिसमसंख्ये।

दुर्गा नतोऽस्मि विदधातु शुभं सति स ॥

परा किम भगवत्सिपुगानकधरणपङ्कजादुत्पलमज्जनितामन्दसन्दोहसिद्धत्
स्यान्नं कुतश्चित् कारणवशात्प्रकटयैवपुराणान्तर्गतोमदुर्गासाक्षात्
वाचनविधुरेणापि तदीयानिबलफलनिपयुना कर्मचिन् सङ्गापुनर्विद्यादितो
भगवान् परमकारणिक, पिपाकपाणिरतिसिष्य देवीसाक्षात्प्राप्तसम्भ
लितं तत्समानफलसम्पादकस्य दुर्गास्तोत्ररूप प्रवक्ष्येति निर्वर्त्तेति वि
वदन्ती । तत्र तावत् प्रथमं सधुकैटभधोऽङ्कितसाक्षात्काररूपं प्रथमचरि
तायसत्कोटयन् स्मृति लप्सोऽस्ति ।

Beginning of the First

लज्जाश्रीं दीगनिटा प्रभजति भजगाधीशतन्त्रे सदयो
वृत्तपक्षौ दानवी तन्त्रवृणमलमयारी मधु कैटभद ।
दृष्टा भातव्य धातुर्नितिसंरतिमुतासाधु तौ माश्रयन्तौ
दुर्गा देवा प्रपद्ये शरणमस्तुसर्गपापदुष्कलनाथ ॥ १ ॥
युद्धं निजं देव, सुरकुलसिखल यमदीपयु विष्णो
लाभ्याय स्वात् विधेयान् भयसमसदमो शक्ततां विक्रमेण
तं साभान्नामिच्छं भिष्टमभिनिष्ठयास्यमुपिदृष्टा ।
दुर्गा देवा प्रपद्ये शरणमस्तुदिति ॥ २ ॥
विश्रीतपतिप्रणाशस्थितिविभक्तिपरे देवि घोरारुणारि
जामात वात् कुल न पुनरपि च सङ्गासङ्गेत्योदृष्टं ।
वाविर्भूया परस्तादितिचरणमसत्सम्बन्धौ व्यापयन्
देवीं दुर्गा प्रपद्ये इत्यादि ॥ ३ ॥
हृन् शुभं निशुभं विदग्धगणनता हंसबाणा हिमाद्रि-
वाहदा व्युदसैवान् युधि निहतवती धूम्रकषण्डमण्डान् ।
चामुण्डायां दधानामुपशमितसह्यारकवीजोपसर्ग
दुर्गा देवी प्रपद्ये इत्यादि ॥ ४ ॥
ब्रह्मशम्भुनारायणकिटिनरसिंहदृष्टकौ, स्वभवा,
कृत्वा हृत्वा निशुभं शितवृधुधरणं चासिताशिपलीक ।
एकोभयाय शुभं रणशिरसि निहत्य स्थितामासुखङ्गा
दुर्गा देवा प्रपद्ये इत्यादि ॥ ५ ॥
वायस्य भ्यामनोति विभुवनजमनि प्रायेणा त्वयपाथा
पात्रान्भयदेनाया भगवति शिशवः किं त्वदना जन्मज ।

End.

तत्तुभ्य म्यात्रमस्यैव नतविशुधाह्लादवीक्षा । १ । विसर्गा

ਦੁਸਰਾ ਟੰਕੀ ਪਾਪਦਾਂ ਤਲਾਇ ॥ ੬ ॥

प्रेमगुण्याना गुणानामनुमरणरता केवलानावतारा

धैर्यो कालाशशीला । मृज्जकुलवलोवात्र कोलामल्लोला ।

दशो मसिन्नय्यो ता । वपुर्भर्तावनमनर्मानवगायत्र्यो ।

दुर्गा दुर्गौ प्रपद्य इत्यादि ॥ ७४

मिंह (११) इदा विन्त्या करतलविणमचक्रशङ्खादिरम्या

भक्ताभीष्टप्रदात्री विभवजननीं सर्वभोगैकवन्द्या ।

• सव्यान्तरदीपा विधुयुतमुकुटा श्यामनाम्नः क्षमाङ्गी

दुगा देवा प्रपद्य इत्यादि । ८ ॥

एतत् सप्त पठन्त्यस्य सार्वनाथपञ्चाङ्गानुमाननाम्

हृत्प्रोहृध्वात्प्रतिमसोखलसकल्पकल्पकल्पस ।

दीग दीर्गवर्धारासपत्ताहमकरप्रत्यमहोगजन्द-

शृणोपश्वास्यदृश्य विपुलभयदकालाहृतार्जप्रतापम् ।

End of the Commentary. सन्त. साधव एतं दीर्घं दृशामस्त्वयं भव पठन्तु विधौ खाट्

सन् इत्येवमाहुता पाठाधिकारभावे सूचित, यथा सन् इति सर्वोद्धानाम्
पट्टं ह सन्, पण्डिता, एत स्तब्धं पठन्तु सर्वज्ञना इति श्रेष्ठ फलकथनाय
त्रिप्रतिदिनं किमुत पाषाणविपक्षानुगतानामास्ते पाषाणं यदपि ज्ञानं
विपक्षिणस्तत्पुनःसर्वेष्वपि सति समासं तव ज्ञानकथं पाषाणं मायं यथ्य तथा
तं एतत् स्तवपाठाद्गुणं विपक्षान् भाटीति शब्दोक्त्यर्थं तथा हृदी रुमनी
यन्मोहं स ज्ञानमिह तव मानीः प्रतिमा यथ्य स तथा तं हृदी रुमनाशकं
सिखरं, तथा पाषाणमइत्याना समस्तमपि निर्विकपवाणां कल्पद्रुक्य
कल्पद्रुमादेशेण १) द्रुक कल्पद्रुमवदभिलाषपुरकमित्यर्थं तथा दीर्घस्य दारिद्र्या
चौरासप इव विकटमनाप इवेति स तथा तव हिमकरस्य दारिद्र्याविना-
शकमित्यर्थं तथा अंहुति पाषाणि गजेन्द्रशैलीं हृन्मिष्टमसह इवेति
स तथा तव पद्मास्यदेशं सिहादीपदृष्टं पापविनाशकमित्यर्थं तथा विष्णु-
पुनः पुनःत्रायामन्वाहृणामीतस्तथा भयदी कालीं सृष्ट्यं सोऽहं सर्वं
इवेति तत् तार्क्ष्यं गराहृण्यं प्रतापं, पराक्रमी यथ्य स तथा तं सृष्ट्यं विना-
शकमित्यर्थं तथा त्रिपुणं पुनः पुनःत्रायामाह १) सोऽहंमिति यावत् ।

शाके शिलीमुखरसाश्चशशाङ्गसाने हेतो तुलालयधित्वाभिनि सप्रभेशे

श्रीप्रसन्नकृतिना कृतिना मितात्मसन्तोषसत्तातिधिया विवृति, कृतय ।

A part of the Skandapurāṇa, describing the rites to be performed during the month of Māgastīsa or Agrahāyana, noticed in No. 217 of this volume.

Another copy of the work noticed in No 211 of this volume.

Although this codex is entitled *Himavatkhanda*, it contains in reality fragments of several *khandas*, such as *Prabhāsakhanda*, *Avantikhanda*, *Himavatkhanda*, &c., belonging to the *Skanda-purāṇa*.

पुनस्तस्मिन् हिमवत्पर्वतनाम्ना च दत्तमप्यत्र स्कन्दपुराणोपप्रभासायनोपमृच्छाङ्गना कश्चि
तामि कति पत्राणि सन्ति तयो नेदं नाशीचनार्हमिति मन्त्राभे ।

• No. 254. **सहस्रनाम सटीकम् ।** *Sahasranāma sūtikam*. Substance, country-made white paper, 12 x 4 inches. Folia, 99, of which folia 63-69 have been recently replaced. Lines, 4-9 in a page. Character, Nagara. Date, ... Appearance, very old, worn out, and torn in parts. Prose and Verse. Generally correct. Complete.

• A chapter of the Anu-āsanaparvan of the Mahābhārata, entitled *Sahasranāma*, in which Bhīṣma, at the request of Yudhiṣṭhira, recites one thousand names of Viṣṇu. The colex contains the text with a commentary by Śaṅkarācārya, entitled *Viṣṇu Sahasranāma-bhāṣya* in the margin. See the Catalogue of the India office, No. 3282, p. 1171, Part VI.

Beginning of the Commentary.

सचिदानन्दपाय कथायाज्जिह्वादिभिरपि ।
तस्मै वेदातिवेदाय गुरवे मुक्तिमगमये ॥ १ ॥
यस्य अरण्यमावृणु जम्बससारवदन्ताः ।
विमुच्यते ममस्तस्मै विष्णवे भक्तविषयवे ॥ २ ॥
कथयेपायने आसु नमोभूतकृते रतम् ।
वेदाज्जम्बस्वरं वदे शमादिनिभये मुनिम् ॥ ३ ॥
सहस्रसुर्वे (१) पुरर्षोक्तस्य सहस्रनेवाननपादवाङ्मयी ।
सहस्रनामस्वरने प्रशस्तिं निरूपयते जम्बजरादिशोभे ॥ ४ ॥

श्रीवैशंपायनी जनसंज्ञयसुवाच युनेति धर्मान्मुदयति श्रेयसीत्पत्तिकेतुमनात्
वेदमन्त्राणां ग्रंथेण काव्ये (स्यै) न पावनानि च पापक्षयकारिण च सर्वेश
सर्व-प्रकारे युक्ता युधिष्ठिरो धर्मपुत्र शान्तमन्त्रं शतमनुन भोक्ता सर्वलोक-
पापसाधनं अल्पप्रयाससमर्पकमिति कृत्वा सुदर्शय भुवःपथाभ्यामतः प्रचे-
कृतवान् ।

Beginning of the Text. श्रीवैशंपायन उवाच ।

युक्ता धर्मान्ग्रंथेण पावनानि च सर्वेश ।
युधिष्ठिर शान्तमन्त्रं पुनरेवाभ्यभाषत ॥ १ ॥
युधिष्ठिर उवाच ।
किंमेकं देवतं लोकं किंवाप्येकं परायणम् ।
सुखं च कं कर्मफलं प्राप्नुयुर्मानवा युभम् ॥ २ ॥
कीं धर्मो सर्वधर्मोऽपि भवतः परस्मै सत् ।
किं जपन् मुच्यते जन्तुर्जन्मसंसारवधनाय ॥ ३ ॥

End of the Text श्रीमद्वागुवाच ।

यो सा नामसहस्रं श्रीगुमिच्छति पाञ्चर ।

सोऽहमर्कनं श्रीकनं मृतपत्रं न मम ॥ १४४ ॥

नमस्तनयाय सहस्रमर्कनं सहस्रपादोऽष्टशरीरुवाच वै ।

सहस्रनामं परपायं प्राप्नुते सहस्रकोटीयुगधारं नमः ॥ १४५ ॥

Colophon of the Text इति श्रीमद्वागुवाच शतसाहस्रं सहस्रनामं वैद्यसिखा श्रोत

पञ्चैषि दानधर्मलोकानुशासने श्रीवैद्यनामसहस्रं समाप्तम् ।

End of the Commentary विश्वेश्वरसिखादिना विश्वशरोपासनादेव श्रीतारक्षिणा धन्यं कृत

कृत्वा इति दण्डयति ॥ १४२ ॥

आदरेण यथा श्रीति धनवते धनेच्छया ।

तथा विश्वेश्वरसिखा श्रीता सुधातं वचनात् ।

इति सायनवचनान् ।

सहस्रनामसन्दर्भेऽप्याख्या सर्वसुखावहा ।

श्रुतिकृत्यायमुला अर्थिता इति पाठयोः ॥

Colophon of the Commentary इति श्रीभगवत्पादश्रीशंकराचार्यविरचितं सहस्रनाम-

विग्रहं समाप्तम् । य ॥ म ॥ स ॥ सु ॥ क ॥ छ ॥ छ ॥ छ ॥

विवरणम्—सुसंस्कृतं सटीकं श्रीवैद्यसहस्रनामं वर्तते ।

No. 255. **सहस्रनाम ।** Sahastanama Substance, country-made white and yellow paper, 10 x 4 inches. Folia, 14. Lines, 8-11 in a page. Character, Nagari. Date, Samvat 1761. Appearance, very old, and worn out. Verse. Generally correct. Complete.

A different work of the same name and on the same subject belonging to the Padmapurāṇa, Uttarakhanda. See the Catalogue of the India office No. 3396, p. 1223, Part VI.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

यज्ञास्त्रयश्च विष्णुसिखर्यो चतुर्भुज ।

प्रसन्नवदनं ध्यायेत् सर्वविघ्नोपशान्तये ॥ १ ॥

ब्रह्मलोकादिषु प्राप्तं नारदं भगवत्प्रियम् ।

दृष्ट्वा तत्त्वा समायाते पद्मचुम्बनयो मुदा ॥ २ ॥

(155)

नमिषे निमिषयत् कृपय श्रीनकादयः ।
दत्तयिमुपमगन्ध पद्मच्छािरदमावता ॥ ३ ॥

कृपिषुवाच ।

वडान् देन प्रकारेण मज्जपापस्यो भवन्त ।
विना दामेन तपसा विना तीर्थेर्विना मध्ये ॥ ४ ॥
विना नैवेद्विना ध्यानेर्विना चन्द्रियनिवृत्ते ।
विना शास्त्रमसहैय कथं मुक्तिरवाप्यते ॥ ५ ॥

End.

विष्णोः सहस्रनामैतत् प्रत्यक्षं त्रयमन्वजम् ।
नार्यंकृतं तु यत्नं स्यात् तत् फलं वृष्टिं सं प्रभो ॥ ६२ ॥

श्रीमहादेव उवाच ॥

राम रामंति रामंति रमे राने मनीरमे ।
सहस्रनामं तपुःश्रुत्वा रामनामं वरानने ॥ ६३ ॥

Colophon.

इति श्रीपद्मपुराणे उत्तरखण्डे लसामहत्तरसर्गादे श्रीविष्णुसहस्रनामस्तोत्रं
सदृशं समाप्तं शुभमस्तु मिदं शतं सवत् १७६१ कार्तिकमासं कृष्णपक्ष एका
दशोत्तराश्विनीतिथौ मङ्गलवारं नाम्नामुपसृष्टास्थाने काशीमध्ये रामश्रव-
णभक्तैः पूजकैः लिखितं (१) वैष्णवाद्यभारथीयभक्तैः रक्षेणम् ।

विवरणम् — पद्मपुराणोक्तं तत्र विष्णुसहस्रनामस्योऽष्ट निवन्धः ।

No. 256. पर्वानुकीर्तनम् । Parvānukīrtanam Substance,
country-made white paper, 16 × 5 inches. Folia, 25. Lines, 1-9 in a
page. Character, Nāgarī. Date, ? Appearance, very old, worn out,
and slightly worm-eaten in parts. Prose. Generally correct. In-
complete.

An abstract of the contents of each Parvan of the Mahābhārata,
entitled Parvānukīrtana. The codex under notice contains only the
latter part of the work, with certain abbreviations.

Beginning. श्रीनृपराज नमः । रागविषयी शरीरकर्तृपेयो मृगधरदन्तकर्तारः (१)
जन्मं च ततो राजा प्राप्य पाषाणं धृतं कथं आसन् प्रतापा हतपुत्रमाय
गाधारी च कथं आसन् किंयत् तत्र कालं राजा तत्तद्वद ।

न्यायकं चित्तमृद्धी शतपथश्रुदये यः पुराणेतिहामे-
 चित्कायेकबोधः १) कथिपतिविहितं योगशास्त्रं च मायै ।
 मूलध्वान्तापहृद्ये युक्तिशिवरामिनी ब्रह्मसूत्रेण ह्य
 वेदव्यासः स भूयादखिलभवनमध्वस्तयः काष्ठधामा ॥ ५ ॥

Beginning of the Text

नारायणो नमस्कृत्य नमः सैव मरीचम ।
 देवी सरस्वतीस्यैव ततो जयमुदीरयेत् ॥ १ ॥
 ह्येवायनोऽष्टपुटनि स्मृतमप्रसये
 पुरा पवित्रस्य पापहरः शिवश्च ।
 यो भारतं समधिगच्छति वाचमान
 किं तस्य पुण्यं नमैव भिद्यन्नेन ॥ २ ॥
 जयति पराशरमुने सत्यवतीं हृदयनन्दनीं व्यास ।
 यस्यास्व कमलगन्ति वाङ्मयमस्तः जगतः पर्वति ॥ ३ ॥
 योगेशं कलकश्रुदये ददाति
 विप्राय वेदविदुषे च ब्रह्मयुताय ।
 पुण्या ॥ भारतकथा श्रुत्या च तद्
 पुण्या कर्म भवात् तस्य च तस्य सैव ।

End of the Text.

कैलासयाताः कृण्वन् पौडुकस्य वधमतः ।
 हसस्य त्रिभक्त्येव वधयेव प्रकीर्तितः ॥ २८ ॥
 पुराणस्य महार इति इत्तान्तमसह ।
 कथितो नृपशार्ङ्गलः सर्वपापघनाशनः १) २) ॥
 इत्तान्तं श्रुत्वा द्युष्टं साय प्रातः समाहितः ।
 स याति वैष्णवं धाम लब्ध्वा कामं कुर्वन् हृदः ।
 धन्यं पुण्यसायुष्य १) २) भुक्तिमुक्तिफलप्रदः ॥

Colophon.

इति योगशास्त्रेण शतसाहस्रीं संहितायां खिलेषु हरिवंशे हस्तान्तमसह
 समाप्तं वाच्यं अध्यायः ॥ ११० ॥

End of the Commentary.

तत्र ब्रह्मकुलं महर्षिजयते योगेण यद्गौतम ।
 यमोऽन्तःशिवरात्रेभवनचतुर्भट्टेण सातुहरे
 नोविदः स्वयमव जन्म श्रुतवान् यो मौलिकउ शिव ।
 कृणु शिवकर्मिण्यमुनजयत् (१) कुञ्जाविकायां सुतान् ॥

तेषां जट्टी (१) लोभकटः (२) काश्यां विश्वेशतुल्ये ।

अतन्नीद्वारतभावटीपमोध्यविश्रायनं ॥

Colophon of the Commentary.

इति श्रीसत्पदवाक्यप्रमाणसर्वादाधुरधरसत्तर्करवैशाखसमीपविदमरि
मुनीर्वाणिकउस्य कृतौ भारतभाषटीपे हरिवंशतत्त्वार्थप्रकाशक
समाप्तम् (१) ॥ सवत् १८५८ शर्मासः वैशाख (२, तृति) ६ व. ८०
मुक्त (३) ॥ ६ ॥

विवरणम्—सटीकहरिवंशटीपे लिख्यम् ।

No. 258. सटीकहरिवंशम् । Sotika Harivamsam. Substance country-made white paper, 18×7 inches. Folia, 761. Lines, 7-12 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, and worn out. Not correct. Complete.

Another complete copy of the same work.

विवरणम्—सटीकपुर्वम् ।

No. 259. हरिवंशम् । Harivamsam. Substance, country-made colourless paper, 14×4 inches. Folia, 487. Lines, 10 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, and writing slightly effaced in parts. Verse. Generally correct. Incomplete.

This codex contains only an incomplete text of Harivaṁsa.

विवरणम्—सटीकपुर्वम् ।

No. 260. हरिवंशम् । Harivamsam. Substance, country-made white paper, 14×6 inches. Folia, 402. Lines, 10-15 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1829. Appearance, very old, and slightly worm-eaten in parts. Verse. Generally correct. Complete.

A complete copy of the same work.

विवरणम्—सटीकपुर्वम् ।

No. 261. **हरिप्रगम् ।** Haripragam. Substance, country-made white paper, 10·4 inches. Folia, 39 (of which fol. 1 is wanting). Lines, 16-21 in a page. Character, Nāgara. Date, 7. Appearance, very old. Verse. Generally correct. Incomplete.

An incomplete copy of the same work.

विनयेण लंकुपुष्पम् ।

No. 262. **होलिकामाहात्म्यम् ।** Holikāmahatmyam. Substance, country-made white paper, 9×3 inches. Folia, 21. Lines, 7-9 in a page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1852. Appearance, old. Verse. Not correct. Complete.

A portion of the Pātālakhaṇḍa of the Padmapurāṇa, entitled Holikāmahatmyam, describing the origin and ritual of a religious observance, generally known by the name of Holikā or Holi in the N. W. Provinces and Dohayatra in Bengal, performed in honour of Kṛṣṇa, during the fortnight preceding the full moon of the month of Phalguna, and deriving its name from a certain monster, Holā or Holika. See the Catalogue of the India office, No. 3386, p. 1218, Part VI.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीमत् छत्राय ।

प्रसन्नं सपथ सर्व गुणाऽमुद्यतं सङ्गते ।

होलिकाव्रतमाहात्म्यं विशदयेत् तपोधना ॥ १ ॥

काम्यजनस्य सितं पदं कृत्वाऽव्रतसन्तसम् ।

सञ्चकारप्रदं नृणां नारीणां च विशिष्यते ॥

End.

व्रतस्यास्य प्रभावेन (पृ १) देवदेवी लोकसाधवान् ।

नारदं प्रथयामास सुवि लोके जगद स. ८० ॥

रात्रयि—प्रभतोन् सर्वानुपादिष्य व्रतं त्विदं ।

ग्रथं नाम सङ्गम (?) च सत्यलोकं यथौ मुनि. ॥ ८८ ॥

इत्येतत् कथितं सर्वे होलिकाख्यानमुत्तमम् ।

सञ्चकारप्रदं नृणां किमन्यच्छौचम् (?) ॥ ८९ ॥

Colophon इति श्रीपद्मपुराण पातालखंडे श्री'लोकानांकाशा त्रयप्रदानी नाम प्रकी-
र्यमाणे । सवत् १८५२ श्रीरामकृष्णाय नमः । ईश्वरवत् ११ वादि ७ रसा
राम राम राम राम राम ।

(विवरणम् - पद्मपुराणपातालखण्डात्कीर्तयित्वा लोकानांकाशा नामकीर्यं प्रचक्ष्य ।)

No. 263. सूतसंहिता यज्ञवैभवखण्डः । Sutasamhitā Yajña
vaibhava-khaṇḍaḥ. Substance, country-made white paper, 14 × 5 inches,
bound like an ordinary book. Folia, 70. Lines, 7-10 in a page. Character,
Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse. Not correct.

Another incomplete copy of the Sūtasamhitā of the Skanda-
purāṇa, noticed in No. 145 of this volume.

(विवरणम् लुप्तपुष्पम्)

No. 264. शिवरात्रवसंवादः । Śiva-Rāghava-samvādaḥ. Sub-
stance, country-made white paper, 12 × 6 inches. Folia, 61. Lines, 13
in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, old. Verse.
Generally correct. Complete.

A part of the Pātākhaṇḍa of the Paṇḍapurāṇa, entitled Śiva-
Rāghava-samvāda, a dialogue between God Śiva and Rāghava,
already noticed in No. 41 of this volume. See also the Catalogue of
the India office, No. 3385, p. 1217, Part VI.

(विवरणम् लुप्तपुष्पम्)

No. 265. नारदीयपुराणम् । Nāradyapurāṇam. Substance,
country-made white paper, 14 × 6 inches. Folia, 413. Lines, 7-11 in a
page. Character, Nāgara. Date, Samvat 1955. Appearance, fresh.
Verse. Not correct. Complete.

Another copy of the work noticed in No. 219 in this volume.
See also the Catalogue of the India office, No. 3368, p. 1208, Part VI.
This is to be differentiated from the Viṇḍal Nāradyapurāṇa which is
a Mahāpurāṇa while this is an Upapurāṇa.

(विवरणम् लुप्तपुष्पम् ।)

No. 266. भागवतमाहात्म्यम् । Bhāgavatamāhātmyam. Substance, country-made yellowish paper, 18 × 1 inches. Folia, 48. Lines, 3-7 in a page. Character, Bengali. Date, 17. Appearance, fresh. Verse. Generally correct. Complete.

Another copy of the work noticed in No. 45 of this volume.

त्रिवरणलुप्तपुर्वम् ।

No. 267. भागवतम् । Bhāgavatam. Substance, country-made colourless paper, 12 × 1 inches. Folia, 82 of which foli. 54-82 have been recently rewritten. Lines, 8-17 in a page. Character, Bengali. Date, 3. Appearance, partly old and partly fresh. Verse and prose. Generally correct. Incomplete.

An incomplete copy of the work noticed in No. 66 of this vol., with a commentary in the margin.

त्रिवरणलुप्तपुर्वम् ।

No. 268. राधास्तीव्रम् । Rādhāstīvram. Substance, country-made yellow paper, 20 × 1 inches. Folia, 4. Lines, 6-9 in a page. Character, Bengali. Date, 4. Appearance, fresh. Verse. Generally correct. Complete.

A part of the Nārada Pāñcarātra, entitled Rādhāstotra or praise of Rādhā, the chief of the milk-maid adorners of Kṛṣṇa.

Beginning: अथ राधास्तीव्रम् ।

राधा रामेश्वरी रम्या रासा च रमणीयम् ।

रामोद्भवा कृष्णकान्ता कृष्णवचःश्रद्धादाया ॥ १ ॥

End. •

इदं कवचमज्जाला भञ्जित परमेश्वरी ।

शतलक्षप्रज्ञासिद्धिदं सत्तु सिद्धिदायकम् ॥

इत्येवं कथितं सर्वं राधिकाकवचं शुभम् ॥ श्री ॥

Colophon.

इति नारदपञ्चरात्रीहवनारदसंख्यादे राधास्तीवराधिकाकवचं समाप्तं ॥ ० ॥

कवचान्तरश्च ब्रह्मवैवर्त प्रकृतिसंज्ञः ।

त्रिवरणम्—नारदपञ्चरात्रान्तर्गतविक्रान्तीकवचस्पादये मिश्रम् ।

No. 269. **महाभारतव्याख्या ।** Mahābhārata-vyākhyā. Substance country-made coloured paper, 20x5 inches. Folio, 153. Lines, 8-13 in a page. Character, Nagari. Date, 1701. Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

A short commentary on the Mahābhārata, by Arjuna Miśra, entitled Bhāratārtha Dipikā. See the Catalogue of the India Office, Nos. 3169-3170, p. 1151, Part VI.

Beginning. श्री नमो गणेशाय ।

यस्यैकरूपपरमात्मरूपं लब्धं ध्यातुं देवाय विष्णुं शसमौचित्ये ।

ततो हरहरं तु पादसरोजयुग्मं प्रसिद्धाकृतप्रतिष्ठां रक्षिताय वा ॥

वेदव्यास-वैशम्पायन-द्वयोपनिषद्बोधसूत्र-पञ्चरात्रयणभारतादिब्रह्मसाध-पितृ-पादभ्यो नमः । श्रीदेवबोधपादादसतमांशस्य च ततः । किमप्युक्तमिदं भावतादौटिका । तत्र प्रायण एतत्केयु भगवतामुद्रादिपञ्चानां नमःकारो दृश्यते तत्र श्रीदेवबोधपादानां स्वस्मी नाम्नि तत्र श्रीसत्सङ्गबोधपादसत्तात्प्रा-सारेण पञ्च तानपञ्च यथासति विवक्ष्यते । श्री नमो भगवते वासुदेवाय श्री नमः पितामहाय श्री नमः प्रजापतये श्री नमः ऋषयः पायनाय श्री नमः सर्वविघ्नो विनाशकेभ्यः । नमो केनेव भगवतामुद्रादिनमःकारेण सर्वविघ्न-प्रशमनासिद्धे किमिति पञ्चानां नमःकारः । तत्र प्राचीनराजानां । एक-स्यैव परमेश्वरस्य पर्याज्जनर्भेदीपकस्थितसुनिर्भेदात् पञ्चरूपतया पञ्चानां नमःकारः सिद्धो भवति । तथाहि यापकशुक्लादृशवस्त्रासुदेवस्य नमःकारः, ततः स्यादशुक्लेन पितामहस्य, तदनन्तरं सम्प्रदायशुक्लेन प्रजापतौना, तदनुनिदाशुक्लात् ऋषयैः पायनस्य मतिः तदनुसन्नेविघ्नशुक्लात् विनायकानां नमःकारः । यद्यपि विघ्नापशमनं नाम विद्मः । तथापि शुक्लेन नमस्तथा सर्वेषां बुद्धिमन्निष्ठतावैक एव नमस्तत् इत्ययुक्तमपि पर्याजना-भेदादयुक्तापञ्चानां नातिरिक्तं ॥

End.

रराज विपुलं राजन् महाहिमं हिमस्वरम् ।
स्वरमिव तद्विषयं मह-
हिमं महाविद्युदित्यर्थं महाविद्युदिति वा पाठः । तेषां परमनामोषां
भवद्भक्तं जने विसृजं दर्शनवर्ध तासं लोहस्य भवत्तेषां देवानां स्त्रीणां
रज्यभोजने तासं लोहस्य पावसभवत् । भवत्तमपि तासं लोहस्य भवदि-
त्यर्थः । स्वशादानां तेषां वादिति ॥ ० ॥ ० ॥ ० ॥

Colophon. इति हरिवंश-व्याख्या ।

• तिवरणम् • शोधयेन्मिथकतसङ्गामारत-वाक्यारपोत्य-निषण् ।

No. 270. ब्रह्मवैवर्तेपुराणं श्रीकृष्णजन्मखण्डः । Brahmayavarta-
puranam. Śrīkrishṇajñanakhanda. Substance, country-made yellow
paper, 11x4 inches. Folio, 7. Lines, 2-10 on a page. Character,
Bengali. Date, 17. Appearance, very old, worn out, and writing
slightly effaced in parts. Verse. Generally correct. Incomplete.

This codex contains only a portion of the Śrīkrishṇajñanakhanda
of the Brahmayavartapurana. See the Catalogue of the India office
No. 3410, p. 1236, Part VI.

• पुनरुक्तिस्तु ब्रह्मवैवर्तपुराणीयश्रीकृष्णजन्मखण्डस्य कति खण्डानि पत्राणि सन्ति ।

No. 271. दुर्गासाहाय्याम् । Durgasahayyam. Substance,
country-made yellow paper, 8x2 inches. Folio, 6. Line, 7 in a page.
Character, Bengali. Date, 17. Appearance, fresh. Verse. Generally
correct.

A part of the Mahabhāgavata purāṇa, noticed in the Catalogue
of the India office, No. 3547, p. 1280, Part VI, dwelling on the great-
ness of the goddess Durgā.

Beginning. नारद उवाच ।

सृष्टिं देव सृष्टमानं यथा सा परमेश्वरी ।
ब्रह्म सत्तत्त्वस्यैव गुणसाधनं दायितो ॥
तुल्यवत्पराणं ज्ञायतर्हि च यदापि ।
जन्मकथादिकं तस्यास्मादपि परमेश्वर ।
श्रोतुं समिध्यते तत्त्वं । त्वमी ॥ यत्तस्मै वेदमि तत्त्वतः ॥
तस्याहंति, परा कार्या मयि यवान्मनुजैः ।
तस्यैव सङ्गाराजं संशोक्तं कुरु सत्तदा ।
समारदुःखैरिच्छन्निर्वासनं कदाचन ॥

Colophon. नामि ।

विवरणम्—दशमोऽध्यायः विषयः कोऽयं विषयः ।

No. 272. **मार्कण्डेयपुराणम्** । *Mārkaṇḍeyapurāṇam*. Substance, country-made yellow paper, 12 × 10 inches, bound like an ordinary book. Folia, 300. Lines, 5-13 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

Another copy of the work noticed in No. 177 of this vol. See also the Catalogue of the India office, No. 3555, p. 1284, Part VI.

विवरणम्—पुस्तकम् ।

No. 273. **श्रीमद्भगवद्गीता** । *Śrīmadbhagavadgītā*. Substance, country-made yellow and red paper, 12 × 3 inches. Folia, 24. Lines, 3-5 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Incomplete.

Another copy of the work noticed in No. 97 of this vol.

विवरणम्—पुस्तकम् ।

No. 274. **श्रीमद्भागवतम्** । *Śrīmadbhāgavatam*. Substance, country-made white paper 17 × 5 inches. Folia, 308. Lines, 3-15 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old and fresh. Verse. Generally correct. Incomplete.

This codex contains only the tenth chapter of the Bhāgavata.

पुस्तकम्—श्रीमद्भागवतस्य दशमस्कन्धमात्रं वर्णितम् ।

No. 275. **गीतानाम्स्तोत्रम्** । *Gītānāmstotram*. Substance, country-made white paper, 10 × 4 inches. Folia, 1. Lines, 8 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

A portion of the Skandapurāṇa, containing a prayer to Śītālā, the goddess of small pox, entitled Śītālāstotra. The text, being very short, is quoted below in full.

ॐ नमसि शीतला देवी रामभय्या दिगम्बरा ।
सार्जनीकलसोपेता शर्पोलङ्कृतसलकाम् ॥
अथ शीतलास्तोत्रम् ।

स्कन्द उवाच ।

भगवन् देवदेवेश शीतलायाः स्तुतं शुभम् ।
वशसर्द्धसि देवेश विष्कोटकभयापहम् ॥

श्रीभगवानुवाच ।

वन्देऽहं शीतला देवी विष्कोटकभयापहा ।
शामाया निवर्त्तते विष्कोटकभये सहजम् ॥
शीतले शीतले नमो भो वृथाहाहोऽहं हतम् ।
विष्कोटकभयो दाहः क्षिप्रं तस्य विनश्यति ॥
शीतले चरदस्थस्य पुतिमरुगतस्य च ।
प्रनष्टत्वत्पदः पमत्तामाहर्षिविनीपयम् ॥
शीतले तनुआर्मुगान् नृणां हराम दुःस्थजान् ।
विष्कोटकविशोर्णानां त्वसंकासतर्वाग्रिणां ॥
शालशण्डद्वारोगा ये सार्धं दाहणा नृणाम् ।
त्वदनुष्ठानमात्रेण शीतले शान्तिं मय्ययम् ।
न मन्त्रो नोपशे किञ्चित् पापरीगस्य श्रियते ।
त्वसंका शीतले तर्हि नाम्ना पश्यामि देवताम् ॥
सुशालननसुदृशा नाभिश्चन्द्राभ्यर्चयिता ।
शम्बा मचिनयदेवि साकश्रद्धामिनीतम् ॥
उपसर्गविलाशाशु परं स्वस्थयने सहजम् ।
यन्तामुदकसंभ्यं तु ध्यात्वा संपूजयेद्दरम् ॥
विष्कोटकभयं घोरं गृहे तस्य न विद्यते ।
अष्टकं शीतलादेव्या न देयं यस्य कथञ्चित् ।
दातव्यं हि सदा तस्मै भक्तिश्रद्धावितो हि यः ॥

* Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणे शीतलास्तोत्रं समाप्तम् ॥ ॐ तत् सत् ॥

विबरणम् — छन्दपुराणान्तर्गतश्रीतत्त्वार्थसूत्रपरिचयं निबन्धः ।

No. 276. बृहन्नारदीयपुराणम् । *Bṛhannaradyapurāṇam*—Substance, country-made colourless paper, 19X2 inches. Folia, 116. Lines, 3-8 in a page. Character, Bengali. Date, Śaka 1623. Appearance, very old, worn out and writing effaced for the most part. Verse. Generally correct. Complete.

Another complete copy of the work noticed in No. 198 of this vol.

विबरणम्—छन्दपुराणम् ।

No. 277. भागवतमहाकाव्यम् । *Bhāgavatamāhākāvyaṁ*—Substance, country-made red paper, 16X5 inches. Folia, 4. Lines, 9-13 in a page. Character, Bengali. Date, 17. Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

A portion of the Skandapurāṇa, dwelling on the excellence of the Bhāgavata,

Beginning. श्रीकृष्णाय नमः ।

दीरायश्च नमस्कृत्य नमस्कृत्य नरोत्तम ।

देवी सरस्वती व्यास ततो जयमुदीरयेत् ॥

श्रीकृष्णाय नमः ।

वन्दे श्रीमाधुरं देशं स्वर्गाच्च हस्तिनापुरं ।

अभिषिञ्च्य गते रात्रि तौ कथं किञ्च चक्रतुः ।

End.

कृष्णार्थिनीऽगुणस्याव प्रेम्नैव निषिद्धतम ॥ ४१ ॥

वासमावि' सकासिन कर्त्तव्यो हि विधि स्वयं ।

ज्ञातो नित्यक्रियाः कृत्वा प्राप्य पादोदकं हरेः ॥ ४२ ॥

पुनरुक्त्य गुरुन् विप्रान् पुत्रयित्रीपञ्चारतः ।

ब्रूयाद्वा शृणुयादपि श्रीमहागवते सुदा ॥ ४३ ॥

पयसा च कथिष्येण सोमं भोजनमाचरेत् ।
 त्रयान्तरासधुस्मिन् कोधर्माभिवर्जनेन ॥ ४४ ॥
 कथाम् कोचनेनैव संसर्गं कारययिष्ये ।
 त्रादृष्टान् भीतिविद्यां तु दत्तिष्यामि पनोपदेव ॥ ४५ ॥
 गुरवे वस्त्रभूषादौ दत्त्वा गते संसपयिष्ये ।
 एव काले विधाने तु लभते तान्निर्त फलम् ॥ ४६ ॥
 दारागारसुतात् राज्यधनानि च यदाप्नुते ।
 परन्तु शोभते नावमकासत्वं तदस्वनम् ॥ ४७ ॥

Colophon.

इति स्कन्दपुराणविरचिते श्रीसर्गात्मसौदायान्तर्गतं, त्रयो-
 विंशच्छम् —यासदात्मवतसाम्भारिविवरणपर्यन्तं विवक्षितम् ।

No. 278. कार्तिकमाहात्म्यम् । Kartikamāhātmyam. Subvance.
 • contains made white paper, 10-5 inches. — Cont. 58-1 lines, 40-41 in a
 page. — Chhapra, Nagara. — Date, Samvat 1836, Sd. 1701. — Appear-
 • ance, very old, worn out, • torn, and worm-eaten. — Verse — Not correct.
 Colophon.

A part of the Padmapurāṇa, treating of the same subject
 with the work of the same name, noticed in No. 12 of this vol.,
 but in a different way.

Beginning. यासदात्मवतसाम्भारिविवरणपर्यन्तं विवक्षितम् ।

शिव पतिसद्यासवा गतं देवप्रसन्नम् ।

हृष्यादतफुल्लान्निर्दिष्टान् फुल्लान्निर्दिष्टान् । वासुदेवसद्यासवात् ॥ १ ॥

सत्याशच (१)

धर्माणि कृतकृत्याणि सफलं ज्ञेयं च ये ।

सज्जनानि निदानां च धर्मो तौ पितरो मम । २ ॥

यो मां वैष्णोःसुभगा जनयामासुर्धृवं ।

कीदृशस्त्रीसहस्राणां यत्नमाह यतस्तव ॥ ३ ॥

End.

तिक्तं मुक्तं निधाय विविदि कारिण्ये ।

रुते मनुष्ये ।

लिन सच आद्यच (१) ॥

Colophon. इति श्रीपद्मपुराणे कार्तिकमाहात्म्ये कृष्णमयभासामंवादे एकौतत्रिंशे (१)
 अध्याये ॥ श्रीराम राम भवन्तु शत्रवत् १८३६ शके १७०१ सालवाङ्मनं मया
 धर्म सुर साके लेख्यत वयारधो मया राम न (१) श्रीकार्तिकी मध्य ।

विवरणम्—पद्मपुराणान्तर्गतकार्तिकमाहात्म्यानामापरीक्ष्य प्रथमः ।

No. 279. भीष्मपञ्चकव्रतम् । Bhīṣmapañcakavratam. Substance, country made white paper, 10½ x 7 inches. Folia, 3. Lines, 5-11 in a page. Character, Nagari. Date, Samvat 1907. Appearance, fresh. Verse. Generally correct. Complete.

Extracts from the Viratkhanda of the Caturvargachintamani, dwelling on a rigorous observance held for five days, beginning with the eleventh lunar day, in the months of Kartika, Agrahavana, Māgha, and Varsakha. The *vrat* is so called from its having been first observed by the great hero Bhīṣma.

पुनर्हर्षिण् चतुर्वर्गोचलासम्पन्नमीत व्रतखण्डेऽनृतभीष्मपञ्चकव्रतम् वर्णिते ।

Colophon. इति श्रीनारदप्रवृत्तौ सर्वविद्यात्तरपुराणेषु पञ्चमीपञ्चक व्रतस्य पूर्णं लिखित
 जयवण्—समदपद्याशिला सासीतसमागेशीर्षयुक्तादय्या १२ सीस सवत्
 १९०७ श्रीतीर्थराजप्रवर्गी जयात ।

विवरणम्—भीष्मपञ्चकव्रतविषयकीयं निबन्धः ।

No. 280. स्कन्दपुराणं (नागरखण्डः) । Skandapurāṇam (Nāgarakhaṇḍa). Substance, country made white paper, 17 x 4 inches. Folia, 400. Lines, 2-12 in a page. Character, Nagari. Date, Samvat 1859. Appearance, old, and written by different hands. Verse. Generally correct. Complete.

Another copy of the work noticed in No. 227 of this volume.

विवरणम्—पुर्व्वम् ।

No. 281. स्कन्दपुराणं (युद्धकाण्डः) । Skandapurāṇam (Yuddha-kāṇḍaḥ) — Substance, country-made white and yellow paper, 11 x 5 inches. Folia, 97. Lines, 2-9 in a page. Character, Nagari. Date, . Appearance, fresh. Verse. Not correct. Complete.

A portion of the Śankarasandhita of the Skandapurāṇa noticed before in No. 241, entitled Yuddhakāṇḍa, describing a great battle between the Gods and the Asuras. Complete in 35 Adhyāyas.

•युद्धकाण्डं स्कन्दपुराणस्य - शङ्करसंहिताया युद्धकाण्डं वर्तते ।

No. 282. स्कन्दपुराणम् (उपदेशकाण्डः) । Skandapurāṇam (Upadesa-kāṇḍaḥ) — Substance, country-made white and yellow paper, 10 x 5 inches. Folia, 169. Lines, 9 in a page. Character, Nagari. Date, . Appearance, fresh. Verse. Not correct. Complete.

A portion of the Śankarasandhita of the Skandapurāṇa noticed before in No. 241, entitled Upadesakāṇḍa, in which Mahadeva gives instructions to the gods as to how they should conquer their enemies. Complete in 85 Adhyāyas.

•युक्तेष्वस्मिन् स्कन्दपुराणोपदेशशङ्करसंहिताया उपदेशकाण्डमात्रं वर्तते ।

No. 283. स्कन्दपुराणं (उत्कलखण्डः पुरुषोत्तमसंहिताया) । Skandapurāṇam (Utkalakhandaḥ Puruṣottama-saṁhitāya) — Substance, country-made white paper, 11 x 7 inches. Folia, 97. Lines, 8-10 in a page. Character, Nagari. Date, Samvat 1954. Appearance, fresh. Verse. Not correct. Complete.

Another complete copy of the Puruṣottama-saṁhitāya, noticed before in No. 203.

•उत्कलखण्डं पुरुषोत्तमसंहिताया स्कन्दपुराणस्य ।

No. 284. स्कन्दपुराणम् (उमाखण्डः) । Skandapurāṇam (Umā-khaṇḍaḥ) Substance, country made white and yellow paper, 14½ x 5 inches Folia, 73 Lines, 1-9 in a page Character, Nagara, Date, ? Appearance, fresh Verse Not correct Complete

A portion of the Skandapurana, entitled Umakhaṇḍa, containing a dialogue between Umā and Mahādeva, on the effects of good and bad deeds after the state of Karmavipāka, complete in 11 chapters.

श्रीशेषेशाय नमः । उमा उवाच ।

धर्मं कथय देवेश नराणां हितकाम्यया ।

दृश्यवस्तेषु सम्यग्ना, सर्वभरणमुपिता ॥

तमाय सर्वकामेषु जायते केन कर्मणा ॥

दृष्टिता, कर्मणा केन जायते पुरुषाभमा ।

रजोगुह्यितसंख्या सा रजोगुह्यितमूर्धजा ।

कुवणवदना दौना विवणवदनाक्षया ।

अकुलीनाय जायते नरा वै केन कर्मणा ॥

ईश्वर उवाच ।

यथा देवि यथातथ्य दृश्यमपि श्रीश्वरा ।

तमाय सर्वकामेषु यथा जायते ते नरा ॥

End.

नर्मदायावरी देवि यस्तु पाषाणं परियजेत ।

कल्पकोटिसहस्रं तु रुद्रीकं सङ्गृह्यते (१) ॥

नर्मदाया तु (१) यी देवि पराधीना न शङ्कताः (१) ।

तेपि रुद्वत्समायाति सपत्ना पथुर्वाचरा, (१) ॥

नर्मदाया तु य हृत्ता पति ता, (१) कालपर्ययात् ।

नर्मदातीयसंस्पृष्टार्त्तं यति परा गतिम् ।

आदिखिन्ना सद्भापुण्या समकल्पान्वादिनी ।

सततं धरते भक्त्या न स पापैः प्रलिप्यति (१) ॥

Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणे उमाखण्डे एकादशीत्यायः समाप्तः ॥

विवरणम्—स्कन्दपुराणान्तर्गतकर्मफलविवेकविषयकीसामुद्रेश्वरसंवादरूपीयं निबन्ध उमाखण्डाभिधः ।

* No. 285. **स्कन्दपुराणं (कालिकाखण्डः) ।** Skandapurāṇam (Kālikākhaṇḍaḥ) Substance, country-made white and yellow paper, 12 × 5 inches. Folia, 213. Lines, 9-10 in a page. Character, Nāgari. Date, Śaka 1718, Samvat 1955. Appearance, fresh. Verse. Not correct. Complete.

* A portion of the Sanatkumāra Samhita of Skandapurāṇa, entitled Kālikākhaṇḍa. In the first chapter is given a complete list of the contents of the Skandapurāṇa. According to the Kālikākhaṇḍa, Skandapurāṇa contains six Samhitās, viz.,—(1) Sanatkumāra Samhitā, consisting of 25 khaṇḍas or parts and 10,000 chapters; (2) Śūṭasaṃhitā, consisting of 4 parts and 76 chapters, (3) Śaṅkara saṃhitā, consisting of 21 parts and 2,000 chapters, (4) Vairavasi-samhitā divided into 300 chapters, (5) Brāhmisaṃhitā, containing 3,000 ślokas, and (6) Saṃasaṃhitā, containing 60,000 ślokas.

• The Kālikākhaṇḍa contains many legends about Śiva and prayers addressed to that God, describes the origin of 500 rivers, and gives an account of the different orders and castes and their duties. It describes also the manners and customs of different parts of India. A geographical account of the world is also attempted.

Beginning. श्रीगणेशायनमः । श्रीकालिकायै नमः ॥ श्रीसत्कांटे
कालिकामंडपारम्भः ॥

श्री बालस्यप्रतीकाशं वेदेन्द्रितं गणाधिपे ।

करस्य कदलीचूतपनने सकृत्सौदकः ॥ १ ॥

सुरा (पूरा) । सरस्वतीतीर्थं मुनयो दीर्घसंनिधौ ।

तत्पुण्यं महाघोरं मनस्यज्ञानवासिनः ॥ २ ॥

यदृच्छयागतं मृतं संपुण्यं विनश्यत् ।

तस्मै ते विष्टरं दत्त्वा पप्रच्छर्वितकक्षया ॥ ३ ॥

मुनयः कुर्वन् ।

मृतं गम्या दयस्सर्वं त्वत्समागमकादिषु ।

अनष्टाशातसंसृजं किञ्चित् प्रप्लासहे वयः ॥ ४ ॥

त्वत्सर्वमिदं नृपयविकासलकरो रवि ।

पाराशराद्यष्टद्वयादि युतवानसि विस्मरान् ॥ ५ ॥

पुराणानि स्रग्भवानि स्कंदादीनि वदामुना ।

यव य एवम् ॥ स्काटं किञ्चिदपि तं गुरुणा ते सङ्घर्षिणा ॥ ६ ॥

तस्मिन्नुक्तसारं यत् सप्तमांशं तद् धृमा ।

यत् च अथादिव विमुक्तिर्भवेत्तदनात् ॥

श्रीमत् उवाच ।

तपस्विनः पावनतमा भवन्तः पुण्यवर्द्धनाः ।

गोप्यं भवतस्तु विप्रैषु श्रावयामि पुराणकम् ॥ ८ ॥

पुरा संप्रदासापस्तं ऋणहेयायनो मुनि ।

प्राणिपत्य सकृन्नाम कुमार भववृत्तम् ॥ ९ ॥

स्कादं पुराण संप्राप पञ्चाशत्सर्वेदसंज्ञितम् ।

दृष्टवित्तं सोऽहताभेदे श्रितधर्मसंज्ञार्थम् ॥ १० ॥

समन्तकुमार श्रुतवान् निस्कारान् तन्मुखोदितम् ।

सनत्कुमारशिष्यस्य समं व्यासिनं दर्शितम् ॥ ११ ॥

तद्वदस्यानुपूर्वेषु शृण्वन् पुराणपरमर्षयः ।

आद्या सनत्कुमारोऽपि संहितास्मिन् पुराणके ॥ १२ ॥

सा पञ्चाशत्सहस्रेण कथिता विज्ञा ॥ १३ ॥

पञ्चविंशत्सहस्रेण संहिता युतिमसिता ॥ १४ ॥

संक्षेपस्तु प्रथमतः द्वितीयमोघस्वच्छकः ।

वर्षास्मिन् भारतं यानि तीर्थतन्त्राणि सप्तमा ॥ १५ ॥

श्रीवार्तिवैष्णवादि च कथितानि सुविस्तारान् ।

काशीखंडस्तृतीयस्तु स्वः सद्याष्टस्वच्छकः ॥ १६ ॥

द्विमासनाख्यस्वच्छस्तु सलयाचन्द्रस्वच्छकः ।

विंश्याष्टस्वच्छो मोक्षाख्यः प्रभासः पुष्करस्तथा ॥ १७ ॥

नागराख्यास्तु स्वच्छो नन्ददास्वच्छ एव च ।

श्रीशैलस्वच्छो विष्णोः स्वच्छोऽष्टस्वच्छ एव ॥ १८ ॥

गौरीस्वच्छस्ततो निम्ना कुरुक्षेत्राख्यस्वच्छकः ।

केदारस्वच्छस्तत्परः हरिहराख्यस्वच्छकः ॥ १९ ॥

सेतुसाहाय्याख्यस्वच्छो कालिकाख्यस्वच्छ एव च ।

त्रयोपाख्यानस्वच्छस्तु नदीस्वच्छस्तथैव च ॥ २० ॥

धर्मस्वच्छो देशस्वच्छो वर्षस्वच्छस्तथैव च ।

एते सनत्कुमारोऽपि संहितायां प्रकीर्तिताः ॥ २१ ॥

तीर्थस्वच्छं तीर्थकथास्तु दानतपः क्रियाः ।

शिवविष्णुदिव्येतासां संहितासकथादिक ॥ २२ ॥

कार्ष्णिखंडे विमुक्तस्य (विमुक्तस्य १) प्रशसा परिकीर्त्तिता ।

संक्राटिखंडे सत्ताष्टे प्रभाव कौर्त्तिनी हिजा ।

संतुप्तपात्रं (१) साक्षात् अटमापीठवर्णन ।

हिमाचलाख्ये विश्वेशप्रभाव सुतमसमा ॥ २३ ॥

मलयाचलखण्डे तु शिवपूजोपवर्णन ।

विष्णुखंडे विश्वेशप्रशसा परिकीर्त्तिता ॥ २४ ॥

सोसाख्ये सोषधसाया कथन संप्रसक्तमा ।

प्रभासे तु प्रभासस्य संहिता चमोदय ॥ २५ ॥

नर्मदाख्यानकथने नर्मदाखंडे हिजा ।

गौरीखंडे गौरीलक्षणकौर्त्तनवर्णन ॥ २६ ॥

अवतिमहिमा चैव तस्मिन् खंडे प्रकीर्त्तिता ।

गौरीखण्डे फलप्राप्त्यर्थोत्पत्तिवर्णन युत ॥ २७ ॥

कुरुक्षेत्रप्रभावय दान सूर्यखण्डे तु ।

केदारखंडे चाख्याता प्रसूति गलिनमथा ॥ २८ ॥

हरिहरप्रशसा च तस्मिन् खंडे युता हिजा ।

संतुष्टीप्रशसा च तस्मिन् खंडे युता हिजा ॥ २९ ॥

कान्तिखंडे प्रशसा च नानाख्यानशिवस्तुति ।

ब्रताना विषयस्तत्र सोदायनविनिर्णयः ।

नदीपञ्चगतानां तु समस्तपत्ति प्रकीर्त्तिता ।

वर्षाप्रसविधिवर्णनवर्णयस्तत्र कौर्त्तिता ।

देशधर्मानुक्रमेण तु देशवर्णिकसः ।

वर्षाया होषमेदानां भुवनस्य च निर्णयः ।

एतद्, कथितं पुण्यं कालिकाखण्डसूक्तसम् ।

संहिताया कुमारस्य स्कादे वरपुराणके ॥ १८ ॥

उक्ता युता च निवसादमीसहस्रफलं लभेत ।

भवभक्तिं परा प्राप्य विमुक्तिं खलपातके ॥ १९ ॥

शिवलीकसवाप्नोति सत्यसत्सुनीश्वरा ।

सुतयः सुतवाक्यं न जटासंभिनदा च ॥ २० ॥

जीव जीव शतं सुतं त्वमस्माकं गतिः परा ।

इत्युच्यते तदा सुतं ययौ सुतो यदागतं ॥ २१ ॥

.Colophon.

अं तत्संदिशि श्रीमत्कादि पुराणं ब्रतसहस्रिकायां सप्तकुमारसंहितायां

कालिकाखंडे शततमोऽध्यायः कालिकाखंडे समाप्तः (१) श्रीकाम्यो-
विश्वेश्वरार्पणमस्तु ॥ काष्ठासितत् पुस्तक श्रीगामानदाय मुं ये सदाशिवेन्द्र-
यतिना दर्पितं विश्वेश्वरपुत्र्ये श्री तत् सत प्रकाश्या १७१८ विष्णुचर्मोन्मरे
काष्ठायां शालीवाहनपुत्र्य च नारायणहृदयमुक्तकशकोरुमन्त्रधारिके १ चाश्वत्था-
च सित पत्रे चतुर्थ्या सदवाभुर् सदाशिवेन्द्राश्वमेधीमनुष्ठा सावित्रपुत्र्य २
स्कादीनां कालिकाखंडसंलेश्चनिष्ठपद्य पठतां प्रवता सापि प्रसौदी
भवतीश्वर ३ । श्री तत् सत पुं भवतु श्री सम्भत १८४४ ।

विवरणम् - स्कन्दपुराणोद्यमनतनुसारमहिमान्मेतकालिकाखंडेऽपीत्य निबन्धः । एतत्प्रति-
पाद्य वक्ष्यामि आरम्भाद्भूतश्रीकेण प्रदर्शयता ।

No. 286. स्कन्दपुराणं रिवक्खण्डः । Skandapurāṇam Revāk-
khaṇḍaḥ Substance, country made white paper, 12 x 6 inches. Folia 374
Lines, 3-9 in a page. Character, Bengali. Date, 1898 A. D. Appear-
ance, fresh. Verse. Not correct. Complete.

A portion of the Skandapurāṇam, entitled Revākhaṇḍa, giving
legendary accounts of Narmadā and several other Tirthas, noticed
by Dr R. Mitra in his Notices of Sanskrit MSS., No. 1745 (See also
the India Office Catalogue, No. 3669, p. 1360, part VI).

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

सखन्मातङ्गकुम्भगुप्तमदमदिरासनालिजाम् । (१)

खानैः सिद्धाङ्गनानां कुण्डपुगविलतकुम्भसामुद्रपिङ्गं

सायं प्रातर्मौनीनां कुण्डकुसुमचन्द्रेन्दुतौ मण्डनौय (१)

पायादी नमोदाम्भ (१) करिकलसकराकानां (१) रङ्गसरङ्गं ॥

एकदा पर्वत रम्यं कैलासं मरुसंविता ।

नानापर्वी (१) समाकोर्षं नानाद्रुममलताकुलं ॥

मन्दारिकन्याः प्रवाहणं सर्व्वतः (१) आ ज्वाविते धमे (१) ।

ध्यानयोगि परै रम्यै (१) सुनिभिः सङ्घर्षितिते ।

श्रद्धाश्रितकारिसिन्धु विदुःकविस्तेन, च ।

निर्भराणां निनाद्म सर्व्वतः प्रतिमादिते ।

तवाग्रशास भगवान् शिवो भुजगभूषणः ॥

नानावैशाङ्गतिधरेः स्मरणैरन्वितास्त्रदा (१) ।

End.

अथ दुःखा यदाभाय पुनर्यथा ऋषिमदा ॥ १ ॥

अथैकैव रजं पृष्ठमिभिः सह यथागट ॥

तोययावा चकाराद्य मर्मदाया युधिष्ठिरः ।

समुपै दक्षिणं तोरं नय्यदायाः सहावना ॥ २ ॥

Colophon.

इति श्रीकल्दपुराणे विद्याखण्डे युधिष्ठिरमाकण्डयमवादे विनाचरिते ऋतुशु

भर ॥ १ ॥ पद्यविशतितमोऽध्यायः ॥ १२५ ॥ इति नन्ददाखण्डे समाधोयः ॥

१०६ आनुयायि १८१८ इति ।

शिवरथम् — कल्दपुराणान्तर्गतविद्याखण्डेऽधोऽयं निबन्धः । अतः विद्यामाहात्म्ये वर्णितम् ।

No. 287. गगर्गसंहिता । Gargasamhitā. Substance, country made
white paper, 14 × 6 inches. Folia 253. Lines, 1-11 in a page. Character,
Nagari. Date, Samvat 1955. Appearance, fresh. Verse. Not correct.
Complete.

Gargasamhitā is a Vaisnava work, treating of legends relating to
Kṛṣṇa, divided into eight khāṇḍas, viz., (1) Golakakhaṇḍa, (2) Vṛndā-
vanakhaṇḍa, (3) Guṇḍāyākhaṇḍa, (4) Mādhuryākhaṇḍa, (5) Aṅgan-
khāṇḍa, (6) Māthunākhaṇḍa, (7) Viśvajitkhāṇḍa, (8) Balaśāhā-
khāṇḍa.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ गगर्गसंहिताया प्रथमः शीलोकखण्डम् ।

महाद्विजः ॥ १ ॥ पञ्चजिन्यमतीव विद्वेषकः

नलिदमपि नीडितं ॥ २ ॥ कुलिशकञ्जचिद्राजतं ।

कुरुनकनकनूपुरं दक्षिणभक्ततापदयम् ।

अनद्यतनपदद्वयं छिदं दधामि राधापते ॥ १ ॥

वदनकमलनिगद्यथ ॥ १ ॥ प्रीत्यभावात्

विचरति जनहरौघपातुः सीर्यं गिरः स ।

वदनमविच्छादय सत्यवत्या कुमारः

प्रपतदुत्तरिहारां यादुं धन्यावतारः ॥ २ ॥

कदाचिद्रेमियारण्ये श्रीगर्गो ज्ञानिना वरः ।

आययोऽनिकं दृष्टुं निजस्त्रीं योगभास्करः ॥ ३ ॥

त दृष्ट्वा सहस्रोत्थाय शूनको मुनिभिः सह ।

पुण्यवासस पादाद्यैरुपचारैर्विधानतः ॥ ४ ॥

श्रीनरक सुवाच ।

सती पटन धन्य सृष्टीणी ॥ श्रातथं कृतम् ।

नृणां सत्सत्सर्गोद्धारो साधुरेव न भाम्बर ॥

तस्मात्तु हृदि संभत सदेहं नाशय प्रभो ।

कीर्तना श्रीधरं श्रीश्रीवतारं भवन्त्यनम् ॥ ६ ॥

End.

भानवतो, नतस्य वलभटस्य परब्रह्मण कथा यः शृणुते श्रावते तथानन्द
प्रसातुरे वाद्यते, हृदि नदीत नदीत वदति निवर्तते कृतार्थं ब्रह्मानन्द-
सद्यो भवति ॥ १४३ ॥

इदं सया त कथित नयेद सनायेद श्रीवलभटस्य

शृणुते यो धाम हरः स याति विमोक्षानन्दसखरूपम् ॥ १४४ ॥

Colophon.

इति श्रीसङ्गनाचाट्यसंहितायां श्रीवलभटस्य श्रीस्वपाकट्यधिनर्मेनादे
श्रीवलभटस्यसमाप्तं सप्तमं नानं वाटश्रीनाम् ॥ १४५ ॥

त्रिवरणम् गोमेसाङ्गनामास कथितेष्वर्थो निवस्य, अटामि खू डेर्विभक्तः । अतः श्रीकृष्ण
संहिता विस्तरत उपवीर्यते ।

No. 288. स्कन्दपुराणम् (आसुरकाण्डः) । Skandapurāṇam
(Āsurakāṇḍaḥ) Substance, country made white paper, 14 × 6 inches.
Folia, 25. Lines, 10-12 in a page. Character, Nagara. Date,
Samvat 1955. Appearance, fresh. Verse. Not correct. Complete.

Āsurakāṇḍa is a portion of the Śaṅkarasamhitā of the Skanda-
purāṇa, complete in 15 Adhyāyas. Noticed in India Office Catalogue
under Nos. 3671, 3672, p. 1362, part VI.

Beginning. श्रीनरकवाच ॥

श्री श्रीशिवप्रियदर्श देवानामपि देवतम् ।

भर्तुः विद्वराज तं विद्वत्तारमव्ययम् ॥

कर्तृकवानामोशानं यणानां गणनायकम् ।

वक्तुं सहाकार्यं विद्वेश तं नमाम्यहम् ॥

कार्तिकेयं सहासिनं कुमारं पुष्करधरोम् ।

नमामि केकिकेठस्य किकियोनोदसिद्धम् ॥

(177)

सूय उवाच ॥

सवावन् मृत सपञ्च पराणाद्योपकारण ।

शूरण मिहवक्त्रा तारकस्य सप्तोजम ।

अन्त्यासाप देवानामुत्पातं च तथा क्रिया ।

विभरणं वदाद्य त्वं यथा सप्तमी च न ॥

End.

शूरण मिहवक्त्रं तारकं तदाकर्तुं ।

बाधिता पापिंसि स ईदिवारानसनीदृते ।

इति सौदतमग्रिष पृथग खाद्यासुराणां ।

निस्खलद्विरतल्ल दण्डार्थं च सयुक्तं ।

तादृशसदृशानामुपनिषाजिब ।

व्यधमन्त नृपाणां वीरवदे ससुरेष्टा ॥ ६ ॥

Colophon.

इति श्रीकटपुत्राण शंकरसंहितायाः शिवरहस्यखण्डे आसुरकांडे पंचदशोऽ

ध्यायः ॥ १५ ॥ इति आसुरकांडे समाप्ते ॥ समस्त १८५५ सप्तशतपत्र ॥

एतद्व्याख्येयं सटवासर तद्विद्मो समाप्तं ॥ रामचन्द्र द्वरदार कोट्टाद्वय

म् स्वीयन्तं ज्ञानी कलिकर्मा ॥

विशरणम् - शूद्रसौकुलकलासुरखण्डरघोऽयं निबन्धः ।

No. 289. कपिलसंहिता । *Kapilasandhitā* — Substance, completely made white paper, 14 6 inches. Folio, 33. Lines, 24-22 in a page. Character, N. g. a. Date, Samvat 1955. Appearance, fresh. Verse, Not correct. • Complete.

A work describing the sacred places, Āśramas, and Gods in Utkala, and legends connected with these places.

Beginning, दुर्योधनाय नमः ॥ आश्वरी जयति ॥

पान्थनी जलदग्वासा शशि १ व्याघातकर्कशा ।

शैलीकामण्डपसमायलारी क्षुरिवाक्षवः ॥

सश्रीजदवाच ॥

मया यतानि खेवाणि पुण्यान्वद्वराणि च ।

इदानीं श्रीश्रीसत्त्वार्तिं क्षुवाण्युत्कलदेश ॥

तेषु खेदेषु यत्पुण्यं यनीयं याय देवता ।

यदाशमचया नय नयः १) क्षोद्सुस्थानं कथयन्म स ॥

त्वत्पसादाङ्गिष्वाभि कृताशौ यः सु ॥ समासने ॥
 स तामिदं तासम्बं वन्द्य पुरातमं प्रसी ॥
 त्वं हि मन्त्राणि जानामि पुराणादाङ्गानि च ॥
 मन्त्राणां स्वाङ्गि जातानि मन्त्रास्तु सप्तानि ॥

End

स तज्जालकरं पश्य मृषा तं कथितं सदा ॥
 अथैवावेन वाच्यं देवब्राह्मणैर्मन्दैः
 ज्ञानयोगमनीयं च ॥ न वाच्यं सप्तयासीन ॥
 य इदं परम् मृषा ज्ञानयोगं प्रदर्शय ॥
 गणयाटाप सता यः स ज्ञाननिधिगच्छति ॥

Colophon.

इति श्रीकौषलसहितवायसतुल्यदेशीयारम्भेन चतुर्त्वावसाराका नामैक
 विंशोऽध्यायः ॥ २२ ॥ समासमाधयेय ॥ कौषलमादत्ता ॥ गमः ॥ इति
 कौषलमादत्ता समास ॥ १ ॥ पौषमासः शकपत्तया ॥ १ ॥ वृषभ, सरः सम
 करः ॥ विक्रमादित्य ॥ २२५५ शा ॥ जालवारन ॥ २२०० शुभे ॥ लिखितः ॥
 रामचंद्र हर महाय गौडब्राह्मणखंडेल कृतं ज्ञानो कालकता ॥ २ ॥ ॥
 यमसन्तः ॥ गमः श्यातरम् ॥ १ ॥

विवरणम्—उत्कलदेशीयतीर्थेनवदेवतादिवर्णनीतिप्रयुक्तोऽयं लिखितः ।

No. 290. रामगीता मटीका । Rāmagitā satikā. Sub-timer,
 country-made white paper, 14 6 inches. Folio, 66. Lines 3-13 to a
 page. Character, Nagari. Date, 7. Appearance, fresh. Prose and
 verse. Not correct. Complete.

A portion of the Nṛvāṇakhaṇḍa of the Skandapurāṇa on
 Rāma's identity with Paṇḍrabhūta, entitled Rāmagitā, complete in
 3 chapters, with a commentary in the margin, entitled Artha-
 sandipikā, by Viśvarūpa Bhaṭṭa, pupil of Upendrasaṇḍa.

Beginning of the Commentary दारुणशयनं स ॥ श्री ॥ श्रीमदाम्बिकमतिविश्ववृष
 पद्यावलि निमित्तः ॥ १ ॥ स्थाप्यावावत्यस्य विश्वमहिमं च सत्कारिणो मृषा
 श्रीरघुवीरपादकसन्नेतृत्वसमाधौ स्वातन्त्र्याविविमाश्रिती विमला कुर्वन्ति
 सदायिका ॥ १ ॥

इदं खण्डं सकलनामः श्यावतरी भगवान् वेदयासः स्फुटपराधोपनिषदध्यायमन्त्रेण

(१) युक्तसमकमवादीयतासामान्यतासदस्तरसदस्यसंज्ञासामान्यता १ सविचारिणा

प्रभुणा तेन रामणा निज्जत राजसम्यक्

अथैषां विषयः श्रीकृष्णः धर्मः, श्रीश्रीतमागतः । १ ॥

સોતાયામનેવદ્યાયામાનંતોયા ઇવમ્જા ।

अथ केचिद्विदुर्महामुखाः ॥ ५ ॥

कृतकृत्योऽपि भगवान् मामनुक्रोधयत पुनः ।

आरोग्य सहाय्य मण्डली इति वर्तते . ७ .

अर्हो भव्यतमास्तु ते शंकराय नमः नमः

मृतत्वानीप नादापि रीमज्ज्यो,मिवर्द्धते ४०

जय विष्णवे जयता नराणा भोज शिवोक्त नियमाविताना ।

लक्षांश्च (१) लक्षाप्रीतना प्रणतवान् तु बालम्पतिना सुगीतम् ॥११॥

मद्रात पापानि तस्य हार्दं समासद् यवान्तरय मत्वा ।

रास रसतीर्द्धि निद्वरे त भावय १० यजुर्दान ११ पठत ॥२१९

• श्रीलक्ष्मीनारायणकीर्ति । । सुस्तोदस्य व कृतमेवाय । ।

पातास्थिता जीमि च योग्यं वा पश्यति यत दिवमुत्पत्तान् ११३।

[illegible]

Colophon. श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यभारतीराष्ट्रसिंहपुत्रादिप्रियास्य उद्योगायम
श्रीचरणप्रणनामकस्य ॥ ॥ भारतीयावधुद्वयस्य विरचितयोः स्कन्दपुराणोक्ति-
निर्वाणखण्डस्य चतुर्माशच्छतमोऽध्याये (१) श्रीरामभीमाटीकायां दत्तकाण्डो-
पमाय ॥ ६ ॥ अथमंस्त्वा २३३४ ॥

विवरणम् -- स्कन्दपुराणान्तर्गतनिर्वाणखण्डश्रीरामभीमाटीकायां निरुक्तः श्रीवधुद्वयभारती-
दत्तकाण्डोऽस्त्यर्थः ।

No. 291. स्कन्दपुराणं दत्तकाण्डः । Skandapurāṇam Dattakaṇḍhah. Substance, country-made white paper, 14 × 6 inches. Folia, 18. Lines, 7-13 in a page. Character, Nagara. Date, Samvat 1956. Appearance, fresh. Verse. Not correct. Complete.

A portion of the Śaṅkhasaṁhita of the Skandapurāṇa, noticed in No. 241, entitled Daksakaṇḍa, containing the legends connected with the famous sacrifice of Dakṣa.

पुनःकृतवान् स्कन्दपुराणीयप्रियवर्सेहितान्तर्गतदत्तकाण्डो वर्णितः ।

No. 292. स्कन्दपुराणं देवकाण्डः । Skandapurāṇam Devakaṇḍhah. Substance, country-made white paper, 14 × 6 inches. Folia, 12. Lines, 9-15 in a page. Character, Nagara. Date, Samvat 1955. Appearance, fresh. Verse. Not correct. Complete.

Another portion of the Śaṅkhasaṁhita of the Skandapurāṇa, entitled Devakaṇḍa, describing the conference of the Gods with Skanda on the war with the Asuras.

स्कन्दपुराणीयप्रियवर्सेहितान्तर्गतदेवकाण्डोऽप्ययं निरुक्तः ।

No. 293. स्कन्दपुराणं वीरसाहसिकाण्डः । Skandapurāṇam Vīrasaṁhitaṇḍhah. Substance, country-made white paper, 12 × 6 inches. Folia, 14. Lines, 10-12 in a page. Character, Nagara. Date, Appearance, fresh. Verse. Not correct. Incomplete.

A portion of the Sankarasamhitā of the Skandapurāṇa, describing the heroism of Skanda in his war with the Asuras.

स्कन्दपुराणोद्योगसहितानामैतदीरसाहस्रकोशरूपीयं निबन्धम् ।

No. 294. **स्कन्दपुराणम् (तापीखण्डः)** Skandapurāṇam (Taptikhaṇḍah). Substance, country-made white paper, 14×7 inches. Pp. 160. Lines, 12-14 in a page. Character, Nagari. Date, Sanvat 1955. Appearance, fresh. Verse. Not correct. Complete.

A portion of the Skandapurāṇa, entitled Taptikhaṇḍa, describing the holy places on the banks of the river Tapti, or Tapti, where Lingas are established. (See the India Office Catalogue, No. 3693 p. 1346, part VI.)

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीनमः परमात्मने श्रीपराशरपुत्रपौरुषाय तपस्व नमः

पूजापर्यो सावयना ॥ पदोश्चो नाविरण्ये पौरसंज्ञिता च ।

अनेकजन्मानुरवापदयो ॥ पदो दिवाटस्थ पुनातं त्रिकान् ॥ १ ॥

अख्यात शक्रेणैतन्नाहवासा नानुनीदरे ।

अख्याता सर्वदेवानां केनाश ॥ प्रथमं नाम हि ॥ २ ॥

रोमशोऽपि समाकर्म्यं तव समिदि साध्यते ।

प्रशान्तं कथयामास गोकर्णस्थं सङ्ग्रामतः ॥ ३ ॥

गोकर्णो रोमशानुत्पला साक्षात्मा सकर्णं सङ्गतः ।

सुनीनां हापरस्यात कथयामास भर्तृन् ॥ ४ ॥

ततस्तं सुनयः सर्वे शयन् ॥ साक्षात्मासङ्गतः ॥

गोकर्णं पौरुषस्यात तं रोमाक्षितविरहा ॥ ५ ॥

End. .

जन्मातरस्यामविकल्पनाश-

सूक्तानिस्ते पदयो म याति ॥ १ ॥

इदं पुराणं पठते चान्य-

श्रूयति यो वै तज्जसेनिकाशातः ॥ ५३ ॥

यथाशक्त्या पठेदतिदानीं

प्राप्तिवसो तौष्टेफले हि सख्यक् ।

जन्मावयार्हिन चिराय गंगा

रेवा रुद्रा तीर्थानामलितम् ॥ ५९ ॥

सरस्वतीसंगमशोधपानात्

पुनर्लिखितं प्रथमं वर्षम् ।

Colophon. इति स्कन्दपुराणे ताप्रीभाङ्गा ताप्रीपर्वणे श्रीमत्सरसंगमशोधर
जगतकविश्रीश्रीतिलिने श्रीताप्रीमत्सरसंगमप्रभावसमाप्ते (१०१५५)
संवत् १८५५ मृ १८५५ ।

विवरणम् — स्कन्दपुराणोक्तताप्रीपर्वणोक्तस्थितताप्रीदिग्दर्शनपुरमाप्यसंगमप्रीतिनलम् ।

No. 295. स्कन्दपुराणे श्रीशैलसाहाय्यम् ब्रह्माक्षरखण्डे ।
Skandapurāṇam Śrīśailasāhāyāṃ Brahmacakṣarakhṇḍe. Substance,
country-made white paper 11x7 inches. Folio, 113. Line, 9-11 in a
page. Character, Nagari. Date, 1905. Appearance, good. Verse
Not correct. Complete.

This codex contains two portions of the Skandapurāṇa, viz.,
(1) Śrīśailasāhāyā, complete in 14 chapters, describing the holy
places in and the legends connected with Śrīśaila, and (2) Brahmacakṣarakhṇḍa, noticed in No. 231 of this vol.

Beginning of the Śrīśailasāhāyā श्रीशैलसाहाय्यम् ।

समाप्तशतसंख्ये समुत्तरणसाधने ।
नामादमलताकण्ठे नानावृक्षलदके ।
भरद्वाजस्य निलये सुनिर्मितेन प्रोक्तम् ।
ब्रह्मयत्स (१) सकण्ठे सत्प्रदायशने ॥ २ ॥
सुखासेने समासेन (२) ब्रह्मपुत्रसदृशाने (३) ।
मन्दलकुमारब्रह्मणे ज्ञाने (४) विद्यानपारमा
शान्तनामसहायनायामो सुनिर्णयते ।
सुखासेने तु तं दृष्ट्वा पृथगन् सुनिर्मितम् ॥ ४ ॥
के वा सुनिष्ठिते रुष्टे के वा सुनिर्णयते ।
निर्मिते के वा देवा कुलपाने सदृशिनः ॥ ५ ॥
के वा सञ्चारिणोऽपि कुत्र वा साधकाश्च ते ।
प्रापवन्ति (६) के वा पुनर् (७) तदञ्चादिमहातपा

End of the Śrīśailasāhāyā

श्रीपर्वणे कृता भक्तिर्मयि भक्तिश्च श्रीमते ॥ ४८ ॥

स्वयि भक्तिश्च यस्यास्ति सुक्तिमस्य करिष्यता ।

(183)

ॐकारोऽसि पूरा नीत तथा मुनिगणैरपि ।

इदं सत्यं परं श्रेष्ठं पवित्रं पापनाशिनम् ॥ २२७ ॥

Colophon. इन्द्रादसहापूर्वार्णे अंसवस्कादे वापान्तसाद्योसि जगुर्दण्डोऽन्याथ ॥

• भविष्यम् स्कन्दपुराणान्तर्वेद्यशैलसाहाय्योपाध्यायैः लिखितम् । अथ अश्विन स्थितानां तौर्धे
शैवाणां साङ्गिकायां वाणितम् । अश्विनैस्वर्णस्थे त्रिंशत्त्रया पञ्चमस्तुतम् ।

— — —

- No. 296. भविष्यपुराण । Bhaviṣyapurāṇa. Sūtasane country-made cheap paper, 14 × 6 inch. Folio 188. Line 12-13 in a page. Character, Nagari. Date, 1955. Appearance, 16-17. Verse. Not correct. Incomplete.

- An incomplete copy of the Bhaviṣyapurāṇa, noticed in No. 405 of this vol. (See Indian Office Catalogue, Nos. 3447-3451, pp. 1254-1256, part VI.)

विष्वक्कृतपुनम्

- No. 297. शिवपुराणम् वायवीयमहितम् । Śivapurāṇam Vayavya-sandhitā. Substantive, country-made yellow paper, 17 × 9 inch. Folio 192. Line 5-9 in a page. Character, Bengali. Date, 1957. Appearance, old. Verse. Not correct. Complete.

A portion of Śivapurāṇa, deriving its name from its having been promulgated by Vayu (or Śiva himself) to the Rikis.

It is divided into two parts,—the Pūrva and the Uttara Bhāga each consisting of 300 adhivāyas. (See the Catalogue of the India Office, No. 3617, p. 1314, part VI.)

Beginning. लस शिवाय सीसाय समणाय समन्त्रे ।

प्रधानपुरुषकाय समीस्थित्यन्तहतवे ॥

• End.

अथच ते परपाशुसूत्रया

स्वकृतया क्रतुपाशुपतमता ।

अधिकृताखिलयोगसमाधयः

परमानन्दीतसापुरापद ॥ १ ॥

Colophon. इति शिवपुराणं दशवीर्यं समाप्तं ॥

विवरणम्—शिवपुराणान्तर्गतदशवीर्यमष्टादशोऽध्यायः समाप्तः ।

No. 298. नरसिंहपुराणम् । *Narasimhapurana*.—Sūtra and country made colanile paper, 12 x 3 inches. Folio 97. Lines, 10 in a page. Character, Bengali. Date, 1872. Appearance, very old, and worn out. Verses, Generally correct. Complete.

The *Narasimhapurana*, also styled *Nrisimhapurana*, is generally recognized as an *Upapurana*. It contains 67 *adhyaayas*. The copy under notice contains an additional chapter, entitled *Narasimhasyuktanama*, describing the different names of *Narasimha* in different sacred places, not mentioned in the India Office Catalogue. (See the India Office Catalogue, No. 3375, p. 1214, part VI.)

Beginning. श्री नारायणाय नमः ।

तद्दृष्टिकेकशब्दं ज्वलन्तपत्रकलीचनम् ।
वसन्तकनखन्यग्रादित्यसिंहजलमोक्षितम् ॥

End.

शिवनद्याः शिवकरं गदायात्रं रादाधरम् ।
सञ्जयः परमात्मानं यः पश्यति स मुच्यते ॥
अष्टश्लोकां नारायणं कर्तव्यं नारायणं सदा तदा ।
वेदांगं चैव गुणानि कथयन्तं विप्रपते ।
एतानि सप्त नारायणं रक्षन्तं प्रजापते ।
यः पठति पतनं हविः शत्रुघ्नोदादिभिर्नृपः ॥
गताः शतसङ्ख्याय दक्षिणे फलेनैव तदा ॥
इदं इदं श्रीचर्मन् । श्रीनारायणाय नमः ।
दक्षिणे न भवेत्तस्य सप्तश्लोकां सप्तशः ।
अष्टश्लोकां नारायणं विनाशाय, पदं नरः ।
विमुक्तसंख्यापद्योः समं लोकं स सादये ।
दृष्टव्याय यथा शक्यां विनाशयन्तं सानवे ।
वैष्णवस्तु विशेषेण तेषां मुक्तिं ददात्यहम् ।
हृदि समस्येतां तदयमस्मिन् हृदि स्मरेत्तु दिने विशेषतः ।
विहाय संसारजतापकं पुनः स याति विष्णोः पदसमुदरम् ॥

Colophon. इति श्रीनरसिंहपुराणे नागसहस्रकोर्त्तने नामाध्यायः ॥०॥ समाप्तश्चाथं यन्मः ॥

विवरणम्—नरसिंहपुराणं नामोपपुराणमेतत्, केचिदिदं नृसिंहपुराणमिति वदन्ति ।

No. 299. पद्मपुराणम् क्रियायोगसारः । Padmapurāṇam Kriyā-yogaśārāḥ. Substance, country-made colourless paper, 14 × 4 inches. Folia, 115. Lines, 9 in a page. Character, Bengali. Date, 17. Appearance, very old, and worn out. Verse. Generally correct. Complete.

The last part of the Padmapurāṇa is entitled Kriyāyogaśāra, complete in 25 Adhyāyas. In the last sloka, it is called an Upapurāṇa, so that it seems that it was at first a separate work, but afterwards incorporated in the Padmapurāṇa. Noticed by Dr. R. Mitra in his Notices of Sanskrit MSS., No. 1162. See also the India Office Catalogue, No. 3398, p. 1224, part VI.

Beginning. श्री नमो भगवते वासुदेवाय ।

नारायण नमस्कृत्य नरैश्च नरीश्वरम् ।

देवी सरस्वतीर्चय ततो जयमुदीरयत् ॥

लक्ष्मीनाथपदारविन्दयुगले ब्रह्मेश्वराठामर-

श्रेष्ठो नमः शिरों निमानः^(१) समले वन्दामहे सलत ।

भक्त्या योगिमनस्य डागसुपमासन्दोक्तवद्वात्सल्यं^(२)

गङ्गाश्रीमकरन्दविन्दुनिकरं संसारद्वेषापहं ॥

End.

नरः पाठित्वा युत्वाय लभते वाञ्छितं निज ।

निखिला निखयित्वा वा यः शम्भुविदमन्वैयत् ॥

स विष्णुपूजनार्थं फले प्राप्नोति मानव ।

इदमतिशयगुणं त्रि.सूतं व्यासवक्तात

रुचिरसुपपुराणं प्रीतिदं वैष्णवानां ।

चिरममरवरुणैर्विन्दिताभिर्सुरैः

सकलभुवनभर्तृशक्तिः प्रीतयेन्म ॥

Colophon. इति श्रीपद्मपुराणे क्रियायोगसारे व्यासजैमिनिसंवादे पञ्चविंशोऽध्यायः ॥ ० ॥

समाप्तश्चेदमुपपुराणमिति ।

विवरणम्—पद्मपुराणालगैतक्रियायोगसारनामकोऽयं सुप्रसिद्धो निबन्धः ।

No. 300. गरुडपुराणम् । Garuḍapurāṇam. Substance, country-made white paper, 14×7 inches. Folia, 164. Lines, 13 in a page. Character, Nāgara. Date, 1955. Appearance, fresh. Not correct. Incomplete.

Garuḍapurāṇa is one of the 18 Mahāpurāṇas, noticed by Er. R. Mitra in his Notices of Sanskrit MSS., No. 2525, but the codex under notice, being only a portion of the work, does not agree with that either in its beginning or in its end. It partly agrees with the MS. noticed in the Catalogue of the India Office, No. 3356, p. 1201, part VI.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ गरुडपुराणं (१) विश्वखरः ॥

ब्रह्मीवाच ।

यथा पप्रच्छ मा श्याम (२) तद्यार्मी भगवान् भव ।

पप्रच्छ त्रिषु देवैः शश्वतो समं वै सङ्गः ॥

रुद्र उवाच ॥

हरं कथय देवेश देवदेवक ईश्वर ।

को श्रेष्ठः कथं वै पुत्राः कत्र तं भूयते पर ॥

End.

सर्वावाकायज्ञान् दीषान् तदा भूतान् स्वगन्धर ।

सूत. स सुख (१) सायपाशैर्न त्रय्यते ॥ १५ ॥

यावच्छब्दी नरी यन् विकर्मनिरतो भवेत् ।

Colophon. इति श्री सति शशिखन क. र. गुरुवारसप्त १८५६ ॥ का ॥ दस कत हर साध गौडब्राह्मखंडे दीका ॥ बीरा किम् नौका ॥ लंकौ कलकशा मदी संकृत कलज से ।

विवरणम्—गरुडपुराणमिदं महापुराणानामन्यतमं । पृष्ठकमिदमसंपूर्णं वर्तते ।

No. 301. स्कन्दपुराणं अम्बिकाखण्डः । Skandapurāṇam Ambikā-khaṇḍaḥ. Substance, country-made white paper, 12×6 inches. Folia, 299. Lines, 14 in a page. Character, Nāgara. Date, 1955. Appearance, fresh. Verse. Not correct. Complete.

A portion of the Skandapurāṇa, containing legends chiefly connected with Śiva and Durgā. See the Catalogue of the India Office, Nos. 3623 and 3624, p. 1321, part VI.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः श्री नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 हृन्म्यानन शकलचंद्रनिर्भक्तदत्ताः
 श्रवांस्रजो गणगतिभूजयोपवीतौ ।
 विघ्नादिनाशयन् नोभ्य विधौ ममासौ
 देवो च सा कसलिनो वरदास्तु त्वयो ॥ १ ॥
 नमः परमदेवाय वैगुण्यविदितान्नमः ।
 सर्वतो योगशुद्धाय ससारसारदत्तवे ॥ २ ॥
 स्थितिसंबोधसंज्ञाणां कर्त्तुं हृत् पुरारिणे ।
 षड्विंशाय पुराणाय महादेवाय धीमता ॥ ३ ॥

End. चक्रं सर्वार्थसंपूर्णमिष्टिं गेदुं भविव ।
 पवित्रशस्त्रेणोन्मोहं जगत्त्रं च पयोदधत् ॥
 गृह्यतेतान् सुरान् सेव्यान् किमासत दिने सुता ।
 इत्येव संप्रचक्षुः शिवस्तस्मिन् वलाणवे ॥
 त गृहीतायुधा सर्वं बलवतो महासुरा ।
 सुखे च द्रष्टव्यमानसौ ॥
 बभूव भुरतितरा सुदुर्गमा ॥

Colophon. • इति स्कंदपुराणे एकाशीतिसाहस्रां सहस्रतायां संविकारखंडे महाह्वानारा-
 यणीये षडंगसंनं समाप्तम् भोति विसाध सृष्टि र संवत् १८५५
 विवरणम्—स्कन्दपुराणात्मगतस्वकाशखण्डशुद्धे मिश्रम् ।

No. 802. देवीपुराणम् । Devīpurāṇam Substance, country-made white paper, 14 × 6 inches. Folia, 178. Lines, 2-13 in a page. Character, Nāgarī. Date, ? Appearance, fresh, and written by different hands. Verse Not correct. Complete.

A purāṇa glorifying the power of the great goddess. It is a sort of Tantrikapurāṇa. Noticed by Dr. R. Mitra in his Notices of Sanskrit MSS, No 2118. See also the Catalogue of the India Office No. 3362, p. 1205, part VI, but the readings do not always agree.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

नमस्तस्मै जगन्नाथे कर्मयोगिप्रशस्थिने ।

नमस्तस्य शिवा देशे सर्वभागवता गुप्ता ॥

पुराणं सप्रवक्ष्यामि यद्योक्तमविभि पुरा ॥

End.

सदाचारः सदाहारः सर्वसंगविवर्जितः ।

वाचयन् शतमर्जं वा प्रत्यक्षं प्राप्नुयान्निर्व्वे ॥

एतदभ्युदयं पादं शतस्त्रिंशन्मनोक्तमेव ।

सहस्रैर्होदशैर्व्वक्ष्यं कथितं सर्व्वमिद्विदम् ॥

Colophon. इत्याद्यं देव्यवतारं देवीपुराणं समाप्तमिति ॥ नमो दुर्गायै ॥ *समान.

सम्पूर्णम् ॥

विवरणम्—देवीपुराणं नाम प्रसिद्धीयं निबन्धः ।

No. 303. श्रीमद्भागवतम् दशमस्कन्धः । Śrīmadbhāgavatam Daśamaśāndhaḥ. Substance, country-made colourless paper, 18 × 6 inches. Folia, 110. Lines, 12-13 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, very old, worn out, and writing effaced in parts. Prose and verse. Generally correct. Complete.

A complete copy of the Daśamaskandha of the Bhāgavata, noticed before in No. 274, with a commentary, entitled Bhāvārthadīpikā, in the margin.

विवरणम्—सम्पूर्णम् ।

No. 304 R. चण्डीटीका । Candīṭīkā. Substance, country-made white paper, 18 × 3 inches. Folia, 41. Lines, 5-7 in a page. Character, Bengali. Date, Śaka 1734. Appearance, very old, and worn out. Prose. Generally correct. Complete.

A commentary on the Caṇḍī or Saptasatī, by Vidyāvinoda Āchāryya.

Beginning.

‘नवाञ्जसज्जयागुदं भानसिकसमस्तरत् ।

विद्याविनोद आचार्यशृङ्खलीटीकां करोत्यस्य’ ॥

प्राक् किल भगवान् वाटवायणान्वेषासी जैमिनिरधीतवेदाङ्गभागवतोऽपि
सन्दिहानो साकर्ण्यसङ्घर्षसवगम्य अप्राच्यात् भी भगवन् समवयत्तुदंश
श्रुयन्ते ते केन कर्मणा तदाभताप्तान्मानानुपूर्व्याचक्षुःश्रुतो साकर्ण्य-
सङ्घर्षः प्रत्यवोचत् । नायसम्माक कथाक्षय इति सर्वाशोभिधान् विभ्या-
चलनिलयाथनुरः पत्त्रिणः पृच्छ इति सुविनीपट्टि जैमिनसथाकार्पात ।
ते धर्मपत्त्रिण आनुपूर्व्या चतुर्दशसलाखानं प्रवर्त्तयन्तोऽष्टसमन्वन्तरकथा
प्रक्रममाणा ऊचुः साकर्ण्य उवाच इति ।

End.

कौटिली देवीताभ्या राजवंश्याभ्या भग्या अभिष्टता सती । एवं ॥ सुरयः
सविद्यर्धम सचियर्थेन एवमनन प्रकाशेण देव्या वरं लभ्वा मृष्यान् जगत्
समासाय प्राय सावर्धर्मनुभविता ।

Colophon.

इति श्रीविद्याविनोदाचार्यकृता चण्डोटीका समाप्ता ॥ श्रीश्रीगुरुर्वन्दते ।
लिपिरियं श्रीराससीहमदेवशर्मण पुस्तकघ ॥ शक १७२४ । साधमा

विवरणम्—श्रीविद्याविनोदभट्टाचार्यविरचितचण्डोटीकाद्विषयं निबन्ध ।

• No. 305. रामायणं (उत्तरकाण्डः) । Rāmāyaṇam (Uttarakāṇḍaḥ)
Substance, colourless paper, 21 × 3 inches. Folia, 123, (of which fol. 1-19
are wanting). Lines, 6 in a page. Character, Bengali. Date, ?
Appearance, very old, worn out, and writing effaced in parts. Verse.
Generally correct. Incomplete.

• Another copy of the work noticed in No. 224 of this vol.

विवरणं लूकपुर्वम्

No. 306 R. विष्णुपुराणं । Viṣṇupurāṇam Substance, country-
made colourless paper, 21 × 3 inches. Folia, 212. Lines, 7 in a page.
Character, Bengali. Date, Śaka 1414. Appearance, very old, worn out,
and writing effaced in parts. Verse. Generally correct. Complete.

• Another copy of the work noticed in No. 220 of this vol.

विवरणं लूकपुर्वम्

No. 307 R. रामायणम् । Rāmāyanam Substance, country-made yellow and colourless paper, 20×5 inches Folia, 111 Lines, 9 in a page Character, Bengali Date, ? Appearance, very old, worn out, torn, and writing effaced in parts Verse. Generally correct Incomplete

Another incomplete copy of the work noticed in No. 185 of this vol.

विवरणलूकपृष्ठम् ।

No. 308 R. महाभारतं (गदासीमिकस्त्रीपञ्चाणि) । Mahābhāratam (Gadāsauptikāstīparvāni) Substance, country-made yellow paper, 18×4 inches Folia, 114 Lines, 2-8 in a page Character, Bengali Date, Śaka 1624. Appearance, old Verse Generally correct Complete

This codex contains the Gadā Sauptika and Strī parvats of the Mahābhārata, noticed in No. 119 of this vol.

विवरणलूकपृष्ठम् ।

No. 309 R. ब्रह्मवैवर्तपुराणं (श्रीकृष्णजन्मखण्डः) । Brahmavaiivartapurāṇam (Śrīkṛṣṇajānamakhaṇḍaḥ) Substance, country-made colourless paper, 18×3 inches Folia, 57 Lines, 6 in a page Character, Bengali Date, ? Appearance, very old, worn out, and torn in parts Verse Generally correct Incomplete.

Another copy of the work noticed in No. 58 of this vol

विवरणलूकप्राथम् ।

No. 310. महाभारतं (वनपर्वटीका) । Mahābhāratam (Vanapārvatīkā). Substance, country-made white paper, 14×7 inches Folia, 82 Lines, 5-12 in a page Character, Bengali Date, ? Appearance, fresh Prose. Not correct. Complete.

A commentary by Arjuna Miśra on the Vanaparvan of the Mahābhārata, called Bhāratārthadīpikā.

पुस्तकेऽस्मिन् श्रीभर्तृहरिसिद्धस्तुतमहाभारतीयवनपर्वटीकाभाषा वर्णिते ।

No. 311. **रुद्राभारतम् (उद्योगपर्वटीका) ।** Mahābharatam (Udyogaparvatikā) Substance, country-made white paper, 16×5 inches. Folia, 11. Lines, 5-11 in a page. Character, Bengali. Date, Śaka 1696. Appearance, fresh. Verse. Not correct. Complete.

Arjuna Misra's commentary on the Udyogaparvan of the Mahābhārata.

पुनः कृतं रुद्राभारतौद्योगपर्वेण श्रीचतुर्नमिश्रकृतटीका वर्तते ।

No. 312. **सहाभारतम् (सभापर्वटीका) ।** Mahābhāratam (Sabhāparvatikā) Substance, country-made white paper, 16×8 inches. Folia, 28. Lines, 8-14 in a page. Character, Bengali. Date, A. D. 1900. Appearance, fresh. Prose. Not correct. Complete.

Arjuna Misra's commentary on the Sabhāparvan of the Mahābhārata.

पुनः कृतं सहाभारतसभापर्वेण श्रीचतुर्नमिश्रकृतटीका वर्तते ।

No. 313. **महाभारतम् (आदिपर्वटीका) ।** Mahābhāratam (Ādiparvatikā) Substance, country-made white paper, 16×5 inches. Folia, 76. Lines, 1-14 in a page. Character, Bengali. Date, ? Appearance, fresh. Not correct. Complete.

Arjuna Misra's commentary on the Ādiparvan of the Maha-

भारतमहाभारतौद्योगपर्वटीका वर्तते ।

No. 314. **पौष्करीयव्याख्या ।** Pauskarīyavyākhyā Substance, country-made white paper, 16×4 inches. Folia, 22. Lines, 6-9 in a page. Character, Nāgara. Date, ? Appearance, very old, worn out, and worm-eaten throughout. Prose. Generally correct. Complete.

A commentary on a Paurāṇika treatise, Puskarodbhava, on the nature of God Viṣṇu, complete in 26 Adhyāyas, entitled Pauskarīyavyākhyā, by Viṣvanātha, son of Vaijanātha. Another

commentary on the same work, entitled 'Mitrākṣarā', by Viśveśvara, has been noticed in the Catalogue of the India Office, 'No. 3742, p. 1 '00, part VI.

Beginning.

मत्वा योगणं देवं धामं हं पावनं गुरुं ।
 पौष्करैवप्रवेभस्य कुक्षे व्याख्या यथामति ॥ १ ॥
 कृष्णान्जो विश्वनाथो मालादेवोसुतः सुधीः ।
 सर्वार्थदिनयज्ञशास्त्री वैजनाथात्मजो दिज्ज ॥ २ ॥
 योगेशप्रसादेन तत्तत्कृतप्रवृत्त्यादि ।
 क्रियते मगतिस्तत्र कथाया मूलसारतः ॥ ३ ॥
 सदाश्रितान्गृहीतैस्तुर्हरमहात्मिभिः ।
 वेदात्साराविवर्द्धिता व्याख्यासरी कृता ॥ ४ ॥
 न वा (१) राष्ट्रपुण्यचर्या वाञ्छतः स तु दुर्लभः ।
 अतो मया सुबोधाय क्रियते तद्विदो मुदे ॥ ५ ॥

प्रभावमिति । सागराभिमि पल्लवकालीनमसुते । पृष्करे सर्वार्थोमदि
 पृष्करे सर्वार्थोमदिसत्यमरः सपतो योगनिटा वित्तलत प्रभावं सद्यदि
 सामर्थ्ये व्याख्यादि । पृष्करे चतुर्दशभुवनार्थकं देवा सद्यस्य यथोत्पत्ता
 एतत् कथयति । द्वितीयः प्रश्नः । योगे ध्यानधारणादिरूपमिति ।
 योगे ध्यानधारणादिरूपमिति (१) । अभिगमोपायं वा कीदृशं योगं प्रभावं
 प्रभवव्याप्तिरिति प्रभावः । इति तृतीयः । कियते कालं ध्यात्वा शयिता
 शयनं करिष्यति ।

End.

विषये न्यमेति उभयोर्विष्णुरुदधीः पल्लवोर्विषये कृताः ग्रामा लोकाणां हित-
 काय्यायां शातय च ज्वलति स्म ॥ दीप्तिं गच्छति विष्णुना गृहीत (१) कडी
 रुद्रः संलव वचनमाह अनादीति ॥ इति षड्विंशः श्रीमद्भिन्नपराजराजकल्पया
 श्रीपृष्करस्थोदक व्याप्ति वै विषयो विषेण समतां यातो भवोद्भवतये ॥
 व्याख्याभिः सुधया समं स विदुषा श्रीविश्वनाथेन भो जातः सदुपहृणाय स
 तदस्यतं देवाय हर्षोपितं ॥

Colophon.

इति श्रीविद्वज्जनमीदमार्थकृतवैजनाथात्मजविश्वनाथोपपौष्करैयव्याख्या-
 समाप्तिसमाप्तीति (१) ॥ श्रीमद्भगवत्पार्थसत् ॥ यदि शुद्धमशुद्धं वा प्रसूता-
 लिखितं मया । संशोधनीयं विद्वद्भिः सारासारविवर्द्धकभिः ॥ शुभं भूयात् ॥

विवरणम् - पौष्करैयनिबन्धस्याख्याद्वयोऽयं निबन्धः ।

